

Resnična podoba cerkve in čudapolne podobe
Mater božje v Petrovčah na Stajerskim.

O Marija!

Si dosihmal nam tukaj toljkognad sprosila,
Bodi še zanaprej nam mati vselej mila!

DRABTINICE

Za

leto 1859 in 1860.

Učiteljem in učencom, starišam in otrokam v poduk
in kratek čas.

XIV. Letnik.

Na svetlo dal

MIHAEL STOJAN,

Braslovski dekan.

(Lavant. semišču v pomoč.)

J. Ushewsky

V GRADCI.

Natisnil Jožef A. Kienreich.

Naprodaj v Marburzi.

BRNO

63

leto 1870 in 1880

Blagoslovi in obdarjaj, staršam in otrokom v polju
in doma

Blagoslovi, Bog, vence leta, in tvoje polje bo rodovitnosti polno!

II, B 19265, b

Psalms. 64, 12.

030023834

(Kopie vložena v rohu)

[Handwritten signature]

V BRNO

Královská knihovna v Brně

Kopie vložena v rohu

Lěpa Beseda

vsim prijatlom in prijatlicam naših Drobtinice.

Se trikrat preseliti, je enkrat pogoreti, sploh pregovor pravi. Taka bi se bila skoraj tudi našim Drobtincam zgodila. Začele v Gradci so se v Celje preselile, iz Celja v Celovec prestavile, in o preseljevanji Lavantinskega sedeža v Marburg so se Drobtinice toliko pozamudile, da jim je za leto 1859 verzel ostala, ktero zagraditi smo tako dolgo odlagali, da se nam je clo novo leto 1860 postaralo. Da bi Drobtinice ne pogorele, naj velja enkrat za dvakrat, ter Vam podamo nove Drobtince za dvojce let 1859 in 1860, v dokáz, da še živé, pa tudi iz serca željé, naj bi na svojem četertem seli za toliko lepši ozelenile, ter rodile vsim domoljubom novo veselje in korist.

Časniki in lětniki se radi po navadi postarajo in pogorijo, ako se dopisavci naveličajo pridno pisati, bravci pa plačevati in jih naročati. Drobtinicom našim se še gradiva ni pogrešalo, to da ni vsako gradivo za povescmo žlahno predivo; ga omikati in pezdérja olikati je pa vredniku gostokrat težavno delo, pa še zaméra na verh, kar rado dvojce serce zabolí. Dokler se pa po naših Drobtincah še neprenehoma želje glasijo, se ne bomo bali děla ne zamere,

in poslali omlajene Drobtince po svēti, naj se prikupijo bravcom in delavcom, koje v Slovenski vinograd na delo prav lepo povabimo in prosimo.

Bog daj, da ne bi Drobtincam novo selišče bilo žalostno pogorišče, marveč naj jim bo novo selo Slovenskih goric tudi mlado, rodovito sadišče duhovskih cvetic in žlahnega sadja Slovenšine naše! Prijatli, Slovenci! vnovič podajmo si roke; pomagajmo si v vednostih in čednostih; tako nam hoče tudi dober Bog pomagati. Blagoslovil nam bo novi venec vsakega lēta, in naše polje bo rodovitnosti polno. Psalm 64, 12.

V Marburzi 26. svečana 1860.

Drobtincam starašina.

PETROVČE.

Kdor iz Celja proti zapadu po velikej cesti potuje, se zavoljo dolgega časa ne bo lahko potožil. Ako ga obširen razgled po lepej Savinskej dolini ne veseli, mu krajšajo čas razni potniki domači in ptuji, kojih je zmeraj na cesti. Komur se pa naključí, da ob godu matere božje obiskovanja, ali dan pred velikim ali malim gospinjem toda hodi, se ne more načuditi množicam ljudi obojega spola, ki hitijo naprej, koje pa vonder lahko dohaja. Prašna obutel in vtruden hod naznanva, da so že več ur na poti. Ni mu treba prašati, kamo da grejo; stara babela, katero okorne noge več urno ne nosijo, zdihne na glas: „O ljuba mati petrovška!“ ter mu tako cilj svojih želj razodene; ali pa sliši mladega deklíča, ki s kratkim korakom vštric terdne matere naprej cepeta, kako radovedno praša: „mama! al bomo že skoraj v Petrovčah?“ — ino mati ga za roko peljaje ljubeznivo tolaži rekoč: „kmalo, moja deklica, kmalo! glej, saj se že vidi zvonik!“ — Ino res da! Kristinogradič na levo, zverinjak na desno pustivši, zagledaš pred seboj preko Levske vasi tenek pa precej visok zvonik, ki ti kot božji perst iz planjave kaže proti nebesom. Imaš pa že Levec (Löwendorf, spačeno Lendorf) za herbtom, in se bližaš Drešinjej vasi, vidiš tudi cerkvo, ki jo pa nekoliko hiše zakrivajo. Le še nekatere minute po cesarskej cesti naprej, ino zdaj prideš na križocestje! Pred seboj nekoliko v strani vidiš grajšino Novocelje ali nekdanji Brumberg, kamor lep drevored od ceste pelja; memo drevoreda ob cesti vidiš pred Žavskim tergom cerkvico sv. Kanciana na pokopališi, in vzadej višji zvonik farne cerkve sv. Nikolavža. Malo na desno pa vidiš zvonik Gotovlske farne cerkve. Na desno ravno proti severu skoz precej dolgo Vernjo vas derži ce-

sta čez Velenje in Slovengradec na Koroško, kakor cestno kazalo pové. Na levo ravno proti jugu pa se pride po lepej cesti skuz Petrovče prek Savine na Liboje in u Griže. To da pred, ko si s cestnima kazaloma se posvetoval, si menda kamnene podobe ogledal, ki prav umetno izdelane ob tem križocestji stojé. Da si ne boš glave belil, kdo da so, ino kaj pomenijo, ti hočem povedati. Sredna podoba je angela varha, ki mlado človeče za roko pelja; skrajne podobi ste sv. Joaneza in Pavla, pomočnika zoper strelo in hudo vreme. Savinska dolina je skoraj planjavi podobna, hribi jo v širokem krogi mejijo. Kadar se nevihta privleče, in se ognjeni oblaki od severne strani na južno prestavljajo, strela v pomanjkanji visočin u planjavo pritiska. Redko preteče poletje, da ne bi koje poslopje po streli pogorelo; pa tudi marsikterimu človeku je tak nebeški ogenj že vgasnil luč življenja. Toraj so pobožni Slovenci ob razcestji v sredi Savinske doline angelu varhu, in pomočnikoma ob hudej uri Joanezu in Pavlu spominke postavili. — Spoštlivo podobam se priklanjaje grejo romarji vsi proti jugu, naj so jih trudne noge od severa alj vshoda prinesle, alj pa berzni konjiči iz zahodne strani od Vranskega ali od gorne Savine pripeljali. Voz za vozom nadevan s ljudmi po cesti derdra, kakor daleč oko cesto pregleda. Ako se tudi ti trumam pridružiš, prideš kakih dve sto sežnjev daleč do zale kapelice, kjer pred podobo matere božje lučka berli, in romarji na glas sv. roženvenec molijo. Še nekoliko korakov dalje, in zdaj si u Petrovčah, čednej vasi, koja je bila leta 1846, razun cerkve in cerkvene hiše, večidel pogorela. Že ob prvem pogledi se ti zdaj zala cerkva dopade, ki je od ceste gledaje nisi tolike mislil. Sozidal jo je baron Miglio brumberžki grajšak v sredi 17. veka u slogi italskem, po tem ko je bil staro pretesno cerkvico poderl. Le presbiterij in zvonik na strani presbiteria sta prejšna ostala, kar se na zunajnih gotiških stebrih vidi, koji so berž ko ne iz 13. veka. Dveri (portal) skoncoma cerkve so iz rezanega kamena u moč prelepo pozidane, da bi tudi škofovsko cerkvo lepofile, ter imajo trojne vrata. Zdajne velike vrata — kar les zadene — so bile narete 1773; škropivni kameni pri malih vratih, in pri uhodu u sakristijo imajo letnice 1655; škropivnik pa pri vratih pod zvonikom, ki je od unih drugače

izdelan, ima vsekan sledeči opomin: GEHE 16†45 BAŠTICH t. j. pojdi, umij se! — U cerkvo stopivšemu se mora dopasti lepa razmera stavbe in enojni slog. Le od zunaj se pozna, da je presbiterij staro gotiško delo, od znotraj so vogli izokroženi, in obok je nad vsaj cerkvo rimski. Dolga je 110 bečkih čevljev, široka 53, in po tej razmeri 44 čevljev visoka. Na vsakej strani ima štiri kapele, kojih posledni pa nimate altarjev. Kapele sežejo do pol visokosti cerkve, in so nižej krite; vsaka kapela ima eno okno, pa nad kapelno streho je druga versta lin, ki cerkvo toliko bolj razsvitluje. *) Sedem altarjev kinči to prebivališče božje, med kterimi je veliki altar res izverstno izdelan, da redko tako. Na lepem tabernakelu prosto nad oblakni stoji u polmeseci naravno

*) Cerkev in vse stavbe u italskem in gerškem slogu bi imele biti svitle, u gotiškem pa temne. Vsaki stavbeni slog je umetna posnema naravnih okoljnosti naroda in kraja, kjer se je bil nekadaj pričel. Nemec je u velikih temnih gojzdih svoje bogove častil, kojih podobe so solčni žari skuz košato hrastovje alj gosto smerekovje redko kadaj in le prismatico obsijali. Dosledno je, da to u gotiškem slogu umetno ponareja: visokih stebrov verhunce križema kot veje gosto zaplete, vrata in okna naredi tesne pa dolge, ki se oistro stikajo u rozete prismatico barvane. Zdi se ti, da skuz gosto drevje gledaš na plan, ki ga solnce obsijava. Toraj je ti slog le za velike stavbe prikladen; domače kapelice, ali celo križi na rozpotju po gotiško naredi, so večasi prav lični, pa vonder le igrača, ter se dopadejo, kakor pohišje iz Berchtesgadena za otroke.

Drugače je pri južnih slogih. Na bregovih srednega morja pod milim nebom Male Asie, gerških otokov in Velike Grecie ni bilo temnih logov; u senci nekoliko oljkinih dreves, po kterih se je beršlanj stegal, alj jih vinika prepletala, si je Gerk na pozidan altarec boginjo, postavil, in lahkih misel plesal krog nje. Ker se pa oljka posuši in vinika vsahne, bogočastje pa vonder ostane, si je namesto dreves krog svoje boginje kamenene pilove postavil, ter bistrega uma in umetnega duha kot je — drevesne verhunce snaglavjem nadomestil, viniko in beršlanj si pa na tramovje izsekal (Basrelief). To je načert starega gerškega templja, po kojem so ščasoma vsi gerški in italski stavbeni slogi nastali.

Prosto, brez obzidja stoji, brez oken in vrat, kojih mu ni bilo treba. U poznejših časih se je — sperva le u podnožja — od pilova do pilova potegnul zid tako tenek, da so se pilovi od zunaj in od

velika podoba nebeške kraljice, ki ljubeznivo smehlja se na levi kronanega sineka, s desnoj pa žezlo derži; svitli žari jo obdajajo. Na dveh pilovih korintiške verste angela klečita, in visoko zgoraj se vidi podoba Boga Očeta, ki se ti izvoljene Device veseli. Na strani pilov stojita sv. Joahim in sv. Ana. Prelepe so tudi podobi Kerubinov na obojni strani tabernakula. Na oboki presbiteria so na mokro prav umetno slikani štirje evangelisti. Mali altarji u kapelah na možkeji strani so: 1. sv. Franciška ksaverjana, 2. sv. Križa, in 3. sv. Floriana; na ženskeji strani je 1. sv. Jožefa, 2. sv. Joaneza Nepom. in 3. sv. Joaneza in Pavla. Umetniške vrednosti nima nobeden, vonder so vsi izdelani tako lično, da ne pačijo lepe cerkve.

Na tlehi u kapeli sv. Florjana je grobni spominek, na katerem se komaj še bere sledeče:

Hic jacet adm. Rds. ac Præn. Dns. Antonius d Cæsar natus Gorit. paroch. et commis. Saxenfelden.

Benedic cum prole pia
Animam ejus Virgo Maria.

Poleg gerba je letnica: 1717.

Na sredi presbiteria leži ploša, ki pokriva rako rodbine Migliove; pa le troje te žlahne rodovine je u njej pokopanih: Ferdinand, Karol Raymund, in Franc. O Ferdinandu se sledeče pripoveduje: Baron Ferdinand je bil gospod pobožen in vsmilenega serca, kojega je vse rado imelo; posebno je pa Mario častil, in je toraj rad zahajal u cerkvo Petrovško. Tisti čas so Turki u naše dežele pogosto pritiskali, in kamor so privihrali, so strašno ropali in morili. Ukrotiti te lute sovražnike kerščanskega imena, se pripravljajo velikaši na boj. Tudi Miglio noče zaostati. Preden se pa na vojsko poda, se Marii u brambo zroči, ter se zaobljubi, da hoče samec ostati, naj mu le deviška mati zmago nad sovražnikom

---

znotraj templa vidili. Iz tega se lahko spozna, da u gerškem slogu se mora viditi stavba lahka, akoprem se zida na moč; pilovi naj bojo šviglasti, naj jih ne tišči predebelo naglavje, ali pretežko tramovje; na oskih zavojih naj obok rahlo sloni, in cela stavba bodi svitla ino zračna. Pobarvane okna na stavbah južnega sloga, in pa nizke štirvoglate okna na gotiških stavbah so ednake vrednosti.

sprosi. U znam storjene obljube ji svoj perstan na kazalec desne roke natekne. — Vojska je bila huda, ker je bilo Turka kot listja in trave, vonder so kerščanski vitezi zmagali, in Turka do Bosne prognali, ter vzeli mu ves plen, posebno pa mnogo sužnjev kerščanskih. Tudi Miglio se dobro obnaša; vštric nekega hrovaškega plemenitaša, kojemu so bili Turki mlado hčerko odpeljali, se hrabo med prvimi bojuje. Sovražna sablja je tega njegovega tovarša smertno ranila, kateri vmirajoč Ferdinandu svoje dete izroči. Miglio devico turske sile oslobodi, pa v vsmiljeno serce do zapuščene sirote se mu uleze ljubezni čut. Zdaj ga pa misel sprehaja, da je s tem že morebiti razžalil Mario prečisto devico, kterej je bil obljubil čisto serce, in ne spodobi se, da bi nebeška kraljica nosila znamenje njegove obljube, ktero je sam prelomil. Kleče prosi božjo mater, naj mu milostlivo odpusti; potem trepetaje pristopi, ter hoče izsneti perstan, ki ga je bil prederzno, kot méni, Devici na kazalec nateknul: alj pri tej priči se kazalec skerči, da perstana nihče več izsneti ne more. Miglio osupnjen strahu in spoštovanja se komaj zavé. — Namesto stare male cerkve zdajno lepo cerkvo postavi, in kmalo po tem umerje. — Na brončeni ploši, ki je na levi strani velikega altarja se ta povest okrajšana bere takole:

Præsentis dudum suberant sacraria Templi
 Magnæque effigies Virginis intuserat,
 Hic aspecta pius *) mirator Imaginis ora,
 Certe! ait, hæc auro est digna puella meo!
 Exemptamque suo depromens pollice gemmam
 Inserit erectum Virginis in digitum.
 Nec renuit donum porrectus Virginis index,
 Sed cito contractis excipit articulis.
 Quod Baro ut sentit: serva aurum, ait, optima Virgo,
 Pulchrior in digito sit mea gemma tuo.

Po gospodu Virku se ta povest tudi u Drobtincah bere; po nemško jo je pa Kollmann bil prav lepo pešniško razglasil u časopisu „Der Aufmerksame“ 1819 Nr. 100.

*) Baro Ferdinandus Miglio.

Der Bund, den hier ein reines frommes Sehnen,
 Zu lieben nur das Schönste alles Schönen,
 In Demuth mit dem Himmel schloss,
 Er lässt nicht los,
 Will auch die schwache Menschlichkeit sich richten,
 Und ihn vernichten.

Vor Sachsenfeld bei Cilli ist zu schauen
 Das Kirchlein Pletrovič in Busch und Auen,
 Und wo Neu-Cilli jetzt, da stand
 Zur linken Hand
 Das Schloss Brunberg, in kleiner Weite
 Der Kirch' zur Seite.

Der Freiherr Miglio, ein bied'rer Degen
 Der Rittermuth und wahrer Andacht Segen
 In seiner Panzerbrust bewahrt
 Nach Heldenart;
 Er lebte still, und keines Weib's Genosse
 Auf diesem Schlosse.

Soleh einem gut- und ehrbeglückten Leben
 Der Erde höchstes Gut — ein Weib zu geben
 Ward ihm von schönster Damenwelt
 Das Netz gestellt.
 Ihm bothen Fürsten, Grafen und Baronen
 Die Myrthenkronen.

Herr Miglio — entwich den zarten Blicken,
 Doch sah man, wie ein unerklärt Entzücken
 (Man konnt' nicht rathen, wem es galt)
 Vom Aug' ihm strahlt.
 Doch war der Welt sein Leben, Thun und Lieben
 Verhüllt geblieben.

Nach Pletrovitsch fühlt er sich hingezogen,
 Wo vom Altar Maria huldgewogen
 Mit ihrem Jesuskinde lacht
 In Himmelspracht.

Da schwamm sein Herz, sein Aug' in ihrem Bilde
Voll Himmelsmilde.

„Es will die Welt“, rief er, „dass ich erwähle
Der Schönen Schönste, und sie mir vermähle.

Dein Bild, Maria, find' ich nicht

Im Erdenlicht,

Und dieses trag' ich nur in meinem Herzen

In heil'gen Schmerzen“.

„Nicht geben kann ich Erdenlieb, noch fodern,

In höchster Liebe will mein Herz erlodern

Die Dich, den reinsten Liebeswerth

Allein begehrt,

Und hier und dort nach aller Qual der Erden

Will selig werden“.

„Du Engelkönigin! Du Heil der Sünder!

Du Jungfrau! Mutter aller Erdenkinder!

Die Du die reinste Liebe bist,

Als Braut gegrüsst

Empfang' den Brautkranz meiner ird'schen Jahre,

Und meiner Bahre.

Mit einem Brautring naht er nun der Reinen,

Mit ihr, auf ewig treu, sich zu vereinen,

Und auf der Hand der Gottesmagd

Blinkt der Smaragd,

Das heil'ge Zeichen vom geschloss'nen Bunde

Zur Wahrheitskunde.

Und als er nun im Schwure ihr zu Füßen

All ird'scher Liebe Sinnenband zerrissen,

Kehrt er mit freudetrunk'nem Blick

In's Schloss zurück,

Und wirft im stillen Kämmerlein sich nieder,

Und betet wieder.

Da stieg ob seiner That, die er begangen,

Herauf aus tiefer Brust ein schweres Bangen.

„Was hab' ich sünd'ger Mensch gethan!“

Klagt er sich an,

„Wie schrecklich ist es, dass ich mich erfrechet!
Gott schwer es rächet“.

„Gott schwer es rächet, dass ich mich erdreiste,
Des Ew'gen Kind, die Braut vom heil'gen Geiste,

Die Mutter Jesu zu entweih'n,

Die Reinste mein,

Des tiefgesunk'nen Sünders Braut zu nennen,

O Schmerzensbrennen!“

Und wieder auf von thränennasser Erde

Steht er, und schleppt mit kläglicher Geberde

Sich in das Kirchlein vor Sie hin,

Und auf den Knie'n

Fleht er Sie an, dass von der schweren Sünde

Sie ihn entbinde.

Mit Zittern naht er nun der Gottgeweihten,

Um von der Hand der Allgebenedeiten

Den aufgetrotzten Ring zu zieh'n.

Es schaudert ihn,

Der Jungfrau frech entweihte Hand zu fassen

Bis zum Erblassen.

„Und soll“, rief er, von Thränen überflossen,

„Die Hand mich auch hinab vom Altar stossen,

Den Ring zurück, den sie empfan'n“.

Er fasst ihn an,

Und sich' — der Finger biegt im Augenblicke

Sich schnell zurücke.

Den Ritter lähmt ein seliges Erschrecken,

Aus dem ihn tiefe Demuth nur konnt' wecken.

Sein Leben gab er nun zum Pfand

In ihre Hand,

Die so das Herz, das rein für sie entglommen,

Hat aufgenommen.

Ein gröss'rer Tempel hat sich dann erhoben,
 Um Gott in seiner reinsten Magd zu loben.
 Da steht sie nun auf dem Altar
 So hold und klar,
 Den Finger mit dem bräutlich gold'nen Bogen
 Zusamm'gezogen.

Und wer das Bild der Mutter Gottes schauet,
 Wie lieblich sie zum Himmel blickt, dem thauet
 Es wonnig auf in kalter Brust,
 Und süß bewusst
 Des höhern Ziels, will sich das matte Leben
 Zu ihr erheben.

Poleg prej omenjene brončene ploše je vzdiana druga visoka kamnena ploša, u kojoj je izsekan gerb Migliove rodbine z letnico 1726.

Nad gerbom je sledeći memento mori:

Siste ora pro me

nam fui quod es, eris quod sum, et sum quod eris.

Pod gerbom se bere:

Illustrissimus Dnns Dnus Carolus Raimundus S. R. J. Liber Baro de Miglio Dnus in Brunberg et Schönbüchl sacræ cesareæ et regiæ catholicæ majestatis colonelus equestris sibi hic perpassas post tot obsidiones et conflictus cum Turcis, Hungaris et Gallis requiem elegit XIII. Januarii anno Dmni MDCCXXVI. ætatis suæ 55.

Na možki strani altarja na zidu je druga brončena ploša, ki ima Migliov gerb na opik, u znamenje, da je posledni te rodbine umerl; in tam se bere:

Hic jacet illustrissimus ac excellentissimus Franciscus Miglio S. R. J. Liber Baro a Brumberg, Dnus in Brumberg et Schönbüchl, qui ab anno 1689 usque ad annum 1752 tribus imperatoribus, nimirum Leopoldo I., Josepho I., Carolo VI. et Mariæ Theresiæ Imperatrici Hungariæ et Bohemiæ, ut strenuus et expertus miles contra diversos hostes augustissimæ domus austriacæ in variis provinciis et regnis bona et maxima servitia præstitit; et sub

Carolo VI. promotus campi marechallus locumtenens, consiliarius aulicus bellicus, et tribunus unius regiminis cataphractorum, obiit in cælibi statu ultimus familiæ suæ anno 1752 decima octava Februarii — ætatis suæ 81.

Pri altarju sv. Franciška še zdaj visi častno bandero, katero je bil cesar Karol VI. Francu Miglio podaril u znam vojsknih zaslug.

U okviru na zidu je tudi napis, koji poveda, da leta 1844, 31. augusta so svitli cesar Ferdinand Petrovško cerkvo obiskali navlašč iz Celja se pripeljavši, kamor so se po svečanem blagoslovu spet povernuli na prenočišče.

U lepo cerkvo se spodobijo tudi lepe orgle; Petrovske so pa res tako izverstne, da jim blizo ni bilo enakih; sej pa tudi daleč okoli slovijo. Kdor iz oratoria gledaje prostorno cerkvo tikama natlačeno vidi, in sliši, kako se mogočni glasovi posavu polagoma razlivajo čez ljudstvo klečejoče, mu nekakov poseben čut, ki se popisati ne dá, serce navdaja. Kadar se pa ljudstvo s sv. rešnim telesom blagoslovi, in se vsa množica u enej pesmi združi, koja se na valovih orgelskih glasov višej in višej vdiguje, in vmes se sliši iz visokega zvonika, kakor iz raja, vbranih zvonov trijančenje milo, takrat človeku u nebeškem soglasji serce kipi, molitev nima besed, prosto bavi duh u višavah, in le ko potihnejo glasi, se verne nazaj, pa globok zdihej in solzne oči tožijo, da je še na zemljo pritvezan. — Prebira se na tih orglih celo lahkotno, da pač ni treba, kakor Nemeč veli, „Orgel schlagen“; mnogoter glasovir je bolj terdokoren. Delo so benečansko, pa to se ne ve, ali so bile navlašč za petrovško cerkvo stavljene, kar je verjetno, ali so jih iz kojega samostana u Benetkah dobili, kakor ljudstvo pripoveda. Stari ljudje pravijo, da je bil v Petrovčah beneficiat iz Laškega domá, ki je v Benetkah brata imel, po kojem so verle orgle v Petrovče dobili.

Ker sim zvonjenja omenil, naj tudi poveni, da zvonovi niso veliki; večji ima menda komaj petnajst centov, sredni in manjši sta po primeri, to da so dobro vbrani, in kaj ljubo pojó. Mali zvon je nar starji; na strani ima znamenje križa, pa nič razpela; zgoraj z gotiškimimi malimi čerkami napis, ki se težko bere: O

Maria mater Dei, memento mei! MCCCCIIIHHH. Kdo ga je zlił, pa nisim mogel spoznati. — Veliki zvon nosi na eni strani podobno zveličarja, ki ga angelske glavice u krogi obdajajo; na drugi strani je Maria tudi u krogi angelov. Zgoraj je napis: In conceptione tua virgo immaculata fuisti; ora pro nobis patrem, cujus filium peperisti. Spodaj se bere: Nicolaus Urbanus Bosset Cilleæ me fecit anno 1678. — Na srednem zvonu je na eni strani sv. križ, na drugi mati božja petrovška. Zgoraj je napis, kakor na velikem zvonu; spodaj pa: Nikolaus Urbanus Bosset zu Cilli hat mich gegossen 1678 jar in nomen Gottes.

Okoli cerkve je bilo pokopališe, kamor pa že zdavnej ne pokaplejo več; cerkva stoji zlo na nizkem, toraj so merliče menda koj devali u vodo; tudi cerkvena raka je ob povodnji polna vode; cerkva pa vonder ni vlažna.

Kdo je tukaj bil prvi cerkvo postavil, in kedaj, se za gotovo ne ve. Nekteri terdijo, da je Solnograški nadškof Luipram potovaje u spodno Panonio cerkvo posvetil leta 850 ali pa 853, ter hočejo to dokazati iz zgodopisa: „De conversione Carantanorum“. — Ali temu je nasproti: 1. Da pogodba med Luipramom in Privinom, o kateri brezimenji Solnograški pisatelj govori, ne zadene savinsko okrajno, nego kraje blizo Pečuha, pri Ptujem, in pri Blatnem jezeru. 2. Da je cesar Karol veliki, na pritožbo Urza, očaka voglejskega zoper Arnota solnograškega nadškofa, že leta 810 bil Dravo odločil za mejo med obema škofijama.

Akoprem se ne vé, da bi bila ta cerkva u devetem veku že stala, se vendar terditi sme, da je nar starjih ena u celej dolini; že ustno spororočilo ji visoko starost pripisuje, očitvidno pa to dokaže zidovje starega presbiteria.

Ime „Petrovič“ pravijo, da je vas dobila od besede „plesti“, ker je bila krog in krog s plotom opletena; pa opomniti moram, da le Nemci ji „Petrovič“ pravijo, Slovenec vsigdar reče „Petrovče“.

Leta 1855 je bila cerkva dobila zdajno novo leco, dva prva stranska altarja, veliki altar pa, in ostali štirje mali altarji so bili vnovič pozlačeni.

Jože Ulaga.

POPRA ZA OTROKE

A.

Zlati nauki

za
razne stanove o svetem misionu in o duhovskih
vajah.

Blagi nauki

Blagor tebi, dobri in zvesti hlapec! ker si bil v malem zvest, te bom čez veliko postavil. Mat. 25, 23.

Blagi nauki o svetni misli in o duhovskih

dejst.

I.

PODUK ZA OTROKE.

(Od prve spovedi do 16. leta.)

I: Otrok poklic.

1. Balite deca! — „Vaše je božje kraljestvo“. — (Mark. 10, 14.) — *Mila prigodba, kako Jezus deca objema.* (Mark. 10, 16.) Hočete v nebesa priti, poslušajte, česar vam je potreba.

2. *Zakaj nas je Bog stvaril?* — Da bi Boga spoznali, njemu služili, in v nebesa prišli. — *Kaj pa imamo storiti, če hočemo v nebesa priti?* — Jezus je rekel mladenču: „*Derži zapovedi*“. (Mat. 19, 17.) — *Koliko je božjih — koliko cerkvenih zapoved?* —

3. *Kaj stori, kdor božjo alj cerkveno zapoved prelomi?* — *Kaj pa je greh?* — *Kako se stori greh?* — Kaj pa zgubimo skoz greh? *Posvečejočo gnado* božjo, prelepo oblačilo nedolžnosti, kojega so nam angeli pri svetem kersti oblekli. *Vence deviški*, s katerim so našo dušo angelci ovenčali. Nismo *ljubeji božji*, če smo grešili; ako v grehi umerjemo, *v nebesa ne pridemo*. Oj nesrečen greh, koliko hudo! —

4. *Ste vi že kdaj grešili?* — Hočemo poiskati in

II. Věst izprašati.

1. Kako nam je pri serci, kedar kaj dobrega — kako pa, kedar kaj hudega storimo? — Kdo nam to pové? — *Věst* je božji znotrajni glas, ki nas svari, graja alj hvali. Radi jo poslušajmo in pogosto izprašujmo.

2. Koga imamo v pomoč poklicati, če hočemo prav věst izprašati. — *Sv. Duh* je luč naši duši. Pokleknilo, roke povzdignimo in iz serca molimo, rekoč: *Pridi sv. Duh*, i. t. d. (Sveto Opravilo, stran 63.)

3. Kaj prelomimo, kedar greh storimo? Kako se *greh stori*? Kaj si torej naj pred oči postavimo, kedar včst izprašujemo? — Grehe, katerih vas bom spomnil, si dobro zapomnite! —

I. Věrvaj v enega samega Boga. Sim molil zjutraj, pred- po jedi, zvečer? angelsko češenje? — tri božje čednosti? — Me je bilo sram se pokrižati, poškopiti, poklekniti, roke povzdigniti? — Sim se smejal zjakom, ki so jih iz božjih reči delali? — Sim se rad keršanskega nauka učil doma, v šoli, v cėrkvı? — Sim poslušal krıvověrske nauke? — Nimam raj kako stvar, kakor Boga? n. pr. dnar, i. t. d.

II. Ne imenuj po neprıdnem božjega imena. Kolikrat sim rekel Jezus, Maria i. t. d. brez potrebe? Ali sim v jezi zakramental? se priduševal? Ali nisim prisegal: kakor je Bog v nebesih? Nisim Bogu obljube delal, in ne dopolnil? — Sim mermral, da Bog deža alj lepega vremena ne dá? — Sim svete reči v napák obračal?

III. Posvečuj praznike. Kolikokrat sim sveto mešo zamudil? od pridege šel? keršanski nauk opustil? — se o nedelih in svetkih potepal? — igral? strelal? Sim prepovedano delal?

IV. Spoštuj očeta in mater, i. t. d. Kako sim stariše razžalil? jih hudo pogledal? jim besedoval? jih clo vdaril? „Krokarji mu naj oči izkljujejo, i. t. d.“ (Pripov. 30, 17.) Kako sim očeta in mater vbogal? — Oh, radi bi jih vbogali, pa jih ne bote imeli! — Dopolnite šterto zapoved, in blagoslov četerte zapovedi bo vaš naj lepši del. „Otroci! bodite pokorni svojim staršem v Gospodu; zakaj to je prav. Spoštuj svojega očeta in svojo mater; to je prva zapoved z obljubo: da ti bo dobro, in da boš dolgo živel na zemlji.“ (Ef. 6, 1—3.) — Kako ste vbogali učitele? — gospodarje? — Ste botre poštovali? strice, tete? — Ste zasmehovali stare ljudi? be- rače? Veste kaj se je fantelinom pripetilo, ki so Elizeja žalili? (IV. Kralj. 2, 23—24.)

V. Ne vbijaj. Ste že koga vbili? Ne daj Bog! Pa vbijali ste že z besedo: drugim gerde priimke dajali, p. kozel i. t. d. Tudi beseda človeka vbije, ki ga pohujša. „Kdor svojimu bratu reče norec, bo kriv peklenkega ognja.“ (Mat. 5, 22.) — Vbijali ste z djan- jem: kamenje metali, kakor judje, se topli, jezli i. t. d., terpinčili

ptice, pese? — Živino pretéпали? Bog je živino stvaril, in bo tepel take. — Dekleta! niste malih otrók prav varvale? — Ste se dražili, vkljubvali, koga vdarli? Ste koga v hudo zapeljali? — mu hudo storiti pomagali — ga za hudo hvalili, kako je berzn? — — *Ste sami sebe vbijali skoz jezo?* — ste na vročino pili? iz mraza pre-naglo na toplo létali? preveč pili, jedli? plezali, skakali, *tobak* kadili? *z ključem* streljali i. t. d. — Ste *družino* gerdo imeli, da se je jokala?

VI., IX. Ne prešestuj. Ste komu kaj nesramnega povedali, pokazali, storili? Kaj ste na paši, v kakem koti, v posteli ostudnega včimili, česar bi vas sram bilo povédati, alj strah, da bi vas kdo videl? — Niste *goli* letali, se kopali, se gledali? *Angele varh* beži pred golim otrokam; varno in hitro se preoblačite. — Ali niste klafali, klafanja poslušali, pleperc peli? Vsega tacega se izpovejte; lahko je velik greh nečistosti.

VII. Ne kradi. Kaj ste vkradli? dnarjev, igráč, sadja, sladkarij, p. smetane, sladkorja? Komu? starišem, sosedam, součencom? — Kar človek izprosi, slavodno nosi; kar vkrade, mora nazaj dati. — Niste *najdeno blago*, posojeno odrajtali? Ali ste vkradeno kupili, hranili? — Ste *na paši škodo storili*, drevje olomastili, po setvi, travi hodili? Ste škodo povernili? — *Ste sami sebi kradli*, zaigrali, zapili, za prazne stvari, gizdasto obleko dnarje dajali? — Dečko je *šivanko vkradil*, in materi, ki ga ni posvarila, uho odgriznil, ko so ga obesli. — Ali ste z žveplenkami igrali?

VIII. Ne pričaj krivo i. t. d. Kaj govori, kdor krivo priča, resnico alj laž? Kolikokrat ste legali? komu? — Ste koga krivo tožili, na druge izvračali? čez druge hudo govorili? tajili? — Kdo se je prvi zlegal? Čigavi otroci so, ki lažejo? — Mala laž, mali greh, velika laž je velik greh. „Lažnive usta dušo ymoré.“ (Modr. 1, 11.)

X. Ne poželji ptujega blaga. Kdaj so misli greh? Kedar kaj nespodobnega, ptujega poželjimo, p. lepe reči, bukve, oblačila, naj bi mi imeli, drugi pa ne. Nismo bili žalostni, kedar so druge raji imeli, kakor *Kajn*? Nismo bili veseli, da so bili drugi kregani, tepeni? Tako zna h.. „Veselite se z veselimi, jokajte se z jokajočimi.“ (Rim. 12, 15.)

Zoper cerkvene zapovedi: I. in II. Kako smo se v cerkvi za-

deržali? smejali? ogledovali? cukali? — III. Smo *postne dni* meseno jedli? — IV. Kdaj smo bili *poslednokrat pri spovedi*? Smo naloženo pokoro opravili? Smo se poboljšali alj pohujšali? Smo več alj majn grehov storili? Ktera je moja koreninska alj naj hujši pregrešna navada? jeza? lenoba? i. t. d. — Kdor se poboljša, gre v nebesa; kdor se pohujša, gre bližej pekla. Vsaka spoved je ena stopinja v nebesa alj v pekel. Kamo pa vi?

III. Priprava h spovedi.

1. Kdo mi vč povedati *od zgubleniga sina*? *Koliko reči greh spovedi*? So za moliti alj za dopolniti? —

2. Kaj je *kes alj grevenga*? Kolknata je? — Zakaj je bilo *Judežu* izdajavcu žal? Kakšna je bila Iškarjotova žalost? Kaj mu je dala? Zakaj se je pa *sv. Peter* jokal? Kakšna je bila njegova grevenga? Kaj mu je dala? —

3. *Kakšna je pa vaša žalost*? Oh, kakó nehvaležni ste bili! Kolikrat naj boljšega Očeta žalili! — Pokleknimo, in prav gorečo grevengo obudimo, rekoč: O moj Bog, i. t. d. (Sveto Opravilo stran 66.)

4. Kaj je sklenil *zgublen sin* v svoji žalosti storiti? — Kamo se mora *grešnik podati*? — Kako se *spoved* začne? — konča? — Kaj je storiti, ako smerten greh *zamolčiš*? — kaj pa, če *pozabiš*? — Ni se potreba *bati*; spovednik so dober oče in vsmileni namestnik božji; — se *ne sramovati*; gerdo je grešiti, lepo pa se spovedati; ne daj Bog vtajiti, se Bogu zlegati! —

5. Kako se imajo *nauki* zapomniti? — kako *naložena pokora* opraviti? —

6. *Kolikokrat* je potreba se *izpoveđati*? Po vsakem smertnem grehu, večkrat tudi za malih grehov del; dobro bi bilo za mladino vsakega mesca; naj zvesteje pa se ima velikonočna spoved opraviti. — Mladih ljudi *varučka* je sveta spoved, *pomočnik* pa sveto obhajilo.

IV. Priprava za sveto obhajilo.

1. *Koga prejmemo*, kedar k božji mizi gremo? —

2. *Kedaj je postavil* Jezus presveto rešno telo? — Kako? --

Zakaj? V vedni spomin svoje ljubezni — smerti — nasočnosti — pomoči, za našo dušo in telo. „Jaz sim vinska terta, vi mladike. Kdor ostane v meni, in jaz v njem, on rodi veliko sadu; ker brez mene ne morete nič storiti.“ (Jan. 15, 5.)

3. Kako se mormo *pripraviti* na duši? — Kako svojo vēst očistiti? — Kako serce pobožno ozalšati? Kako oblečeni? kako dolgo teši biti? — Ali je to teško? Jim, ki Jezusa ljubijo, je vse lahko. „Ljubimo tedaj Boga, ker nas je Bog pred ljubil.“ (I. Jan. 4, 19.)

4. Kdo vam je dal ljube stariše? zdrave ude? i. t. d. Kako je otroke objemal, jih blagoslovil! (Mark. 10, 16.) Kako pa vi Jezusa ljubite? — Vas je kedaj Jezus razžalil? — Zakaj ste pa vi Jezusa tolikokrat žalili? —

5. Je vam kaj žal? — Bote Jezusa za odpušanje prosili? — Mu bote obljubili, nikolj več tako? — Pokleknimo, rekoč:

V. Obljuba otrok.

Preljubi Jezus — naš prijatelj — in pomočnik! — ti nas ljubiš — nas rad imaš — mi pa tebe — toliko žalimo. Žal nam je — iz celiga serca. Odpusti nam — vse naše grehe. Terdno obljubimo — radi moliti — se pridno učiti — stariše vbogati — nikdar legati — ne preklinjati — ampak pohlevni — in mirni biti. Vzemi nas spet — usmileni Jezus — za svoje otroke. Tebi živimo — tebi umerjemo — tvoji naj bomo — živi in mertvi. Rajši hočmo umreti — kakor grešiti — in tebe žaliti. Pomagaj nam — vse dopolniti — kar ti obljubimo. — O Maria — naša mati — peljaj nas — k ljubimu Jezusu — in prosí za nas. — Ljubi angel varh — pomagaj nam — se prav spovedati — in poboljšati — da nas boš vodil — prav vesel — in nas pripeljal — v sveti raj. Amen.

Oče naš. Češena si Maria.

VI. Naročilo.

1. Deca! dans je *imenitna večerka*. Pri *večernicah* lepo molite.

2. Kar vas je *odrašeni* se nicoj izpovejte.

— 3. Kar vas je bolj *malih*, greste k domu, doma še enkrat sv. Duha v pomoč pokličite, včst izprašajte, in poprej ko se vležete, grevengo obudite.

4. Jutre je za vas lep in *vesel dan*; čedno se vmite in pražno oblecite. *Dehleta*, prosite, naj vam pripnejo venec na glavo. *Mladenči* verh zeleniga rožmarina v roko! — Jezusu, svojemu nebeškemu ženinu greste naprotje.

5. Še eno sim skoraj pozabil. Lepo napravleni prej ko od doma greste, *očetu in mami* roko poljubite rekoč: Ljubi atej — mama! lepo vas prosim, odpustite mi, kar sim vas razžalil. Ne bom nikolj več tako. — Bote to storili? — Jutre vas bom prašal; in ktiro ne bo, ne sme v lepo procesjo.

VII. Slovesno obhajilo otrok.

1. *So otroci spoved opravili, se v šoli alj na kakem pripravnim kraji zberó, lepo pozdravijo in opomnijo, kamo de pojdejo.*

2. *Lepo se uwerstijo in v procesjo gredó, ter svet Roženkranc molijo alj pa pojó.*

3. *V cerkvi se vstavijo okolj kerstnega kamena, če je kraj za to. Pové se jim, kako so jih botri h kerstu prinesli, kaj namesti njih obljubili. Na to pokleknejo in ponovijo kerstno obljubo. (Glej: Sveto Opravilo, stran 48.) Čedno je, ako se otrokam goreče sveče podajo.*

4. *Od kerstnega kamena se postavijo k velikimu altarju. Pri sveti maši se moli do povzdigvanja svet Roženkranc, in k poglavitim delam pristojne molitvice vložijo. (Glej: Sveto Opravilo, stran 29—32.)*

5. *Po povzdigvanju se obudijo tri božje čednosti. (Glej: Sveto Opravilo, stran 38. Upanje 39. Ljubezen 43. Molitev k svetimu obhajilu 70. Očitna spoved 70.)*

6. *Mašnik pokažejo presveto rešno Telo, rekoč: Otroci! poglejte Jezusa, svojega božjega prijatla, ki k vam priti želji. — Ali vérjete, da je v tem presvetem zakramentu v podobi kruha Jezus pričejóč z dušo in s telesom, s kervjo in z mesom, kakor Bog in človek? — Otroci: „Verjemo“. — Ali vam je žal, da ste usmiljenega Jezusa tolikokrat žalili? — Otroci: „Žal nam je“. Ob-*

ljubite Jezusa nikdar več žaliti? — Otroci! „Obljubimo“. Pozdravite tedaj Jezusa prav lepo, rekoč: O Gospod! nisim i. t. d. Med obhajilom se kaka lepa pesem zapoje.

7. *Po sv. obhajili se opravijo navadne molitve, in molitev za odpustke. Poslednič se moli po Oče našu in Češena si Maria za ljube stariše — učitele — za duhovsko in deželsko gosposko — za brate in sestre — za vërne duše v vicah. — Po dokončanem opravili se jim kosilce preskerbi, in če drugoga ni, saj kosček hleba.*

Priporočilo sv. detinstva Jezusovega.

1. Kako srečni ste otroci keršeni! Imate dobrega očeta — ljubo mater — strice — tete — botre. Ako ste srote, dobite oskerbnike, učitele. Ako umerjete, lahko v nebesa pridete. Pač ste božji otroci! — Kako žalostno se pa unkraj morja Kitajskim otrokam godi! Niso keršeni, in če umerjejo, v nebesa ne morejo. Hudobni stariši jih alj podavijo in v vodo pomečejo, alj pa svinjem dajo, če jih kdo ne kupi.

2. Deca! ali se vam ne vsmilijo vbogi brateci in sestre? — Bi jih ne pobrali, da bi jih pesi ne raztergali? Bi jih ne prinesli dobri materi in naprosili, naj bi jim dali mleka alj kruha, pa kako srajco? — Porečete: kako pa; saj ne vémo, kje so? — To prav lahko storite, če v sveto bratovšino detinstva Jezusovega stopite, vsak dan 1 Češeno Marijo za vbogo deco molite, pa jih Mariji priporočite, rekoč: *Sveta Maria Devica, prosi za nas in za vboge hajdovske otroke!* Vsakega mesca pa dajte 1 kr. vbogaime, da se bodo vbogi otroci kupili in nesrečne smerti rešili.

3. „Pa nimamo krajcarjev“ porečete. Ktiro nima, pa naj poprosi očeta, mater, strica, botra, i. t. d. Radi vam bojo dali; kdo bi otroku ne dal, ki lepo prosi. — Angeli bojo veseli vaše krajcarje šteli. Otrokam bote v nebesa pomagali, in oni za vas Boga prosili. Jezus vas bo blagoslovil, kakor je obljudil, rekoč: „Kar ste naj majnšimu mojih storili, ste meni storili“. (Mat. 25, 40.) Amen.

II.

PODUK ZA DEVICE IN SAMICE.

„Oh kako lep je čist rod, ki se čednosti sveti, zakaj njegov spomin je večn, ker pri Bogu in pri ljudeh hvalo ima.“ (Modr. 4, 1.)

I. Devištna čast in imenitnost.

1. Bog si je na ovem svetu lep *vert* zasadil — sveto kat. cerkev; *cvetlice* ste ve device, cvetje cerkve, jagneta čede Jezusove. (Sv. Ciprian.) — Verli *tempel* si je Bog postavil, veliko sveč v njem gori; in te *goreče sveče*, svetle lampice ste ve modre device. (Mat. 25, 1—13.) — Zlat *tabernakel* si je usmileni Jezus naredil, v katerim bivati želi; to ste ve device. Vaše čisto deviško serce je posvečen *pristol Jezusa*, nebeškiga kralja. „Vsaka devica je kraljica, kajti je Bogu posvečena devica nevesta naj višega kralja; pa tudi zato, ker sama čez svoje počutke kraljuje.“ (Sv. Ambrož.) — Za *mašnim stanom* je deviški naj imenitnej; devica daruje kakor mašnik svoje devištno Bogu. (Sv. Ambrož.) — — Zato vas hvali moder *Salomon*: „Oh kako lep je čist rod, i. t. d.“ Zato si je usmileni *Jezus* devico za mater izvoljil, ter je djal: „Blagor jim, kateri so čistega serca; ker oni bodo Boga gledali.“ (Mat. 5, 8.) In sv. *Ciprian* vas imenuje svete cerkve dišečo cvetje, naj goršo lepoto božje gnade, podobe božje, v katerih se svetli Jezusova svetlost. „Vse zlato tega sveta toliko ne veljá, kakor ena sama čista duša.“ (Tertul.) — —

2. Kolika *imenitnost!* Tolika pa tudi *blagost* (sreča) deviškega stanu! *Mirno* je vaše čisto serce, v kojem Kristus prebiva. Lepe v očéh Gospodovih, neprenehoma le za njega živite; z njim si noč in dan kratek čas *délate*, ter mu svoje *molitve* za juterno dajate. (Tert.) — Koliko plačilo vas v nebesih čaka! „Že na zemlji ste začele biti, kar bote enkrat v nebesih.“ (Sv. Cipr.) Naj *bližej* ne-

beškega kralja bote sedele; (Prip. 22, 11.) Spremljale bote Jagnje (Jezusa) v neb. Sioni, in *novo pesm* pele. (Razod. 14, 3—5.) Devicam je poleg krone izveličanja še *poseben venci devištvu* pripravljen. (Sv. Tomaž Akvin.) „Vékomaj raduje (devištvu) s krono premage, in nosi plačilo za vojskovanje neomadežane čistosti.“ (Modr. 4, 2.) Ktere se ne možé, bodo kakor angeli v nebesih. (Mat. 22, 30.) Ve device ste Jezusove neveste, hčere Marijne in tovaršice angelov. Š častjo se priklone Bogu posvečeni devici (usmileni sestri) mogočen vojskovodja, pa tudi jaz, kedar vam govorím, za ktire me toliko bolj skerbí, za kolikor bolj vaša čast in imenitnost sloví. (Sv. Cipr.)

3. Veči ko je vaša imenitnost, za toliko večja je vaša *nevarnost* — za toliko večí ima biti vaša skerb svoje devištvu ohraniti. „Mi nosimo velik zaklad v rahlih posodah.“ (II. Kor. 4, 7.) — Naj bi dans *tromba* k sodbi zabučala, in angeli čiste device na desno, zapeljanc, omadežane pa na levo odbrali, koliko vas bi na desnici stalo, deviški venci na glavi, bel limbar v roki deržalo? — Oh serce mi trepeče! „Veliko poklicanih, pa malo v sedajnih časih čistih devic tudi med vami, in ne vem ali bi dans govoril *nedolžnim*, kako naj devištvu ohranijo, alj velikoveč nesrečno *zapeljanim*, kako se naj spokoré po izgledu Marije Magdalene? — Vsaki stranki hočem besedo povedati; alj prva naj vam velja, poštene dekleta, da vam pokažem *sovražnike*, kterih se imate varvati, pa tudi *prijatle*, kterih se imate deržati, ako hočete ostati poštene.

II. Devištvu sedem smertnih sovražnikov.

Bolji in žlahmej ko je sad, več ima sovražnikov. Devištvu jih naj več ima, in naj prej v svojem lastnim sercu:

1. *Posvetna ljubézn*, ki dekleta oslepí, in mu serce tako ostrupi, da Boga in dušo pozabi, ter le posvetnim ljudem iše dopasti. Tvoje mlado serce mora ljubiti, alj „kdor svet ljubi, ni božje ljubezni v njem“. (I. Jan. 2, 15.) Posvetna ljubezen nespametno dekle tako omoti, da za moža vero da, pa tudi že na zemlji večdel le pogubo najde. Taka se je nesrečni Ireni, ženi Mahomeda II. zgodila; veró je zatajila; pa tudi glavo zgubila. —

Kako se pa pri dekletu posvetna ljubézn pokaže? Skoz
 2. *Gizdost v noši.* Oblačilo je Bog za pokoro dal (I. Mojz. 3, 21.), pa ne za mrežo pregrehe. Začne dekle kratke rokave nositi, persi rudeče alj pa na polj gole kazati, košato hoditi ko sod, se zapeljivimu svetu v službo ponuja. Oh kolikokrat cena zgublene čistosti na dekletu visi! Sv. Karl Bor. je spovednikam prepovedal, take odvezati, ki se gizdavo oblačijo. „Naj se ženske v poštenim oblačili s sramožljivostjo in zderžljivostjo zaljšajo, in ne s pletenimi lasmi alj z zlatom, alj z biseri, alj z dragim oblačilam.“ (I. Tim. 2, 9. I. Petr. 3, 3.) Vaše oblačila naj bodo po vašem stani, čedne pa ponižne v barvi. Naj lepša obleka je, katero si sama napredla in naredila. — Ali se sme devica v serkalo gledati? — Dro; pa na mertvaško glavo ne pozabiti. — Kakor nevarna je gizdost v noši, še nevarnej je dekletu *prevzetnost v besedi.* Devica malo, pa modro govori; besedlivka se rada smeji, pa tudi na smehu avša ostane. „Od vsake prazne besede bo odgovor.“ (Mat. 12, 36.)

3. *Slabo društvo z ženskim,* je skoraj sv. Terezjo pogubilo. (Djanje Svet. II. 445.) Veliko nevarnej je pajdašija z moškim spolam po poti v cerkev, po cerkvanji alj na božjih potih i. t. d. Pomislite, koliko grehov ste na metvah, po mlinih, po klopeh, po kerčmah, na ponočnih hojah, pri oknih, clo pri mertvih, v svoji posteli, s cukanjem in drugim nesramnim djanjem storile, kar se clo imenovati ne smē, in se je spovedati potreba. „Kdor se s smolo peča, i. t. d.“ (Sir. 13, 1.)

4. Nevarna in *pregrešna dobra volja.* Dina je šla gledat Simitov kratkočasje (I. Mojz. 34, 1.) in je v nesrečo prišla; ti greš na ples godce alj citre poslušat in rajat, in se brez škode ne poverneš. Na plesiši devištvo umira, in se pokople po poti k domu. — Naj nevarnej je pa z *moškimi pit* hoditi. Zapeljivec dekletu za to piti kupuje, da jo ložej zmoti. „V vini (tudi v žganji in rozolji) je nečistost.“ (Ef. 5, 18.) „Pijanka še svojega sramu ne pokrije.“ (Prip. 23, 31.) So tudi nesramnice, ki fante v kerčmo spravljajo.

5. *Nesramno znanje z moškim spolam.* Nečista prijaznost je mreža peklenškega ptičarja tebi nastavljena; kakor pajek muho — bo zapeljivec tebe vjel; le las mu daj — le perstec pokaži. Tako se je Apoloni godilo. (Beri Venc Devištva 391.) *Goljufna je ob-*

Ljuba: saj te bom vzela; dolgo pregrešno znanje alj nesrečen zakon prinese, alj pa nobenega. Kdor se Boga ne boji, tudi pošteno ne ljubi. Greh je *perstane* jemati alj dajati, dokler po keršansko v zaroke ne stopita. Ne jemlite dnarja ne oblačila; vse tako je cena pregrehe. — Ali sme dekleta *za možkim hoditi*? Kaj takega je naj večja gerdoba; on more po nevesto priti, le k... se ponujajo.

6. *Skrivanje in pregrešno tajenje.* Materi in spovedniku moraš odkrita biti, in nikolj tajiti; Bog jima je tvoje poštenje izročil. So mati huda, alj ti spovednik prepovedó, varji se kakor modrosa. Kamen ti bo na serci, kar zamolčiš, in če ti hudič jezik zaveže. Godilo se ti bo, kakor Judu izdajavcu. (Mat. 27, 4—5.) Ako hčer materi pisma skriva, se po noči na ples krade, pride dekla pozno v noč k domu, in po takih potih svojega navadnega spovednika zapusti, jo tisti lev na vervi ima, ki okolj hodi in jiše, kogar bi požerl. (I. Petr. 5, 8.) Po tem hitro nastopi naj strašnej sovražnik:

7. *Nečisto djanje,* devištva pogreb. Nečistnica greši zoper presveto *Trojico*, zoper svojo dušo in telo; hitro bo červov živež, in njena duša izbrisana iz bukev življenja. (Sir. 19, 3.) — „Ali ne veste, da so vaše telesa udje Kristusovi?“ (I. Kor. 6, 15.) Ni greha, kterega bi Bog ostreje tepel, ko nečisto djanje. Pervi svet — Sodoma nam priča strašno kazn, in sveto pismo pravi, da je bilo Bogu žal, da je človeka stvaril, ki je ves meso. (I. Mojz. 6, 5—8.) „Zavolj tih grehov pridejo šibe božje nad neverne ljudi.“ (Ef. 5, 5—6.) Nečistost je greh, kojega noben hudič storiti ne more; le slep človek ga dopernaša. Hujše ko od hudiča obseden biti, se je v nečisto znanje zaplesti. Kakor se hudič izgnati ne dá, in se spet poverne, tako se nečistim godi; le s postam in stanovitno molitvjo se po besedah Jezusovih ta hudi duh izžene. Sternišnica v blati ni tako gerda ko nečistnica v svojem djanji pred božjem obličjem.

a) Ne reči: *kaj pa če grešim*; za to me ne bo h... vzela. Vzela te bo, ako se ne boš prav spokorila; alj ktira na to široko cesto pride, se malokdaj spokori. — Ne zanašaj se rekoč: *se bom pa spovedala*. Spovedala se boš, pa teško spokorila. Svoje dni je bilo za 1 nečisti greh 7—10; za 1 prešestvo po 15 let očitne pokore. — Ne govori: *grešila sim; kaj se mi je pa zgodilo?* Ako

se ni, se še pa bo. Imaš fačeke, imaš kervave šibe, ako jih prav ne izrediš. „Otroci nezakonski pričajo hudobijo starišev.“ (Modr. 4, 6.) — Imaš pa samo grešno djanje, te čaka na tim sveti nezmana bolézn, alj pa po smerti peklenski brezdn. „Vreča želja gorečimu ognju enaka, ne bo pogasnila, dokler vse požgano ne bo.“ (Sir. 9, 9.) „Tvoja pregreha bo v tvojih kosteh v prahu počivala“; (Job. 20, 11.) uči sveto pismo. Koliko otrokomorstva, preprirov, morij, prešestvanje porodi! „Vse take ne bodo nebeškega kraljestva dosegle“, pravi sv. Paul. (I. Kor. 6, 9.)

b) „Vse to pa mene zadelo ne bo; tako daleč se ne dam zapeljati“: se marsktera tolaži. Oh srotica! misliš, da si še nedolžna devica, pa ne vëš, da si že lahko velika grešnica: ako pogosto na možke nesramno misliš: „Ako le osebo poželjivo pogledaš“, (Mat. 5, 28.) — ako nesramno govoriš alj pôješ: „Iz obilnosti serca usta govore, in iz serca izhajajo hude misli, prešestva, i. t. d.“ (Mat. 15, 18—19.) Ako rada z drugim spolam noriš, se cukaš, možke k sebi pustiš, po Iškarjotovo se z njimi pečaš i. t. d. Poprašaj, ali so čiste tvoje *roke* in *noge*, tvoja *postel*? Vrata odperte pušati, in po pojatah in parnah ležati je za dekleta smertna nevarnost. „To namreč vedite, da ki tako delajo, ne bodo kraljestva božjega dosegle.“ (Gal. 5, 21.) Vsako tako nesramno djanje je večidel smertni greh. „Ne dajte se nikomur zapeljati; ker zavolj tega pride jeza božja nad otroke nevere.“ (Ef. 5, 6.) Posnemajte sv. Cito. (Djanje Svet. I. 424.) — Rahla je čistosti lilija, drago device poštenje. — — — Moj Bog! tako ni za dekleta veselja na sveti? Veselja dovolj. Hočem vam pokazati

III. Devištva osmero veselje.

Lepa navada je device venčati, kedar jih k poroki peljajo alj pa h pogrebu nesó. Iz štirih cvetlic vaš *venec* naj bo:

1. Zelen *rožmarin*, podoba žive věre in keršanske modrosti. — Kakor pet modrih devic mora biti vaše veselje skerbeti za olje pobožnosti, Boga prav spoznati in mu lepo služiti. (Zlate molitvice.) Kakor pridne bučelice si naberajte iz pridig, keršanskih naukov in pobožnih bukev sterdi za večno življenje; nikolj vam dolg čas ne bo.

2. Pruna *violica* ponižnosti. Le v tihim skritem kraju, kakor Mariji, deviška čednost cveti, in vso okolico z žlahnim duhom napolni. „Bog je prevzetnim sovraž, ponižnim pa daje gnado.“ (I. Petr. 5, 5.) „Učite se od mene, ker jaz sim krotek in iz serca ponižen, in bote pokoj najšli svojim dušam.“ (Mat. 11, 29.)

3. Bela *lilija* svete sramožlivosti; ona je deviške čistosti družica. Koliko skerb je sv. Potamijana za sramožlivost imela (Devištvo, stran 117), kako malo pa zdaj dekleta za njo skerbite!

4. Bodeča *vertnica* stanovitne pogumnosti alj serčnosti. Poštene device življenje je vedno vojskovanje. Zalezavce odpravi z rezno besedo, sitnežem se zogne, posilnim se vbrani in vbeži. Ne hodi sama po noči, potoži starišem in gospodarjem; in kjer te v miru ne pusté, od tam beži kakor Lot iz Sodome.

5. *Poštena hiša*, ako te v svate išejo alj v službo prosijo. Zakona preveliko poželenje pelje v pogubljenje; se ti pa dobra prilika ponuja, prosi sv. Duha za razsvetljenje, spovednika za svet, stariše za pomoč, da prav izvoljiš. Ne jemlji pijanca, ne skopca, ne igravca, ne prešestnika; boljše je poštenu samici služiti, kakor nesrečnega zakona jarm nositi. — Si dèkla, poiši si kerš. službo, v kateri boš lahko Bogu služila, kakor sv. Notburga. (Devištvo, str. 113.) Boljše je v planini cokle nositi in ovsenjaki jesti, pa pošteno živeti, kakor po mestih in gradih v svili hoditi in kavo piti, pa grehu služiti. Si dobro hišo najšla, ne seli se; goste službe so redke suknje. Sv. Cita je 48 let pri enej hiši služila. (Devištvo, str. 140.)

6. Keršansko društvo alj pobožna *bratovšina*. Ni dobro devici samej biti. „Ako dve greste, in ena pade, ji druga pomaga.“ (Pridg. 4, 10.) Tako družbane druge drugi pomagajo, čujejo, posvarijo in molijo, in Jezus je v sredi med njimi. (Mat. 18, 20.) Zato keršanske družbe hudoben svet čertí, pa jih Jezus ljubi. „Ne bojte se, majhna čeda! ker vašimu Očetu je dopadlo vam dati kraljestvo.“ (Luk. 12, 32.) Vsaka kerš. bratovšina je barka Noetova za mlade ljudi. (Sv. Alfonz.)

7. *Živa ljubezen do Jezusa*; on je tvoj pastir, ti njegova ovčica; on tvoj ženin, ti njegova nevesta. „Kdo nas bo ločil od ljubezni Kristusove? Ali nadloga? ali stiska? ali lakota? ali nagota?

ali nevarnost? ali preganjanje? ali meč? (Kakor je pisano: Zavoljo tebe smo celi dan morjeni; imajo nas kakor ovce odločene v zaklanje.) Per vsim tem pa premagamo zavolj njega, kateri nas je ljubil. Zvest sim si namreč, da ne smert, ne življenje, ne angeli, ne poglavarstva, ne oblasti, ne sedanje, ne prihodnje, ne moč, ne visokost, ne globočina, ne druga stvar nas ne bo mogla ločiti od ljubezni božje, ktera je v Kristusi Jezusi, Gospodu našim.“ (Rim. 8, 35—39.) Koliko kerš. device iz ljubezni do Jezusa storé! — Da pa ta čista in delavna ljubezn ne vgasne, opravljaj vsak dan lepo molitvico braterne presladkega serca Jezusovega, v katero se daj zapisati; pogosto pristopi h božji mizi; Jezus bo tvoj, in ti njegova.

8. Otroško spoštovanje in čišenje *Marije* božje matere. Kakor je sv. Terezija (Djanje Svet. II. 445) si izvolji tudi ti Marijo v svojo mater, veselo obhajaj njene svetke, posnemaj njene čednosti, priporočaj se ji; Marija te bo pod svoj svet plajš zakrivala. — Jezus, Marija in sv. Jožef naj bojo tvoja tovaršija v veselji in v žalosti, v življenji in v smerti; srečna boš časno in večno. — Devica scer vedno po nevarnih zaukah hodi, alj angelj Gospodov jo vodi, dokler je Jezusova. Take hočete biti, in Bogu terdno obljubo klečé storiti, rekoč:

Obljuba device.

Oče nebeški! ki čiste duše — čez vse ljubiš — in vslišiš prošnje — svojih otrók — ogledaj se milo — tudi na mene — svojo hčer. Jaz te ne prosim — za posvetno lepoto — ne za dobroto — tega sveta. Daj mi le gnado — pošteno živeti — tebi lepo služiti — in sveto čistost ohraniti. Samo tebi — želim dopasti — in pa Jezusu — svojimu ženinu. — Odpovem se — zapeljivemu svetu — in njegovemu — poželjenju. — O moj Jezus! nebeški ženin — čistih duš — varvaj me — brani me — reši me — pervega greha — daj mi premagati — vsako skušnjavo — in ne dopusti — da bi dereči lev — gerd zapeljivec — belo oblačilo — svete čistosti — meni raztergal. — Ne bom pozabila — da me ti gledaš — naj me ravno — tema zakriva. Sveta groza — naj me obide — kedar se mi — sovražnik približa — da ne

bom dala — za kratkočasno — nesramno veselje — svojega poštenja — svojo deviško čast — gerdo zapravila — tvojo gnado — in izveličanje svoje. O moj Jezus! jaz sim tvoja — in ti si moj. Jezus Marija — in sv. Jožef! — vam izročim — svojo dušo — in telo. Raj hočem umreti — kakor grešiti. Moj desni angel — ti bodi moj tovarš — ti mene varji — ti mene vodi — in me pripeljaj — k mojimu ženinu — usmiljenimu Jezusu — in k Mariji — moji materi. Tako bom vesela — in vekomaj srečna. Amen.

Beseda zapeljanim dekličem.

Skoraj bi bil vas pozabil, vboge zapeljane grešnice, katerim je bela lilija svete čistosti umerla, ki ste oblačilo svatovsko z nesramnim djanjem oskrunile — raztergale deviški venec nedolžnosti.

1. Rajši bi se za vas *jokal*, kakor vas učil. Gore se bojo ozelenile, vašega poštenja ne bo nazaj; cvetlice bodo spet cvetele, roža vašega devištva je ocvetela na večno. Tako mlade, pa že tolike grešnice! — Po široki cesti nesramne pregrehe vas peklenški sovražnik na vervi posvetne ljubezni žene, in vaš angel varh se za vas joka. Veliko vas posnema Magdaleno grešnico; alj redka je, ki bi se prav spokorila, in posnemala sv. Mario Magdaleno spokornico.

2. Zastojn svoje *pregrešno djanje pred svetom skrivate*; čednost in pregreha se človeku na obličji pozná. Kakor lepo se sveti sveta čistost, tako gerda se prej alj šlej nesramnost prikaže. Vaša včst vas tožuje, kaj ste storile, in vas bo grizla kakor červ, ki ne umerje; vas bo pekla, kakor ogenj, kateri ne vgasne. Vroče solze bote točile, pa svoje gerdobe ne bote omile, ne pogasile strašnega ognja, ki že za vas gorí, ako se hitro ne spokorite, in resnično ne poboljšate, gerdo znanje ne opustite, in ne raztergate pregrešne ljubezni. Pot nedolžnosti ste zgubile; le sama edna pot vam je še v nebesa odperta: *pot ojstre pokore*.

3 Vam revam pravo pot pokore živo pokazati, poglejte, kaj je storila Marija Egipčanka (Djanje Svetnikov I. 351.) — Poklekните še nicoj pred podobo Marije; ona je pribežaljše grešnikov, tolažnica žalostnih; tudi vas ne bo mati mila v toliki revšini zapustila. Svoje pregrehe milo objokajte, pregrešne zveze še nicoj

raztergajte, in po tem k spovednici tecite. Kar vam spovednik naročé, zvesto storite, in stanovitno v pokori kakor sv. Marija Egip. do smerti ostanite. Tudi spokornicam je pripravil usmileni Jezus veličasten prostor v nebesih.

Naročilo dekletam.

1. Po tem nauku nicoj svojo vëst skerbno sprašajte. Bote najdle, da ste kaj dozday *zamolčale*, spovedi ponovite in popravite. Kar vas je pripravljenih se nicoj spojevte.

2. Nicoj še pred spovedjo nesramne *perstane* iz rok! — in preden se vležete, vsako stvar v kraj spravite, ki bi vas motila in pomnila poprejne grešne prijaznosti alj nečistega znanja.

3. Ponižno pa čedno po svojem stani se jutre opravite; glejte, vaš Ženin pride, pojdete njemu naprotje. Lepo versto deržite, naprej ne vhačajte; posledne bodo perve pri Bogu.

4. Poprej ko se od doma podaste, očetu in materi — dékle pa gospodinji roko poljubite, in za zamëro jih poprosite, rekoč: Oče, mati! odpustite, da bo meni tudi Bog odpustil.

5. Dekleta povsodi rade vbogajo; vem da me bote vbogale tudi ve.

Slovesno obhajilo.

So dekleta v lepi procesji v cerkvo došte, se ponovi kerstna obljava. (Keršansko Devišstvo, stran 202.) K sveti maši se svet roženkranc moli, in skrivnosti odstavkov dostavljajo. Po povzdigvanji se glasno molijo pripravne in zahvalne molitve k svetimu obhajilu. (Kerš. Devišstvo, str. 195—201.)

III.

PODUK ZA ZAKONSKE ŽENE IN VDOVE.

Kdo bo najšel berzno ženo? — Goljufna je priljudnost, prazna lepota; žena ki se Boga boji, bo hvalena. (Salomon. Prip. 31.)

I. Žene imenitnost.

1. Dve matere imamo, katerih pozabiti ne smemo: prva je *Eva*, ki nas je vse nesrečne storila; druga mati nam je *Marija*, po kateri nam je izveličanje došlo. — —

2. Dvojne matere tudi v sedajnih časih imamo: *dobre matere* sreče — *hudozne matere* vsake nesreče za ljudi, za rodovine, za sosesko, deželo in za našo sveto cerkev. — Zato pravi sv. Duh: „Kdo bo najšel berzno ženko i. t. d.“ (Prip. 31, 10—31.)

3. Poštene zakonski ženi *sedem zvezd* glavo opleta: 1. pobožnost; 2. ljubezn zakonska; 3. zvestoba; 4. postrežnost; 5. materna skerb; 6. lepa zastopnost; 7. poterpežljivost. Koliko tih zvezd se pa okolj vašega serca svetli? — Oh preljube žene, ve ste moje upanje, moje veselje, ako zvesto dopolnite

II. Dolžnosti keršanske žene:

1. *Do Boga*. Zemlja po soncu — zakonska žena se naj po Bogu ozira. „Težek jarm sloni i. t. d.“ (Sirah 40, 1—9.) Zakonske težave, ktire je Bog Evi prisodil, vse občutite, in se mi gostokrat usmilite. Vaša pomoč je pri Bogu. — Ženski spol se imenuje *pobožni spol*. Pobožne žene so Kristusa na goro Kalvarijo spremile, pa tudi prve zvedle njegovo častito vstajenje. — V veselji in žalosti se keršanska žena k Bogu oberne, prosi, iše, terka za moža, otroke, družino. Žene imajo ključ do božjega serca: *molitvo*. Ako

ne vtegnete dolge molitve — saj opravljajte kratke *zlate molitvice*. — Kar je priden cerkovnik (mežnar) pri cerkvi, naj bo kerš. žena pri hiši, da skerbi za molitvo otrokam in družini, pa tudi za prijemo svetih zakramentov. Žene! varvajte dveh nesreč svojo hišo: *greha* in pa *ognja*. „Goljufna je priljudnost i. t. d.“ (Prip. 31, 30.)

2. *Do moža*. Mož je glava — *žena serce* zakona; obdva eno telo. „Za tega voljo bo človek očeta in mater zapustil, in se bo svoje žene držal, in bota dva v enim mesu.“ (Mat. 19, 5.)

Zakonski sreči je potreba:

a) *Ljubezni zakonske*. Čista ljubézn s starostjo raste, nesramna se v serd premeni. „Žena nima oblasti čez svoje telo, ampak mož; ravno tako tudi mož nima oblasti čez svoje telo, ampak žena.“ (I. Kor. 7, 4.) *Zakonska postel* vam ima sveta biti — sveta misel pošteno deco spodrediti. Otrok se ne branite! — „Žene naj bodo svojim možem podložne — kakor je cerkev Kristusu podložna“ (Ef. 5, 22. 24.), pa le kar je prav, in porodu pa zdravju ne škoduje. — Zakonsko *dolžnost* in pa dober *svét* dobro razločite, pa *zakonsko čistost* ljubite; ona je zakona cvet. „Žene! bodite podložne možem, kakor se spodobi, v Gospodu. Može! ljubite svoje žene, in ne bodite čmerni proti njim.“ (Kol. 3, 18—19.) Ženi zapoveduje apostol podložnost, ljubézn možú. Če tako vsaki svoje stori, vse dobro obstane. Moževo ljubeznivo obnašanje v nji ljubézn dela, njena podložnost pa v njim krotkóst. Ako on, ki gospoduje, njo ljubi, ki je pokorna, se vse vjema. Ona je zato podložna, da bi bila bolj ljublena; ljublena je pa za to, da je lahko podložna; zakaj ljubijočimu podložnost skazovati, kaj je to težavnega? — Ženina napaka je gospodovanje; zato naj žena pomni svoje kazni, da naj bo možu podložna. Moževe napaka je divja sirovost, združena s poželjivostjo brez ljubezni; zato naj mož ljubi svojo ženo, in ne sme z njo le sladnostno in silovito ravnati.“ (Sv. Kriz.)

b) *Zvestoba zakonska*, kar *zakonsko postel* zadeva. Svoje dni so prešestnice kamnovali; — v keršanstvi še misliti česar takega Bog ne daj. „Če ptujega moža z poželenjem pogledaš, si že prešestvala z njim v svojem sercu.“ (Mat. 5, 28.) Varujte se sumljivosti alj ajfranja. Zvestoba je potrebna pa tudi *gospodinji*; skoz

njo še le zda dobiček moža. Gospódinja tri vogle derži. Lepotičerca, pijanka in zapravlivka hitrej hišo podkople ko mož.

c) *Postrežnost* ljubezniva ženo Bogu in možu prijetno stori. Kako lepo je stregla Tobijevka slepimu možu! — Kedar včš, da mož potreben k domu pride, pripravi mu jesti. — Kedar vidiš, da možu na kaj merzi, ne klubvaj, p. pometati. Potreba vam je

d) *Poterpežljivosti* — na cente, kedar je mož nagel, pijan, zapravljiv. Nikdar se ne kujajte, možu ne očitajte: pokaj si me v to sirošno spravil, i. t. d. Poterpežлива žena moža v angela — pikra žena pa v peklenška premeni. Sv. Monika vam bodi živi izgled. (Djanje Svetnikov I. 456.) Blagor možu, ki ima dobro ženko! — pa še srečnejši otroci, ki imajo dobro mamko. — Dolžnosti:

3. *Do otrok.* Matere naj drajši blago so otroci; kakšna vinska terta — tako grozdje; kakšno drevo, takšen sad. — Mati ima skerbeti za dete *pod sercom*; ono dobiva matere dobre in slabe navade — *na persih*; ono pije mleko alj strup — *v zibeli*; kilovih otrok v postel ne jemati. Otroško *teló* je potreba po meri rediti; pa ne preopasti, skerbno čediti; *dušo* pa buditi. Križ mu gostokrat na čelo naredite, ljubézn božjo pa v serce sadite z mlekom maternim. — — Se otroci izčajmajo, imate 4 pripomoge:

a) *Nauk materni* je otroku juterna zarja. Moliti zjutraj in zvečer, pred jedjo in po jedi če mati otroka ne privadi, vse svoje žive dni znal ne bo. Pa kar otroka učiš, mu tudi pokaži, kakor sv. Tereziji pobožna mati.

b) *Svaritev*, da otrokam slabosti ne pregledaš, kakor Blanka sv. Ljudovitu. (Djanje Svet. II. 203.) *Za sramožljivost* imate otrokam sosebno skerbeti v obleki, v posteli, v družbi. „Pfu! to je gerdo:“ mati zakriči, kedar vgledaš kaj nespodobnega; pa tudi za njimi skerbno pošpegaj, kaj v samoti počenjajo. Pazi tudi na perilo odrašenih; saj več zakaj! — Osem let starim ne daj višej skupej ležati.

c) *Šiba* novo mašo poje, pa naj bo le zdravilo, ne kosilo. Strahu preveč in premalo škoduje. V hiši, kjer otroke imate, je treba dveh reči: britke martre na steni, in pa šibe v koti. Otrokam potuho dajati in pa hudobne zagovarjati je otroke hudim pro-

dajati. „Globoko otroku hudobija v serci teči; šiba jo bo izpodila.“ (Prip. 22, 15.) Kedar oče tepe, naj mati móli!

d) *Molitev*, Sv. Franc Zalez. je materi djal: Ne govori toliko otroku od božjiga Sina, ampak govori veliko več Bogu od svojega sina. Kleti otroke ne daj Bog! Pri vsakej sveti maši deco Bogu priporoči, posebno kedar jih v ptujih krajih imaš. Tudi za zguhleniga sina alj hčer moli, kakor sv. Monika za Augustina.

Odrašene *dekle*ta ne lepotičite; gizdasta obleka je mreža nečistosti. Zapeljvanja jih varujte, znanja ne terpite; po cešti pregrehe se h dobremu kruhu ne pride. Tri reči storijo srečne otroke: glava prebrisana, roke dela vajene, in pa pošteno serce. „Bolje eno bogaboječje dete od 1000 hudobnih. Bolje brez otrok umreti, kakor hudobne zapustiti.“ (Sir. 16, 3—4.) Dobri otroci so materi slava — slabi otroci šiba kervava. — Vaši otroci so pa tudi hlapci in dékle; saj vas kličejo mater. Ktire dolžnosti imate

4. *Do družine?* a) *Zdravim* poslam dajte pravico: delo, živž, plačilo; *bolnim* lepo postrežbo, *stare* ne odpravljajte od hiše. — b) Skerbite jim za poštenje; varujte jih *greha*, ne terpite klanfanja, ne gerdega znanja. Poslov grehi so vaši grehi, če jih ne posvarite. *Dékle* po noči zapirajte, za hlapci večkrat pogledjte, ali so ponoči domá? Samicam ne dajte na raj, ne po sejnih in cerkvanji letati, alj ponoči k domu hoditi. Ne rekajte: Saj ne pomaga. Ako družini ne pomaga, pa vam. Ni veči nesreče, če dékla poštena k hiši pride, pa nepošteno od hiše gre. — c) Skerbite jim *za dušo*, naj bojo molili, h božji službi hodili, pogosto svete zakramente prijemali. Pobožna družina srečo k hiši prinese, razvujzdana srečo od hiše prežene, kakor v življenji sv. Notburge beremo. (Djanje Svet. II. 294.) — Pregovor pravi, kakšna gospodinja, takšna družina; in taka je.

5. *Do soseske.* a) *Dobre sosedé* so zlata vredne; v veselji in v terplenji si pomagajo, kakor Marija na svatovšini v Kani ženinu in nevesti. Naj bo botrina alj sedmina, sosedá sosedí pomaga; česar glešta, rada dá. „S kakoršno mero merite, s takšno se vam bo nazaj merilo.“ (Mat. 7, 2.) — b) *Hudobna sosedá* je pa zanka hudičeva; podpihuje, zdražbe dela, može razkači; in česar satan ne premore, mu hudobna sosedá pripomore. Bog nas ovarji takih! „Bolje med derečoj zverimo i. t. d.“ (Sirah 25, 23—27.)

6. *Do vboгих.* Pri neki hiši je jelo vse ritansko jiti. Praša brat brata zakaj? Ker smo brata: *Dajte* odpravili, pa njega tovarša: *Dalo* k nam ni. „Dajte, in se vam bo dalo.“ (Luk. 6, 38.) „Resnično vam povem, kar ste storili kterimu teh mojih nar majnuših bratov, ste meni storili.“ (Mat. 25, 40.) Gospodinja ima za vsakega berača dar, posebno pa za tiste vboге, ki od hiše do hiše ne morejo. V taki soseski ni vbožcov zapušenih, v kateri so berzne gospodinje. „Kjer pa gospodinje ni, vbožic zdihuje.“ (Sirah 37, 27.) V Alesandriji si je svoje dni keršanska gospa naj hujega vbožca izvoljila, ter si je z njim nebesa zaslužila. — Posledne dolžnosti imate

7. *Do svoje domačije.* Kar je ura pri cerkvi, ima biti gospodinja pri svoji hiši, ter skerbeti, da vse po redi gre. a) *Vsako jutro* o pravem času vstati, buditi družino in otroke; poskerbeti, da poprej molijo, kakor jedó. O pravi dobi mora biti kosilo, južna in večerja na mizi, pa tudi delavci na deli. Tudi ljube *živince* skerbna gospodinja ne pozabi; vsako pišce svoje hrane dobi. — b) *Za vsako nedelo* svojim za pertnino po pranju preskerbi; krušnice na mizo, pertiče za postelje ima; tudi beraču rjuho na slamo pogerne, kterega prenoči. — c) *Za snago* pri hiši bolj skerbi, kakor za dnar. Veliko je s ciglam kritih hiš, znotraj pa vmazano od muh in grilov, kjer ni čedne gospodinje. Snaga je dober kup, pa veliko pomaga; po snagi se gospodinja pozna; hiša je njeno ogledalo. Kar je zemlji sončna luč, je hiši gospodinja. „Berzno gospodinjo kdo bo najšel, i. t. d.; ona je *angel varh* svoje hiše, kakor Abigail svojemu možu Nabal.“ (I. Kralj. 25.)

III. Ženam sporočilo.

Svoje dni so žene *sv. Monike pas* nosile, in mislim zato, da bi nje zveste posnemavke bile, ter bi sebe, moža in otroke kakor ona zveličale. Je to mogoče? Kar je Marija satanu glavo sterla, žene lahko vse premagajo. Imate *trojno mogočno orožje*:

1. *Prošnje.* Opominajte, poprosite moža, sina, hčero, bodi prijetno alj ne; zastonj ne bo. —

2. *Solze.* Razjokajte se nad možem, sinom, hčerjo, družino. Vaše solze in pa goreče oglje. —

3. *Molitve.* Molite za hudobnega moža, za zgublene otroke; ne le enkrat, dvakrat, timveč neprenehoma kakor sv. Monika. Poprosite tudi prijatelce, naj vam moliti pomagajo. Večkrat v ta namen ite k božji mizi, Jezusu potožite, njemu izročite, kar na sercu imate, in bote vslišane. Tako bote svojega moža in deco štiporamo v nebesa zanesle. (Beri zgodbo v Vinici na Nemškem. Drobtince VI. 90.) To obljubo hočemo kleče ponoviti.

Obljuba zakonske žene.

Vsemogočni — neskončno usmileni Bog — Oče usmiljenja — in vsega dobrega! zahvalim te — iz celega serca — za toliko dobrót, ktire sim jaz — moj mož — in moji otroci — od tebe prijeli. Brez števila dobrega — si mi ti skazal — brez števila hudega — sim jaz storila — in tebe žalila. — O moj Bog! odpusti mi — kar sim se pregrešila — zoper tebe — zoper moža — zoper otroke — zoper družino — zoper zveličanje — svoje vboge duše. Iz serca so mi žal — vsi moji grehi. Moji grehi — moji grehi — moji preveliki grehi! Oh da bi se ne bili — nikolj zgodili!

Oče nebeški — ti oče milosti — ki nočeš — smerti grešnice — ampak naj se spokori — in večno živi — odpusti mi — vse moje grehe. Terno obljubim — in zapersežem — tebe, o Bog — čez vse ljubiti — iz ljubezni do tebe — vse svoje križe — voljno nositi — svojega moža — pošteno ljubiti — svoje otroke — skerbno rediti — svojo družino — v strahu božjem imeti — pregrešnega znanja — ne terpeti — in greha varvati — bolj kakor ognja — da nobena duša — skoz mojo zanikarnost — zgublena ne bo. Res da sim žena — le slaba stvar — pa ti, o Bog — si moja pomoč. V tebe zaupam — in ne bom nikdar — v sramoti ostala — bom dopolnila — kar sim obljubila — h tvoji časti — in v svoje zveličanje.

O moj Jezus! tebi živim — tebi umerjem — živa in mertva — naj tvoja bom — da se pri tebi — v nebeškem kraljestvi — s svojim možem — in z družino — vekomaj veselim.

O Marija — moja mati — in moj izgled — ti moje pribežaljše — in zaupanje! — pomagaj meni — in vsim mojim —

pravično živeti — in srečno umreti. Prosi za nas — zdaj in posledni čas. Amen.

Naročilo zakonskim ženam.

1. Žene! skerbno po tem nauku svojo vēst *izprašajte*. Posebno se poprašajte: imam kakšno *sovraštvo*? Ste si s kom v jezi, le hitro še nicoj, alj pa jutre roko podajte, če mogoče še poprej ko h spovedi greste.

2. Pomislite rekoč: *Kaj imam pri hiši popraviti, kar ni prav?* Le hitro še nicoj poravnajte! — Poprašajte:

3. Sim svoje *spovedi* vselej prav opravila? nikolj kaj zamolčala v svojih mladih letih?

4. Kaj mi posebno na vēsti leži?

5. Podajte jutre, kedar se k veličastnemu obhajilu odpravite, svojemu možu prijazno roko, rekoč: *Ljubi moj!* nikar mi kaj ne zameri! (Pa tudi može k nauku pošlite.) Tako bo juterni dan vesel dan za vas, in za celo vašo hišo.

IV.

PODUK ZA MOŽE IN VDOVCE.

„*Kdo neki je zvesti in razumni hišnik, ktereга gospod postavi čez svojo družino? — Res, vam povem, da ga bo čez vse svoje premoženje postavil.*“ (Luk. 12, 42, 44.)

I. Moža čast in oblast.

Mož je glava. Je glava slaba, ves život terpi, je dobra glava, tudi drugi udje dobro shajajo. „Mož je glava žene, kakor je Kristus glava cerkve: on, zveličar svojega telesa. Kakor je pa cerkev Kristusu podložna, tako naj bodo tudi žene svojim možem v vsih (pravičnih) rečeh. Možje! ljubite svoje žene, kakor je tudi Kristus

cerkev ljubil, in sam sebe zanjo dal, da bi jo posvetil, ker jo je očistil v kopli vode z besedo življenja; da bi napravil sam sebi častito cerkev, ktera nima ne madeža, ne gerbe, alj kaj drugega takega, temuč da je sveta in neomadežana. Takó morajo tudi možje ljubiti svoje žene kakor svoje telesa. Kdor svojo ženo ljubi, sam sebe ljubi. Zakaj nihče še ni nikolj svojega telesa sovražil, temuč redi ga, in oskerbuje, kakor Kristus cerkev; ker smo udje njegovega telesa, od njegovega mesa in od njegovih kosti. Zavoljo tega bo zapustil človek očeta in mater svojo, in se bo deržal svoje žene; in bota dva v enim mesu. Ta skrivnost je velika; jaz pa rečem v Kristusu in v cerkvi. Tedaj tudi vi vsi, vsak naj ljubi svojo ženo, kakor sam sebe.“ (Ef. 5, 23—33.) — Blagor hiši, soseski, celi deželi, ki ima pravega moža poglavarja, kakor je bil Abraham, Egipt. Jožef, in se jih gotovo najde tudi med vami, ki so *možje, da je kaj*.

1. Velika je *imenitnost moža*; on je namestnik božji. Kar je cesar celi deržavi, je gospodar svoji hiši; kar je fajmošter celi duhovniji, je mož svoji družini, da za dušo in truplo svojim skerbi. „Kdo za svoje, in zlasti za domače nima skerbi, je véro zatajil, in je hujši od nevernika.“ (I. Tim. 5, 8.)

2. Veči ko je moža oblast, večí bo *odgovor*. „Komur se veliko zaupa, od njega se veliko terjá.“ Niste torej možje zavidovati. „Rastejo dari, rastejo odgovori.“ (Sv. Greg.) Ne pozabite, da niste lastniki, marveč le *hišniki*. Zato vpraša Kristus: „Kdo néki je zvest in moder hišnik, i. t. d.“ (Luk. 12, 42.) Takega hočemo dans spoznati; on je vreden sto centov zlata in še več; pravi mož ni za poplačati. Poslušajte :

II. Dolžnosti moža.

Možem ne bom veliko govoril; — kratko pa dobro vam postavim petero verlih možev pred oči, kakor *petero živih izgledov* možkega djanja in zaderžanja.

1. Pravični *Noe*, ki vam kaže, kako *Bogu* služiti. Kakor o časih Noeta radi tudi v sedajnih dneh možje Boga pozabijo in za hudobnim svetom potegnejo. — Keršanski gospodar opravi s svojimi juterno in večerno *molitvo*, moli na glas pred in po jedi, o

svetih časih tudi svet Roženkranc. Hiša brez molitve in pa polje brez deža. Kjer gospodar le *gromí* in kolne, pa malo moli, tam sv. Duh ne prebiva. — Skerbite za očitno službo božjo, in *vsako saboto večer* naročite svoji družini, kdaj in pa kamo naj v cerkev gre. Sami po vsakem smertnim grehu se *izpovejte*, pa saj po trikrat alj štirikrat v leti svete zakramente vredno prejmite, pa tudi svoje podložne h temu opominajte. — Gospodarjev naglavni greh ob nedelah in svetkih je dvojni: 1. *voziti* za dobiček, in Bogu svete dni krasti; 2. *v kerčmah posedati*, in zapravljati. Še dveh grehov moškega spola zamolčati ne smém: a) *Včro zatajiti*, v brezbožnih pogovorih, in nekatolškem védenju p. zavolj posta i. t. d. b) *Krivo prisegati*, po kateri prekletsvo več od hiše ne gre, kakor sveto pismo pravi. Gorjé mu, kdor se v čem takim pregreši! „Počakajte z Bogam, moško ravnajte, naj bode močno vaše serce, in zaupajte v Gospoda.“ (Psl. 26, 14.) Naj bi se ravno svet poderl, moža, ki terdno v Boga zaupa, bode Bog ohranil, kakor Noeta.

2. Poterpežlivi *Job* vas uči dolžnosti *do svoje žene*. Zakonski stan, naj starejši, ima trojni namén: a) *Pomoč*. „Ni dobro človeku samimu biti; naredimo mu pomočnico (pomoč), njemu enako.“ (I. Mojz. 2, 18.) Slabo gospodari, kdor z deklami gospodinji. — Pa tudi svoji ženi ne zapravljaj, ne zaklepaj brez pravičnega uzroka. Preterdi možje gospodinje krasti prisilijo, pa tudi sami greh imajo. Žena je tvoja pomočnica, ne služevnica. Ne očitaj ji, da ti je premalo prinesla. Gospodinja več pripravi alj zapravi, ko prinese. Si hočeta pomagati, si ne smeta vkljubvati. — Sv. Paul dá dvojo priliko; pervo vidno: „Možje ljubite žene kakor svoje telo“. Kaj telesu gre — to ženi sliši. — (Lepa prigodba kmeta, ki kravo preda, da žena v toplice gre.) So možje, kojim krava več velja, ko žena. Druga prilika: „Ljubite ženo, kakor Kristus cerkvo: zvesto, čisto, darovavno.“

b) *Reja otrok*. „Rastite in množite se.“ (I. Mojz. 1, 28.) Sveta naj bo zakonska postel; jo oskruniti, se otrok braniti, zakon rani. Ženi nezvest zakonsko srečo umori. „Kteri ptujo ženo pogleda in jo poželi, je že prešestoval z njo v svojem serci.“ (Mat. 5, 28.) „Kteri živé kakor konj in mezeg, ima hudič oblast čez nje.“ (Job. 6, 17.)

c) *Ovarvanje greha.* „Zadel nezderžnosti naj ima mož svojo ženo, in žena naj ima svojiga moža. Ženi naj mož dolžnost stori; ravno tako tudi žena možu. Žena čez svoje telo nima oblasti, ampak mož; ravno tako tudi mož nima oblasti čez svoje telo, ampak žena. Nikar se ne odtegujta eden drugimu, razun če morebiti oba privolita za en čas, da opravljata molitev; in tedaj se spet povernita eden k drugimu, da vaju ne bo skušal satan zavoljo vayne nezderžnosti. To pa rečem iz prizanesljivosti, ne da bi bilo povelje.“ (I. Kor. 7, 2—6.) Možu pa ni vse dopušeno. Kar je škodljivo zarodu in zdravju zakonskih, je greh, t. j. prepogosta alj nesramna zakonska postela, o času ženskih težav, i. t. d. Vpričo otrok po zakonsko storiti se pravi deco nečistosti učiti. — *Zakonska čistost* tirja zakon le v namenu zaroda dopolniti, zakonske pravice ne prepogosto, ne o ženskem času, ne v pijanosti terjati. Se o svetih časih in o posebnih pobožbah varvati, je *dober svēt*, če obdva dovoljita. „*Dobra zakonšica* je božji dar.“ (Sirah 26, 1—4.) *Hudobna žena* je huda skušnjava in velika težava. Tako je Job imel. „Vse mu je satan vzel, le hudobno ženo pustil, ter je vedel, da ga bo naj huje pekla.“ (Sv. Aug.) Po Jobovo mora mož hudobno ženo *posvariti* in pa *poterpeti*. Ako zakonski eden drugega poterpite, bo imel Bog tudi z vami poterplenje; vsak ima svojo sončno, pa tudi senčno stran. Kako lepa podoba zakona je zveza Kristusa in svete cerkve! (Ef. 5, 25—32. Kol. 3, 18—19.)

3. Star *Tobija* vam kaže, kako *za otroke skerbeti*. — Otroci so starišev naj veči sreča, alj nesreča. Jabelko daleč od debla ne pade. Kakor otroke izredili, jih po navadi veseli alj žalostni bote. Otroci so vaše naj imenitnej blago; vaša prva skerb naj bo, jih po keršansko izrediti. „Očetje! nikar ne dražite svojih otrók k jezi, temuč zredite jih v podučenji in svarjenji Gospodovem.“ (Ef. 6, 4.) — a) Skerbite otrokam *za podučenje doma*, posebno o nedelah in praznikih. Pošiljajte jih v šolo prav pridno; potepanje male — vesovanje odrašene otroke popači. b) *Posvarite* jih režno, ne kakor Heli. (I. Kralj. 2, 22—25.) Kar materna ljubézn ne opravi, mora očetovski strah popraviti. c) Tudi *šibe* ne pozabite, dokler otroci vašemu strahu ne odrastejo; to da le za zdravilo tepite po modrosti. „Ne pušaj otroka brez strahu — če ga s šibo vdariš, boš

njegovo dušo pekla ovarval.“ (Prip. 23, 13—14.) Tako Abraham svojemu edinimu sinu Izaku ni prizanesil. (I. Mojs. 22, 16.) „Očetje! i. t. d.“ (Ef. 6, 4.) d) *Molili* za otroke ne pozabite po izgledu Joba. (Job. 1, 5.) — Varujte v sedajnih časih otroke sosebno treh reči: *tobaka* in *smodnika*, in pa žveplenk alj špilik, da bo majn pogorelcov in tatov. —

Skerbitē otrokam pa tudi *za časno premoženje*. Kar vam je Bog dal, ni le vaše, temuč tudi žene in otrók. Kar zapijete, zaigrate, in ponidama zapravite, svojim vkradete, in bote ojstro rajtengo dajali. (Mat. 24, 45—51.) Pijanc je tat, ropar, svojomorc, peklenski ogork. „Pijanci ne bodo posedli božjega kraljestva.“ (I. Kor. 6, 10.) „Kdo očeta kruha prosi, pa mu bo kamen dal?“ (Luk. 11, 11.) Alj *krivičnega blaga* otrokam ne zapušajte; ono je žgeč ogenj, in ne dojde tretjega roda. — a) Pomagajte otroku *k dobrimu kruhu*, pa ne po krivih, pregrešnih potih. „Kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi?“ (Mat. 16, 26.) — b) Pohišta otrokam *prenaglo ne prepustite*, tudi ne za del vojašine. Bolje, da otrok tebe kruha prosi, kakor pa ti otroke. — Mali otroci, mala skerb; veliki otroci, velika skerb; po skerbi bo pa tudi očetov plačilo.

4. Evangelski *Stotnik* gospodarje uči za posle po keršansko skerbeti. Veliko tožijo čez malopridno *družino*; jo poboljšati pa gospodarji malokaj storé. — a) *V strahu božjem* družino imejte, kletve, nesramnega znanja in greha sploh ne terpite. Grehi družine so vaši, ako poslov ne posvaríte. Družina Bogu zvesta, tudi gospodarju zvesto služi. Ne recite: saj ne pomaga; še le kolne me, če družinče posvarim. Ako družinčetu ne — pa tebi pomaga. Bog te ne bo baral, kako te je družina slušala, ampak kako si ti svojo dolžnost dopolnil. Ako te kdo za pravice del kolne, te blagoslovi. — *Dékle* ponoči zapirajte, za hlapcni pogosto poglejte, in ne dajte jim po rajih hoditi, ne prepozno k domu priti. — Ne recite: Saj niso otroci, da bi jih učil. Dokler so pod vašoj streho, so vaši otroci; Bog bo njih duše iz vaših rok térjal. — b) Dajte jim *pravičo* v delu, v živeži in v plači. „Gospodarji! storite hlapcam, kar je pravično in prav, ker veste, da imate tudi vi Gospoda v nebesih.“ (Kol. 4, 1.) Jih razvajati, je posle pačiti; jim zaslužno plačo

tergati je vnebovpijoči greh. „Glejte! plačilo, ki ste ga utergali delavcem, kateri so vaše polje poželi, vpije; in njih vpitje je prišlo do ušes Gospoda vojskinih trum.“ (Jak. 5, 4.) — c) *Poterplenje* z družino imejte. „Ne bodi v svoji hiši kakor lev nad domačimi, in ne stiskaj svojih podložnih.“ (Sir. 4, 35.) Ako tvoje družinče zbolí, po keršansko ga oskerbi; če se pri tvoji hiši postara, naj tudi ostane, dokler ga pošteno pokopleš. Tako je storil usmiljen stotnik svojim poslam; se je pa tudi z njimi lahko pohvalil, kako ga radi vbogajo. Kakor družini merite, se bo tudi merilo vam in vašim otrokam. „Veste, da njih in vaš Gospod je v nebesih, in da per njem ni zunanje veljave ljudi.“ (Ef. 6, 9.)

5. Pravični *Abraham*, dober sosed. 1. Lepa zastopnost v soseski je zlata reč. a) *Ne delajte krivice* sosedam ne pri potih, ne mejnikih, i. t. d. „Kar ne željiš, da bi drugi tebi — tudi ti njim ne stori.“ (Tob. 4, 16.) — b) *Rajši malo krivico poterpíte*, kakor hitro pravdo vzdignite. Bolja je kratka sprava, ko dolga pravda. — c) *Radi soseski pomozite* v nesreči in sreči. „Kar hočeš, naj ti drugi storé, stori tudi jim.“ (Mat. 7, 12.) — Kako lepo je *Abraham Lotu* storil, in kako lepo mu je Bog povernil. (I. Mojz. 14—16.) — Tudi v velikih nadlogah bodite dobri sosedje eden drugemu v pomóč.

6. Naša *soseska* je pa tudi cela *država*, je domovina, v kateri živimo; je ona srečna, smo tudi mi; je cesarstvo nesrečno, tudi vsi državljani terpimo. Možje! dolžnosti do države alj cesarstva ne pozabite! — a) V časti imejte *cesarja in gosposko*; namestniki božji so. „Vsak človek bodi viši oblasti podložen; ni namreč oblasti od drugod, kakor od Boga; ktere pa so, so od Boga postavljene.“ (Rim. 13, 1.) — b) *Vbogajte svojo gosposko*, in plačujte davke voljno. Tudi Jezus je tako storil. Kleti cesarja alj pa gosposko, ne daj Bog! „Moj sin! boj se Boga in poštuj cesarja, in se s puntarji ne pečaj.“ (Prip. 24, 21. I. Petr. 2, 17.) — c) *Varujte se krivih šuntarjev*. Kdor cesarju pristol podira, sam sebi hišo podkople. Kdor gosposki ne pomaga, sam sebe sovraži. — Dobra gosposka je velik božji dar, krivična pa šiba. Poterpimo kakor Jezus; ona ima od zgoraj oblast; in kdor se ji zoperstavi, njega bo Bog pogubil. „Kteri se tedaj oblasti ustavlja, se božji volji ustavlja.

Kteri se pa ustavljajo, sami sebi pogubljenje nakopavajo.“ (Rim. 13, 2.) Ljubimo svojo deželo materno, pa tako, da nebes ne pozabimo; v nebesih je naš pravi dom.

7. *Zvestoba stanu* je možu nebeški ključ. Pobožni samostanski šivar Janez od Soto je svoje žive dni pridno in zvesto šival. Na smertni posteli si da šivanko v roke dati in jo povzdigne veselo rekoč: „Poglejte, to bo moj ključ do svetih nebes!“ Izrekel je, in mirno oči zatisnil. — Tako bo tebi tvoja motika — teslo — oralo i. t. d. tudi nebeški ključ, ako jo voljno in zvesto vse svoje žive dni rabiš.

III. Možem sporočilo.

1. Antijohenci so se svoje dni nad cesarjem Teodoziam spuntali, ter podoba cesarja in cesarice potrupali. Cesar se razserdi in se jim zagrozi. Vsi prestrašeni puntarji pošlejo svojiga škofa h cesarju usmilenja prosit; alj cesar pravi, da hoče storiti, kar je sklenil. Častitlivi škof velijo: „Cesar, spomni se, da si podoba božja.“ Te besede so cesarja toliko genile, da je prizanesil. — Ravno to tudi jaz vam sporočim: Možje! ne pozabite, da ste podoba božja. — Čigava podoba si pa ti pijanc, serdit, razvujzdan mož? —

2. Spomnite se, da ste *hišniki božji*, in vas bode Bog skoraj zaklical, rekoč: „Daj odgovor od svojega hiševanja!“ (Luk. 16, 2.) Naj bi nicoj ta strašen glas zaslišali, koliko vas bi bilo pripravljenih? — „Pripravljeni bodite, ker ne veste, katero uro bo vaš Gospod prišel.“ (Mat. 24, 42—47.)

3. Kaj porečeš *Jakob*, kedar ta strašen glas premisliš, in se v svoje preteklo življenje ogledaš? — *Leta mladosti, leta norosti* — *leta starosti, leta nemarnosti*; kje so pa potrebne čednosti in dobre dela? — *Šimon!* doživel si še le 30, 40 let, in si že toliki grešnik! — *Urban!* včakal si 70, 80 let, pa še pokoro odlagaš! Kako dolgo še? Dans je prijeten čas se spokoriti; jutre bi bilo lahko prepozno. — Kar smo sklenili, bomo storili.

Obljuba možev.

Oče nebeški — moj Bog — in moj Gospod! Veliko — si mi zaupal — si mi dal ženo — otroke — in družino, naj bi jih —

lepo oskerbel — in jim pravico dal — o pravem času. Oh kako slabo — sim dopolnil — svoje dolžnosti — kako krivičen — hišnik sim bil! — Oče usmilenja! — odpusti mi — vse zamude — vse moje krivice — in pregrehe velike. — Vsa druga — mora zanaprej — pri meni biti. — V božjem strahu — hočem imeti — svoje otroke — in družino — svojo hišo — greha varvati — huje ko ognja — da skoz mojo zanikarnost — nobena duša — zgubljena ne bo. — Moj Bog! — veliko butaro — si mi naložil — imenitne in svete — so moje dolžnosti — težka bo nekdej — moja rajtinga — alj velika je tudi — tvoja pomoč. Pomagaj mi — se prav spokoriti — in poboljšati — tebi živeti — in tebi umreti — in se po smerti — s svojo ženo — in družino — pri tebi vekomaj — veseliti — po zasluženju — Jezusa Kristusa — tvojega Sina — in Zveličarja našega. — Oh Marija — in sv. Jožef! — prosita za me — in za vse moje. Amen.

Naročilo zakonskim možem.

1. Možje, zdaj pokažite, *da ste možje*, in lep razgled svojim domačim dajte. Vi ste svojej hiši oko in luč.

2. Po nauku prav pridno svojo vëst izprašajte, in skoncoma se še poprašajte, rekoč: Ali sim se vsakokrat vredno izpovedal? Nisim kdaj greha zatajil? — Ako bi to bilo, je potreba spovedi ponoviti in veliko spoved storiti.

3. Dobro pomislite, ali *nimate kakega sovraštva*. Ne odlagajte sovražniku roko podati.

4. Ali nimate na vesti *kake krivice v besedi, v dnarji, v blagi alj v kaki prisegi*? Vse tako bi se morlo popraviti.

5. Pomislite, *kaj bi bilo potreba doma poravnati* pri deci, družini, alj pri soseski?

6. Jutre poprej ko iz doma greste, *svojej ženi roko podajte*, rekoč: Ljuba moja! moli za me.

V.

PODUK ZA MLADENČE.

„Moj sin, vse svoje žive dni imej Boga pred očmi, in varji se v greh privoljiti.“ (Tob. 4, 6.)

I. Mladenča vrednost.

1. Pod soncam ni gorše stvari, kakor ste verli mladenči vi, dokler ste pridni in pošteni, v lepi zarji svete nedolžnosti, žlahni kamnji rodbine, veselje očeta in matere, stebri svoje dežele. Tak je bil *mladi Tobija*, kterimu je stari Tobija prelepe nauke dajal, rekoč: „Moj sin, vse svoje žive dni, i. t. d. — Lepo je mladi Tobija nauke svojega očeta sprijel, in angel Rafael ga je vodil. — Kako srečen je bil!

2. *Po Tobijevo* bi vas tudi jaz rad *podučil*, za roko prijel, vam pokazal pravo pot na nevarnem razpotji, ter vas izročil angelu varhu. Poslušajte!

II. Mladenča dolžnosti:

1. *Do Boga*. „Boj se Boga in derži njegove zapovedi; to stori človeka.“ (Prid. 12, 13.) Kaj meni mar! kdo mi kaj more? se prevzetni mladenči bahajo, ter malo na Boga porajtajo, alj pa clo nič, kakor Pinez in Opni. — Hitro jih Bog najde, in prederznost kervavo kaznuje. Pravijo: „Mladost je norost; kdaj pa bo človek vesel? Starost je za pokoro“. Alj kdor v mladih letih razujzdano živi, in le na stare dni Bogu služiti hoče, on daja hudiču zlato, Bogu pa rijo — hudiču jederce, Bogu pa prazno lušino svojega življenja — hudimu cvetje, Bogu pa ternje — hudiču naj žlahnej sad, Bogu pa červivega — hudiču meso in muzek, Bogu pa

kosti. Ali bode Bog tako za dobro sprijel? „Veseli se mladenč — pa pomni, da boš od svoje mladosti Bogu odgovor dajal.“ (Prid. 11, 9.) Torej:

a) *Molite* kedar vstanete alj se vležete, greste k mizi alj od mize. „Vsak čas hvali in prosi Boga, naj tvoje poti ravná, in naj tvoji sklepi v njem ostanejo.“ (Tob. 4, 20.) Dobro bi za vas bilo, *zlate molitvice* iz glave znati in jih opravljati.

b) *Službo božjo* pridno obhajajte, zunaj cerkve se ne prislanjate, božjo besedo skerbno poslušajte. Svete bratovšine naj vam bodo priporočene; one pekla varjejo in pomagajo v nebesa. Po-božno živeti ne bodi vas sram. „Kdor bo mene spoznal pred ljudmi, ga bom tudi jaz spoznal pred svojim Očetom, ki je v nebesih. Kdor pa mene zataji pred ljudmi, ga bom tudi jaz zatajil pred svojim Očetom, ki je v nebesih.“ (Mat. 10, 32—33.) Brez potrebe zunaj cerkve stati alj od pridge hoditi je greh.

c) *Svete Zakramente* pogosto in vredno prejemajte. „Jaz sim vinska terta, vi mladike. Kdor ostane v meni, in jaz v njem, on rodi veliko sadu; ker brez mene ne morete nič storiti.“ (Joan. 15, 5.) Mlado serce mora ljubiti; ako Jezusa ne ljubi, ljubi svet. „Svet pa prejde in vse njegovo poželenje. Kdor stori voljo božjo, ostane vekomaj.“ (I. Joan. 2, 14—17.) Kolikokrat se je mladenču izpovedati? Hitro po vsakem smertnim grehu; pa tudi večkrat v leti se izpovėj malih grehov; naj zvestej pa za sveto veliko noč. Oj mladenči! ne odlagajte; smert nosi koso, ne sekire. Veselji se mladenč — pa vedi i. t. d.“ (Prid. 11, 9.)

2. *Do svojih starišev*, učiteljev in rednikov. „Spoštuj svojega očeta in svojo mater; to je prva zapoved z obljubo: da ti bo dobro, in da boš dolgo živel na zemlji“ (Ef. 6, 2—3.); nje bla-goslov je naj boljši dota.

a) *Stariše v časti imejte*, tudi stare in revne, tudi pregrešne, ne kakor Kam, ampak kakor Sem in Jafet. (I. Mojz. 9, 21—27.)

b) *Stariše vbogajte*; kar je prav, hitro in na okó. Ne besed-vati, ne kujati se. Radi bi jih enkrat vbogali, pa jih imeli ne bote. „Okó, ki očeta hudo pogleda, naj krokarji izkljujejo in mladi orli požró.“ (Prip. 30, 17.) (Beri Drobtince VIII. 173.)

c) *Pomagajte* starišem gospodariti, in na starost jih ne za-

puscite. Oče in mati izredita po desetero otrok, pa vsih deset pogosto očeta alj mater beraške palice ne reši. Nehvaležnost do starišev Bog hudo tepe; kar nam nesrečen Absalon priča. „Očeta blagoslov otrokam hiše podpěra, matere kletev jih pa poděra.“ (Sir. 3, 11.) Stariše kleti, jih vdariti, ne daj Bog; „njegova luč bo v sredi teme ugasnila.“ (Prip. 20, 20.) (Beri: Srečen pot 62—64.) Gospod je imel hlapca, ki je močno tobak kadil; kar zapazi, da več ne kadi. Zakaj ne kadiš? ga vpraša gospod. „Moj oče so bolni, in s tim dnarjem jim lahko pomagam.“ Kdor očeta do praga privleče, njega bodo otroci čez prag sunili. Starišem skrivaj jemati, je naj gerši tatvina. „Kdor svojemu očetu alj svoji materi vzeme, in pravi da ni greh, je vbijavcom tovarš.“ (Prip. 28, 24.)

d) Kar so dolžni sini očetu in materi, ravno to *hlapci gospodarju in gospodinji*, podložni svojim prejšpostavljenim. „Hlapci! ne služite le na okó, kakor da bi hotli ljudem dopasti, ampak kakor hlapci Kristusovi storite voljo božjo iz serca radi, in služite z dobro voljo, kakor Gospodu, in ne kakor ljudem; ker veste, da bo slehern to, karkoli je dobrega storil, prejel od Gospoda, bodi si hlapec, alj prost.“ (Ef. 6, 5—8.) „Hlapci! bodite podložni gospodarjem z vsim strahom, ne le dobrim in krotkim, ampak tudi čmernim.“ (I. Petr. 2, 18.) Si najšel poštene ljudi, ne seli se brez potrebe; goste službe, so redke suknje. — Si *vojšak*, služi cesarju kakor svojemu očetu, to da Boga ne pozabi. Tudi vojšakov je veliko svetnikov.

3. *Do sami sebe.* a) Skerbite za zdravo telo; po meri vživajte, delajte in počivajte; kar je preveč, ni zdravo. Kakor *mladenčca iz Najma* — nesejo *štirji pogrebniki* mnovega mladenčca h preranimu grobu: *jeza* — *pijanost* — *nečistost* — *in gerda razvada*. Tudi *tobak* je mnogimu jamo izkopal, *žganje* mu je mertvaško svečo — *nečisto djanje* mertvaški pert — *ponočvanje* in *tepenje* mertvaški križ podalo. „Kdor nevaršino ljubi, se bo v njej pogubil.“ (Sirah 3, 27.) — b) *Za prebrisano glavo* skerbite, da se keršanskega nauka, pa tudi drugih potrebnih reči skerbno učite. Kar človek zna, mu nihče vzeti ne more. Vsak dober nauk je boljši ko dnar. Bote po sveti hodili, kakor bučelice si dobrih naukov nabirajte. Lenoba je vsega hudega mati — c) Skerbite za *pošteno*

serce; ono je človeka jederce; serce červivo, ves človek malopriden. Serce mladenč naj hitrej, in pa naj slabši predá. „Moj sin! daj mi svoje serce.“ (Prip. 23, 26.) „Kjer je tvoj zaklad, je tudi tvoje serce.“ (Mat. 6, 21.) Varujte se strasti, in skerbite *za poštenje*; kar je roži duh, je mladenču poštenje; po celi soseski mladenč lepo alj slabo slovi! — d) *Za premoženje*. Razumna glava pa pridne roke so premoženja vrate, ako jih prihranljivost skerbno zapëra. Zapravljivost je naj hujši neték; ako več izdajaš, kakor zaslužiš, ne bo premoženje dna imelo. Moder mladenč razdeli svoj zaslužek za lastno potrebo, na vboge in pa za stare dni. Kar v mladih letih ponidama zapraviš, boš na stare dni kervavo pogrešal. Hočete srečo imeti, se imate *treh nadlog* varvati: *zapravljivosti*, *skoposti* in pa *nezadovoljnosti*. Za dobro vzemite, kar vam Bog dá; zadovoljnost je polovica življenja.

4. *Dolžnosti do drugih ljudi in stvari*. „Karkolj je resnično, karkolj sramožljivo — pravično — sveto — ljubeznivo — dobrega imena, če je kaka čednost, če je kako hvale vredno obnašanje, to mislite.“ (Fil. 4, 8.) Alj mladenči se radi poprijaznijo in soznanijo, pa ne pomislijo, kamo si zajdejo; potreba vam je pokazati:

III. Mladenčev petero nevaršin.

1. *Lenoba* alj *nemarnost*, kateri se mladenč podá, ki se nobe-nega nauka, ne dela prav ne prime. Devet rokodelcov je deset stradovcov. Žnjutovec si bo težko kruha služil.

2. *Razvada* v živeži in obleki, posebno v nepotrebah. Kdor mlad premeško in lahko živi, se mu na starost rada huda godi; lahko se je privaditi, težko odvaditi. Tobakaja mladino vkaja in vkanja; škoda velika, dobiček pa nobeden. Kdor tobaka ne pozná, je hvale vreden. Kdor se v vino podá, dušo in truplo predá; kdor se clo žganja privadi, sam sebi pekel prižgè. „Pijanci ne bodo nebéškega kraljestva posedli.“ (I. Kor. 6, 10.)

3. *Slaba tovaršija*; ona angele v satane premeni. „Kdor se s smolo peča, se z njoj ognusi; kdor se s prevzetnežem pajdaši, bo tudi prevzeten postal.“ (Sir. 13, 1.) Ena grintova ovca vso čedo natekne. — Naj nevarnej je ponočna voglarija; zakaj vsaka noč ima svojo moč mladenča razujzdati. Kriyoverske in nesramne

bukve so ravno tako nevarne, kakor razujzdani prijatli. Takih znanje za mlade ljudi in pa kužna dušna bolézn. Od slabih tovaršev se naučiš *kletve*, da sam svojo dušo zakolneš; (Sir. 21, 30.) — se privadiš *igre*, pri kateri sam sebi alj drugim kradeš, čez sedmo in deseto zapoved božjo grešiš, in boš trinogam podoben, ki so pod Jezusovem kervavim križem igrali; se privadiš *legati*, goljfati, opravljati in obrekovati. Slabo društvo lepo zaderžanje pokazí, in porodí zapravlivost.

4. *Pregrešna dobrovolja* na plesi alj na poboji. Ako premisliš, koliko mladenčev na *raji* svojo nedolžnost, poštenje, zdravje in dnarje zapleše, koliko se bojev in drugih grehov na raji zgodi, se boš godcov od daleč zogibal. Mladenč pobožni gre s tovaršama v kerčmo, se vpijani, nečisto djanje stori, v trenutku nečistosti naglom umerje. — Tovarša prestrašena v samostanu sveto živita. (Danica 1859. 17.) „Otroci pri igrah skačejo — ter se glasne godbe veselé — alj ko bi trenul, pojdejo v grob.“ (Job. 21, 11—13.) Le na kaki domači dobri volji, na gostiji, se brez greha zapleše za kratek čas. „Ne imej družbe s plesavkoj, da se ne pogubiš.“ (Sir. 9, 4.) — *Pobojev* in tepenja se zogibajte. Vol, ki se rad bôde, prvi roge zgubi! „Blagor mirnim; otroci božji bodo imenovani.“ (Mat. 5, 9.) Čigavi otroci so pa bojevavci, ki se radi tepejo? —

5. *Nečisto djanje* in nesramno znanje z ženskim spolom. Ni jih kuga toliko pokončala, kakor nečistost. (Tisot.) Ni še mladenčev vojska toliko pomorila, kakor nečistost; vojske se bojite, nečistosti pa ne? „Ali ne veste, da so vaše telesa udje Kristusovi? — da so tempel sv. Duha.“ (I. Kor. 15—20.) Zato so se prvi kristjani nečistosti huje ko smerti bali, in mladenč si je rajši jezik odgriznil, kakor bi bil zapeljivki dovoljil. (Beri: Srečen Pot, 82.) Bog tepe prečestnike do bele kosti, kakor vidmo nad Sodomoj. „Kdor se z nečistnici peča, bo delež červov.“ (Sir. 19, 3.) Ne zanašaj se, *da se ne bo zvedlo*, da ne boš podoben pobelenim grobam. (Mat. 23, 27.) Ne reci: *kaj pa je hudega, če kako znanje imam*. Nečista ljubézn je huda bolézn. „Nečistnik gre za svojoj pregrehoj kakor vol v mesnico.“ (Prip. 7, 22.) — Ne izgovarjaj se: *saj nisim sam*; veliko jih nečisto živi, in kaj se jim je zgo-

dilo? „Najviši je poterpežlivi maševavec.“ (Sir. 5, 4.) Alj gorjé je živemu Bogu v roke priti! — Mladenči! pomnite Egip. Jožefa.

Kaj pa je nečisti greh? „Kurbanje in vsa nečistost, ali nesramnost, ali nespametne alj gerde besede, kar se ne spodobi, se še ne imenuj med vami; (Ef. 5, 3—4.) pravi sv. Pavl. Varujte svoje oči, kakor Job (31, 1—2.), da se vam ne zgodi, kakor Davidu (II. Kralj. 11.)

Varujte svoj *jezik* klafarskih marnov, pšm in obljud. Ako zapeljivec dekletu zakon obljudiš, da jo v greh pripraviš, tudi tvoje kosti ne bodo v pokoju počivale. — Varujte svoje *ušesa*; nečiste usta so kakor satovje —, pa njih konec je grenek ko pelin in ojstrejši od dvojerežečiga meča. (Prip. 5, 3—4.) — Varujte svoje *noge*; ponočna voglarija, pod ptuje strehe h ženstvu hoditi je smerten greh, in pelja v pekel. (Prip. 5, 7—8. 1, 10.) — Varujte svoje *roke*, in ne dotikajte se nesramnih reči, ne na sebi, ne na drugih. Nesramno seganje in objemanje dušo vmori. Kdo prešteje grehe, ki ste jih lahko na paši, clo pri živini, v posteli s svojim in z ženskim spolam, na poti in v skrivnim koti storili, in še ne izpovedali! — Veliki grehi so; ne odlagajte pokore! — „Ne dajte se nikomur zapeljati s praznimi besedami; ker zavolj tega pride jeza božja nad otroke nevěre. Ne bodite tedaj njih deležniki.“ (Ef. 5, 6—7.) „Vam, mladenči! pišem, ker ste močni —. Ne ljubite sveta —. Svēt prejde, in vse njegovo poželenje.“ (I. Joan. 2, 14—17.) Kaj da mladenči tega ne verjamejo! —

IV. Mladenčém sporočilo.

1. Dva posvetna mladenča sta svoje dni na dobro voljo jahala. Gredé slišita pridgarja h pokori buditi s priliko, rekoč: „V nekem gojzdi jelen brez skerbí leži; pukša pokne, jelena zbudí; pa spet zaspi. V drugo vstrelí; jelen poskoči, alj vstrelen se zverne, in obleží. — Lovec je smert, in jelen zaspan si ti grešnik.“ — Ta pridga enega popotnih mladenčev tako opéče, da hoče brez odloga h spovedi iti; alj tovarš ga pregovori, da na dobro voljo jez-dita. Pili in jedli so na cente, in poslednič pa ravno tistimu mladenču zdravičko napili, rekoč: „Edmund, živio!“ Mladenč kupico

nagne, obledí in umerje, rekoč: „Prijatelj! jelen sim jaz. O Jezus, bodi mi milostliv!“ (Beri Danico leta 1854, 30.)

2. Mladenč! ravno tak jelen si lahko tudi ti. Še tako mlad, pa že toliki grešnik! Oh, ne odlagaj poboljšanja na stare dni. „Drevo, ki ne prinese dobrega sadu, bo posekano in v ogenj verženo.“ (Mat. 3, 10.) — „Dans, ko slišite božji glas, ne vterdite svojih serc.“ (Ps. 94, 8.) Dans svojo vëst prav izprašajte — dans se čisto spovejte, dans, ravno zdaj pokleknite in poboljšanje obljubite, rekoč:

Obljuba mladenčev.

Oh moj ljubi Bog — moj dober oče — nisim vreden — tvoj sim biti — vzemi me saj — za poslednega hlapca. Toliko dobrot — sim od tebe prijél — pa tako nehvaležno — sim jih zapravil — ko zgubljen sin. Zgubil sim čistost — svojega serca — zapravil nedolžnost — svoje duše — zapravil poštenje — prikrajšal si zdravje — in življenje — posvečjočo gnado — sim grešnik zgubil — in žalil tebe — svojega Boga — pa tudi ojtrega — sodnika.

Žal mi je — iz celega serca — da sim grešil. Naj bi se ne bilo — nikolj zgodilo — kar se je. Terdno obljubim — da se nikdar več — zgodilo ne bo. — Odpovém se napuhu — vsemu nesramnemu djanju — in nečistemu znanju — vsim slabim tovaršem — in pregrešnim — dobrim voljam — slovo dam. V tebe vérjem — Oče nebeški — ti si moj Oče — jaz pa tvoj zgubljen sin. V tebe zaupam — usmileni Jezus — ne zapusti me — ovčice zgublene. — Tebe ljubim — Bog sv. Duh — ti tolažnik — žalostnih serc. Razsveti me — naj svoje grehe — prav spoznam — in se vsih grehov — čisto spovem. — Pomagaj mi — naj vse skušnjave — srečno premagam — in se resnično poboljšam. — — Oj Jezus! — tebi živim — o Jezus! — tebi umerjem. — Oj Jezus! — tvoj hočem biti — živ in mertev. Amen.

Naročilo mladenčem.

1. Po tem nauku zdaj tiho in skerbno svojo vëst izprašajte, ne le od zadne spovedi, marveč od svojih mladih dni; lahko, da se jih veliko zmed vas še nikolj prav ni spovedalo.

2. Pri večernicah nicoj ljubimu Jezusu prav goreče serce svoje podajte, naj ga očisti in ogreje, da ne bo vmazano in tako merzlo kakor do zdaj.

3. Kar vas je pripravljenih, se nicoj izpovejte, in popravite stare spovedi, kar je potreba; le odkrite, česar vas serce boli, in včst peče.

4. Poprej ko se vležete, še enkrat včst izprašajte. Nesramen perstan zaverži, če ga kdo ima; gerdo znanje še nicoj raztergaj. Spravite se, če ste si v jezi.

5. Nicoj alj jutre očefu in materi roko poljubite, jih za zameru poprosite, in jim poboljšati se obljubite, poprej ko se v cerkev odpravite.

6. Jutre se vstopite serčno in veselo pod bandero Kristusovo. Vojšaki Kristusovi ste, ne pomagavci pekla in zapeljivega sveta.

Slovesno obhajilo.

Pri slovesnim svetim obhajilu se moli h sveti maši svet Roženkranc z dostavkami, kakor je bilo pri otrokih rečeno, do povzdigvanja. Za povzdigam se molijo pripravne in zahvalne molitve. (Glej: Srečen Pot, 351—358.) Za slovo se priporočijo mladenči svojim naj zvestejšim prijatlom. (Glej: Srečen Pot, 94—118.)

Slomšek.

VI.

MISJONSKA PRIDIGA

od presvetega rešnjega Telesa s prošnjo za odpušenje.

(Govorjena v Vuzenici leta 1858.)

„O sveta večerja, v kateri se sprejema Kristus, se ponavlja spomin njegovega terpenja, se duša napolnjuje z gnado, in se nam daja zastava prihodnjega povečanja.“ (Sv. cerkev.)

Veseli čas svetega misiona, ljubi moji! se bliža danes svojemu koncu. Kdo zmed nas pa bi zamogel prešteti vse svete misli in želje, katere je sveti Duh v tem času v naših srcih obudil? Kdo zmed nas prešteti vse spokorne solze in vse zdihleje svete, kateri so v tem času kakor Bogu prijetna dišava proti nebesam puhteli? Kdo zmed nas prešteje vse grehe, katere nam je ljubi Bog, ganjen po naših solzah in molitvah v tem času odpustil? Kdo prešteje vse gnade, katere smo mi vsi v tem času tako obilno prijeli? V resnici, dolžni smo danes vsi z Davidom prerokom glasno in veselo klicati: „Sedaj reci o Izrael, da je (Bog) dober in da je usmiljenje njegovo na večno. Vsi, kateri se Boga bojé, naj rečejo: da je njegovo usmiljenje na večno. Zakaj v britkosti smo klicali v Gospoda: in Gospod nas je uslišal v obilnosti.“ (Ps. 117.)

Kje pa je tisti studenec, ljubi moji! iz katerega so nam tekle vse te gnade obilne? Kje pa je tisto predobrotljivo serce, iz katerega so se žarki tolike ljubezni vtrinjali, ki so ta teden tako prijazno in sladko ogrevali naše razjokane serca? Ta nevsahljivi studenc vsih gnad je sveti kelh na altari s presveto rešnjo Kervjo Kristusovo; — tisto predobrotljivo serce je serce Jezusovo, skrito

v sveti žegnani hostii na altarju. Z eno besedo, karkoli dobrega smo o tem svetim misionu prejeli, smo prejeli od *svetega rešnjega Telesa*. In vendar ali ni to čudežno, da je bilo že od mnogo mnogo drugih resnic in skrivnost v tem času govorjenje, le samo od svetega rešnjega Telesa še ne? Ali povedati vam moram, da je pri misionih sveta navada, pridigo od svetega rešnjega Telesa noter do sklepa svetega misiona odložiti, ker so takrat ljudje grehov že očišeni in z Bogom spravleni, bolj pripravi to naj svetejši skrivnost naše vere si tako k sercu vzeti, kakor je vredna. In glejte, ljubi moji! od presvetega rešnjega Telesa z vami govoriti, je meni danes odločeno, meni, ki sim med vsimi svojimi prečastitimi duhovskimi bratmi, kakor Bog ve, te gnade nar manj vreden. Dvojno nalogo pa pri tej pridigi imam. Pervič vam pokazati visokost in svetost tega zakramenta in nezmerno ljubezen, ktero nam Jezus v njim skazuje. Kadar bomo to spoznali, nas bo gotovo serce gnalo, še enkrat očitno in glasno se Jezusu zahvaliti za dobrote in gnade tega svetega misiona, pa tudi celega našega življenja. Drugič pa vas tudi prijazno spomniti, kako slabo smo mi vsi visoko svetost svetega rešnjega Telesa dosihmal spoštovali in kako nehvaležno Jezusu njegovo ljubezen v tem zakramentu povračevali. Kadar bomo to spoznali, nas bo zopet serce gnalo, še enkrat očitno in glasno Jezusa odpušenja prositi, da smo ga tolikokrat in tako hudo v tem zakramentu žalili. Sad te pridige pa bo s pomočjo Jezusova ta v naših sercih, da se bomo še enkrat prekletemu grehu in za vselej odpovedali, še enkrat obljubo zvestobe prav iz dnu serca Jezusu ponovili, rajše vse terpeti, tudi umreti, kakor kedaj več dobre sklepe tega misiona prelomiti in od Jezusa zopet ločiti se. Da bote pa to pridigo toliko ležej si zapomnili in jo še doma lahko prav pogosto ponavljali, sim izvolil v predgovor znano molitev, ki jo mašnik zmirom molijo, kadar vas obhajajo in ktera ta glas ima: O sveta večerja . . . . . Na besede te molitve bomo tedaj celo pričujočo pridigo nasnovali.

Vas pa vsi sveti Kerubimi in Serafimi! ki nevidno tukaj okoli altarja klečite in Jezusa v svetem zakramentu molite — vas, naši preljubi angeli varhi, ki tako radi naše molitve pred tron Jezusov nosite, — vas, naši častiti kerstni in firmski patroni, ki tako serčno

želite, da bi tudi mi z vami na vse večne čase gledali preljubo obličje Jezusovo; — tebe sveti Miklauž, ti mogočen patron in varh te fare in tega svetega misiona, in tebe o preljuba mati Marija! pa ponižno in vse serčno prosimo, da nam kakor vse te dni, tudi v tej uri ljubeznivo na strani stojite in nas podpirate in nam obilnost luči in gnade svetega Duha sprositi, da bomo zamogli skrivnost presvetega rešnjega Telesa z naj večjo pobožnostjo premišljevati in Jezusu toliko čast in hvalo dati, kakoršno smo dolžni in kakoršne je on vreden.

A.

I. Visokost in svetost tega zakramenta.

1. *O sveta večerja.* Zakaj imenujemo ta zakrament sveto večerjo? Zato ker se sme obhajati le kar v sveti hiši božji in na svetim altarji, se sme obhajati le kar od duhovnov, katerih roke so s svetim oljem v službo mašništva posvečene, ker pri tej večerji strežejo nevidno sveti angeli božji. Kerubimi in Serafimi okoli altarja klečé in molijo, zato ker sveti Duh tabernakel Jezusov napolnuje, nebeški Oče iz naših rok ta dar ali ofer sprejema; — zato ker smejo to večerjo prejemati le kar tisti, ki so čistega, posvečenega serca. — *Večerja* pa zato, ker nas spomni na tisto presveto zadnjo večerjo, pri kateri je Jezus sam svoje apostelne z nebeškim kruhom obhajal. O v resnici, kako visoko sveta večerja je to!

2. „*V kateri se prejema Kristus.*“ Kdo je pričujoč v tem presvetim zakramentu? Jezus Kristus, Sin večnega Boga, sam pravi živi Bog, kralj večne časti, gospod nebes in zemlje, pred katerem naj vikši angeli v svetim strahi svoje obraze zakrivajo, pred katerim se pripogujejo vse kolena v nebesih, na zemlji in pod zemljo; — kateri na svojem mezinu derži vesvoljen svēt, pri kterega gromenji se tresejo stebri nebes in zemlje, na kterega povelje se v prah in pepel razsujejo zemlja in solnce in zvezde na nebi; na kterega besedo mrtvi vstajajo iz grobov, kateri bo prišel kakor strašen sodnik v oblakih neba, kateri v rokah ima ključé nebes in pekla. Povejte mi, ali ni neskončna visokost in svetost tega za-

kramenta? — Ali to še ni zadosti. Jezus ni v tem zakramentu le kar pričujoč, temuč molitva pravi: „v katerim se *prejema* Kristus“. O skrivnost nad vse skrivnosti! Večni Bog se tedaj v tem zakramenti poniža iz nebeškega trona v prah zemlje, — človek, ta revni červič, je kruh angelov, živo Telo božjega Sina, nevreden grešnik prejme Boga naj svetejšega v svoje serce, in omadežvana duša keršanska postane čista nevesta Jezusa Kristusa. O kdo zamore zapopasti to globoko skrivnost, kdo popisati visoko svetost te čudežne večerje? Drugega ne moremo, kakor klicati z Davidom: „Gospod, naš Gospod, kako čudežno je tvoje ime po vsim svetu“ (Ps. 8.) in prepevati z Marijo: „Velike reči je nad menoj storil, On, ki je mogočen, in ktereга ime je sveto“. (Luk. 1, 49.)

II. Ljubezen Jezusova do nas v tem zakramentu.

1. „*V kateri se ponovi spomin njegovega terpljenja.*“ — Da bomo to skrivnost bolj spoznali, premislimo dve reči: *Kdaj* je Jezus to večerjo postavil, in *kako* nam je to večerjo pripravil?

a) *Kdaj?* „Tisto noč, ko je Jezus izdan bil, je vzel kruh v svoje roke“, pravi sveti Pavl (I. Kor. 11, 23.) *Tisto noč*, ko je Judež Jezusa za 30 srebernikov prodal, je sklenil Jezus svojim sovražnikom zastonj darovati svoje presveto Telo in Kerv. „Žejnemu hočem dati žive vode zastonj. In kdor je žejen, pridi; in kdor hoče, vzemi žive vode zastonj.“ (Skr. raz. 22, 17.) O kolika ljubezen! ne za 30 srebernikov, temuč zastonj nam hoče dati svoje presveto Telo. *Tisto noč*, ko so ga Judje, nja lastni bratje zaverгли in nevernikom izdali, sklene Jezus, vse dni do konca sveta pri nas ostati! — *Tisto noč*, ko Judje skleпajo, mu življenje vzeti, sklene on, nam kruh življenja dati; — *tisto noč*, ko Judje skleпajo, ga pogubiti, sklene on jih pogubljenja rešiti, in *tisto noč*, ko mu Judje križ tešejo, in žeble ostrijo, sklene on se prostovoljno v smert podati, in nam svoje meso v dar in hrano zapustiti. *Tisto noč*, o beseda polna ljubezni in sladkosti! oberni jo na sebe tudi ti, o kristjan! in jo hvaležno premišluj pred svetim zakramentam, ter reci: *Tisto noč*, ko sim tudi jaz, gerši kakor Judež, ne za 30 srebernikov, temuč za kratko, nagnjusno gerdo grešno veselje Jezusa prodal; *tisto noč*, ko sim tudi jaz z nečistim kušlejem Jezusa nečistnikom

izdal; *tisto noč*, ko sim tudi jaz nesramno Jezusa zapljuval, zasmehoval in mu zabodil sulico oestro v serce nedolžno; *tisto noč*, ko bi me bil Jezus lahko pogubil, kakor sim zaslužil: *tisto noč* je Jezus za mene jokal, za mene molil, za mene kervavi put putil in je za mene daroval ta presveti zakrament, da bi moja nesrečna duša pogubljena ne bila. O ljubezen čez vso ljubezen! Ktero serce bi ostalo terdo pri tem premišljevanji?

b) *Kako?* To skrivnost nam predočitite podobi kruha in vina, v katerih nam je Jezus zapustil svoje Telo in svojo Kerv; zato da bi se iz tega, kako se kruh in vino prideluje, učili premišljevatij nja terplenje v tem svetim zakramentu.

Kako se prideluje kruh? Pšenično zerno zagerneš v zemljo, da strohni. Jezus, nebeško zerno, zapusti nebeški tron, se zagerne v prah zemlje, ter se očloveči, ker sam sebe v nič dene in v podobu revnega človeka na ta svet pride. Iz zerna izrase lepi pšenični klas. Oj poglej prelepi pšenični klas mladega Jezusa, ki je naj lepši, naj častitljivši, naj svetejši med vsimi, ki so kedaj na sveti živeli. Klasovje požanjejo ženice, na gumno ga denejo, mlatiči pridejo, in oj kako na vso moč bijejo po lepem klasovji, da izlušijo iz slame zerno rumeno. Oj le poglej! že tudi nebeški klas, Jezusa Kristusa, na gumno, na Pilatuževo dvoriše vlečejo in na steber privezujejo, že so tudi pristopili mlatiči neusmileni, strašni beriči, in z gajzlami po nebeškem klasu Jezusu bijejo. Oj zdaj poslušaj duša moja! Obilno se osiplje zerno rumeno, saj teče iz tavžent ran presveta Kerv, in cele kose mesa mu tergajo z života, da mu zamoreš kosti prešteti, kakor sveto pismo govori. — Pšenično neseš v mlin, glej kako mlinski kamen ropoče in terga neusmileno in mele zerno prelepo, ali spod kamna se vsiple moka žlahna, moka bela. Glej omlačeno pšenico, razgajžlano Telo Jezusa Kristusa, mlinski kamen, težek križ mu na rame zadenejo. O kako ga tlači, kako ga tere mlinski kamen, težek križ! Trikrat omedli in pod križem pade, ali beriči ga neusmileno sujejo in na goro Kalvarjo priganjajo. — V moko deneš kvas; oj kak strašen kvas Judje na gori postavljajo, ker nebeško moko, Telo Jezusa z jesihom in žolčem napajajo. — Testo deneš v razbeleno peč, in Judje Jezusa na križ pribijejo. Grozovitno hudo pripeka solnce o poldne

v rane Jezusove in mu dela bolečine neizrekljive. Poslušaj ga, kako v goreči žeji vpije: „Žeja me! žeja me!“ Zdaj je dopolnil Jezus svoje delo; sveto večerjo nam je pripravil, nebeški kruh je spečen v ognjeni peči strašnega križa. Jezus milo glavo nagnje in nam umirajoč sveti kruh podá, kadar mašnik pri sveti maši sveto hostjo povzdignejo, ter pravi sladko in ljubeznivo: Otročiči moji! spoznajte zdaj resnično ljubezen mojo. Ker sim vas ljubil, sim vas ljubil do konca. Vzemite in jejte od tega kruha vsi; zakaj to je moje telo.

Kako se prideluje vino? Vino nam daja vinska terta, in v svoje kerv spremenjeno vino na altariji nam daja nebeška terta Jezus Kristus, kateri sam od sebe pravi: „Jaz sim terta, vi ste mladike“. (Joan. 15, 5.) — Terto v spomladi obrežejo, tudi malo dete Jezusa obrežejo osmi dan. — Pesem pravi: Terta se zolzi, preden vince rodi; tudi mali Jezus joka v obrezovanji, in daruje pervine svoje kervi s svojimi solzami vred za naše duše v dar. — Terta obrodi žlahni in polni grojzd; prežlahni grojzd na nebeški terti je presveto serce Jezusovo tako polno presladkega vina ljubezni, da že komaj čaka časa, da bi začel točiti to vino v zlati kelh, kakor sam pravi: „Silno željno sim čakal, jesti to veliko-nočno jagnje, preden terpim“. (Luk. 22, 15.) Grozdje v kadi tlačijo in v preši stiskajo; oh in glej duša moja! kako neusmileno naj lepši grojzd Jezusa na terdi križ veržejo, kako ga z nogami teptajo in sujejo, da iz tavžent ran cerli nja presveta Kerv. Oj in kako na križi ga razpenjajo, da mu vse kosti pokajo, z žebli mu roke in noge pribijajo, in na križ ga povzdigajo, da curkoma po križi lije presveta Kerv. Oj tecimo pod križ tudi mi, kelh svojega serca podstavljamo, presveto Kerv Jezusa vjemajmo, da vmijemo grešne duše svoje. Ali naj žlahnejši grojzd še cel na križi visi; presveto serce Jezusa. In zdajci pristopi vojšak z budočo sulico in prebode serce Jezusovo. O presveta Kerv serca Jezusovega, bodi tavžentkrat pozdravljena, ti nebeške terte naj žlahniši kaplica, naj večji sladkost vsih, ki Jezusa ljubijo, naj večji pomoč vsih, ki za Jezusom križ nosijo, presladka popotnica vsih, ki v Jezusi umirajo. — Glejte, ljubi moji, skrivnost presvete večerje. Kako ta sveta večerja naše serce razveseli, ali koliko Jezus, ki jo pripravlja,

terpi; o kolika je tedaj nja ljubezen do nas! — Tako tedaj nam kruh in vino na oltarji v spomin kliče pregrenko terplenje Jezusa, nam glasno oznanuje ljubezen Kristusovo in nam lepo priča, kako resnično je, kar naša molitvica pravi: O sveta večerja, v kateri se ponavlja spomin terplenja Kristusovega.

2. *Se duša napolnuje z gnado.* Da bote to bolj razumeli, vas spomnim na mano Izraelcov v pušavi. Mana je namreč imela to čudežno lastnost, da ni imela, kakor druge jedi, le kar eden okús, temuč da je na jeziku vsakega okús spremenila, kakorkoli je kdo hotel. To čudežno lastnost je Bog mani starega testameta zato dal, da je podoba postala duhovne mane novega testameta. Saj so vam znane besede svetega pisma, ki jih večkrat v cerkvi moliti slišite: „Kruh iz nebes si jim dodelil, katero vsako razveselenje v sebi ima“. (Modr. 16, 20.) To je: Ta sveta večerja Jezusova spreminja okús na jeziku in v serci vsakega, in kakoršen okús kdo hoče, ali kakoršno gnado koli kdo poželi, jo tukaj prejme v resnici. Si žalosten, in ta večerja bo imela v tvojim serci okús tolažbe; si v britkosti, in ta večerja bo imela v tvojem serci okús sladkosti; si v temi in dvomih, in ta večerja bo imela v tvojim serci okús razsvetljenja. Si v skušnjavah, tukaj najdeš pomoč; si v grehah, tukaj najdeš odpušenje; si v smerti, tukaj najdeš življenje. Išeš prijatla, tukaj najdeš naj zvestejšega; išeš ženina, tukaj najdeš naj slajšega; išeš očeta, tukaj najdeš naj boljšega; išeš Boga, tukaj najdeš skritega. — Pred tim svetim zakramentom je klečal sv. *Franc Asiski* in je to edino prosil: „Daj mi, o Jezus, da te ljubim!“ In Jezus mu je vtisnil v dušo in telo pet kervavih ran svoje križane ljubezni. — Pred tem svetim zakramentom je klečal sveti *Ignaci* in je molil: „Duše mi daj, o Jezus, vse drugo vzemi sebi“. In Jezus mu je dal gnado, da je neizrekljivo veliko duš mu spreobernil. — Tukaj je klečal sveti *Aloizi* in prosil za čistost angeljsko, in Jezus ga je oblekel z oblačilom neomadežane nedolžnosti. — Tukaj je klečala sveta *Magdalena Pacianska* in molila: „O Jezus, daj mi gnado za tebe terpeti, ali pa umreti!“ In Jezus je dal svojej ljublenki zares gnado, da mu je vedno noter do smerti tovaršica bila v naj grenkejšem terpljenji. In še dan današni se to dopolnuje; le tisti nobene ljubezni do tega zakra-

menta nimajo, ki ga redko in še takrat morebiti nevredno prejemajo, in tedaj nja sladkosti ne poznajo. Kteri pa ta zakrament radi prejemajo, in vse te presladke gnade vsaki dan okušajo, imajo neizreklivo veselje na tem zakramenti, in večkrat ko ga prejmejo, še večkrat ga želijo prejeti; kakor že sv. Duh v starem testamenti prerokuje: „Kdor mene jé, bo še lačen, in kdor mene pije, bo še žejin“. (Sir. 24, 29.) Oh ali ta lakota po Jezusu je silno sladka, in ta žeja po Jezusu je silno prijetna; duša, ki jo občuti, bi je ne zamenjala z bogastvom celega sveta; toda tega, kar zdaj govorim, ne bo nihče zmed vas zastopil, kakor le tiste serca, ki Jezusa v resnici in iz cele duše ljubijo. Tako se tedaj vsaki dan spričuje, kako resnično je, kar molitvica pravi: O sveta večerja, v kateri se duša napolnjuje z gnado.

Poslednič pravi molitvica:

4. „*In se nam daja zastava prihodnjega povešicanja.*“ Te besede se dajo o kratkem tako razložiti: „Kdo od tega kruha vredno jé, pravi Jezus, ne bo umerl, bo živel“. (Joan 6, 52.) „Zakaj on ostane v meni, in jaz v njem.“ (Joan. 6, 57.) O glej moj kristjan! svojo srečo in svojo čast. Po svetem obhajili je Jezus v tebi in ti v serci Jezusovem. In ravno zavolj tega ne boš umerl, to je na svoji duši. Nobene skušnjave te ne bodo premagale, ker Jezus je v tebi in ti v Jezusi. In ako bi se pekel odperl, in vse peklenške pošasti zoper tebe v vojsko šle, ne boš umerl, zakaj Jezus je v tebi in ti v Jezusi. *In če si tudi umerl*, to je na telesu, boš vendar živel. Prejel boš na smertni posteli to popotnico, in ti boš v Jezusi in Jezus v tebi, in sladka ti bo zato ločitva, od tega sveta. Varno te bo peljal angel varh memo vrat peklenških; zakaj Jezus bo v tebi in ti v Jezusi; — angeli ti bodo urno odperli vrata nebeške, zakaj ti boš v Jezusi in Jezus v tebi; in kjer Jezus sedi s krono večne časti na desnici Očetovi, tjekaj te bodo angeli k njemu peljali. Poleg njega boš prejel častiti sedež in iz njegovih rok krono večnega življenja; zakaj Jezus je v tebi in ti v Jezusi, in kakor je bilo na tem sveti tvoje edino veselje ljubiti in častiti Jezusa v svetih zakramenti, ti bo tudi tamkaj dano počivati sladko na serci Jezusovem, in ga ljubiti, in ga častiti, in ga vživati, in ga moliti od vekomaj do vekomaj.

Povejte mi, ljubi moji, ako si zdaj vse to, kar je bilo do zdaj rečenega, pred oči postavite, ali si zamorete misliti kaj visokejšega, kaj svetejšega, kakor presveti zakrament altarja? Ali si zamorete misliti ljubezen večo in bolj gorečo, kakor ljubezen Jezusovo v tem presvetem zakramentu? Kaj hočemo tedaj zdaj storiti?

Pred tebe o Jezus! ponižno pokleknimo in z veselim glasom povzdignemo: O sveta večerja, v kateri se prejema Kristus, se ponavlja spomin njegovega terpenja, se duša napolnuje z gnado, in se nam daja zastava prihodnjega poveličanja. *O sveta večerja!* bodi tavžent in tavžentkrat pozdravljena in počešena; ti naj dražji, naj svetejši dar Jezusa Kristusa. Bodi naša večerja v življenji, bodi naša popotna večerja v smertni uri! — *O sveta večerja, v kateri se prijema Kristus!* Terdno verjemo, o Jezus, da si v zakramentu altarja resnično pričujoč, kakor Bog in človek, s kervjo in z mesom, z dušo in s telesom. O bodi tebi hvala in zahvala, bodi ti tavžentkrat hvala in zahvala, da hočeš tukaj med nami prebivati, ti naj viši kralj nebes in zemlje med nami revnimi červiči; ti naj svetejši Bog med nami vbogimi grešniki; ti naj zvestejši pastir med nami neubogljivimi ovčicami; ti naj boljši Oče med nami nehvaležnimi otroci! — *O sveta večerja, v kateri se ponavlja spomin terpenja Kristusovega.* Bodi tebi, o Jezus! hvala in zahvala, bodi ti tavžentkrat hvala in zahvala za vse rane in bolečine, za vse solze in sleherno kaplico kervi, za zdihleje in molitve tvojega serca, ktere tukaj za nas daruješ, in nam svoje britko terpenje označuješ. — *O sveta večerja, v kateri se duša napolnuje z gnado.* Bodi tebi, o Jezus, hvala in zahvala, bodi ti tavžentkrat hvala in zahvala za vse gnade in dobrote, za vso sladkost in tolažbo, za vse razsvetljenje in za odpušenje vsih grehov, kar smo cel čas svojega življenja, zlasti pa o tem svetem misionu od tebe prejeli. In ker tih gnad prešteti ne moremo, more tudi naša hvala in zahvala biti zdaj in vselej brez vsega konca in nehanja. — *O sveta večerja, v kateri se nam zastava daja življenja večnega.* Bodi tebi, o Jezus, hvala in zahvala, bodi ti tavžentkrat hvala in zahvala za to naj večji gnado, da zdaj po svetem obhajili živiš ti v nas, in mi v tebi. In ker v tebi živimo, ne bomo umerli, nikoli več nas ne bo nobena skušnjava premagala in od tebe nas ločila, če te le

sami svojoglavno zapustili ne bomo. In če bomo tudi umerli na telesu, bomo vendar živeli. Živeli v nebesih, živeli pri tebi, živeli v tvojem naročji, živeli v svetišču tvojega presladkega serca. S svetim Frančiškom te zdaj prosimo: „Daj nam o Jezus, da te ljubimo in vtisni rane svoje križane ljubezni naši duši in našemu sercu!“ — S svetim Ignacijem te prosimo: „Daj nam duše, vse drugo nam smēš vzeti“. Daj nam duše! ako je še ktera duša tukaj, ktera tebe še ne ljubi, o tedaj vpijemo k tebi, daj nam to dušo, daruj ji v tej uri gnado spreobernenja, otmi jo iz brezna pogublenja, in na tvoje presveto serce jo potegni! — S svetim Alojzjem k tebi kličemo za čistost angeljsko: ne daj o Jezus, da bi kedaj več z enim samim smertnim grehom svoje serca oskrunili, ki so zdaj tebi za vselej posvečene! — In še s sveto Magdaleno te prosimo, daj nam gnado za tebe terpeti ali umreti. Daj nam gnado, kakor tej sveti devici, da bomo cel čas življenja tvoje bitko terpenje premišljevali, kakor ona, tvoje rane objokovali, kakor ona, tako serčno in veselo za teboj križ nosili, kakor ona. O sveti angeli varhi naši! vi nesite našo hvalo in zahvalo, te prošnje vse pred tron Jezusov, in ti o ljuba mati Marija nam sprosi, da se Jezus milo ogleda na naše zahvale dar.

B.

Smo do zdaj premišljevali visokost in svetost zakramenta svelega rešnjega Telesa, premislimo zdaj, kako smo to svetost spoštovali in častili? Smo do zdaj premišljevali neskončno ljubezen Jezusovo do nas v tem zakramentu, premislimo še zdaj, kako smo mu mi dosihmal to ljubezen povračevali?

Kako smo dosihmal zakrament svetega rešnjega Telesa spoštovali in častili?

1. Spoznali smo, kako sveta je cerkev, kako svet je oltar, na katerim se ta zakrament obhaja, pri katerim angeli naj viši le trepetaje strežejo. O kolika groza, kolik sveti strah bi moral tudi nas obhajati, kadar pred ta sveti zakrament stopimo, kolika bi imela biti naša pobožnost. Beremo od mnogo svetnikov, da si v

cerkvi še niso upali zakašljati ali kam pluniti, celó še glasno izdihnití ne, da bi drugih v molitvi ne motili. Beremo tudi, kako so z veseljem kristjani svoje naj večje dragocenosti prodali, da so Jezusu v čast častite cerkve pozidali, in še dan današnji občudujemo prelepe stare cerkve, drage zlate kelhe in prelepe oblačila in zapopasti ne moremo, kako da so naši rajni predstarši toliko zamogli storiti. Kako pa delamo mi? Začeli so ljudje lepe visoke hiše zidati, lepe stare cerkve pa se nam že skoraj podčrajo. Žene in dekleta imajo za gizdost denarja dovolj, perilo pri cerkvi in mašne oblačila pa naj večje ubožstvo oznanujejo. Možje in fantje imajo denarja za oštarije in dobrevolje vedno dovolj, ali če je pri cerkvi kaj potreba, je ročno izgovor na hude leta, velike davke in pomanjkanje denarja. O usmileni Jezus! tako tedaj glasno pričamo, da nobene ljubezni, nobenega spoštovanja do tvoje svete hiše nimamo, in nič več ne bomo smeli z Davidom moliti: „Le-poto tvoje hiše sim ljubil“. (Ps. 25, 8.) „O kako prijetni so tvoji šotori, Gospod moči; moja duša hrepeni in koperni v svetišče Gos-podovo.“ (Ps. 83, 2.) In če tudi pridemo v cerkev, kako se obnašamo? Kdo prešteje vse grehe mlačnosti in lenobe, s katero mnogi kristjani v jutro vstanejo, se kesno od doma odpravljajo, gredé po poti posvetne kvante vganjajo in zamujajo službo božjo? Kdo prešteje vse grehe zaničevanja svete cerkve? Okoli altarja večidel lepi prostor, okoli vrat pa taka gnječa, da se skoraj v cerkev ne more, kaj pomeni to? — Kaj pričajo tisti, ki pod zvonikom postajajo, ali se zvunaj okoli zida poslanjajo ali po trati poležavajo? — Kako pa se vedemo v cerkvi? Glava polna domačih skerbi in posvetnih reči, misli vse raztrešene, oh kolikokrat celo pregrešne, ošabne, nevošljive, nečiste, serce vse merzlo in ledeno, oči polne radovednosti, ušesa gluhe za besedo božjo, usta mutaste za molitev in svete pesmi, telo vse dremotno in zaspano; taki smo večidel, kadar se v cerkvi znajdemo. O kraj je zicer svet, in večerja na altarji je sveta, ali naše zaderžanje ni sveto, temuč gerdo in pregrešno. Pač kliče tudi nam, kakor nekdanj Judom Jezus iz altarja: „To ljudstvo me časti z jezikom, ali njih serce je daleč proč od mene“. (Mat. 15, 8.) „Hiša mojega očeta je hiša molitve, vi pa ste jo spremenili v jamo razbojnikov.“ (Mat. 21, 13.)

2. *Sveta večerja, v kateri se prejema Kristus.* Rekli smo, da v svetem zakramenti prebiva resnično sam živi Bog, Jezus Kristus. „Če sim pa jaz vaš Bog“, pravi on, „kje je pa moja čast?“ (Mal. 1, 6.) O kristjan, ali te ne spreleti strah, ako pomisliš, da tukaj stojiš pred obličjem svojega vsegamogočnega, neskončno svetega Boga? Svetega *Martina* je vselej pri cerkvenih vratih tolika groza obšla, da se je na vsem životi tresel; ko so ga enkrat vprašali, od kod da mu vselej ta strah pri cerkvenih vratih pride, je odgovoril: „Kako bi se ne tresel, kadar stopim pred obličje svojega Boga, Gospoda nebes in zemlje in mojega nekdanjega sodnika?“ Kako pa mi? Gremo pred posvetnega gospoda, pomislimo prej, kako in kaj bomo govorili; pred Jezusa gremo, in kdo pomisli gredé v cerkev, kam gre, po kaj gre, in kako da bo govoril z Jezusom? Gremo pred posvetnega gospoda, se lepo umijemo in oblečemo: pred Jezusa pa gremo z omazanoj dušoj in z omazanim sercom, in še tega si neprizadenemo, da bi grivengo obudili, kadar se z žegnano vodo pri vratih pokropimo. Kako spoštljivo se zadržimo pred posvetnim gospodom, kako pa pred Jezusom? Tega je sram, prikloniti se, unega je sram, pobožno roke na persih skleniti, tretji je zopet preošaben, ponižno poklekniti. Vidimo marsiktere na eno koleno in tako gerdo poklekovati, da v resnici ne vemo, ali hočejo Jezusa častiti, ali pa le tiste Jude posnemati, kateri so spakovaje se pred njega poklekovali in ga zasramovali. Tako pa silimo Jezusa v pravično jezo, da iz altolja dolj izreče grozovitno besedo: „Preklet bodi, kdor v nemarno opravlja službo Gospodovo“. (Jer. 48, 10.)

Pa Jezus ni tukaj kar pričujoč, temuč v tej sveti večerji se tudi *prijema* Kristus. Bomo na posvetno gostijo povabljeni, kako radi in veseli gremo; misliti bi bilo, da ako nas bo nebeški Oče na gostijo svojega Sina povabil in nebeške jedi in pijače na mizo postavil, da bomo še toliko rajši in veselši prišli, in ker bomo vsaki dan zlasti pa ob nedelah in praznikih toliko prijazno povabljeni, da bomo vselej za povabilo se zahvalili in radi prišli. Oh ali v tem, ko so oštarije vsako nedelo in praznik polne dobrojedcev in pivcev, je pogernjena miza Gospodova večidel prazna in zapušena. Jezus pošilja neprenehoma mašnike svoje, povedat po-

vablenim, da naj pridejo, ker je že vse pripravljeno. Ali povabljeni se ravno tako neprenehoma izgovarjajo, da priti ne morejo. Eden je kupil pet parov volov, drugi je kupil pristavo, tretji je vzel ženo; nihče povablenih noče priti. Nebeško mano svete večerje Jezusove zaničujemo in se le poželjivo oziramo po sladnosti mesenih Egiptovskih loncov, v katerih je strup večne smerti z goljuživim veseljem namešan. O kako more vse to boleti predobrotljivega Jezusa! Boljšega dara nam ni mogel dati, kakor je dar presvetega zakramenta altarja, in ravno ti dar mi ošabno zaničujemo. Tako pa silimo Jezusa, da toži nas nehvaležne otroke pred svojim Očetom, ker pravi: „Otroke sim izredil in povikšal; oni pa so me zaničevali“. (Izai. 1, 2.) „Zapustili so studence žive vode in si izkopali vodnjake, kateri vode ne deržijo.“ (Jer. 2, 13.) —

3. Smo rekli: O sveta večerja, *v kateri se ponavlja spomin terplenja Kristusovega*. Ali na mesti da bi ponavljali spomin terplenja Kristusovega v pobožnem premišljevanji, kakor smo se poprej učili, ponavljamo Kristusovo terplenje večidel le v grešnim djanji. Zakaj gotovo je, da ne bo Jezus nikjer tolikokrat in tako hudo razžalen, in da ne bodo nikjer njegovemu dobremu sercu tako hude in globoke rane sekane, kakor v tem zakramenti ljubezni, v tej presveti večerji rešnjega Telesa. O kako malo čiste so roke nas mašnikov, ki vsaki dan povzdigujejo deviško Telo Jezusovo; kako malo pobožne naše oči, ki vsaki dan gledajo presveto serce Jezusovo; kako malo goreče naše serca, ki vsaki dan prejemajo Telo Jezusovo. O da bi Bog hotel, da bi saj nobenega Judeža med nami mašniki ne bilo! Ali ako je eden Judež bil med 12 apostelni pri zadnji večerji, se bomo li čudili, ako se najdejo Judeži tudi med tavžent in tavžent mašniki po svetu, kateri se pri altarji prijatle Jezusove hlinijo, na skrivnem pa grehu služijo, in vsaki dan pri daritvi svete maše Jezusa z grešnim kušlejem kakor Judež izdajajo. O ljubi Jezus! mlačnost in pregrešnost nas mašnikov je gotovo *perva in naj bolj boleča rana* tvojega presvetega rešnjega Telesa. — Ali ste pa vi morebiti boljši od nas? Kako slabo vi večidel pri spovedih svoje grehe obžalujete in kako malo se popboljšate; kako slabo in mlačno se na sveto obhajilo pripravljate, in kadar ste komaj obhajani, urno iz cerkve se vgnete, in Jezus

na altarji vašega serca pričujoč še toliko ni vreden, da bi četr-tinko ure pred njim poklečali in ga molili. Ta vaša mlačnost pri spovedih in svetih obhajilih je *druga boleča rana* svetega rešnjega Telesa Jezusovega. — Oh, da bi le kar mlačnost bila! Toda kdo bo preštel vse Judeže med vami, kateri leta in leta v naj večih smertnih grehlih živijo: v krivičnosti, v sovražtvi, v pijančevanji, v nečistosti in vendar leto na leto sveto obhajilo prejemajo, ter množijo božje rope na božje rope. O kako strašna je misel, pa bo mende vendar resnična, da tudi pri tem svetim misionu Judežev manjkalo ni, kateri niso imeli terdnega sklepa, smertni greh zapu-stiti, pa so se vendar prederznili prejeti Jezusa. Glejte, neštevilni božji ropi so *tretja boleča rana presvetega rešnjega Telesa Jezu-sovega*. — Pomislimo dalej, kako krivoverci in neverniki ta naš naj svetejši zakrament zaničujejo in zasmehujejo, ga silno gerdo obrekujejo in preklinjajo, v tem ko mi čisto nobene žalosti nad tem ne občutimo, nikdar tih grehov slepih krivovercev in never-nikov ne objokujemo, skoraj nikolj za njih spreobernenje prav serčno ne molimo. Glejte te grozne kletve sovražnikov svetega za-kramenta, in ta naša oterpenost tem terplenji Kristusovemu na-sproti je *četerta boleča rana svetega rešnjega Telesa Jezusovega*. — Oh ali kaj, ako bi kar ptujsi tako nečast temu zakramentu de-lali! Pa pomislimo poslednič, kolikokrat slišimo katolške kristjane strašno zakramentirati in preklinjati; kolikokrat smo že slišali, kako so roparji v cerkve sterli, kelhe vkradli, žegnane hostje na tla razsuli, jih z nogami teptali, jih zverinam metali ali jih seboj na svoje tolovajske pote vzeli in vganjali z njimi peklenške vraže. In mi vse to vemo, pa vendar nikolj tega terplenja Jezusovega ne omilujemo in tem nesrečnim grešnikom gnade spreobernenja ne prosimo! Glejte to grozovitno oskrunjenje svetega zakramenta, in ta naša oterpenost tem groznim grehom nasproti je *peta boleča rana presvetega rešnjega Telesa Jezusovega*. Glejte ljubi moji; to je pet kervavih, to je pet hudih, to je pet silno bolečih ran Je-zusovih v svetem zakramenti. In namesti, da bi mi te rane Jezu-sove objokovali, s pobožnimi solzami mu jih hladili, z delami po-kore in ljubezni mu jih celili; mu jih tudi mi, nja toliko ljubljeni otroci, tolikokrat ponavljamo. Oh še bolj žalostna je ta misel, da

gotovo ni ne dneva, ne ure, da bi Jezus po vsem širokem sveti s temi 5 ranami na novo ranjen, na križ pribit in umorjen ne bil. In akoravno vse to vsi vidimo in slišimo, se vendar ljubezen do trepečega Jezusa v naših srcih ne vname, temuč naše oči ostanejo suhe in naše serca merzle in ledene! Povejte mi, ali še ime kristjanov, ali še ime otrok Jezusovih zaslužimo?

4. Smo rekli: O sveta večerja, *v kateri se duša napolnjuje z gnado*. Spoznali smo, da tukaj je studenc vsih gnad, vsih čednost, vse ljuči, vsega veselja. Oh ali mi zametujemo žegnani kelh gnad in rajši pijemo iz strašnega kelha jeze božje. Mi zaničujemo čisti studenc svetih čednost in se rajši valamo v blati ostudnega greha. Odupušanje grehov nočemo in rajši pod težkim jarmom grehov zdihujemo. Milost Jezusovo od sebe pahamo in rajši strašne sodbe pričakujemo. Pred ljučjo bežimo in rajši v temi tavamo. Mir Kristusov zaničujemo in rajši v vednem nepokoju obupujemo. Veselja Jezusovega se tvegamo in rajši v grenkosti hude vesti žalostno življenje prebavljamo. In

5. smo rekli: O sveta večerja, *v kateri se nam daja zastava prihodnega poveličanja*. Hude smerti se vsi bojimo, in te svete večerje ne vživamo, ki je edina sladkóst v smertni uri. Pred Sodnikom se vsi tresemo, in vendar zdaj Jezusa kakor ženina sprejeti zamujamo. Pred grobom se vsi grozimo, in vendar tega nebeškega kruha jesti nočemo, ki je porok vstajenja veselega. Pred peklom vsi trepečemo, in svetega rešnjega Telesa v serci nositi nočemo, ki je strah duhov peklenških. V nebesa priti vsi želimo in vendar k tej sveti večerji ne hitimo, ki je gotova zastava veselja nebeškega. — O slepota, o neumnost, o terdovratnost! Kako neizrečeno more boleti očetovo serce Jezusovo ta slepota in nehvaležnost naša! To ljubi moji! je tista bolečina, zastran ktere Jezus na križi glasno kliče rekoč: „O vi vsi, ki memo greste po poti, glejte ali je bolečina, kakor je moja bolečina“. (Žal. pes. 1, 12.) „Otroke sim izredil in povikšal, oni pa so me zaverгли.“ (Izai. 1, 2.) Milost jim ponujam, oni pa sodbo hočejo. Nebesa jim odpiram, oni pa se siloma v pekel vgrezujejo.

Ljubi moji! ako nam k sercu gre ta resnični glas Jezusovi, kaj bomo tedaj storili?

K Vam se obernem prečastiti duhovni bratje moji! in Vas prosim, odstranite zagrinjalo spred svetega rešnjega Telesa. Pokleknite z menoj vred pred tron usmilenega Jezusa, pokleknite tudi vi z nami preljubi poslušavci moji! povzdignimo serce in roke in glas k Jezusu in ga ponižno odpušenja prosimo zavolj razžaljenja tolikega.

„O sveta večerja, v kateri se prejema Kristus, se ponavlja spomin njegovega terplenja, se duša napolnuje z gnado, in se nam daja zastava prihodnjega povelicanja!“ Bodi tavžent in tavžentkrat pozdravljena, počešena, pohvalena. O sveta večerja! Milost, o ljubi Jezus, milost! zavolj vse mlačnosti, s katero smo to sveto cerkev zaničevali; zavolj vse nevednosti, s katero smo tvoje svete altarje oskrunjali; zavolj vsih grehov, ktere smo kedaj pred Tvojim presvetim obličjem tukaj doprinašali! — O sveta večerja, *v kateri se prijema Kristus!* Milost, o ljubi Jezus, milost! da smo to presveto večerjo tvojega pravega živega Telesa tako malo obrajtali, kruh angelski zametovali, nebeško mano zaničevali. Vabil si nas, in nismo slišali, — milost, o Jezus, milost! — klical si nas, in nismo hotli. — Milost, o Jezus, milost! — Roke si nam naproti stegal, ali mi smo herbet obračali in pred tebo bežali. Milost, o Jezus, milost! — O sveta večerja, *v kateri se ponavlja spomin terplenja Kristusovega!* Hvaležno bi bili mogli premišlevati grenko terplenje tvoje, kadar smo gledali na altarji presveti kruh in vino; ali tega nismo storili. Milost, o Jezus, milost! — Velikoveč smo neprenehoma le tvoje boleče rane ponovlali. Milost, o Jezus, milost! Britko objokujemo *pervo rano*, ki smo jo mi mašniki s svojo mlačnostjo, nespoštljivostjo in pregrešnostjo tvojemu rešnjemu Telesu pri altarji delali. Milost naj poprej nam nevrednim mašnikom, o Jezus, milost! — Britko objokujemo tvojo *drugo rano*, ki jo mlačni kristjani svetemu rešnemu Telesu tvojemu delajo, ko spovedi tako slabo opravljajo, na sveto obhajilo se tako nemarno pripravljajo, po obhajili tako slabo zahvalo ti dajajo. Milost, o Jezus, vsim mlačnim kristjanom, milost! — Britko objokujemo tvojo *tretjo rano*, ki jo nespokorni grešniki tvojemu svetemu Telesu delajo, ki vedno nevredne spovedi opravljajo in kakor Judež z nečistim sercom tebe prejemajo in z božjimi ropi tvoje serce žalijo. Milost, o Jezus, vsim

nespokornim grešnikom, milost! — Britko objokujemo *tvojo četrto rano*, katero krivovérce in nevérniki tvojemu rešnemu Telesu delajo, ker ga tako gerdo obrekujejo, zasmehujejo, zaničujejo in preklinjajo. Milost, o Jezus, vsim krivovércom in nevérnikom, milost! Daj jim spoznanja pravo luč, da se k tvoji sveti večerji skesani povernejo in v svetem rešnem Telesu te ponižno molijo, da bo ena čeda, in en pastir! — Britko objokujemo *tvojo peto rano*, ki jo hudobni in terdovratni kristjani svetemu rešnemu Telesu delajo, ki svete zakramente preklinjajo, žegnane cerkve ropajo, svete tabernakelne razsekujejo, posvečene hostje v blati teptajo, in tebe, o nedolžno jagnje, na novo križajo. Milost, o Jezus, vsim terdovratnim grešnikom, milost o Jezus. — O sveta večerja, *v kateri se duša napolni z gnado*. Iz tavžent ran teče tvoja presveta kerv, vsaka kapla je studenc neskončnih gnad; oh, ali mi si tega k sercu ne vzememo. Ti nam gnado ponujaš, mi pa tvojo jezo nad se kličemo; ti nam milost ponujaš, mi pa sodbo hočemo. Milost, o Jezus, toliki slepoti naši, milost! — O sveta večerja, *v kateri se nam daja zastava življenja večnega*. Življenje nam obetaš, mi pa smert izvolimo; krono nam kažeš, mi pa za šibo vpijemo; nebesa nam odpiraš, mi pa v pekel silimo. O slepota, o neumnost! Milost, o Jezus, slepoti naši! Milost, o Jezus!

Kdo pa nam sprosi, o Jezus, da bodo te naše prošnje tebi dopadle, zakaj grešni jeziki naši tvojega posluha vredni niso? O sveti angeli varhi naši, o sveti patroni naši, o sveti Miklavž, o sveta Marija, ljuba mati naša, pokleknite z nami pred Jezusa in molite in kličite z nami in za nas! Milost o Jezus, milost o Jezus! — Zavolj angelov in svetnikov tvojih, zavolj Marije, matere tvoje se ozri milo, o Jezus, na solze naših oči, na zdihleje naših sere, na britko žalost naših duš. Glej v prahu pred teboj klečimo, in se danes za vselej tebi izročimo. Tebi se zaobljubimo, tebi se zaprisežemo. Naj nam pričujeta nebo ino zemlja na sodni dan, da smo danes tebi obljubili, rajši umreti, kakor še razžaliti tebe le z enim samim smertnim grehom. Tedaj, o milostljivi Jezus, sprejmi nas, za vselej sprejmi nas, v svoji sveti kervi očisti nas, v svojih svetih ranah operi nas, v svoje sveto serce zakleni nas. Tebi

edinemu, o Jezus, od danes zanaprej živimo, tebi edinemu umerjemo. Tvoji, o Jezus v presvetem rešnem Telesi, smo živi in mertvi. Amen.

Fr. Kosar.

VII.

PRIDIGA OD TERPLENJA KRISTUSOVEGA.

„O vi vsi, kateri po poti memo hodite, prite ino pogledjte, je li bolečina, kakor je moja bolečina.“ (Jerem. žalostna pesm I. 12.)

Veliko resnic ste v teh dnevih Bogu v čast in k svojemu zveličanju premišljevali, ali med vsemi zveličanskimi resnicami je naj imenitnejša —: premišljevanje terpenja našega Zveličarja. Toto premišljevanje je brezšteviline grešnike spreobrnilo — je visoke ponižalo — nevedne podučilo — slabe pokrepčalo — žalostne potolažilo — lehkodušne s svetim strahom napolnilo — posvetne k pokori pripeljalo. Sv. Križ je bil palica apostelnom na zveličanskih hojahl — pomoč marternikom — veselje svetim devicam — molitvene bukvice cerkvenim učencim in svetnikom. V premišljevanje terpenja Kristusovega zamaknjeni — so klečali svetniki cele ure — noči — pod britkoj martroj, in se jokali čez grehe svoje, in tako k večji ljubezni božji užgani bili.

Tako hočemo tudi mi toto uro za premišljevanje Kristusovega obrniti in premisliti: I. Kdo je on, ki terpi? II. Koliko je Jezus terpel na svojem teli? III. . . . na duši? IV. In zakaj toliko terpi?

Zato pa se hočemo v duhu na goro Kalvario podati, in kakor grešnica Magdalena pod svet križ poklekniti, in po njenem izgledi svoje grehe objokati, ki so nad terpenjem Kristusovem krivi. — Mi si hočemo pred oči postaviti, kakor da bi Jezus z križa na nas

gledal, in nas z žalostnim glasom nagovarjal: „O vi vsi, ki po poti memo hodite, prite ino pogledjte, je li bolečina, kakor je moja bolečina“. O Gospod! radi pridemo na tvoj poklic. Današni dan — sv. petek — dan spomina tvojega terpenja — nas vabi in kliče. Glej tu pred tvojim svetem križem smo zbrani! Nočemo memo iti — kakor dozday z merzlim sercom — temuč globoko si čemo k sercu vzeti: Kdo si ti, ki terpiš — kaj — in zakaj terpiš. — Daj našim očesom — solze smiljenja — in našim sercom zdihljaje grivinge. — Razsveti našo pamet, da spoznamo tvojo ljubezen, in našo hudobijo. Daj naši volji resnično naprejvzetje, da spoboljšamo svoje življenje. Sv. Marija — mati Jezusa Kristusa! ki si pod križem stala — prosi za nas. Sv. Martin! prosi za nas. Sv. Anton! prosi za nas.

I.

Kdo je on, ki na križi terpi?

Nedolžni in pravični terpi! — Zveličar sveta terpi! — Sin božji, ki je človek postal — terpi! — O velika skrivnost! kdo bi to veroval, ko bi nas sveta vëra — ki večno resnico uči, nedvojljivo ne podučila? — Če vidimo ali slišimo, da kdo kaj velikega po nedolžnem terpi, se hitro zavzememo. — Pa kdo je na sveti nedolžen? Vsi smo grešniki! Če smo se ne v tej, pa smo se v drugi reči zadolžili, ki le Bog za njo vé — in za tega delo terpenje čez človeka pošlje. — Ali na Kalvarii nekdo terpi, od kterega sv. Peter piše: „da ni greha storil in v kterega ustih se ni ne jena golgfija našla“ ino David: „kteri je nedolžnih rok in čistega serca“ — kteri je odkritoserčno zamogel svojim sovražnikom reči; „Kdo iz vas mene enega greha obdolži?“ —

Pravični tedaj, sveti med vsemi svetimi — je v podobi hudodelnika; toti bo očitno — med naj večim zasramovanjem umorjen.

In toti pravični je ob enem: Zveličar — Odrešenik sveta — na kterega so vsi narodi svoje zaupanje stavili, kterega so Haidi želeli in Judi 4000 let čakali. — Toti mora terpeti in umreti? On, ki bi drugim pomagati zamogel, sam sebi ne pomaga? — On, ki vse smerti reši, — sam sebe grozne smerti ne odreši? — O čudežna skrivnost! — — Ali božja modrost je sklenila: da ima smert

skoz smert umorjena biti: „dokler boljši je, da eden umerje, kakor da bi celo ljudstvo pogubljeno bilo“.

Po storjenem grehu v paradiži sta si božja pravica in smilečnost bile v prepiru. Pravica božja je terjala: odvzeto čast. — Smilečna roka je pravično — deržala. — Pa udarila je pravica nedolžnega Zveličarja, ker se je prostovoljno vdal, da bi terpel, kar smo si mi zaslužili. In da bi terplenje Izveličarja zamoglo nezmerni dolg izbrisati, je bilo potrebno, da se je človečka natura z božjo zedinila, — da bi kakor človek terpeti, in kakor neskončni Bog — neskončni dolg — skoz neskončno zasluženje izbrisati zamogel. — O velika skrivnost našega odrešenja! — Ti, ki terpi, ni samo človek — on je božji Sin! — Kako je to, da se vsega-mogočnost božja tako in toliko poniža? — Veličanstvo božje toliko terpi — da neumerjoči na križi umerje? — O čudež — tako velik, da še ga svet nikdar ni videl! — Pravični terpi — Odrešenik terpi — Sin božji terpi! —

O naj pravičnejši — križani Zveličar — umirajoči Sin božji! Serce se mi v telesu tresi, ko premislim, kdo si ti, ki na križi terpiš. O da bi to prav premislil, da ti, kakor pravični toliko terpiš, jaz kakor grešnik bi v svojem malem terplenju bi tako nevoljen ne bil — bi se ravnanju božjemu toliko soper ne stavil, kedar me zavoljo mojih grehov štrafuje. — Da bi premislil, da si ti, ki na križi terpiš, — moj Zveličar — da si me ti ravno skoz toto terplenje in smert — večne smerti odrešil, — jaz bi se pokore ne zogibal, temuč bi se prostovoljno v pokori vadil, — ker vidim, kak sad iz tvojega terpenja izvira — da ravno tvoja smert — nam večno življenje odpira. O kako nespameten sem bil, ki sem se dozdaj boleznim in telesni smerti bal, ker vidim, da mi ravno iz tega sad — večnega zveličanja priraste. O zato hočem od zdaj s teboj vred terpeti — križan biti — in svetu odmreti — da večno življenje dobim. — Zdrami se moja duša, ne ogibljivaj se več križa — pravični ga je nosil — naj ga nese tudi grešnik! Pokoro hočeva delati in grehu odmreti, da večno življenje dobiva. —

Ino toti Odrešenik — je Sin božji! — Včlovečeni Bog — terpi — umerje! — Ljubljenik Očeta nebeškega dobi križ v svoj delež! — Kaki zakladi morajo na križi biti. — O sv. križ — zaničevan

od sveta — tebe čem ljubiti — tebe nositi. — Na tebi je pravični terpel — Zveličar kerv pretil — božji Sin umerl! — — Bog me varji — se s čem drugim veseliti — kakor ravno v križi našega Zveličarja Jezusa Kristusa!

Ino kaj Zveličar terpi? —

Ah kdo zamore na to vprašanje odgovor dati? — kar se je na Kalvarii godilo — tega ne more nijena človečka pamet zapopasti. — Kakor je nemogoče, neizmerno bitje božje z našo kratko pametjo zapopasti — tako je nemogoče — morje bolečin obsedi, v katero je bil Sin božji pogreznjen. — Le en sam živ pogled tega terpljenja bi nas z mahom umoril — Premislimo tedaj le z naglim pogledom to, kaj nam sveti evangelj od Gospodovega terpljenja pravi. — Glejmo ga na Oljski gori — kder kervavi put poti. — Kako ga lovijo . . . kot hudodelnika od sodnice do sodnice peljajo — vsega razmesarijo — tako, da je od stopala nog . . . do verh glave . . . ena rana! . . . Kronanje . . . z bodečim ternjem . . . tako, da se je Pilat — hajd — začudil: *Ecce homo* — ali še je človeku podoben? . . . Poglejmo na stezo, po kateri ga . . . s križem obloženega k smerti peljajo . . . vsaka stopinja je kervava . . . njim omedleva . . . oblačilo mu iztergajo — na križ veržejo — ude iztegnajo — da mu žile pokajo . . . železne žreblje v roke in noge zabijajo — da so kamnene skale k smilenju genjene! . . . Poglejmo: potoke rožnate kervi, ki iz žilic teče . . . suhi jezik . . . blede usta . . . uternjene oči . . . nagnjeno glavo . . . Poslušajmo zadnji izdihljaj umirajočega: Dopolnjeno je . . . Oča v tvoje roke priporočim svojo dušo! . . . O neizmerna globočina terpljenja Jezusa Kristusa! — O strašno morje britkosti — ki je bil v njo vtopljen naš Zveličar! — Ker je tiste, ktere je ljubil, — noter do konca ljubil! . . . O vi vsi, ki po poti memo greste, pogledjte, je li bolečina, kakor je moja bolečina. . . .

O Jezus! tvoj glas z križa sramoti moje merzlo serce. — Koliokrat sem že memo križa šel, pa se nésem le količko na tvojo britko martro spomnil, katero si terpel. — Vsakdan si večkrat čelo, usta in persi s križem zaznamnjam — in kako malo se na te zmislím. Vsako nedeljo sem pri sv. maši, kder ti kervavo daritvo na križi — na nekervavi način ponavljaš. Vidim altar — ki me na

Kalvario, mašnika, ki me na tvojo osobo opomene — kelih — spomin tvojega terpenja — in oh! — kde so moje misli? — In celó pri povzdigovanji — ki tvojo grenko smert pred oči stavi — kako malo sem mislil na tvoje terpenje in tvojo smert! — — Oh gerda nehvaležnost! — Celó mertva natura se je zgrozila pri smerti Gospoda! Solnce — skale —: in moje serce ostane terdo — brez smiljenja! — — —

O križani Jezus! glej me zdaj pod sv. križem — morebiti pervokrat z genjenim sercom. O da bi jaz večkrat tvoje terpenje živo premišljeval — o néka solza smiljenja bi iz mojega serca padla: — Odpusti mi dozrajno neobčutljivost — in vtisni v to serce — od zdaj tvoje — spomin tvojega terpenja — da ga celo življenje nosim. — Naj živo čutim tvoje martre — križanje — smert — posebno pri darovanji sv. maše. — Rane svoje — vtisni v serce moje — v tistih naj živim — da večno življenje zadobim. —

Oh veliko je bilo terpenje Jezusa na telesi — pa še več na duši. —

II.

Da bomo zamogli premišljevati — terpenje na duši Jezusa Kristusa, se v duhu postavimo — ne samo na goro Kalvario pod križ — temuč celó — v naj svetejše serce Jezusa Kristusa — tam je sedež dušnega terpenja — tam zagledamo: 1. neizrečeno bolečino, katero je Jezus — nedolžni občutil, *čez grehe celega sveta*, — ki so mu od spočetja — do zadnjega zdihljeja pred očmi bili. — — Da mal zapopadek od te bolečine zadobimo, premislimo, kaj so svetniki v serci občutili — ne samo čez lastne, temuč tudi celó čez grehe drugih ljudi. — Tako beremo, da je sv. Stanislav omedlel, če je kdo gerdo besedo izrekel — od sv. Magdalene de Pacis in od drugih, da so na celem životi trepetali, kedar so slišali, da je kdo smerten greh storil, — toliko jih je bolelo razžaljenje Boga, ki so ga serčno ljubili. Zato pa so se svetniki velikim pokorivnim delom podvergli — za grozovitne bolezni si prosili — da bi le grehe od drugih ljudi odvernoli in tako za božje razžaljenje zadostovali. — Več jih je bolelo razžaljenje Boga, kakor naj groznejše martre na trupli. — — Zdaj pa sklenimo od svetnikov — do naj

svetejšega — od male ljubezni — do naj večje. — Koliko bolečino je morala Jezusova najsvetejša duša občutiti, kedar je božja pravica bukve odperla, ki so bile v njih pregrehe celega človeškega roda zapisane! — Kedar je Sin božji na Oljski gori — klečijoč v molitvi — vse brezštevilne gerdobe vseh grehov pred očmi svoje duše imel. — Oh kak strašen pogled! — — Videti vsak greh — od prvega v paradizi — do slednjega do sodnega dne — vse hudobe krivoverstva in nevěre — vse moritvene in krivične vojske — vse punte proti Bogu in cesarju — vse izdajanje in zatajanje — vse zakona-prelombe in nečistosti — vse zaničevanja cerkve in božjih reči — vse božje rope v prijemanji sv. zakramentov — vse krivice gospodske in podložnih — vse gerdobe duhovnikov in drugih ljudi — vse grehe kraljev in poglavarjev — grehe vseh narodov, grehe pastirjev in ovc. — — Oh kakšen pogled! — kaka globočina — višina — kaka širjava — pretečeno in prihodno — samih pregreh! —

Ah ti pogled ga na tla verže — jegovo oko te gerdobe prenesti ne more — pade na zemljo — se vije kot červ v prahu — žgeč put mu v kervavih kapljah po celem životi nastopi — v znamenje neizrečene bolečine — ki jo je njegova duša občutila. — Oča — ki ga priserčno ljubi — je od svojih stvari razžaljen — kdo zamore zapopasti bolečino, ki jo je Sin občutil, čez zaničevanje svojega Očeta? — Le včlovečeni Bog zapopade, kaj je greh — le včlovečeni Bog obžaluje — kakor si greh zasluži! — — O žalostni Jezus! tudi moji grehi so na Oljski gori pred tvojo dušo bili — ti si jih videl — objokal — in se nad njimi zgrozil. — Ravno grehi kristjanov so tebi največ kervavega puta iztlačili. — Moja duša je žalostna noter do smerti. — O kristjan! ali zamoreš to žalostno tožbo svojega Zveličarja brez smiljenja poslušati . . . Ko bi to meni moji sovražniki storili, bi še lahko prenesel — ali ti — kristjan, moj prijatelj — brat! — — ne morem prenesti . . .

O Jezus! ne žaluj več, čez moje grehe — meni gre ta žalost — jaz sem grešil. — — Daj mojim očesom vode, da noč ino dan objokujem svoje grehe, kateri so tebi tako žalost napravili . . . O kako bi jaz zamogel po tolikih grehah . . . brez grivinge živeti?

... Sv. Alojzi, ki ni smertnega greha storil, je pri prvi spovedi od grivinge omedlel... Ino jaz — — — O moje terdo serce! ... kda se boš omečilo!... Mojzes je udaril na pečino — in voda je pritekla. — — Jezus! ti s križem udari na moje serce — da bodo potoki zgrivanih solz čez grehe pritekli! ... O da bi zamogel z Magdalenoj tvoje noge s solzami umivati. ... O daj mi od svoje žalosti ... Umij s svojim kervavim putom mojo dušo ... Brez grivinge nočem živeti — — ne k spovedi iti ... Vedno hočem grehe pred očmi imeti.

2. Druga bolečina na duši Jezusa je bila: — Sramota — v katero je prišel zavoljo grehov celega sveta. — Grozoviten je že bil *pogled* grehov! — Ali — te grehe je mogel na se vzeti — da bi se mi jih iznebili — nova bolečina! — On sveti med svetimi. — On, ki greh čez vse sovraži — ki ga že senca greha zgrozi: — On je z grehi celega sveta obložen, — ž njimi obdan, kakor z oblačilom — vtopljen v morje pregreh! — O kaka groza — kak stud — ker se s tako gerdimi gobami ranjen vidi! — Kaka sramota — za najsvetejšega — najčistejšega! — s takim oblačilom ogernjen biti! — O kaj — in tolika bolečina — teža za dušo Jezusa Kristusa! ...

O Jezus! rad verjem, da si na stezi na Kalvario tolikokrat padel, ne toliko od teže križa — kakor od teže naših grehov — ne toliko od slabosti života — kakor velikoveč od prevelike sramote svoje duše. — O kako si se sramoval pred svojim najsvetejšim Očetom — pred čistimi angeli, — ki si bil z nesnagoj umazan. — Pač rad bi se v sredo zemlje skrnil — v globočino morja pogreznil, da bi le svoje s sramotoj pokrito obličje skriti zamogel ... Ino jaz ... se nésem sramoval ... vpričo Boga ... angela — naj gerših grehov doprinašati ...

O Jezus! napolni mojo dušo s svetoj sramotoj — in stori da se zavoljo svojih grehov ponižam, in si — kakor colnar — od grivinge in sramote — ne upam svojih oči na tvoj sv. križ oberniti ... Gospod bodi milosten ... grešniku ... Daj, da vedno na povsodipričujočega Boga — in angela varha mislim — in se sramujem pred njegovimi očmi — greh — kda več storiti.

Ne izrečeno je terpenje Jezusa na duši . . .

Pa za koga . . . zakaj Jezus toliko terpi? . . .

Sv. Joanez ima zapisano: I. Ecce agnus Dei . . . Glejte Jagne božje — da bi grehe odvezel . . . ni imel svojih . . . grehe celega sveta . . . naše grehe . . . Izaias 53. pravi: On je bil ranjen zavoljo naše hudobe — potrjen zavoljo naših grehov . . . In kaj pa je človek? . . . Kaj človek je? je Bog že Adamu povedal? Pulvis es et in . . . Kaj si o človek! to ti cerkva pové, kedar te v grob dene: Pulvis es et in pulverem reverteris . . .

Si le prah! . . . ino vendar za tako zaničljivo stvar — prazen nič —: Sin božji — toliko — terpi! . . . V prah se boš spreobrnil! . . . — Da bi ti enkrat srečno umerl — in potem v večno veselje v nebesa prišel: — je za te terpel in umerl: Nedolžni! — Odrešenik! — Božji Sin! — . . .

O nezapopadljiva ljubezen! — o nezmerna milost! — kralj večne časti terpi — da bi prah — zveličan bil! — In kaj še bomo rekli, če premislimo, da je to krotko jagne — za puntarje! — pravični za grešnike — nedolžni Jezus — za svoje sovražnike — od nebes zaveržene — za pekel obsojene: — se trudil — terpel — kerv pretil — in ravno za tega delo iz lastne volje umreti si izvolil! — — —

Jerem: Obstupescite cœli super hoc! — Ostermite nebesa — in čudite se čez to! — — Ali še več se imamo mi čuditi: zakaj, ako bi Kristus ne umerl — gotovo bi naše duše v pekli stanovale — večno pogubljene bile! — Ja za res: Če tebe, o grešnik! preišljevanje terpenja in smerti Jezusove ne spreoberne in ne izveliča — je djano za te! . . .

O Gospod! obudi nas in vse grešnike k pravi pokori — da tvoje terpenje ne bode zgubljeno nad nami — daj nam stanovitnost v pokori noter do konca — da bomo enkrat vredni svojo dušo v tvoje sv. roke izdehniti — in potolaži nas takrat, ko si nekda desnega razbojnika, našega brata potolažil: — Zaupaj —, še dnes boš pri meni v nebeškem raji! Amen.

J. Vojsk.

B.

Ogledalo

slavnih rajnih; nekajnim v spomin, sedajnim
v posnemo.

„*Hódi pred Meno in bodi popoln!*“ (I. Mojz. 18.) je rekel Gospod svemu zvestemu hlapcu Abrahamu. Ta hoja pred Bogom je velika popolnost že sama na sebi; zakaj kdor ima Boga vedno pred znotrajnimi očmi svojega duha, in pomisli, da je čisto povsod vpričo svojega stvarnika, svojega narvišega gospoda, svoje ljubezni in svojega večnega namena, on pač ne bo lahko kaj storil, kar bi bilo zoperno očem tega neskončnega veličastva; in če se mu pri vsem tem prigodi, da pade z človeške slabosti, se ozre precej v mili grevengi, ki iz ljubezni izhaja, gor k večnemu usmiljenju, ter prosi v ponižnosti za odpušanje svoje revšine, in stoplje potem toliko varniši. — Ta sveta navada, hoditi v pričujočnosti božji, je duši Bogu vdani studenec pravega tolaženja, razsvetljenja in zveličavnega veselja; in ta sveta hoja terpi naprej, če tudi duša ne občuti božje pričujočnosti in nobenega mikanja po Bogu; saj še pri opraviilih, ki jih ima za čast božjo in po svojem poklicu v svoj in svojega bližnega prid; bodi si, da tudi na Boga ne misli, ko na svoje delo pazi; ravno kot dober, hvalečen in ljubeč sin opravlja delo od očeta mu zročeno med delom sicer na svojega očeta ne misli, pa vendar najde, da še za en sam trenutek ni prejenjal ljubiti ga.

Pri vsem tem pa vendar obrača vsaki, ki resnično pred Bogom hodi, vsak prost trenutek v to, da k njemu gor pogleda, in mu skaže svojo zvesto ljubezen s kako besedo svojega serca; tudi med svojimi opravili se peča z njim, svojo sveto ljubeznijo, ker njemu je daroval in posvetil vse svoje dela. S tem pa se njegovo delo ne preneha, le bolj čisto in popolniši je, in veči zaslužnje ima; ravno kakor popotnik s tem, da se na poti pokrepčeva, svojega pota ne preneha, ker potem toliko urniši, serčniši in veseliši dalje potuje.

Peter Silbert.

I.

ŽIVLENJOPISEN NAČERTEK

**rajuiga patra Ožbata Ravš-a, iz reda družbe Jezusa, ki je
v Celovci umerl 11. oktobra 1855.**

Pater Ožbat Ravš je 8. oktobra leta 1780 v kuracialni vesi Gelčah blizo Žišpolj življenja svit zagledal. Bil je sin brezmožnih pa pobožnih starišev, ki so táčas kakor bajtarji, z žulami svojih rok družini svoji potreben kruh težko perdelovali; v kratkih letah po rojstvu tega sina pa preselili se v Celovec, kjer so v Belaškim predmestji pri Ajkslerjovi hiši prebivali. Z nevtrudljivo marljivostjo so se po dveh letah v novo hišico vdomovili, ktero so sami na „Lerhenfeldi“ imenovanega predmestja postavili, kjer so z strešnemi škodlami svoj pridelk imeli, sčasoma pa v bližni okolini svoje nove hišice nekaj polja nakupili, in tako svoj poprejšen vbog stan precej zboljšali. Njih resnobna skerb je bila, svoje otroke od mladih nog po svojim stanu težkega rokodela privaditi in jih škodljivega postopanja obvarovati, posebno pa jih za Boga lepo kristjansko odgojiti; zato jih tudi, ker je bila v Celovci prelepa priložnost, pridno in nevtrudljivo v šolo pošiljajo, posebno skerbno pa sinka Ožbata, ki je od drugih boljši glavo do šole, vekši gorečnost in veselje dokazoval. Bil je prepričen šolar in diak, prav verlo se je učil, vse nemške, kakor tudi šest latinskih šol v Celovci po celi obširnosti slavno doveršil.

Ker je ravno v tem poglavitem mestu na ondotnim modroslovskim učilišču v letih 1801 in 1802 enako slavno vikše šole modroslovja zgotovil, je došel čas, da bi si diak izvoljil stan, kar je tudi ročno in lahko storil, ter brez odloga obernil se, kamor ga je lastno pobožno serce, kakor bogaboječih starišev želje nagibalo — terdno je sklenil v duhovski stan stopiti. Brez odloga se začne v leti 1803

prav pogumno bogoslovja učiti, če ravno tačas zavolj pomanjkanja prostora v duhovščnici strehe in oskerbnice ni najšel, in je kakor popred pri stariših prebival. Učil pa se je toljko resnobno, serčno in nevtrudljivo, da je zraven dveh drugih součencov, med kterimi je tudi pokojni Franciško Lušin — sledni čas knezo-nadškof Goriški — slavil, vse štiri šole celega bogoslovja v dveh letah doveršil, v leti 1804 iz znanosti vsih bogoslovskih predmetov izpraševavno preskušnjo prav slavitno obstal, in je bil kmalo potem s svojimi dvema sobogoslovcoma od tačasnega kerškega knezoškofa blagorodnega staroslavnega grofa Salm-a za mašnika posvečen.

Njegovo urnost razumeti, lahkost zapomniti, nevtrudljivo paznost slušati, so občudovali učitelji kakor součenci. Sveršil je vse svoje učilnice s slavnim imenom prebistre glave, toraj ne le samo šolskih jezikov, temoč že ob časi dveletne modroslovske učilnice italijansko in francoško govoriti temeljito se izučil. Francoskega jezika se je z dobro znanim, občeno spoštovanim naučiteljam Matijam Ahacel-nam učil.

Bil je že mladenč v šoli živ izgled lepega zaderžanja, pobožnosti in zvestobe v spolnenji svojih dolžnost; zapiral je vsaki nevarnosti svoje očesa, vsim obrekovavnim in praznim govorom svoje ušesa in se vedno skerbno zogibal drugega spola.

Novoposvečen mašnik, blagi gospod dobre glave, modre noše, žlahnega serca, visoke in obširne učenosti, so v 24. leti svoje starosti mesca septembra 1804 v cerkvi Matere božje v Žrevci na svetek rojstva prečiste Device Marije, ki se je takrat v saboto obhajal, novo mašo opravili, clo tihoma brez vsega truša in navadne slovesnosti, brez darovnine. In ker so že pred svojo novo mašo pismeno povelje imeli, na faro sv. Valburge podati se, so ravno ta dan svoje nove maše svojo prvo službo duhovne skerbi kakor kaplan nastopili, in tamkaj že v nedelo potem drugo farno božjo službo opravljali.

Od te dobe je bila njih sosebna nevtrudljiva skerb za lepo opravlanje božje službe, podučenje odrašenih kakor mladih, pripravlanje otrók k prvemu svetemu obhajilu, spovedovati, posebno pa bolnikom in umirajočim tolažbe naše svete věre deliti, in jih na srečno mirno pot iz časnosti v večnost pripravljati.

V enem leti so bili od Valburškega v Šent-Janž na Prikelni za kaplana poklicani, in potem ker so tukaj ravno tako čez cele štiri leta vse dolžnosti svojega stanu kakor pridni dušni pastir hvalevredno zvesto dopolnili, in ker so k lepemu izgledu obedveh srenj s svojimi dvema predstojnima gosp. fajmoštrama vedno v ljubezni in prelepi zastopnosti jednega serca in keršanske volje živeli, se v njihovem sercu obudi, kar se zdaj nikomur dozdevalo ni, in kar so že v modroslovski šoli mislili, zdaj pa prav dobro premislili, in na terdno sklenili, iz kerške škofije preseliti se, in nekde v red družbe Jezusove vstopiti. Kar so serčno želeli in sklenili, so tudi resnično izpeljali, ter svoj namén, po katerem so hrepeneli za svojo popolnoma vdovoljenje srečno dosegli.

Kako da so gospod Ožbat Ravš od leta 1804 do 1810, to je čez celih pet let v kerški škofiji slavno pastirčevali, se vidi in bere v gotovem pismi, po katerem so njim častivredni gospod prošt Krajgski, Engelbert Švarc, tačasen tehantijski oskerbnik pričovali, tehantija Šent-Vid v Krajgn 8. novembra 1809, ktero se takole glasi: „Na prošnjo Ožbata Ravš-a, kerškega škofijskega duhovnika in kaplana pri duhovniji Šent-Janža na Prikelni, se njega nevtrudljivi marljivosti resnično in po zasluženih vrednosti svedoči, da je skoz štiri leta na imenovani duhovniji in v Šentvidski dehantiji bil, ne le v vesolnih duhovskih opravilah, temoč tudi po lepo poštemem zaderžanji, po svoji znanstveni izobraženji, posebno po pospešenji in popravi krajske šole, cerkvenega petja, in po sosebnim podukom mladosti, h mojmu in mojega gospoda predmestnika v dehantijski uradi, posebnimu veselju se toliko slavno prislužil, da bo, ne samo spoštovanja svojega prečastitega škofijstva, temoč vsake prihodne prednosti alj pripomoči verlo vreden spoznan“.

Leto pismeno svedočbo so Ožbat Ravš svoji prošnji za privolenje preselovanja na previsokovredno Kerško knezoškofijstvo priložili, in ktero privolenje so, ker se od svojega sklepa niso odsvetovati dali, 3. januarja 1810 v Dunaji dobili, kjer so si potni list v Rusijo oskerbeti mogli. Z potnim listom od vladarstva prevideni se podajo na pot k svoji sklenjeni namembi neoveren po Hališkim čez Rigo in Dinabor. V Dinabori ruske Livonije so stopili 10. novembra 1810 v ondotno novinstvo, in so jezuitarskega reda obleko

dobili, kamor jih je iz Paderbora že od 20. septembra 1810, dokler so bili že za severne misione poterjeni, od milostljivega prečastitega njemu predstojnega knezoškofa potrebna oblast k temu dodelena došla, ter njim je poterjenje za duhovno skerb s spričbami vred v Dinabor poslano bilo.

Zgodba življenja patra Ožbata Ravš-a do časa, da so v svoj domovinski Celovec nazaj prišli, je pisavcu znana iz postrežnega pisma zdajnega provinciala jezuitarskega reda gališke provincije v Lavovi gospod Jožefa Brovn, ki se glasi takole:

„Pater Ožbat Ravš so bili iz Dinabora, prejden so novinstvo poskušnja clo doveršili, zavolj verle kreposti, že v drugem leti poskušnja v Odeso poslani, kjer so svoje nižje obljube storili, in dve leta učitelj latinskih šol bili, potem osem let kakor misionar pastirčevali, nekoljko časa v Odesi, nekoljko pa v Čresi. Že tukaj so svojo posebno gorečnost za božjo čast in za blagor bližnega dokazali, ker so se zravno dvojniga, namreč italianskega in francoskega jezika, — kterih so se že ob časi modroslovskega šolovanja izučili — zunaj temeljite znanosti nemškega, latinskega in starogerškega jezika, zdaj v svojem redi, že čez 30 let stari, še novogerško, angleško, in kar je posebno Nemcam težko, poljsko in rusko izučili, da bi več ljudem, posebno katoličanam tih narodov pripomoči zamogli. Tako so tedaj zunaj svojega prirodnega slovenskega jezika clo deset drugih gladko govoriti znali.

V leti 1820 je zadel njih z drugemi jezuitami vred cara Aleksandra I. ukaz, alj redovne družbe odpovedati se, alj Rusijo zapustiti. Oče Ravš iz ljubezni do svojegã poklica in zvestobe do Boga, si to drugo izvoljijo, in se podajo na povelje svojih glavarjov v Galicio, ker so svitli cesar Franciško I. iz Rusije pregnane jezuite milostljivo sprejeli. Ino tukaj so bili zopet tri leta misionar v Kamionki strumilovi Zložovskega okroga in v Bukovini; potem tri leta v Tarnopolskem zlahtnem rejšiču ogleda, in zadnič tamkaj šestnajst let listovnik in odpravnik ondotnega gimnazija in ondotne modroslovske šole, kjer so zraven mnogih opravil celih deset let tudi francosko učili, kar so kakor latinsko posebno dobro zastopili, ter prav gladko govorili. Šest slednjih let so bili zraven tudi še javen učitelj občinske dogodivščine v ondotni modroslovski šoli.

Zraven vsega tega so bili posledni čas tudi še knjižnik, ker imajo v Tarnopoli jezuiti znamenito knjižnico.

Po lastnoročnem lističi svitlega cesarja Ferdinanda I. od 8. maja 1848 z svojimi drugimi redovniki zavolj prekucije tega leta razškopleni, so se s privoljenjem tačasnega gospoda patra provinciala gališkega po dokončanem šolskem leti 1848, potem ko so vladarstvu vse šolske pisma izročili, v Celovec poverili.

Kakor značajne čednosti v redu clo skoz celih 39 let, ki so jih v Rusiji in Galiciji preživeli, posebno slovijo njih vedno nevtrudljiva delavnost, akoravno so bili dihavični in postajočega žilobitja, na čemur so okolj celih dvajset let terpeli, in njih sosebno goreča in živa ljubezen do bližnega.

Ves čas, kar ga jim je po opravili svojih zapovedanih dolžnost še zaostalo, so za spovednico in obiskovanje bolnikov obrnili, ter alj v posamesnih hišah alj v očitnih bolnišnicah siromake in jetnike podpirali. Posebno so v leti 1848 v Tarnopoli kolerinsko bolanim svojo očetovo ljubezen prav živo dokazali.

Gotovo je bilo in znano, da nikomur dela keršanske ljubezni niso odrekli, če so le vstreči zamogli; zato se je tudi vsakteri, kakor njihovih redovnikov, tako ptujcov, v sleherni nadegi s celim zaupanjem k njim obrnil, in ktere so vselej dobrovoljno tudi pri svojih mnogih opravilah popolnoma zadovoljili. Ja njih ljubezen je bila toljko goreča, da so vbogim bolnikom, posebno oddaljim, v ruskih kakor haliških, tudi več ur od Tarnopola nastranskih vé-sih ne le svete zakramente delili, ampak tudi telesno pomoč in milost skazati vedno pripravljeni potrudili se. Razodevali so tudi mnoge zdravniške znanosti, ker so se njihove zdravljenje prav srečno izišle.

Lepo ponižnost so posebno s tem pokazali, da so radovoljno sledni redovni skušnji iz celega modroslovja in bogoslovja odpo-vedali se, ktera se tirja za dovoljenje prave redovne obljuje k do-segi redovne službe in časti; če bi ravno poskušnjo slavno dover-šiti zamogli, zato so 18. novembra 1821 v Tarnopoli le kakor dušno pastirski pomagavec zaprisegli“.

Če ravno oče Ožbat Ravš nekoljko v Rusiji, nekoljko v Ga-liciji, skoraj celih 40 let, ker so po svojem poklicu slavesno in

blagodarno delali, pri nevtrudljivi marljivosti, kakor bi si mislil, nobenega časa za kaj večkega niso imeli zamogli, ker so pri mnogoterih opravilah svojega poklica, z različnimi, mudnimi in težavnimi dolžnostmi silno preobloženi bili, so vendar še gerčkega slovarja, in občinsko dogodivščino svetá zložili in spisali, katero poslednjo so kot javen učitelj v Tarnopoli več let učili, in ktera dva verlo izverstena spisa sta natisa prav vredna, in ktera sta kot rokopisa z drugimi sporočenimi, redu lastnimi knjigami po volji rajnih, kakor tudi po naročili tačasnega provincijala gosp. Jožefa Brovn-a, hališki jezuitarski redovni družbi v Lavov izročena in nazaj poslana bila.

Kakor so že v ptuji, mnogokrat do 250 mil od svoje domovine daljni deželi, za vboge ljubeznivo in dobrotljivo skerbeli, tako ljubezen do njih tudi tukaj vgasnila ni; zakaj pri vsaki priložnosti so jih po svojem slabem premoženji pripravno in radovoljno podpirali, ter nobenega potrebnega, ki je kjerkoli za milošno prosil, brez pomoči, nikdar pa nevsmileno alj ojstro odpravili niso; ravno tako nikomur niso dobrote odrekli, če so le zamogli komu postreči, kar se živo vidi iz sledeče zgodbe njih življenja skoz celih šest let v Celovci, od dohodka v svojo domovino 7. junija 1849 do smerti 11. oktobra 1855.

Kakor obširno, hasnovito in dobrovitno so vedno delali, tako nevtrudeno marljivi so bili še v sivi starosti.

Komaj so oče Ožbat Ravš v Celovci v družtvi svojih rojakov, prijatlov in znancov bili, so že z živo gorečnostjo pogosto prejemanje zakramenta sv. pokore iskreno podpirali, ter so bili iz celega serca nevtrudljiv spoveditelj, toljko preskerbno dobrotljivi, da so še poslednjo leto svoje dolge in britke bolezni vsakega spokornika z resnično očetovo ljubeznjo vedno pripravni sprejeli, izverstno zadovoljili in potolažili. Nobenega spokornika brez razločka osebe, stanu in časa niso odpravili, veliko manj z nevoljo preplašili. Gotovo izverstna prelepa lastnost razumnega in dobrega spovednika, učenika, duhovskega zdravnika in sodnika! Razun tega se jim je od prečastitega knezoškofijstva zostavljenje škofijskega cerkvenega koledra priporočilo, pri katerim mudnim deli se vpotrebuje velika paznost, popolno znanje rubrik in vodil, velika marljivost, poterpežljivost in opaznost.

Verh tega so pater Ožbat na prošnjo v samostanu častljivih redovnic Uršulinarc učili rejenke in novinke italijansko in francosko. Učili so novinke vsaki četrtek, rejenkice pa nekterokrat v tedni. Posebno so letó podučenje imeli pogosto v šolskih praznikih, da bi ukoželjne sešebno francoskega jezika uvadili in izobrazili, pred vsem pa jih temeljito in dognano pregovoriti privadili.

Tudi knjižnico tukajšnih častljivih Uršulinarc, ki 1540, vmés mnogo veljavno vrednih nemških, latinskih, francoskih in angležanskih knjig obseže, so pater Ožbat lepo vredili, in zavolj vgodnega najdenja vsih abeceden popis naredili. Kratko, pater Ravš so vsih želje brez odloga zadovoljili, če jim je le priložnost bila. Komurkolj prijazno vstreči, podučiti, alj k dobrimu pripomoči, ako so le zamogli, jim je bilo dušno veselje.

Doma jih nikdo ni najdel brez koristnega dela. Kader so od prenapetega pisanja za okrevanje alj menjanje oddahnili si, so kaj stanu pristojnega brali, namreč, kake bogoslovske knjige, alj so duhovščini zapovedane vsakdanje molitve molili, katerih molitev, tudi pri svojih prevažnih opravilah zumaj bolezní od mašnikovoga posvečenja pri svoji vestni zvestobi v celem življenji nikdar zane-marili niso. Imeli so lepo versteno navado vsaki dan eno poglavje svetega pisma stare kakor nove zaveze prebrati. Noči so imeli po letji kakor po zimi žalostne brez spanja; zakaj morali so postelj zavolj nepokojnega in obstaječega žilobitja po polnoči ob enej zapustiti, in v pomilovanja vredni britkosti polovične noči sedé na slonilnim stoli z roženkranca molitvijo prebedeti; in vendar nikolj niso bili neterpljivi alj nevoljni, nikdar se zavolj svojega terpenja niso pritožili.

Kader so v cerkev šli mašovat, so se vsikdar po zimi kakor poletji zjutraj rano v vežo božjo podali, da so pred svojo sveto mašo pri enej alj dveh drugih svetih mašah bili, in se tako k svoji sveti maši z molitvijo pripravljali. Mašovali so vsaki dan, ja clo vidno bolani še, ker so po poti v cerkev svetega Duha, akoravno zavolj težkega dihanja na palico naslonjeni včasí nekatere minute počiti morali, in komaj v cerkev dojšli, se vendar v svoji gorečnosti od težavnega pota odverniti tako dolgo niso dali, da svoje jispe niso mogli več zapustiti.

Ob nedelah in zapovedanih svetkih, če so po sveti maši pri svoji spovednici spokornike najdlji, je niso prejden zapustili, da so vsim zadovoljili, če je ravno bilo že blizo o poldne. Ravno tako so tudi spovedovali ob delavnikah. Toljko važno in potrebno so sveto spoved spoštovali za vsakega človeka, odpušenje grehov za dobiti in večno življenje doseči.

Njih čudovito, vedno izgledno izverstno življenje, njih nevtrudljiva stanovitna delavnost, resnična pobožnost, ponižnost in razumnost pri vsih opravilih, pri vsakimu uradovanji se je zavolj povsod znanega, slavnega imena po zasluženji vredno uspoznavalo, posebno slovesno spoštovalo pa, ker so leti vredni mnogo zasluženi duhovnik in naučitelj pater Ožbat Ravš svojo petdeseto leto duhovske starosti obhajali, katero so 26. avgusta 1854 doživeli, in ravno ta dan, kakor jubilirani duhovnik v cerkvi svetega Duha s tiho sveto mašo, brez posebne scer navadne svečanosti Gospodu vsih gospodov v zahvalo darovali, ker so jih naši, tudi že rajni, prečastiti knezoškof Adalbert Lidmanski iz lastnega nagona s pristavkam, pomljiivi nauka svetega pisma: „Pred sivo glavo vstani, in spoštuj osebo starca“ (Levit. 19, 31.), za svojega duhovskega svetovavca z vsimi tej časti vlastnimi pravicami in prednostmi izvolili in povikšali.

Še v sivi starosti so naš duhovni oče vedno svojemu stanu primerno delali, ter dragočen čas k dobrimu vestno in koristno porabili, in se natanjčno ravnali po svojim danjskim redi, kterega so celo življenje ljubili. Vsaka ura je bila za gotovo delo odločena, in scer tako, da sebi nobenega izjema od vodnega reda brez veljavnega uzroka niso privoljili. Tako jim je minil čas prav prijetno in hasnovito, in tako so živeli cele dni, ker so živeli le Bogu.

Sevéda so včasi za potrebno okrevanje oddihnili, počinik si privošili, alj tudi njihovo oporavljanje je bilo razumno in duhovno, ki jih je za duhovske opravila vkrepčalo, ter jih nikdar ni sitno nadlegovalo. Njih obnašanje v dobro pošteni tovaršiji, v kakoršni so se včasi radi znajšli, je bilo vselej dobrovoljno in veselo; clo nespotikljiva in pristojna šala ob pravem časi jim ni bila neprijetna; turobnosti nihčer pri njih zapazil ni.

Ker so bili pobožen mož blagega serca in jasne prebistre glave,

so si pri svoji živi gorečnosti za vse dobro, in nevtrudljivi marljivosti po mnogoternim čitanji, ne le samo svoje bogoslovske znanosti, temoč tudi modroslovske, zgodovinske, zemljopisne, rastlinske, pesniške, zvezdoznanske in vsakega plemena učenosti s predobrim pomnežam obilno naverstili in ohranili.

Doveršeno so poznali in znali vso gerčko in latinsko klasično izversteno učenost, kakor vse to, kar so slavni stari in novi možje imenitnega spisali. Posebno pa je čudovredno njih znanje jezikoslovno, zakaj zastopili so in gladko govorili, kakor je že rečeno, deset jezikov, in zraven teh še druge narečje živih jezikov so poznali, namreč: pemsko, horvaško in slavonsko, zato so v silni potrebi tudi v teh narečjih zastopiti se, priskočiti zamogli; in vender nikdar niso hotli za učenega moža spoznan biti; clo nepohotni so pa pri drugih učenost vredno poštovali.

Celo svoje življenje so svete zakramente ob zapovedanem časi vestno prejemali, veliko manj so naj potrebnejši opravilo v dolgi in britki boleznii opustili. S sv. zakramentami za bolnike so se pripravljali še tri posledne dni pred svojo smertjo s priserčno pobožnostjo na prevažni hod iz časnosti v večnost. Bili so do poslednega hipa pri zdravi dušni razsodnosti, poželeti še svoje duhovne molitne bukvice, da bi še komplet sami molili, ker pa zavolj prevelike slabosti niso več zamogli, so se s pol mertudno roko še sami prekrizali, svojo dušo v božje roke priporočili, ter svojo delo na sveti ravno tako mirno dokončali, kakor so bili privajeni taisto celo življenje po stanovitni vestnosti oskerbeti in doveršiti. Zakaj leti duhovnik po volji božji so do svojega dokončanega 75. leta po dobri vesti svoje opravilo verstno napredovali, da so vse popolnoma z nevtrudljivo živo gorečnostjo, stanovitno doveršili, kakor duhovnik le Bogu živeli, svojemu svetemu poklicu v celi obširnosti iz cele moči cerkvi in deržavi posteno in zvesto služili: zato Boga čez vse, svojega bližnjiga pa kakor sam sebe ljubili, in zato Bogu dajali, kar je božjega, pa cesarju, kar je cesarjovega.

Njihova duša naj v Bogu mirno počiva, in njihov spomin bodi naj blagoslovljen!

II.

JANEZ GOLIČNIK

nekdajni Grižki fajmošter.

Slavne dela verlih móž so lepa svetla luč, ki prijazno sveti vsim, kateri jo ljubijo; ona se ne sme povezniti, temuč na svečnik postaviti, da jo pošteni ljudje vidijo, in Očeta luči hvalijo, od kterege vse dobro pride. — Taka luč je bilo spomina vredno življenje čast. gosp. *Janeza Goličnik-a*, nekdanjega fajmoštra v Grižah, kterege kratek popis tukaj Drobtince častitim bravcom ponudijo.

Janez Evangelist Goličnik, poštenih in precej premožnih teržanov Marka in Marjete Goličnik zakonski sin so bili rojeni v *Mozirji*, čednem tergi v zgornji Savinski dolini leta 1737 zadni dan prosenca. Imeli so še mlajši brata Marka in pa sestro Elizabeto. Ker so bili stariši jihovi ne le premožni, temuč tudi pobožni, so oba sina za duhovski stan namenili, obé domačije pa, ki so jih v Mozirji premogli, so hčeri Elizabeti prepustili, ki se je v svojem 30. leti s poštenim mladenčcem Janezom Lipold-om iz Črnega zaročila, in do visoke starosti v srečnem zakoni živela. Memogredé naj se pové, da sta iz tega zakona bila znana dušna pastirja, *Franc* in *Jožef Lipold*, prvi slavni slovenski pesnik in nekdanji Rečiški fajmošter, ki so leta 1855 zamerli; drugi duhovski svetovavec Lavantinskega knezo-škofa in Terbunski fajmošter, ki so leta 1857 v Starimtergu pri Slovenimgradci zlato novo mašo peli; po drugim členu ravno tega zakona pa so drugi mnogo spoštovani gospodje, n. p. *Franc Lipold mlajši*, knezo-škofski duhovski svetovavec in vodja nemških šol v Celji, slavni pridgar, ki so leta 1859 umerli,

Marka Lipold, c. k. rudnarski svetovavec na Dunaji; *Marka Plešnik*, fajmošter v Loki pod Zidanem-mostam. —

Po namenu svojih skerbnihi staršev sta se tedaj Janez in Marka Goličnik po dokončani domači šoli v Mozirjah v latinske šole v belo Ljublano, v vikši šole pa v Gradec podala, kjer so se posebno Janez izverstno učili. Oba sta po željah svojih pobožnih staršev duhovski stan nastopila; mlajši Marka so bili pozneje fajmošter veliko let pri Mariji Devici v Rušah (Rast), kjer so tudi pokopani; Janez pa so šli še na vikši bogoslovske šole v Beč, kjer so Bakolaver svetega pisma postali. Kod da so mladi duhovnik sperevega pastirčevali, se za gotovo prav ne vè; toljko pa je znano, da so bili od Šentjurjevega leta 1773 do druge spomladi za kaplana v Braslovčah, več let pa spovednik pri nunah v Ljublani; in od tod so prosili za pristojno faro v Grižah, silo prijetnem kraji štric Žavca nad Celom v prelepi Savinski dolini, in jo tudi od patrona in škofa Ljublanskega prejeli, ter jo 16. aprila 1780 nastopili. Takrat je bila Grižka fara še pod Braslovško tehantijo, in ta tehantija kakor tudi Gornogradška, Škalska, Staroterška, Pilštanj-ska (zdaj Kozjanska) s vsim jim podložnim faram so bile pod Ljublanskim škofom; še le 1. roženeveta alj junija 1787 so bile z nekterim drugim tehantijam Celjskega kroga h Lavantinski škofiji prištete.

Kaj slavnega so čast. gosp. Janez Goličnik od nastopa Grižke fare (16. aprila 1780) noter do njih smerti (9. sušca alj marca 1807) počeli, se je nekaj iz farnega spominika v Grižah, kate-rega so pridni gospod prvi pričeli, nekaj pa iz drugih verjetljivih virov pozvedlo, kaj malega tudi še prav prav stari farmani od njih povedati vedó.

Že pri nastopu imenovane fare so čast. gosp. Janez pokazali, da hočejo biti skerbni dušni pastir, ter pridno skerbeti za čast božjo, in zveličanje in blagor sporočenih ovčic. Najdlji so cerkvico tu, ki je bila za precej veliko faro vsa premajhna, komej 7 sežnov dolga in $2\frac{1}{2}$ sežnov široka, in še ta je že vsa na kup lezla; farmanov pa se je od leta do leta več namnožilo. Zato so naj prvo pri vikših duhovskih in svetnih gospóskah za dovolenje prosili, naj bi se smela nova cèrkév in pa veči postaviti. Pa kakor je bilo in

v časih še je pri takih rečeh navadno, so se vtične pisma toliko zakaznovale, da je 3 alj 4 leta preteklo, preden so prošeno dovoljenje dobili.

Verh tega jim je bilo prilicama odmerjeno, kako velika le sme nova cerkev biti, in še k eni majhni kapelici, v kateri je zdaj žagred, so jo morali prizidati; zato je postala cerkvica spet tako mala, da je zdaj čez 60 let za nekaj več ko 2500 duš pol premajhna. Ko bi bilo vse po mislih skerbnege gosp. Goličnik-a šlo, ne bilo bi še gotovo treba, na širji in večji cerkev v Grižah misliti. Pa boljše je nekaj ko nič, so si mislili, in berž za potrebne dnarje poskerbeli. K temu namenu so bili cerkveni nogradi farne kakor podružnih cerkva sv. Križa in sv. Neže poprodani, in cerkvene kase do zadnega beliča pometene. Tudi je bila ravno takrat podružnica sv. Križa po naj vikšem povelji cesarja Jožefa razdjana, in vse kar je gleštala, orodje in zidovje, še prostor kjer je stala, je bilo v ta namen prodano; le samo tlak je bil za novo farno cerkev odločen, in pa dva mala zvončeka sta se v novi farni stolp alj turn preselila, (zato je še zdaj tu zvonjenje le borno.) Alj vse to še ni teknilo za novo cerkev; stroški so se kazali veliki, dnarjev pa premalo. Od nikoder ni bilo potrebne pomoči. Zdaj so pridni gosp. Goličnik začeli kar se je dalo farmane nagovarjati, naj bi pristopili in pomagali, kar jim je moči, da se bo nova cerkev pozidala, in hvale vredni farmani, ki so od nekdej kakor zdaj vselej pripravleni za bošjo čast kaj vložiti, so jih radi vbogali, takó da so bili v stani, 14. velkiga serpana 1785 dno alj fundament za cerkev pričeti in 22. tistega mesca vogelni kamen slovesno postaviti. Pri vsem tem je zidanje le po malem napredovalo, več del za to, ker je s hudimi letmi, med kterimi so bile 1787 in 1788 nar hujši, terda lakota in pomanjkanje dnarjev nastopilo. Ta reč je šla tako počasi od rok, da še leta 1788, ko so pervokrat Lavantinski škof, Vincenc Jožef grof Šratenbah, Grižko faro obiskali in tu birmali, niso mogli ob enim novo cerkev blagosloviti, ker še ometana od znotraj ni bila, in tlak ni bil vložen. Še le prihodno leto potem je bila cerkev popolnoma zgotovljena in menda od v. č. g. Babnik-a, Braslovškega komisarja blagoslovljena. Kaj so pri takem deli si verli gosp. Goličnik prizadjali, kaj skerbi, stroškov

in težav imeli, kdo je kos to dopovedati? Zato slava jim gre, in vedni spomin jim bo lična cerkev, katero so sredi britofa pozidali in si z njoj sami nar lepši mertvaški spominek postavili, če ravno drugega na svojem grobu nimajo.

Ko je bila lepa cerkev zgotovljena, so si priden gospod Janez lahko od svojega truda nekoliko počili, pa vendar niso nikolj praznovali. Vedno so vedli kaj koristnega početi, posebno zvesto so svoje dolžnosti do svojih ovčic spolnovali. Nova cerkev jih je serčno veselila, in še enkrat raji so v nje svoje duhovske opravila imeli, še bolj iskreno so v nji pridigovali. Še zdaj vedó stari možje od lepih pridig rajnega gosp. Goličnik-a povedati, ter radi pristavijo, da so bili visoke verle postave, mičnega in čistitega obličja, pa nekoliko kratkega pogleda, zravno pa vsa dobra duša, ki jih je vse rado imelo, vse jih ponosno častilo.

Da ni bila jim šega praznovati, se vidi tudi iz mnogih farnih pisem, ki so jih zapustili. Kar jim je časa od farnih opravkov ostalo, so ga modro znali porabiti. Posebno veselje jim je bilo, pridne mladenče ne le v nemškem in slovenskem jeziku, temuč tudi za perve latinske šole učiti in jih tako za vikši šole pripravljati. Tako sta se njih stričnika, zgorej imenovana Franc in Jožef Lipold pri njih do pete latinske šole izšolala, in potem še le v Ljubljano in Gradec v veči šole odrinili. Pri njih so se učili rajni Šoštanjski gosp. fajmošter Ferdinand Karg, rajniki duhovnik Filip Sairinger, in mnogo drugih duhovskih in svetnih gospodov. Pač so jim pozneji učenci in njih stariši hvalo vedli, da so pri njih priloznost imeli, vsaj nekaj lēt brez velikih stroškov študirati, in tako po njih v vikši stan stopiti, kar bi drugač morde mnogimu zmed njih ne bilo mogoče; v Celji namreč še takrat ni bila gimnazija, in daleč v šole svoje sinove pošiljati, bi bilo mnogim staršem pretežko stalo.

Za kratek čas so imeli verli gosp. Goličnik za vertam čebeljak s pridnimi bučelcami, pa ne le po 5 alj 6, temuč v časih clo po 100 do 120 panjev. To jim je kratek čas in obilno veselja delalo, pa vmes tudi kaj hasnilo; zakaj nektero lēto so za sterd in vosek po 100 kron in še več vzdignili. Kar so pa sami za dobro spoznali, so radi tudi drugim priporočali, in da bi tudi kmetje se raji

čebeljoreje poprijeli, in umetneje jo špogali, so v slovenskem jeziku bukvice spisali: „*Nauk, kako s čebelami umno ravnati*“, ktere bukvice se še zdaj sem ter tje naletijo, in verh tega lepo pričajo, kako so bili iskreni Slovenec gosp. Goličnik tudi za slovenski jezik in za omiko slovenskega naroda vneti. Tako so bili verli gospod na vse kraje pridni. Pri vsem tem so bili pa tudi vsi prijazni in silno gostoljubi; sosedni gospodje so jih kaj radi obiskovali. Je bilo pa nek kaj veselo pri njih! Vedno so vedli kaj povedati, zdaj kaj kratkočasnega, pa spet kaj učenega. Modro so pletli veselo s koristnim. Kako zložno so radi živeli, in z vsakim se prijazno obnašali, nam živo priča, ker sta s pomočnikom čast. gosp. Jakopom Vogrin-om, ki so po tem v Celji beneficiat umerli, blizo 20 let skupej v Grižah živela in se koti dva brata ljubila.

Bili so gosp. Goličnik pa tudi zvest in serčen prijatelj svojim prijateljem, ter so, kar jim je bilo moč, svojo prijaznost tudi v djanji pokazali. Tako se pripoveduje, da jim je bila po njih zaslugah Celjska opatija namenjena; ker sta se pa s takratnim sosedom fajmoštrom v Gotovlah, slavnim gosp. Francem Hobelnik-om priserčno rada imela, so gosp. Goličnik svojemu serčnemu prijatelju Hobelnik-u za ljubo od prošnje za imenovano opatijo odstopili, in mu jo prijazno prepustili. Glejte! kaj zvest prijatelj stori!

Bistrega uma in dobrega serca mož so č. g. Goličnik lahko spoznali, kako britko in težavno je dušnim pastirjem, ako se zravno drugih skerbi pri slabih prihodkih še za časne potrebe boriti morajo. Njim scer tega ni bilo treba, za staršem doblena dota jim je prišla v hvalno pomoč.

Alj kaj bojo moji nasledniki na revni fari s slabimi prihodki počeli? so si mislili. In kaj storé, jim nekoliko v pomoč priti? Gredo in od Strošneškega grada (Stravsenek pri Gomilski) dva tretjiča žitne desetine prikupijo, ktere en tretjič so vsakčasn fajmošter že od nekdej v Grižki okoljci imeli, s tim sporočilom, naj ta prihodek prihodno vedno pri Grižki fari ostane, za njim pa naj se za to na dan njih smerti vsako leto sv. maša opravlja, kar se še dan današen godí! Blaga duša, ktera ne vidi le sebe, temuž tudi za druge pomočno skerbi!

Krono pa svojim slavnim delom so si blagi gosp. Goličnik postavili s svojo serčnoj dobrotljivostjo in nevtrudenoj skerbjo za uboge, posebno Grižke fare. Nobeden siromak ni na njih urata poterkal, da bi potrebne pomoči pri njih najdel ne bil, in ako so za ktereга revnega v fari zvedili, da je v kaki sili, so mu dobrotljivo prišli v pomoč. Bili so po pravici oče ubogih. Pa kakor dober oče svojih otrók še v smerti ne pozabi, temuč modro za nje prihodnost prav po očetovsko poskerbi: tak so tudi dober oče Goličnik kratko pred svojo smertjo za farne uboge preljubo skerb imeli, naj bi jim bili še po svoji smerti v lepo pomoč. Kupili so namreč za 2000 gold., ktere so njih rajni oče za njih duhovniško zastavo (titulum mensae) vložili, deržavno obligacijo in v svoji zadni oporoki 9. sušca 1804 sporočili, naj bi se od njih obresti vsako leto Grižki ubogi obdarovali, da zdaj ubogi vsako leto popolnoma obresti, lepih 100 gold. srebra vlečejo. O kolikim siromakom se s takoj lepo pomočjo v preveliki potrebi lahko pomaga! Koliko jezar in jezar „Bog plati“ obdarovani ubožčeki vsako leto za svojim prevelikim dobrotnikom v večnost pošiljajo! Tako so si blagi gosp. Goličnik po opominovanji Jezusovem s posvetnim blagom brezštevila prijateljov pridobili!

Kar jim je pa še potem časnega premoženja ostalo, so skerbno in dobrotljivo med otroke svoje sestre Elizabete razdelili, ker so že poprej po smerti njihovih staršev za nje po očetovsko skerbeli. Vse svoje reči so tako modro vravnali, vse lepo o pravem času razredili.

Ko so Francozi leta 1805 v deželo planili, sta fajmošter Goličnik in kaplan Vogrin nekoliko zatega in srebernega dnarja skrivaje v turn zazidala. Ob odhodi so Vogrin svoj mali zaklad vzdignili, Goličnik pa svoje v zidi pustili tudi o svojej smerti; žlahta je zasledila, da imajo dnarji biti; pa živa duša v Grižah ne vč, kje. Vbogo pošteno kuharco dolžijo in tako hudo napenjajo, da se v Celje h gospod Vogrin-u prijoka. „Kaj velja, če niso še v zidi?“ pravijo dober gospod, in mahoma z sirotaj v Griže potujejo kraj zaklada pokazat. Kakor so mislili, tako je bilo; najdli so česar so iskali, in dobri duši poštenje rešili. To naj premožne ljudi uč, kako nevarno je dnarje zakopati, alj pa vzdovati; pa tudi dobro

in potrebno imeti dobrega prijatelja, kojemu lahko vse zaupamo. Pač je resnica: „Dober in zvest prijatelj je boljši ko dnar“.

Med takimi slavnimi opravili so se blaženi gospod zlo postarali; starost je že sama na sebi bolehnost, zravno pa jim je zadne leta kerč v želodcu hudo naganjal, veliko so za del njegga ubogi gospod prestati imeli, in sami so večkrat rekli: „To bo moja smert!“ Zato so se pa tudi vedno skerbno in pobožno na svojo sledno uro pripravljali. Kar se jim je že več časa lesem dozdevalo, se je res bilo zgodilo; neko noč jih je kerč préhudo stisnil, in nenadama je bilo po njih. V jutro 9. sušca 1807 so jih mertve v postelji najšli! Bog je njih dušo k sebi poklical po plačilo, kterega so si zvest služebnik božji s svojimi pridnimi in dobrimi deli zaslužili; njih truplo pa, častito od žalostnih farmanov in bližnjih so-sedov in prijateljev pokopano pri Grižki cerkvi v sredi ljublenih ovčič počiva, ktere so dober pastir 27 let modro in zvesto vodili. Naj počivajo v miru! Njim veljajo besede sv. pisma: „Blagor mertvim, kteri v Gospodu umerjô, njih dela gredo za njimi“. Šle so tudi slavne in dobre dela verlega gospoda Goličnika za njimi v večnost po plačilo, pa tudi na zemlji posebno od hvaležnih Grižanov nikolj pozablene ne bodo, pri njih ostanejo dober in blagi pastir gosp. Janez Goličnik v hvalnim spominu na veke.

Felician Globočnik.

III.

GREGOR KEMPERLE.

Nektere čertice iz njegovega življenja.

Sprehajal se je blagi, za božjo čast ves vneti mož božji, O. Sartori z karmeliškega reda, z nadepolnim mladenčem med cvetnimi gredicami lepega verta. Pogovarjal se je z njim od čednosti in njene mile lepote, ter ga učil v veličastnih delih stvarjenja spoznavati neskončno modrost Stvarnikovo; učil ga je brati v bukvih prelepe narave presladko ljubezen Očetovo, neprecenljivo vrednost človeške duše, in prave čednosti nezapopadljivi dar, ker le ona nas sklepa z Bogom in nas večno srečne storiti zamore. Preden se ločita, odterga ljubeznivi oče svetlični veršicek, ter ga položi mladenču na glavo, da naj mu bo podoba čednosti in da naj si spleta eno k drugi v lep venec popolnomasti.

O lepi pričetek prave bogaboječnosti, vreden tudi lepega konca! — Godilo se je to leta 1852, ko so O. Sartori prve duhovne vaje v Ljubljanskem Alojzjevišču vodili, in mnogo je že od takrat drugače. Poklical je Bog svojega zvestega služabnika O. Sartori-ta po mnogih zaslugah k sebi vživati plačilo nebeško, pa tudi zala cvetlica je prisajena v lepši deželo — tudi blagi mladenec prezgodaj odvzet svētu, ki lepih zgledov tako grozno potrebuje. Naj te male verstice ohranijo dragi njegov spomin in naj ga posnemajo mladenči v vsih okoljšinah življenja; naj nas vnema vse njegova gorečnost, da tudi nas smert tako pripravljene najde; ne bomo se je potem bali; kdar bo Gospodu dopadlo, bo tudi za nas nar boljše. Naj toraj nekoliko povzamem iz njegovega življenja:

Gregor Kemperle je bil rojen 5. sušca 1837 v mali vasici Podlonku, na južni strani Ratitovica v Selški fari na Gorenskem. Njegove starše je le pridnost njih rok živila, ker nimajo svoje domačije, in oče se večidel s čebelarijo pečajo, ki jim vedno zadosti prinese, da sebe in svoje otroke spodobno zrediti zamorejo. Pridnost je bila tudi prvi delež, ki ga je mali Gregec od svojih staršev podedoval, in ktere se je pri čbelicah učil. Pri njih se je navadil le čisti med naberati in se strupa greha, ki se rad čednosti primeša, zvesto ogibati. Iz njegovih otročjih let mi je le malo znanega. Med priprostim ljudstvom je bil vsim nevarnostim odtegnjen, ki med svetom rade že mlade serca oskrunijo in jim stud čednosti vkoreniniti hitijo, dokler so še vsemu odperle in se lahko kamor kdo hoče nagniti dajo. Materna ljubezen ga je učila Boga spoznati in ljubiti, in ko nekoliko odraste, je hodil v nedeljsko šolo v Železnikih, kjer se je brati in nekaj malega pisati naučil. Leta 1843 so ga dali v Škofjokoloko, kjer je pa le eno leto ostal in v jeseni leta 1844 je šel v Ljubljano. Povsod mu je pridnost pridobila ljubezen učenikov in mu um bistrila bolj in bolj. V tem lētu so mu tudi mati umerli, na katerih ga je posebno pri-serčna ljubezen vezala, in katerih se je tudi pozneje z veseljem spominjal. Previdnost božja ga pa ni pozabila, ter mu drugo mater preskerbela v šolah, kjer so vneti učeniški prevzeli dolžnosti dobre matere in ga vodili dalje v spoznanji božjih nauk in vsih drugih vednost, ki človeka krasijo in povzdignejo na stopnjo, ki mu je od Stvarnika odločena. Ali ne le šola, tudi dom mora pripomoči k pravi omiki serca, ki se le prevečkrat zanemari.

Kdor le um bistri in zraven na blaženje serca ne misli, je zašel, in prave sreče nikdar najti ne more! —

Dobrim rokam je bil ljubi ranjki zročeni, in ni se mu mogel bližati morivni sopar zapeljivosti. Skerbno — skoraj bi rekel preskerbno — so bile vse njegove opravila odločene in vse stopnje odmerjene; njemu je bilo le vse lahko in vendar je mogel z drugimi, ki so se teže učili, pozno noč ali pa o zgodnji zori pri bukvah sedeti, ko so njegove naloge že davno, in kar je bilo le mogoče zverstno doveršene bile; rada bi bila mlada kerv še počivala, alj ni ji bilo dovoljeno, čez kar je pozneje še rad potožil. Ni te-

daj dobro pri vseh enake mere rabiti, ampak po pameti se mora ravnati, da se kakšina cvetlica s takim ravnanjem ne zamori, in da se ne škoduje na duši alj na telesu alj pa še celó na obojem. Vse naj se dobro prevdari, ker škoda je včasih velika, akoravno se še le pozno pokaže. Vsaki lahko sam po sebi sodi, koliko vrednost ima izreja prvih lët, in koliko previdnosti je pri tem treba.

V tretjem razredu nemških šol se je mali Gregec že čez vse povzdignil, in ni se več vmaknil iz tega častivnega mesta, marveč se je še toliko povzdignil, da je bil med njim in vsimi drugimi tak razloček, da si nobeden upal ni z njim se primerjati. Ali to ga ni prevzetnega naredilo; spervega ga je otročja priprostost, pozneje pa naj ljubeznivši ponižnost tega varovala. S posebnem spehom je pričel latinske šole, in ker mu je vse zlagoma šlo, bi se bil že rad tudi kaj drugega zraven učil, in posebno za risanje, za godbo in petje se mu je serce vnemalo, ali v tem ravno je čutil pretesno skerbljivost svojih oskerbnikov; le bolj skrivej je vjel kak trenutek, da je mogel nekoliko risati, in v Ljubljanski bukvarnici, kamor mu je bilo hoditi dovoljeno, je samouk pričenjal se s tem pečati. Čakati je mogel lepših časov, prostejši in srečnejši dobe. Po prvi latinski šoli je prosil v Alojzjevišče, ki so ga bili tri leta popred prečastiti ranjki Ljubljanski škof Anton Alojzi za izrejo mladenčev ustanovili, alj prepozno se je bil oglasil; odločeno število je bilo že spolnjeno, in čakati je mogel drugega lëta. Med tem mu je bil tudi še Montagnana-tov štipendij podeljen in po končani drugi latinski šoli je prišel v Alojzjevišče.

S tem je prisvetila lepši doba njegovega življenja. Tu je imel njegov velik duh prostost se razširjati na vse strani. Kakor ptica prosta skerbi si v zraku igra, in se zdaj sem zdaj tje oberne, ravno tako je ljubi ranjki se zdaj vsega prenovljenega čutil, ker ne le prostost je dobil se izobraziti v vsem, za kar je veselje imel, ampak še na roko so mu šli skerbni predpostavljeni. Posebne zasluge o tem imajo prečastiti kanonik Dr. Pogačar; pod njih varstvom se je ta in mnogo drugih cvetic razcvetati jelo. Sami za vse lepo vneti, so tudi druge vplameniti znali in jih podpirali, kolikor je bilo v njih moči. Njih vodstvu se je bil tudi ranjki vsega zročil in sam je rekel v pismu, ki ga je prijatelju pi-

sal, da se je vsega njih previdnosti zročil, da v njih ravnanji hoče spoštovati voljo božjo, in da mora že tudi zanj naj bolje biti, kakor namestniki božji z njim ravnajo. Le molil je, da bi jih Bog razsvetlil, da bi se njegova volja nad njim spolnovala.

V tretji latinski šoli se je poprijel posebno risanja, in pa petja, ki je bilo za poveličanje domače božje službe potrebno. Pel je čez tri leta prvi ženski glas, alj proti zadnjem je že včasih potožil, da mu persi odpovedujejo; vendar ni mislil, da bi ga to tako zgodaj v grob spravilo. V četrti šoli pridruži k temu še glasbo in izurjenje v ptujih jezikih, in sicer prvo francoskega. Nikjer mu ni bilo nič težkega; le igral si je z rečmi, ktere so drugim glavo belile. Za glasovir je imel sicer nekoliko premajhne perste, alj vendar je v kratkem vse součence prehitel in zadej pustil. Kot blisk je presunil njegov bistri um vse, in kar je enkrat znal, ni skoraj več pozabiti mogel. Težke reči je komaj enkrat na glasovirji preigral in že jih je tudi iz glave znal; po dve leti včasih ni igral kakšine viže, in ko mu je spet na misel prišla, mu je tekla ročica gladko, kakor da bi se je bil ravno kar naučil. Ves je górel za to lepo vednost, vendar se je je pozneje ogibal, ko je spoznal, kako da mu je nevarna. V peti šoli se je jel tudi laškega jezika učiti. Zraven je njegov jasni um v višjem računstvu, ki v peti šoli pričenja, novo pot slave dobil. Naj težji in naj bolj zvite naloge so mu bile le igrača, in nikdar ga nisim videl v zadržgi. Kar nekoliko je pomislil, in vozal je bil razmotan. O koliko bi bil pač v tej vednosti storiti zamogel, ko bi se je bil posamezne poprijel! — *ali njegov duh je po lepšem hrepenil.* — O velikih šolskih praznikih med četrto in peto šolo so bile prve duhovne vaje na Kranjskem. Vodili so jih mnogospoštovani ranjki O. Sartori in sicer v Ljubljanskem Alojzjevišču. V poveličanje svetih opravil je bilo tudi nekoliko Alojzjeviščarjev zraven, da so pri sv. maši peli, in med temi je bil tudi ljubi ranjki Gregor. Posebno je tudi priljudnemu O. Sartori-tu stregel, in kmalo ste se blage duši spoznale in ljubiti začele. Sprehajala sta se rada po lepem vertu v priserčnih, svetih pogovorih, in o tej priložnosti se je godilo, kar sim spervega omenil. Od tega časa se je blagi Gregor tudi svētu bolj in bolj odmikati začel, in podal se je na lepši solnčne pota

prave čednosti. Tih kakor je že bil, je le še bolj vtihnili, — pa toliko glasneje je Bog govoril njegovemu krotkemu sercu. Pobožnost ga je storila le še milejega in ljubeznivšega. Kolikor je mogel, je vsakemu rad postregel, in ni je bilo žal besede slišati iz njegovih ust. — V šesti šoli je jel posebno rasti, zraven je bil pa tanek kot šiba, in vedno bolj na suhljato stran. Glas se mu je spremenil in dobil je bolj moškega, ki je pa pri petji toliko bolj persom nevaren, če niso dosti terdne. In res nagla rast in včasih prenapeto petje je jelo njegovim persom škodovati, in večkrat je že potožil o tej nadlogi. Zraven si je še pri svoji pridnosti malo časa v počitek privoščil, in si tako prikratil lepe dni svojega blagega življenja. — V šesti šoli se je tudi poprijel umetniškega risanja. Nekaj malo časa je dobival uk od slavnega *Kühnl-na*, ki mu je jél odgrinjati svetišče lepe umetnosti. Pozneje se je lotil oljorisanja, in slavni ranjki *Langus* mu je nekaj ur razlagal mešanje barv in druge potrebne reči. Poslednjič mu je pripomogel blagi vitez *Hempl* iz Gradca, ktereга so bili skerbni vodja Alojzjevišča naprosili, da bi mu nekoliko razkazal in razjasnil skrivnosti slikarije, kar je blagi gospod z veseljem storil. Le samo dve ure mu je to razlagal. Sicer je bil samemu sebi pripušen, in toliko veči je njegova slava, ker se je sam povzdignil tudi na tej poti slave. Njegovemu bistremu očesu so bile barve in njih zveze kmalo znane in rahlo mu je tekla roka tudi v tej vednosti. Le malo časa je v to obernil, vendar je pokazal, koliko da bi bil storiti zamogel tudi v nji, ako bi se je bil bolj poprijel. Res da je druge slike posnemal, ali spervega ni nikjer drugače. Le škoda, da mu je bilo tako malo časa odločenega; vidili bi bili mnogo, mnogo zverstnih del njegove umetne roke. Že med temi podobami, ki jih je zrisal, so nekatere toliko lepe, da vsako sobo kinčati zamorejo. Vsih skupej je ednajst večih in nekatere manji; tudi priličja je nekatere prav dobro naredil, kar posebne natančnosti potrebuje.

To naglo napredovanje je s posebnem veseljem napolnovalo slavnih njegovih Mecena in vodja Dr. Pogačar-ja, in misliti so jeli, kako bi se priložnost dobila, da bi se mladi umetnik, ki je v malih urih se tako povzdignil, bolj izučiti zamogel. Sklenili so bili, ga v Rim poslati, da bi bil v tem večnem mestu videl slavne dela,

ki jih svet zadosti občudovati ne more in se izuril po zgledih in v sredi slovečih mož, čigar neumerjoče imena nam zgodovina naznanuje. Že je bilo skoraj vse pripravljeno. V enem letu bi bil imel sedmo in osmo šolo dovršiti in maturo narediti. S tem bi bil eno leto prihitel in ga v Rimu vsega v imenovani namén obernil. Potem bi bil še v Rimu ostal in tam bogoslovje končal, zraven pa še kakšino uro se z risanjem pečal, da bi se bil bolj in bolj izuril. Že je bilo vse lepo osnovano; milostljivi ranjki škof so bili že tudi v to dovoljili, in tudi v Rimu je bilo vse zanj pozvedeno in pripravljeno, kar bi bilo k njegovi bogoslovski in umetniški omiki tekniti zamoglo. Pri svoji bistri glavi in vedni pridnosti bi bil lahko vse zveršil in svoj namen dosegel. Ali prišli so zadržki, in ta reč je zaostala. Spoznali so vneti vodja Alojzjevišča, da mora že božja volja biti, da se je drugače izšlo. — V sedmi šoli se je njegovo dušno življenje zlo spremenilo. O velikonočnih duhovnih vajah, ki so bile tudi na gimnazii vpeljane, in ki se v Alojzjevišči posebno lepo opravljajo, je njegov duh novo moč dobil. Zrastle so mu peruti, da se je prostěji vzdignil v lepe višave popolnomasti. — Naglo je jel v vseh čednostih rasti, ki so se v lep venec notranjega življenja sklepale. Posebno priserčne molitve se je vsega navzel, in pričel je lepo, srečno življenje z Bogom in v Bogu. Svētu je popolnoma odmerl; ni se več pečal za nobeno reč, ktere mu mar ni bilo, in ktera bi mu bila njegov serčni mir motiti vtegnila. Vse njegovo djanje je dobilo nekako ljubeznivo sladkost, ki je vsakega, kdor ga je poznal, ginila in na se vlekla. Njegov duh je bil vedno z Bogom sklenjen, in velikrat je pri svojih opravilih kar obstal in proti nebu gledaje se serčno z Bogom pogovarjal. Od tega časa je tudi pričel pogostoma k mizi Gospodovi pristopati, in večidel je vsaki teden sprejel svojega ljubega Jezusa. Obiskoval ga je tudi, kdar je priložnost imel v svetem rešnjem Telesu; in posebni zadržki so mogli priti, da bi ne bil vsaj dvakrat na dan molil pred tronam svojega Ljubega v domači kapeli. — Za to lepo pobožnost ga je bil posebno nek duhovni prijatelj in vnet dušni vodnik vnel, pri katerem je nekaj dni o velikonočnih praznikih preživel. — Še celó o velikih šolskih praznikih ni tega opustil. V tem dušnem stanu je svoje dolžnosti

le še bolj natanjko spolnovati začel, in kamor se je obernal, česar se lotil, vse je slavno končal. Kakor čolnič po tihem jezeru na vse strani, kamor ga oberne, enako hitro plava, ravno tako so bile tudi njegovemu mirnemu duhu vse pota odperte. Nikdar se ni prehitil, ampak zlagama je vse opravljal, in le igral si je z naj težjimi nalogami. — Po sedmi šoli je skoraj vse šolske praznike v Ljubljani ostal, in v tem času se večidel s slikarijo pečal. Komaj si je nekoliko trenutkov počitka čez dan privošil, in sam po-toži v prijateljskem pismu, da njegovo zdravje peša, in da večkrat persi preveč terpé. — V osmi šoli je krepko stopal po lepi poti, ki jo je s toliko gorečnostjo pričel, in zmeraj više se je dvigal v učenosti in popolnomasti. Nikjer se ni zanemaryl, in povsod kjer se je poprijel, zverstno napredoval, vendar je petje skoraj popolnoma opustil, ker čutil se je že preslabega v persih. Tudi šolskih opravkov je bilo več kot sicer, ker zadnje veliko spraševanje vendar le vsakemu čč je še tako dober, nekoliko več opraviti da. Ali njegov trud tudi ni bil zastonj. Rekel bi, da gotovo še nihče, ne le v Ljubljani, ampak v vsem velikem cesarstvu ni mature tako slavno zveršil kakor on. Vsi učeniški so se tako rekoč skušali, kdo mu bo bolji spričevanje njegove pridnosti dal. Verh navadnih šolskih vednosti je tudi francoski in laški jezik v tem spričevalu, in z občudevanjem pregleduje okó lepo cvetje še mladega drevesa, ki je toliko blagega sadú obetalo; — ali Bog je bil drugači sklenil! — Po osmi šoli si je bogoslovje zvolil. Bal se je sicer nekoliko za svoje zdravje, ker v seminišči med zidovjem še terdniši večkrat bolehati začnó, ali vdal se je vsega Bogu, in le njegov je hotel biti. Vendar se je bilo med velikimi šolskimi prazniki po osmi šoli nekoliko spremenilo. V Alojzjevišči je bil vpeljan domač uk in sicer za drugo latinsko šolo; sčasama bi bil imel ves gimnazij doma biti, da bi se bili mladenči ves čas s posebnim ozirom na duhovski stan odgojevali. Ta lepa misel je vodja Alojzjevišča že davno popred v nemala, pa mnoge ovire in težave so se izsnovale, in le dve léti je imelo Alojzjevišče domač uk. Precej po osmi šoli je bil Kemperle v to namenjen, da bi bil pri učenji pomagal. Prečastiti ranjki škof so bili radi dovolili, da je Kemperle tudi v Alojzjevišči stanoval, ker je lepi vert mnogo koristi obetal za nje-

govo slabo zdravje. Tudi ga niso skerbni vodja Alojzjevišča z ničemur težili; veseli so bili, da so ga obderžati smeli, da je z zgle-dom svojega lepega obnašanja druge v nemal in s svojo gorečo mo-litevjo božji blagoslov prosil za mladenče, med katerimi je živel. Veliko časa je v molitev obernil in v kratkem se je privadil tudi notranje molitve in premišljevanja, in se povzdignil na visoko stop-njo dušnega življenja. Učil je le dve uri naravoslovja na teden, kar mu ni veliko časa jemalo; le kdar je mogel delj časa govo-riti, mu je nekoliko persi težilo. — S posebno pridnostjo se je bogoslovja poprijel in kakor povsod je še posebno tukaj napredo-val. Bil je bogoslovec z dušo in s telesom, in slavno je končal prvo leto. Vsaki učenik je rekel, da takega učenca še ni imel in da je ponós za vse, ki so z njim živeli. Ali škoda za to lepo življenje, da mu je bilo tako malo časa odločenega! Z drugim le-tom njegovega bogoslovskega učenja je jela krasna zvezda zapa-dati. Ostal je tudi v tem letu še v Alojzjevišči. Priden je bil ka-kor zmiraj, in ni se samo s tem pečal, kar je storiti mogel, am-pak bral je zraven veliko drugega, in ne le poverhama: vse je pretehtal, in vedel je kakor pridna čbelica iz vsake cvetlice méd izserkati.

Kakor je bil že dobrega spomina, si je vendar še zraven kaj zapisal, da je tudi pozneje še lahko visoke misli in lepe zreke slavnih mož pogledal in si jih sopet v serce vtisnil. Posebno rad je bral „*Vaje popolnomasti*“ O. Rodrigueza in pa sv. Augustina. Sveto pismo stare zaveze je bral hebrejski in tù in tam si je kaj zapisal. Preroka Izaija je posebno rad prebiral. Verh tega zna biti nekoliko prenapetega učenja je tudi v Alojzjevišči nekoliko več učil, in tako je dan na dan slabji prihajal. Prav ljubeznivo je z ramami pomigal, kdar ga je kdo poprašal, kako da mu je kaj, in zraven se je prav mило posmejal. Pervega pol leta je še končal in scer z navadno zverstnostjo, alj drugega pol leta je jel na zdravji bolj in bolj pešati. Posebno govorjenje mu je persi zlo te-žilo. Mnogo jih mu je svetovalo, da naj gre iz Ljubljane, kamor si bodi na deželco, in si nekoliko spočije, ker še je bilo upati, da mu bo odleglo. Rad je vbogal dobre svete, in tudi milostljivi ranjki škof so mu z veseljem dovoljili prošnjo. Šel je k častitemu dekanu

F. Kramar-ju v staro Loko, ki so ga prav ljubeznivo sprejeli in po očetovsko zanj skerbeli. Ali vendar mu je ta sprememba le malo pomagala, alj pa še morebiti bolj pospešila njegovo smert. Preojster zrak je zna biti persam še bolj škodoval, in kašelj ga je jel posebno ponoči huje nadlegovati. Vendar je še počasi lazil okoli Loke, toda s palico je mogel podpirati svoje še tako mlade noge. Pomagal si je s to in uno rečjo, alj le malo mu je odlegalo. Jele so ga dušne in telesne moči popušati, njegova umetna roka, ki mu je sicer tako gladko tekla, se je tresti jela, in vsaka verstica njegovega pisanja razodevati njegov nevarni stan. Prišel je v staro Loko konec maja in sicer binkoštni torek 1858, in 12. julija je imel zadnjič pero v roki. Začel je tudi sam spoznovati nevarnost, in vsega se je zročil svojemu ljubemu Jezusu. Spomin ga je začel zapušati, in le s posebno težavo je govoril. Tudi huje je pričel kašljati in bolj iz sebe metati. Vse upanje je jelo vgasovati, in tudi sam je mirno pričakoval ure, ki ga je imela skleniti za vekomaj z ljubim nebeškim Ženinom, in ga rešiti tolikega terpenja. Bral je v svoji bolezni posebno rad „*Nebeško krono*“ O. Stögerja in „*Nočne misli*“ sv. Augušтина. S tem se je dvigal visoko nad vse posvetno, in je hrepenil po lepoti nebeških višav. Lahko mu je bilo vse terpenje v oziru na neskončno veselje nebeško, in vdan v božjo voljo je pričakoval prihoda Gospodovega. Oziral se je s serčno ljubeznijo na podobo svojega križanega Jezusa, ki mu je nasproti postelje visila, in lahko — sladko mu je bilo terpenje, ki ga je ljubeznivemu Zveličarju podobnega delalo. Vsak teden je tudi v svoji bolezni prejel svete zakramente. Tako se je približevala britka ura, ki je končala tek njegovih kratkih dni. Serčno zedinjen s svojim Bogom, za kterega je ves gorel, je mirno zaspal 19. avgusta 1858. Lepo je bilo njegovo življenje, kako bi ne bila tudi njegova smert cenljiva v očeh Gospodovih! — Pokopati so ga bili prišli sami vodja Alojzjevišča, prečastiti kanonik Dr. Pogačar, pod čigar varstvom je jela lepa cvetlica razprostirati zalo cvetje svojih čednost in razlivali krog sebe lepe dišave svojega življenja. Prišlo je bilo tudi nekoliko bogoslovcov slovesnost njegovega pogreba povikšati, ki so mu na grobu še prav serčno in gniljivo zapeli. Le malo besed so zamogli na grobu govoriti

spoštovani gospod kanonik o njegovih lepih čednostih, preveč so bili ginjeni in solze so jim glas zapirale, o spominu izgube ljubljenega mladenča. —

Naj njegovo mlado telo mirno v Gospodu počiva, njegov duh naj pa med nami ostane in nam vplameni ljubezen do čednosti, da ne bomo drevju podobni, ki le prazno, šumeče perje rodi in vedno brez sadu drugim boljšim drevesam senco dela in prostor krati. On pa naj nam sprosi v družbi sv. Alojzja, sv. Stanislava in drugih svetnikov, katerim je, kakor zanesljivo upati smemo, prištet, in katerih zglede je tako skerbno posnemal, od Boga milost, da se nam serca vnamejo za nebesa — za Boga in njegovo čast, da svētu odmerjemo in vendar za zveličanje neumerjočih duš ves svoj trud z veseljem darujemo. Tudi življenje ni prevelika daritev, če jo Bogu na altar ljubezni položimo.

Kje pa je tiste lepe, srečne poti, po kateri je ljubi ranjki hodil, zaželjeni iztok? Kako ga hočemo posnemati? Le malo najdem med njegovem pisanjem čez to lepo — gotovo naj lepši vednost med vsimi, kar jih je dragi Gregor razumel, vendar zadosti bo za naš poduk. Kdor hoče čisto vodo piti, naj je iše pri studentu. Priserčna, z Bogom sklenjena ljubezen je edina zemlja, kjer tako lepo cvetje poganjati zamore. K tej ljubezni pa je ranjki prišel po prošnjah naj mogočniji pomočnice, Device Marije. Na praznik njene vnebovzvetja je bil prvič — kakor sam piše s pravo gorečnostjo pri sveti maši. Popred je le godbo in petje pri velikih svetih mašah poslušal, in prave pobožnosti ogenj se mu ni v sercu vnemal; le motilo ga je vse in težko je stal, še težji klečal med božjo službo — po tej dobi pa se mu je vse spremenilo. Njegovo posebno veselje je bilo pri veliki sveti maši biti. Ves je gorel v pobožnosti in naj raje je klečal. Godba, ki ga je popred motila, mu je pobožnost le še povzdigovala in sam se je čudil nad toliko spremembo. Po Marijnih prošnjah je tedaj zadobil dar prave molitve, in ta mu je bila od zdaj ključ do vsih zakladov. Naredil si je stanoviten red v vsih svojih opravilih, in posebno v pobožnostih se ga je zvesto deržal. Vsaj četertinko ure na dan je notranji molitvi in premišljevanju odločil, alj večidel tudi pol ure ni bilo za-

dosti. Nekoliko pred pol dnevam in preden je spat šel, si je včst sprašal: vsaki dan nekoliko iz kakih svetih bukev bral, Jezusa v svetem rešnjem Telesu obiskoval in vsaki večer sveti rožnikranc molil. Res da mu je k vsemu temu med dnevam časa primankovalo, vendar si je raje spanja pritergal, kakor da bi bil kaj opustil, in s tem si je tudi veliko na zdravju škodoval. — Z molitvijo si je sprosil od Boga posebno dar stanovitnosti, in sam je rekel, da kogar se je lotil, je vse z božjo pomočjo srečno doveršil. Vse svoje dušne moči je soglasno izurjal. Duh je bil popolnoma gospod čez poželjivost; svēt z vsim kar ima in kar obeta, ga ni motil. Naučil se je bil lepo pa težko umetnost, kakor sam piše, svēt zavoljo Boga v ljubezni objeti in ga vendar zaničevati, ker le ta ga resnično sovraži, kdor ga zavoljo Boga ljubi. V tej mirni tihoti ni noben oblak mračil jasnega neba njegovega duha. Vedno je bil za vsako opravilo enako pripraven in kakor močnemu premagovavcu mu je bilo vse pokorno; vžival je tisto presrečno prostost, ki jo prava ljubezen božja sama dati zamore; od ktere sicer svēt veliko sanja, ktere pa le zastonj iše in nikdar dati ne more; le otroci božji jo vživajo, in le oni vejo, kaj je prava sreča. Res viditi je bilo kako lahko je vse opravljal, ali to je bil sad zvestobe, in njegova zasluga. Spervega je pot ternjeva, pozneje s cvetjem posuta in gladka.

Dnevnika si ni nič pisal; le nekoliko dni po sedmi šoli ima popisanih. Sam pravi, da se s tem preveč časa zgubi, in nadomestil si ga je pozneje s tem, da je vsak dan kakšin zrek z svetega pisma alj od kod drugod, alj si ga je pa sam naredil, v male bukvice zapisal, in po tem se je čez dan ravnal, kar se iz tega vidi, ker ima na strani posebne znamnja, ki kažejo, da si je po tem včst spraševal. Iz tega spisa se tudi nekoliko previditi dá rast njegove popolnomasti. Povzeti se dá nekoliko, katerim slabostim je bil naj bolj podveržen, in ktere čednosti si je naj težje pridobil. Bojeval se je naj bolj z nepoterpežljivostjo, in vendar kdor ga je poznal, bi bil mislil, da je bila pohlevnost in poterpežljivost njegova prva čednost, tako je bil krotek in poterpežljiv. Druge slabosti, ki mlade serca tako rade oskrunijo so mu bile, kakor se iz tega spisa tudi lahko vidi, popolnoma neznane. Po-

seбно njegova čistost je bila lepa kot jasno nebo, in čisto je ohranil belo oblačilo kerstne nedolžnosti za svatovšino, h kateri ga je Ženin nebeški tako zgodaj povabil. Daroval se je bil popolnoma vsega Bogu, in ko mu je vse dal, je tudi vse prejel, česar mu je bilo potreba; in tako mu je bilo vse lahko, in tudi smert sladka, ki ga je le še bolj sklenila z neskončno ljubeznijo Jagnjetovo.

Koristno bi bilo še posamesno tudi njegove druge čednosti razlagati, toda okoljšine zdaj ne pripustijo; ob kratkem le rečem: Bil je v vsem popolnoma, kolikor se je v okoljšinah, v katerih je živel, pokazati moglo, in kolikor se na tem svetu storiti dá. Vse ga je spoštovalo in ljubilo; vsim kateri so ga poznali, bo gotovo vedno v lepem spominu ostal.

Bog daj, da bi jih tudi veliko njegov blagi zgled posnemalo, Bogu v slavo in človeštvu v prid, ker v tem edino pravo veselje cvete, ki ga nobena osoda ne zmoti in terplenje še bolj pomnoži. Plačilo nam gotovo ne bo odšlo, in če ga tudi tukaj ne dosežemo, nas toliko obilniši tam čaka v naši pravi domovini, ker upamo zopet viditi ljubega ranjkega, na katerega nas serčne ljubezni terdna vez tudi zdaj še veže, ko nam je odvzet v lepši srečnejši kraje.

K koncu naj pristavim še nekolikov iskrenih zrekov z poprej omenjenega spisa, ktere je njegova že slaba, skoraj umirajoča roka pisala, in z katerih se vidi, kakšen je bil njegov dušni stan zadnji čas njegovega življenja. Vidi se iz njih, kako se je bil vsega v božjo voljo vdal, in kako mirno je pričakoval smerti, ki mu je odperla vrata v srečnejši deželo. Tako ima naslednje izreke — zadnje — v njegovih bukvicih:

28. junija: „Domine paratum cor meum, paratum cor meum, secundum beneplacitum tuum.“ (Gospod, pripravljeno je moje serce, pripravljeno moje serce po tvojem dopadenji.)
29. „ „Sit nomen Domini benedictum.“ (Bodi hvaljeno ime Gospodovo.)
30. „ „Non sicut ego volo, sed sicut tu vis.“ (Ne kakor jaz hočem, temuč kakor ti hočeš.)
1. julija: „Ubi Deus ibi bene.“ (Kjer Bog, tam dobro.)

2. julija: „Diligam te Domine, fortitudo mea.“ (Ljubil te bom, Gospod, ti moja moč.)
3. „ „Memento mori, dilige Deum. Abstrahe cor tuum ab omnibus terrenis, desidera coelestia.“ (Pomni smerti, ljubi Boga. Odterguj srece vsemu posvetnemu, poželj, kar je nebeškega.)
4. „ „Vive sancte — si vis sancte mori.“ (Živi sveto, ako želiš umreti sveto.)
5. „ „Sive vivimus, sive morimur Domini sumus.“ (Ali živimo, ali umerjemo, smo Gospodovi.)
6. „ „Convertere Domine et eripe animam meam; salvum me fac propter misericordiam tuam.“ (Verni se, Gospod, in otni dušo mojo; pomagaj mi zavoljo milosti svoje.)
7. „ „Credo in te, Domine adauge fidem meam. Credo quod Redemptor meus vivit et in novissima die de terra surrecturus sum et in carne mea videbo Deum Salvatorem meum.“ (Verujem v tebe, Gospod, pomnoži mi mojo vero. Verujem, da moj Odrešenik živi, in da bom poslednji dan vstal iz zemlje, in bom v svojem mesu vidil Boga, svojega Zveličarja.)
8. „ „In te confidit anima mea et in umbra alarum tuarum sperabo. Dominus illuminatio mea et salus mea quem timebo — Dominus protector vitae meae a quo trepidabo.“ (V tebe se zanaša moja duša, in v senci pod tvojimi peruti bom zaupal. Gospod je moja ljuč in moje zveličanje; koga bi se bal? — Gospod je varh mojega življenja; pred kom bi se tresil?)
9. „ „Diligam te Domine fortitudo mea, Dominus firmamentum meum et refugium meum et liberator meus — Domine tu scis quia amo te.“ (Ljubiti te hočem, Gospod, ti moja moč, Gospod, ti moja terdnjava, moje zavetje in moj rešenik. — Gospod, ti veš, da te ljubim.)
10. „ „Domine propitius esto mihi peccatori.“ (Gospod, bodi milostljiv meni grešniku.)

- 11 julija: „Quem diligit Dominus castigat; flagellat autem omnem filium, quem recipit.“ (Kogar Gospod ljubi, ga pokorí, in tepe vsakega otroka, kterege sprejme [za otroka].)
12. „ „Non sunt condignæ passionēs hujus temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis.“ (Terplenje sedanjega časa se ne dá primeriti prihodnji časti, ktera bo nad nami razodeta.)

To so bile zadnje verstice, ki jih je pisala njegova mila roka. *)

J. Bonač.

Solzica na prijatlov grob. **)

Naj se veselim in radujem, da je odvzet,
da ne bo hudobija njegovega serca zmotila,
ker dopadljiva je bila Bogu njegova duša.

Sv. Hieronim. ep. sel. II. 22.

K zatonu solnčice nagnilo se je,
In milo zadnjič še ozre se tje,
Kjer bratcu iz umerjočega očesa
Le vedno v sladke vpertega nebesa
Se vtrinja merzla — zadnja še solzica
Čez lica. —

Že mila lučica zapada, al z njo
Nam nada, da vernila zopet se bo,
Ostane. Ti pa bratec naš preljubi,
Ne verneš nikdar več se, in o zgubi
Nam tvoji zvezdica je nar bolj mila
Vgasnila.

Vgasnila je, ki ni blišala samó,
Tud ogrevala nam je serca, zató

*) V latinski besedi; slovenska se je dodala v prid drugim, ki latinskega ne znajo. Vredn.

**) Z „Zg. Danice“, teč. XI. l. 19.

Pogrešajo te znanci, in iskaje
 Ne spomnijo, da šel si v kraje
 Od kjer nihče se, kogar grob zagerne,
 Ne verne.

Res naglo vsahnejo cvetlice, pa kaj!
 Njih lica razcvetó spomladi nazaj;
 Cvetlica ti pa nisi dozoróla,
 In vendar več spomlád ne boš cvetéla:
 Cvetla, zorela bodeš v lepšem kraji,
 Tam v raji.

Ljubezni znana moč, povedi, zakaj
 Ne kličejo solze ga naše nazaj?
 Saj vse ga je ljubilo, kar poznalo
 Ga je. Al to ga ni na svét vezalo;
 Ljubezni moč povzdigne ga z telesa
 V nebesa.

Kot svečica stopí v plamenu se vsa,
 In lampica, če preveč olja ima,
 Umerje: tako je tebe, cvetka mila!
 Gorečnost prevelika nam umorila,
 Al najdel tam si srečnejši zavetje
 Za cvetje.

Tam teče sladki vir ljubezni za té,
 Ki zanj, le zanj darval na zemlji si vse,
 In ta ljubezen, ki čez grobe seže,
 Nas tudi zdaj še, bratec, s tabo veže,
 Nas veže na deželo lepo sréčno
 In véčno.

J. Bonač.

IV.

POBOŽNA KMETIŠKA DEKLICA MORAVŠKE
FARE.**Zgled zdravim in bolnim kristjanom.**

Pet ur hoda od bele Ljubljane med staro, kamnito in novo, železno Dunajsko cesto je velika in stara fara Moravška. V sredi cele fare je krasno ozaljšena farna cerkev, posvečena Bogu in sv. Martinu, nekdamnemu škofu Turonskemu. Pol ure od farne cerkve naravnost proti Ljubljani je prijazna vas, Tujstan imenovana. V tej vasi je bila od premožnih in bogaboječih kmetiških staršev 28. sušca 1837 rojena Micka Bergant. Ona je vredna vsim otrokom in odraslim sinovom in hčeram zavoljo svoje pobožnosti in pokoršine do staršev, in vsim bolnikom zavoljo poterpežljivosti in zročnja v božjo voljo v zgled postavljena biti.

Že v otročjih letih in tudi pozneje že odrašena devica je imela veselje do molitve. Zvesto je svoje vsakdanje molitve doma odmolila; zvesto pa tudi ob nedelih in zapovedanih praznikih k očitni božji službi in pogostoma ob delavnikih k daritvi sv. maše hodila. Njeno veselje je bilo biti v hiši Gospodovi. Zlasti močno se je pa veselila prejemanja zakramenta sv. rešnjega Telesa. Velika je bila njena skerb, ta presveti zakrament vredno in z naj večji pobožnostjo prejeti. Ker je ta čista nevesta Jezusova svojega božjega ženina priserčno ljubila, ga je tudi rada v zakramentu sv. rešnjega Telesa, v farni cerkvi vedno pričujočega, obiskovala, se ž njim pogovarjala, ga častila, hvalila, pa mnogih gnad, zlasti daru prav velike in priserčne ljubezni do njega zaupljivo in ponižno prosila.

Za Bogom in za svojim Zveličarjem Jezusom Kristusom je mater božjo, Marijo, prečisto devico svojo kerstno patrono ali pomočnico naj bolj ljubila. Pogostoma je sleherni dan na njo mislila, ji z otročjim zaupanjem svoje dušne potrebe razodevala, in jo za priprošnjo pri Jezusu in nebeškem Očetu prosila, jo rada častila, se njenih godov in praznikov veselila in naj raje takrat sv. zakramente prejemala. Ker je pa dobro védla, da Marijo tisti naj časti, kateri njene lepe zglede mnogih čednost nasledova, je tudi ona zglede čistosti, ponižnosti, pokoršine in drugih čednost zvesto v svojem obnašanji nasledovala. In da bi Mariji, prečisti devici še bolj dopadla, in od nje še večji pomoč zadobila, se je dala tudi v bratovšino matere božje zapisati. — Tudi vi, keršanski mladenči in dekleta! ljubite svojega Boga, svojega Zveličarja Jezusa Kristusa in mater božjo koj od perve mladosti in potem stanovitno do konca svojega življenja; tudi vi radi molite doma in v cerkvi; tudi vi pogostoma pa vredno in pobožno zakramente sv. pokore in sv. rešnjega Telesa prejemajte, in se dajte v mnoge bratovšine zapisati. Skerbno se pa varujte slabih tovaršev in tovaršic, kateri se nič ne zmenijo za Boga, nič za Jezusa Kristusa in njegove lepe nauke, nič za Marijo devico in njene lepe zglede, nič za molitev, za božjo službo in prejemanje sv. zakramentov, nič za nebesa ali pekel. Če se jih skerbno ne varujete, bote kmalo od njih pohujšani, v greh zapeljani, nesrečni zdaj v življenji in po smerti skozi celo dolgo večnost!

Še štiri leta ni bila stara, ko ji je Bog mater vzel in namesto nje mačeho dal. Take matere so pa večidel terde in neusmiljene do otrok prejšne matere, ne dajo jim ne potrebne hrane, ne obleke, da bi otroci zamogli v cerkev, v šolo ali k podučanju za vredno prejemanje sv. zakramentov hoditi in si za časno in večno srečo potrebnih naukov pridobiti; pogostoma so tako terde in neusmiljene do njih, da jim ni mogoče v očetovi hiši ostati ali jih pa še same od hiše denejo, da si morajo uboge sirote že v otročjih letih pri ptujih ljudeh kruha služiti; in ker gospodarji in gospodinje za nje skerbi nimajo, jih kak ostuden zapeljivec ob nedolžnost pripravi, ter časno in večno nesrečne stori. Ali Neža, ranjke Micke mačeha, (ktero je pa Bog preteklo leto v večnost

poklical), ni bila terda in neusmiljena mati do otrók prejšne matere, ampak tako usmiljena in ljubeznjiva, kakor prava mati proti svojim lastnim otrokom. Učila jo je keršanskega nauka in molitve sama, in ko je nekoliko odrastla, jo je tako dolgo in zvesto v šolo in k podučanju v keršanskem nauku pošiljala, da se je brati in keršanskega nauka prav dobro naučila. Dajala ji je tudi pozneje vedno dovolj časa za molitev, za branje lepih keršanskih bukev; tudi ni bila nevoljna, če je bolj pogostoma sv. zakramente prejela in dalje časa v cerkvi molila, ampak je bila njene pobožnosti prav vesela. Naj bolj se je pa njena materna ljubezen in skerb razodela, ko je Bog Micko s hudo in dolgo boleznijo obiskal. Skerbno je bolnici noč in dan stregla, desiravno je bolezen skoraj celo leto terpela; žalostna je bila, ko jo je vidila neizrekljive bolečine terpeti in solze so ji stopile v oči, ko je slišala, da je njena bolezen neozdravljiva. O da bi pač lepi zgled ranjke Neže vse mačehe in gospodinje posnemale, in za uboge sirote in pôsle ravno tako skerbele, kakor je ona skerbela! Srečni bi bili otroci in pôsli; in njih matere, ktere so od svojih otrók ločene, bi gotovo za nje Boga prosile, in pravični Bog, posebno skerben oče vsih sirot in ubogih pôslov, bi jim njih usmiljenje že v življenji poplačal, po smerti jim pri sodbi usmiljenje skazal in na sodnji dan se prijazno k njim obrnil, ter vesele besede izrekel: „Resnično vam povem, kar ste storili kterimu mojih nar manjših bratov, ste meni storili“. (Mat. 25, 40.)

Kakor je pa dolžnost staršev in vikših svoje otroke in podložne ljubiti in za njih časno srečo in večno zveličanje skerbeti, tako je pa tudi dolžnost otrók in podložnih, svoje starše in vikši spoštovati, ljubiti, jih slušati in za nje moliti. Vse imenovane dolžnosti otrók je pa tudi ranjka Micka zvesto spolnovala. Ona je svojo mačeho ljubila, kakor svojo lastno mater, in jo ubogala v vsih rečeh; kakor sv. apostelj Pavel zapoveduje, rekoč: „Otroci, bodite pokorni starišem v vsih rečeh“. (Kolos. 3, 20.) Marskteri otrok ne uboga svoje lastne matere, kadar mu kako reč vkažejo; ranjka Micka je pa po spričevanji svoje mačehe njo tako rada ubogala, da ji celo vkazovati treba ni bilo, temveč, da je njeno voljo že na obrazi brala, in prédén je bila kaka reč vkazana, je

bila že tudi storjena. Celo prosila je svojo mačeho, da bi smela namesto nje kako delo storiti. Če jo je vidila posodo za vodo ali zeliše v roko vzeti, ji je posodo iz rok vzela in urno sama donesla. Storila je po zgledu našega Zveličarja, od kterega sv. Vincenc Fereri tako piše: „Sveta Devica (Marija) vzame zjutraj verč, da bi vode prinesla, na to priteče dete Jezus, vzame verč in pravi: Jaz bom šel. O Gospod, zakaj opravljaš tako nisko delo? Zato, da ko bodo kdaj mladi kristjani slišali, kako sim svojim staršem postregel, bodo tudi oni pripravljeni svojim staršem pomagati, in se tudi naj manjšega dela ne sramovati.“ — Glejte, keršanski otroci, lep zgled! le zvesto ga nasledovajte, da bote svojim staršem veselje delali; zakaj večega veselja starši na svetu nimajo, kakor če jih otroci ljubijo in radi ubogajo.

„Njena duša je bila Bogu dopadljiva, torej jo je kmalo zmed hudobije vzela.“ (Modr. 4.) Imela je mramorke, pa ne le na vrati, kakor jih sploh imajo, ampak tudi sicer po životu. Mnogokrat se takih bolnikov pljučnica prime, in tudi Micke se je prijela. Ljudje sploh mislijo, da je pljučnica za človeka naj boljši bolezen, ker bolnik prehudih bolečin ne občuti, in ker bolezen večidel dolgo časa terpi, in bolnik ima časa dovolj se za odhod v večnost prav dobro pripraviti. Ta misel je večidel resnična. Ali včasih na pljučeh bolni ljudje, zlasti mladi dolgo časa pred smertjo nepopisljive bolečine občutijo, ne morejo nobene jedi zavžiti, ne kašljati, ne sopsti, ne spat. Taka huda pljučnica je bila tudi Mickina. Skoraj celo leto je naj hujši bolečine terpela. Po životu je imela rane, in če se je v postelji le kolikaj premaknila, je velike bolečine terpela, in kerv je iz odprtih ran tekla. Zatorej je mogla večidel na eni strani ležati ni se zamogla z mesta premakniti. Tudi hud kašelj jo je zdelaval, dolgo časa ni mogla ne jesti ne spat. Koj v začetku bolezn ji je bilo prav hudo, in ljudje so mislili, da bo precej umerla. Ali Bog je ni hotel precej k sebi vzeti, ker bi nobenih bolečin ne imela; dal ji je dolgo in hudo bolezen, da bi si s poterpežljivostjo in vdanostjo v božjo voljo obilno plačilo za večnost zaslužila. Njena prva skerb v začetku nevarne bolezn je bila, svete zakramente z veliko pobožnostjo prejeti. Pa tudi pozneje je bila v ljubezni mnogokrat pokrepčana s presvetim Tele-

som našega Zveličarja Jezusa Kristusa, da bi bila v poterpežljivosti stanovitna in da bi na ostri in tesni poti proti obljubljeni deželi ne opešala, ampak srečno svoj tek dokončala in krono večnega življenja prejela. Ali kako močno se je tudi vselej veselila prihoda svojega Zveličarja! Od velikega veselja je takrat na vse svoje bolečine pozabila, in na njenem vpadnem in bledem obrazi se je serčno veselje zavoljo Jezusovega prihoda lepo razodevalo. Prav rada je tudi imela, če so jo njene verstnice ali sicer usmiljeni kristjani obiskali, in jo tolažili ali ji kaj pripravnega brali.

— Ljubi kristjan, obiši tudi ti bolnika, če ti je le mogoče, in pristopi mu v dušnih in telesnih potrebah! Prestéjji mu večkrat posteljo, da bo lažje počival, in da se mu ne bo koža preležala, ali senje naredile; postreži mu z jedjo ali pijačo; čuj po noči pri njem, če je bolezen nevarna in huda in so domači od dolgega čuvanja že oslabei; s priserčnim usmiljenjem in s keršansko ljubeznijo ga tolaži, z njim môli, ali mu kaj kratkega beri: in boš bolniku veliko koristil, ga boš v poterpežljivosti in vdanosti v božjo voljo stanovitnega ohranil in mu pomagal si v bolezni lepo plačilo za nebesa zaslužiti; sebi boš pa obilno dobrih del za nebesa pripravil, si v nebesih prijateljev zadobil ki bodo za te prosili in na sodnji dan boš iz ust Jezusovih vesele besede zaslišal: „Bolan sim bil, in si me obiskal; pridi tedaj in posedi kraljestvo, katero ti je pripravljeno od začetka svetá“. (Mat. 25, 36.) Bolečine Micke so h koncu leta nar večji stopnjo dosegle, bližala se je njena smertna ura; ali ona se je ni bala, zakaj rada bi bila umerla, ko bi bila božja volja, da bi bila rešena nevarnosti, Boga razžaliti, in da bi bila k svojemu Zveličarju Jezusu Kristusu in k njegovi prečisti materi Mariji, ki ju je vedno ljubila, priti, jih gledati in še močnejše ljubiti zamogla; pripravljena je bila pa tudi še dalje in še več z božjo pomočjo terpeti, da bi bila Boga s terplenjem še bolj počastila in si še lepši krono v nebesih zaslužila.

— Srečen je bolnik, kateri je pripravljen umreti, in svojo smert v zadostenje za storjene grehe Bogu daruje, ki se pa tudi dolge in hude bolezni ne boji, da bi se s terplenjem na svetu svojih grehov očistil, si obilno plačilo za nebesa zaslužil, in sveto voljo božjo spolnil. — Večkrat je bilo Micki v bolezni tako hudo, da

ji je bilo umreti, pa ji je spet preleglo. — Tako usmiljeni Bog z vsakem bolnikom ravná. Pošlje mu hude bolečine in težave, ga z njimi grehov in zasluženih časnih kazni bolj očistiti in njegovo ljubezen in zvestobo bolj poskusiti; dodeli mu pa zopet polajšanje, da se nekoliko oddahne in od vednih bolečin ne opeša; kakor pravi sv. apostelj Pavel: „Bog pa je zvest, ki vas ne bo pustil skušati bolj kakor premorete, temuč bo storil tudi s skušnjava izid, da jo zmagate“. (I. Kor. 10, 13.) — Dosti dolgo je bila Micka skušena in stanovitna spoznana, zato jo je Bog 30. grudnia 1854 na nebeško ženitnino poklical in kakor upamo precej srečnim izvoljenim prištel, katerih obilno plačilo popiše sv. apostelj in evangelist Janez v skrivnem razodenji 14, 1.

Z.

V.

ANA LACKOVA,

poštena keršanska déklič.

Pri vozni cesti med Ptujom in Radgono stoji na prijetnem hribcu farna cerkev sv. Antona. Okolj in okolj je obdana z lepimi goricami, ki prinesejo prav žlahno srago skerbnim vinográdnikom vsako leto. Ne zahman, da se imenuje „*sv. Anton v slovenskih goricah*“. Ondot se ti viditi dajo, na katero koder stran veržeš okó, krasote svetá, da se ti mora serce nasmejati in zahvalen spomin zdigniti na pobožne rajne farmane, ki so za svojo cerkvo iziskali zares naj milejši in naj lepši prostorček, pa tudi okó se bo pobožno ozerlo proti nebesom, in duša tvoja bo zahvalila Boga in njegovo vsemogočnost, s kateroj je tako modro in tako lepo okinčal hribe in doline po svétu. Ne več, ko 19 belih cerkvič stoji, če tje prideš, pred tvojimi očmi. Ako ravno hribec ni pre-

visok, na katerem stoji sv. Antona cerkev, vendar vidiš ondot na na vse štiri strani svetá prav daleko, in vsaktere lepote. Viditi zamoreš cveteče travnike in tihe doline, ki so po jutrih v jeseni z meglami napolnjene, morju celó podobne; videti zamoreš lepo mursko polje, ki z lepimi vesnicami proti solnčnemu vshodu pred teboj leži; spet na drugo stran zagledneš zelene gaje, po katerih noč in dan trobi slaviček svoje glasne pesmi; proti zahodu pa imaš pohórske in koroške planine, ki se zdigajo visoko proti nebu, in tvojemu očesu zapirajo pogled še bolj v dalne kraje. Kaj vse in kam vse vidiš od sv. Antona, na tanjko razlagati ni moj namen, temuč povabim te priti, in samemu se prepričati, za nobeno stopinjo, reči upam, te grevalo ne bó. Tukaj v toti fari je bila rojena Anca Lackova, verla déklič, kakove da bi bile vse dekleta, potler bi bilo pač veselo na svetu.

Pred Bogom je vse enako, kakovih je koli človek staršev rojen, bogatec in siromak, plemenitaž in v kožuh oblečen revež sta oba božja otroka, in kateri med njima več dobrega stori, on več velja, njegov je gospod Bog velkši prijatelj. — Oče in mati rajne Ance se smejo tudi bolj siromaški kot premožni imenovati. Oče, zidar, si s težkemi žulji služijo vsakdanjega kruha, večkrat jih pozove več ur daleko od doma najeto delo, mati pa so skerbno pri hiši gošpodarili, pohišstvo in druge reči vredovali, in malo Ančiko, katero jima je Bog podaril v zakonu, že od mladih nog vodili in učili na dobro. Radi so, kadar ste same bile, na večer na glas z njoj molili, in tako so vsadili v mladem otročjem sercu že zaran ljubezen do molitve. „Glej Ančika, so večkrat djali, kadar se je zdignila huda ura, se močno bliskalo in strašno ropotanje germlavce z zemloj majalo, glej Ančika in poslušaj! kako se Bogeč kregajo, bodi verla, da te ne bodo nikdar zrok imeli kaznovati, moli rada in varuj se greha.“

Mati imajo ključ do otrokovega serca, materna beseda, materni nauk ostane nepozabljiv za vsako hčer in sina. Kar mati govorijo, otroci redkokda pozabijo. Ptice naučijo svoje mlade pēti, starši svoje otroke živeti. Sad ne pade daleko od drevesa: to so vse stare resnice, pa vendar še današni dan popolnoma veljavne. To svedoči mala Ančika. Vsega pridnega se je od verle matere

navadila, in na njihove lepe besede nikdar pozabila ni. Ančika je bila verla in pobožna, in taka je ostala tudi Anca. Že otrok je rada molila, in do sledne ure moliti pozabila ni. Pač srečni so otroci, katerim Bog verle starše da, toti njim oskerbijo časno srečo, in tudi s keršanskoj izrejoj večno zveličanje. Otroci! molite toraj radi za svoje ljube starše, da njim sv. Duh razsveti pamet, naj vam z lepimi nauki in pobožnim zgledom pokažejo že v mládih letih srečno stezo keršanskega življenja, ktera človeka stori že na svéti srečnega, popolnoma pa osreči unkraj hladnega groba.

Gospod Bog je vstarem zakonu obečal pobožnemu Abrahamu, da bo njegov zarod pripeljal v deželo, po kateri teče méd in mleko. Svojo besedo je dopolnil po Mozesu, ki je čudovitno rešil zvoljeno ljudstvo Egiptjanskega jarma, odpeljal v pušavo, odkod je prišlo po mnogoterih britkih skušnjah v srečno obečano deželo Kanaan. Kar je bila rodovita dežela Kanaan za Izraelce, to je pridna šola za keršanske otroke. Ne samo čitati, pisati in računiti se naučijo otroci tam, posvetna modrost, brez pobožnega in vrnega serca je prazen klas, ki po konci stoji in za nič ni. V šoli se tudi marljivi šolarji naučijo poznati Boga, njegove svete zapovedi; in kdor tote pozna in spolnuje, je pravi kristjan in je celo srečen. Ančika Lackova je tudi rada v šolo hodila, si je, ko bučela méda iz rožic v šoli nabrala, keršanske čednosti. Kadar je v šolo prišla, se je pohlevno sedla na odločeno mesto, ni bila nemirna in razvajena, marveč tiho je čakala gospode učenike, in se je že njihovih besed in naukov na tihem veselila. Tako se je naučila lepo brati, pisati in računiti za nepoznano prihodnost.

Modre so Gospodove poti in nezapopadljive njegove misli, vsikdar pa pravične in dobre za pobožnega kristjana. Gostokrat ljudje tožijo, kadar se jim kaj nepovoljnega naključí, redki pa pomisli, da las ne pade z naše glave, brez znanja in dovoljenja božjega. Vse, kar Bog stori, je prav in dobro storjeno, če ravno človek ne spozna gostokrat za dobro. Ančika je še bila mala deklica, kda nji zbolijo pridna mati. Bolezen je od dneva do dneva hujša, moža in vse sosede strašne misli silijo, da se bo zgodilo kaj žalostnega pri hramu, videli so, da je v nevarnosti njihovo življenje. In res! vso vračitvo je bilo zastonj, smertna ura se ni

dala vstaviti. Mati, ljuba mati so umerli pridni Ančiki. Ostala je sirotica brez matere, dosta je pre jokala, ali vse mile solze njenih nedolžnih oces, prelite za ljubo mater, so tekle zahman. Mater-nega milega glasa ni več slišala, ali ostale nji so njihove lepe besede, vse dneve je rada na nje mislila, in kakor so njo naučili oni, tako je živela.

Otroci dragi! vsaki dan naj manje enkrat zdignite roke k ljubeznivemu Očetu nebeškemu, prosite za ohranjenje zdravja in življenja svojih ljubih staršev; kako velika dobrota vam so, če zdaj ne spoznate, gotovo spoznali bote, kadar jih ne bó več.

„Človek živi samo enkrat na svetu, in tistokrat naj vžije svoje življenje“, tako lapajo neumni posvetnjaki, čez da vejo, kaj govorijo, kakov nečednost berbrajo. Res je, da človek samo enkrat živi, pa umerje tudi le samo enkrat, in kam je drevo padlo, tam bo ležalo, kdor je umerl pravičen, bo dobro za neumerjočo dušo; kdor je umerl grešen, joj, gorje, stokrat gorje mu v pravični večnosti. Enkrat živiš, ljubi človek! ali tistokrat ne pozabi, da življenje, ki terpi samo za nektere leta, ni tvoj konec in tvoj namen; marveč življenje ti je dano, da z njim zaslužiš cveteč venec večnega zveličanja. Vedi, da boš za ves čas od perve ure, kadar si prišel k pameti, do hladnega groba, dajal ojster odgovor pred pravičnem sodnikom božjim. Bodi toraj čeden v mladih dnevih; ne daj se premotiti od zapeljivega svetá, ki mladim ljudem dosta obeta, pa malokaj dati zamore. Ne išči v grešnih dobrovoljah kratkočasa in zadovoljnosti; ne sklepaj nepoštenega znanja in ne zahajaj v slabe tovaršije; pisano kačo boš vjel, kder misliš vloviti srečo; pod pisanimi rožicami grešnega veselja leži strašen gad poln smertnega strupa, ki vsakega piči, kdor za-nj prime. Srečen! kdor beži pred njim, in se mu nikakor ne bliža. Tako je tudi storila Anca Lackova. Živela je resnično nedolžno, kakor se spodobi za keršansko deklico. Ni poznala razujzdanih tovaršij, ni iskala nepoštenih veselic, ki toliko mladih sere ognusijo in potegnejo v brezen vsaktere grehote. Naj rajši je bila sama.

Mladi ljudje, gredé v cerkvo ali iz cerkve, se radi zberejo na kupe, po poti dosti nepotrebnega, celo nepoštenega in grešnega klepetajo, in tako do trohice zgubijo, kar so slišali v cerkvi le-

pega in hasnovitega. Naša Ančika pa je vsakokrat šla sama po svojem potu, ni iskala kratkočasa v nepoštenem berbranju. Se vé, da je zato večkrat kako britko po uah dobila od prevzetnjakov, ki so njo zaničevali, kar je stara lastnost hudobnežev, kateri une pikajo, in se z njih norca brijejo, ki nočejo hoditi per njih po enaki stezi in z njimi enako ne živijo. Vendar Ančika se ni z dobrim sramovala, lahko je požerla britko besedo, dobro vedoča, da tisti, ki Bogu služijo, bodo uvek pisano gledani od svetá. Tako se je godilo Jezusu, Zveličarju našemu, tako se je godilo njegovim apostolom, tako se je godilo svetnikom in svetnicam božjim, tako še se zdaj godi in se bo godilo do konca svetá božjim služebnikom. To toraj ni nič novega, to pravega Kristusovega vojaka potreti ne smé, ter mu volje odvzeti pobožno živeti. Tako je Ančika, in prav je bilo, molila, in ostala stanovitna pri svojem naprejšvetju. Ko plaha serna je zbežžala, če je videla, da je prišla v kakovo nevarnost. Po plesih in nepoštenih dobrovoljah bi njo iskal zahman, to se tudi ne spodobi za nobeno pošteno déklič. Pri domanji mizi je sedela, in če je časa bilo, je kakovo pobožno knjigo brala, ter si tako na pošteno vižo čas kratila. Večkrat je tudi kakovo pošteno pesem zapela, in z njoj razveselila sebe in druge, ki so njo slišali. Ako je časa bilo, je skoz teden tudi rada prišla v cerkev, obiskat in hvalit ženina svoje duše, Jezusa Kristusa, v svetem rešnjem Telesu. Kaj pobožno je mlade léta preživela, v križih in terplenju vso upanje stavila na Boga, dokler ji je dotekla v cvečeči mladosti smertna ura, na katero bi kristjan uvek moral biti pripravljen.

Bilo je proti koncu mesca aprila 1855. Zima se je že poslovila, ljuba spomlad je nastopila. Solnce je hladno zemljo ogrevalo, vsa narava, z zimskega spanja prebudena, počne dihati in živeti. Enega dneva je ljubo solnce že zaran tako lepo zasijalo, da malokda tako. Anca je morala eno uro daleko od doma grabljat listja za stelo. Vesela, kakor je bila navajena, gre na svoje delo. Prav dobre volje je bila med tovaršicami, ako ravno njo je že večkrat obletela neka nenavadna slabost. Čedalje ji slabije prihaja, brez da bi komu kaj razodela od tega. Na en mah pa njo zgrabi tolika medlost, da se, ko mertva, zgrudi na tlá. Dolgo dolgo je bilo po-

trebno, dokler se spet zavé. „Le duhovnega, le duhovnega“ je hitro prosila, da bi oskerbela svojo dušo. Dolga je steza na uni svet in močno nevarna je ta pot, zato je za silno potrebno spoznala, z Bogom se spraviti, ktereга celó pravičen razžali po sedemkrat na dan. Prijela je pri ptujem hramu, kamur so njo bili zanesli, sveto popotnico, objačila je pobožno dušo z angelskim kruhom, in potler se je v božje roke in sveto voljo božjo popolnoma izročila. Velike bolečine in slabosti je terpela v svojem bolenju, pa vse z lepoj poterpežljivostjoj, ki je ni zapustila do posledne ure. Vredila je vse posvetne reči; kakvi naj bo njen pokop in kaj se naj za njeno dušo vse stori, je skerbno odločila.

Sedmega majnika svečer mi nekaj ne da doma ostati; kakor da bi me kaj zaklicalo, mahnem iz farovša. Grem od doma, čez da bi sklenil, kam da hočem. Na enem križopotju obstojim, sám pri sebi prevdarjajoč, na katero stran bi potegnil. Hodi k boleni Anci, njo obiskat, mi padne na misel; in hitro je bilo sklenjeno, že sem terkal proti hiši uboge bolene. Prav jo razveseli, kadar me zagleda, gleda me, gleda, kakor da bi me videla še le prvokrat. Pomudim se malo pri nji, in zdaj si zmisli, iti vunkaj, mačeha, ki je bila z njo sama doma, njo sprevodi in hitro nazaj pripelja v posteljo. Ni terpelo morebit tri minute, Anca zapre oči, in reven svet zapusti, stara okolj 24 let. Umerla je tako sladko, tako lepo, lahko in milo, da so me solze polile, nekaj od žalosti, da je umerla, nekaj od veselja nad lepoj smertjoj; in dolgo dolgo si nisem mogel odehniti in zabiti, kaj sem videl. Še zdajno uro se mi zdi, da slišim, kako veselo so zvonovi peli, kakor da bi se veselili, kadar smo jo v krilo černe zemlje hranit nesli, kde naj mirno spi in sladko počivlje do groznega dneva pravice božje.

Fr. Šrol.

Spomin rajne Ance Lackove.

Vse nad cvetjem se raduje,
 Kda spomlad se naglasí,
 Serce po njem pa žaluje,
 Kda v jesén ga mraz vmorí.

Hitro toplo leto mine,
 Merzel veter prihrupí,
 Gorke hribe in doline
 Vso veselje zapustí.

Mraz hudoben, hud sovražnik
 Rožice vse pomorí,
 Njemu le nastopi praznik,
 Kda po zimi vse vsuší.

Ravno tako brez smilenja
 Maha s kosoj strašna smert,
 Poleg božjega mišljenja
 Ona pleje sveta vert.

Grešne glave ona brije,
 Ker na svetu so le slak,
 Vreže nit vse hudobije
 In nje sune v večén mrak.

Pridno mladost, verle može
 Ona tudi pokosí,
 In iz zemlje tote rože
 V raj nebeški presadí.

K zgledu vsem nam je odvzela
 Anco Lacko tote dní,
 „Bog če 'meti“ je velela:
 Njo vmori brez milosti.

Palco je očetu sterla,
 Vam dekličem, vzela zgled,
 Vsem pa oči je odperla
 Da tud' mladi mora vmret'.

Kratke je živela leta,
 Dopolnila svoje dni,
 Vsem skušnjavam je odvzeta,
 Med pokojnimi tam spi.

Tiha mertvecov gomila
 Od zdaj njeni bode dom,
 Tam počitek je dobila,
 Jaz ga tud' tam najšel bom.

Vam dekletam z groba maha
 In na tihem govori:
 Kdor če priti sem brez straha,
 V božjem strahu naj živí.

„Tu pravice je dežela,
 Vse na tenko se splati,
 Tu bo vsaka duša žela,
 Kar na svčtu posadi.“

„Zveste Bogu ostanite,
 Pridnost tukaj vse veljá,
 Vsem skušnjavam se branite,
 Bog le pridnim plačo dá.“

„Zdaj pa srečno, srečno ljubi!
 Tudi vam bo enkrat kraj,
 In po moji kratki zgubi
 Vidli 'mo se spet nazaj.“

Fr. Šrol.

KERANSKI STARŠI SIN KERANSKI

C.

Prigodbe

žalostne in veséle, mladim in starim v podúk
in svár.

V vsaki stvari se razodeva stopinja božja *), le v človeku samem se sveti podoba božja.

Sv. Bernard.

Človek je pa zato po božji podobi stvarjen, da bi bil posnemovavec svojega Stvarnika.

Sv. Leon.

---

*) Vestigium Dei.

I.

KERŠANSKIH STARŠEV SIN KERŠANSKI.

(Po nemškem.)

V neki vasi je živel s svojo družino pobožen in spošten kmet. Njegovi keršansko zrejeni otroci so bili zgled mladini cele okolice. Vsi skupaj, otroci ko sarši, bili so pridni in znajdeni, prijazni in pohlevni, mirni in tihi, poterpežljivi in prizanesljivi, dobrotljivi in usmiljeni, pravični in resnični, brez hlimbe in zavida, radi veseli, pa skoz in skoz poštenega keršanskega vedenja. Oče in mati sta vse svoje dolžnosti dobro vedila in včestno spolnovala, nikoli niso sinovi in hčere četrte zapovedi ponemarili, in vsi, starši in otroci, so živeli po postavi, ki pravi: „Ljubi Boga čez vse, bližnega pa zavoljo Boga ko samega sebe“. V zadovoljnosti jim tekó dnevi za dnevi, léta za léti in čutijo se zares srečne. Pa na svétu je vse minljivo in spremenljivo, in prepričati tega se je mogla tudi ta keršanska družina.

Bila je huda in dolga vojska z močnem in terdovratnem sovražnikom. Antona, srednega zmed sinov zadene vojašina, in mogel je kar hitro se na pot podati in iti na vojsko. Ljubezen do sina je bila staršem, do brata pa bratom in sestram vzrok, da jih ta novica s strahom prešine in z žalostjo polni. Vidili so, da se morajo od svojega ljubljenca ločiti in tako hitro ločiti; in kar jim še posebno žali serecé, je grozna misel, da čaka smert marskterega vojakov na bojišču, in da vtegne ta tudi Antona zadeti, kterega tedaj, ako se to prigodi, nikdar več v časnem življenju vidili ne bojo.

Ali človek, ki vé in pozna svoj poklic, ki vé in razume namen časnega bivanja, in ne pozabi, da se nič brez volje božje ne zgodi, prepusti vse previdnosti božji, ter dá čast, in skazuje pokoršino temu, komur čast, komur pokoršina gre; spolnuje dolžnosti svoje, in če so tudi še tako težavne, natanjko, in najde ob času križev in britkost pravo, stanovitno tolažbo in resnično pomirenje serca edino le v dobri vésti in o osrečevavni zavédi, da je storil v vsem le to, kar je bil Bogu, sebi in bližnemu storiti dolžen. Takšina je bila tudi v tej kmetiški keršanski družini. Bili so vsi žalostni, zlo žalostni, ali vedili so, da morajo gosposki pokorni biti, da je vojaški stan pošten in silno potreben stan, da mora eden v tem, drugi v drugem stanu biti, da imajo človeka povsod radi, ako je pametnega in poštenega vedenja, in da pred Bogom le ta obvelja, kateri živi po svojem stanu lepo in ne oskrunuje serca. In ta zavéd je obderževala žalost v spodobnih mejah ter storila, da so starši kakor otroci, prepustivši vse previdnosti božji, se pomirili, in tudi Anton ves potolažen se podvergel z voljo svoji osodi. Marsktera solzica je sicer tekla o času ločitve, pa zaresno pobožne serca so se vedile upokojiti. V voljo božjo vdani živeli so spet ko poprej v svetej ljubezni in dragi zlogi ostali domá, med tem ko je Anton v divjem bojnem hrumu v daljnih krajih bival.

Vojska je že več let terpela, pa tudi naj manjšega sporočila niso starši od svojega sina, niso bratje in sestre od svojega brata dobili. Pisal je dobri sin gotovo kterikrat, pa v tako nepokojnih časih, v toliki daljavi od domačije kako lahko se list zgubi, kje zastane ter ne pride v odločeni kraj. Bilo je zato pa veselje dobre družine toliko večji, ko prejmejo čez več lét vendar enkrat pismo, in sicer pismo pisano od ljubega Antona samega. V pismu se dobri sin svojim dragim staršem zahvaluje za lepo keršansko izrejo, za dobre nauke, ki so mu jih pri vsaki priložnosti dajali in še posebno o času ločitve in slovesa. Pripoveduje jim, da ga je ravno ta keršanska izreja obvarovala velikih in mnogih nevarnost na duši in telesu; da je v nji najdel tolažbo v nadlogah in težavnih okoljšinah, pa tudi potrebno serčnost in junaški pogum na bojišču v bitvah kervavih. Zagotavljuje jih, da je ves zadovoljen s svojim

stanom, razklada jim marskaj, kar se mu je med tem časom pripetilo, priporoča se jim tudi v molitev, pozdravlja starše, brate in sestre, in ko zadnjič še upanje razodene, da bi vtegnil z božjo pomočjo jih čez nekaj časa zopet viditi, se podpiše kot častnika ali oficirja. Dete kompej! zakličejo vsi preveselo, naš Anton je pa častnik, je oficir! In pozabljeno je bilo vse, kar so žalosti zavoljo njega prestali. Le ena sama želja je še ostala v vsih, in da bi se vresničila, so molili starši ko bratje in sestre vsaki dan. In ta želja je bila: „Bog in angelj varh varvajta našega Antona in nam ga pripeljita zopet zdravega nazaj“.

Divji vihar kervave vojske potihne, ljubi, toliko pogrešani mir se zopet poverne, in vojaki hité razpušeni in vsi veseli po raznih potih vsak prot dragemu svojemu domu. Marskteri starši so svojega sina, bratje in sestre svojega brata, prijatelji in znanci svojega prijatelja in znanca radostno pozdravljali, serčno veseli, da zamorejo temu, ki ga ljubijo, čez toliko časa in po tolikih in takih nevarnostih zopet v roke seči, ter ga objeti. Pa žalovali so tudi očetje in matere, solzili se bratje in sestre, tožili prijatelji in znanci, ker marskterega z njih srede, ki je šel pokoren v vojaščino, ni bilo več nazaj; padel je na vojski in spi zdaj s sto in sto drugimi v tihem grobu hladne zemlje. Tudi Antonovi starši so od dné do dné pričakovali svojega ljubega sina. Sladko upanje jih je spremljevalo od začetka k počitki, jih je kratkočasilo s sanjami v spanju, in jih je zopet na jutro budilo, ter jih tolažilo in jim vun in vun strašno misel pobijalo: „Kaj pa, ko bi bil naš Anton na vojski ostal“?! Kteri razpušenih vojakov je skoz vas prišel, vsakega so skerbno opráševali po Antonu, pa v njih veliko žalost in vedno veči strah jim ni vedel nobeden kaj gotovega povedati. In ko je tako že preteklo več tjednov, tudi več mescov, in ubogi starši niso bili v stanu celo nič od svojega sina zvediti, jim ni bilo skoraj več dvomiti nad smertjo Antonovo. Mislili so si ga brez daljne dvombe v večnosti, in marsktera solza staršev, bratov in sestrá je tekla zdaj na tihem sinu in bratecu v mili spomin.

Ali resničen kristjan dobro vé, da tukaj na svétu nima nobena reč pravega obstanka; on dobro vé, da nam je odločena druga vse lepša domačija, da mora, to lepo večno domačijo do-

seči, naša perva, ter naj veči skerb biti; on vé, da se brez pripušnja neskončno modrega, dobrotljivega in milostivega Boga celó nič ne prigodí v stvaritvi, in ker to vé, tudi nikdar nikoli ne obupa, ampak prepusti vse božji previdnosti, in se utolaži. Tudi starši Antonovi, njegovi bratje in sestre so se podvergli vsi vérni in ponižni božjim sklepom, so sina, brata v milim spominu si ohranili, sledni dan se v molitvah njega spominjali in tako živeli ko zaresni, živovérni kritjani, vsi potolaženi, celej okolici kakor zmeraj tudi zanaprej v lepi zgled.

Enega dné, preteklo je že celo leto, od kar je vojska nehala, dospè novica v vas, da je celi polk kojnikov na potu, ki je bil dozday še v ptujem kraljestvu, pa odsihmal odločen, v bližnem mestu stati. V vasi Antonovih staršev in v vsi okolici je moglo vse pripravljeno biti, tako za vojake kot za konje, ker tu je imel prenočiti celi polk. Prijazno se jutro odmenjenega dneva pod jasnem nebom v solnčni svitlobi smehlja in vse je po koncu pričakovaje vojšakov junaških. Kakor drugem je bilo tudi Antonovim staršem odločeno kojnikov več. Prot devetem znanega jutra se zasliši dalječ tam trombni glas in kmalo se prične po cesti, ki pelje iz srednje visokega griča v planjavo, viti dolga dolga četa kojnikov. Versta za versto ni skoraj nehati hotla, in bližej ko so prišli, lepše jih je gledati bilo. Junaško so se vojšaki nosili na konjih, in konji ponosno in vsi živi pod njimi razgetali. Ko pridejo blizo vasi, jo vreže vojaška godba, polkovnik ko povelnik polka s svojim strežnim častnikom jaha pred njimi, vsa dolga sprelepa četa za njim, in tako jézdi celi polk mogočno in med veselo vojaško godbo v vas.

Vasčani se niso mogli berhkih kojnikov in čverstih konj zadosti nagledati; posebno so jim kaj dopadli častniki v sprelepi vojaški obleki, in med njimi njih povelnik polkovnik. Resnobno, pa vendar prijazno je bilo njegovo vedenje, in ko vidijo njega ko dušo celega polka, ter mu v spoštovanju in natanjkni pokoršini vse vdano, so sami se polne spoštovanja do povelnika čutili. Še bi bili radi več časa pasli svoje oči nad berhkimi vojšaki, ali bili so ti zdaj razpušeni, in vsak vasčanov je hitel na svoj dom, njemu odločene sprejet pa postreč jim.

Antonovi starši so si vse prizadjali, da bi bili njim odmenjene

vojšake prav dobro postregli. Saj so tudi oni sina pri vojakihi imeli, in o kako bi se jim dobro zdelo, kako bi bili hvaležni dobrim ljudem, ko bi vedili, da so tudi njega drugi prijazno na potu sprejemali in mu radovoljno postregli! Ni moglo skoraj drugače biti, solze jih posilijo, ker njih preljubi, in kakor so mislili, že rajni Anton, jim stopa spet živejše ko sicer pred oči. Ko tako, v milem spominu na svojega sina, vojakov, ki jih je bilo vse živo po vasi, pričakujejo, ugledajo v svoje začudenje povelnika celega polka s strežnem častnikom in dvema slugama počasi pa mogočno jahati proti njih domu. Vsaki vojakov se je spodobno povelniku umaknil na potu, in ga vojaško pozdravil; vidila se je tu mogočna veljavnost, zapovedovavna oblast in velika čast prednika enega polka. Antonovi starši in njih otroci gledajo zale kojnike in se jim čudijo, pa kmalo niso vedili kaj in kako, tako se prestrašijo, ker vidijo mogočnega povelnika obstati pred hišo, in s svojimi spremljevalci stopiti z konja. Še so bili vsi prestrašeni, ko stopi lepi, imenitni gospod v hišo, in ko jih vidi vse nekako boječe in plašne, jih prijazno nagovori, ter pravi: „Nikar se ne bojte, dobri ljudje, imeli ste sina, brata, ki je bil pred več lëti v vojaški stan poklican, služil je v mojem polku, in vas pozdraviti, prav serčno pozdraviti v njegovem imenu, sim tukaj.“ Slišati to, jim je bilo, ko da bi jih bila električna moč prebudila iz hudih sanj kar v trenutku v novo sladko življenje. Bog! zavpijejo vsi enoglasno, ali je mogoče, je li res, da ni — „Da ni mertev, povzame povelnik, ampak da živi, in je zdrav, vesel in zadovoljen. Pa kako, za božjo voljo, ali ne poznate več svojega Antona? Sim se mar tako spremenil, kar sim vojak in polkovnik?!“ Kaj takega slišati ni nikdo z te dobre družine pričakoval. Ko blisk jih te besede prešinejo, debelo, in ko da bi bili ukopani, ga v prvem trenutleji gledajo, ali glas, obličje, vse jim je če dalje bolj znano, in bistro okó materno in njeno serce spozna ga v tem hipu, in: „res, on je, naš Anton je, — Bog!“ — zakriči mati, in mati in oča objemata sina, sin starše, bratje in sestre se drenjajo k njemu, vsi pa jokajo v nepopisljivem veselju.

Moje zaderžanje, povzame Anton, zdaj toliki gospod, moje djanje in ravnanje, ktero imam vam, ljubeznivi starši, zahvaliti,

mi je za Bogom naj več pripomoglo, da sim od stopnje do stopnje povzdigovan zdaj polkovnik, ter v stanu, vam poverniti vse dobrote vaše. Jaz sim zadovoljen, sim srečen, tudi vi morate biti. Domačijo naj eden bratov prevzame, ostalih dveh bratov in sester ne bom pozabil, vi pak se napravite in pojdite z meno v mesto, ki je meni in mojemu polku odločeno, da vživete z meno vred mojo srečo. Preveseli starši so šli s svojim sinom v mesto, pa ne v kakem kotu, ampak na njegovi strani so jedli, če je tudi še več gospôde povablejno bilo. Bilo ga je viditi pogosto sprehajati se v otročje-prijaznem pogovoru s svojimi starši, in vsak, kdor ga je poznal, je mogel obstati: „Ta sin pač v resnici ne pozabi zapovedi: Spoštuj očeta in mater“. In ko so mu dobri starši čez nekaj let umerli, je molil večkrat s solznimi očmi na njih grobu, in ko je tudi njemu se smertna ura približala, je zapovedal, ga na strani svojih staršev pokopati. Še zdaj se spominajo prebivavci tistega mesta veselo keršanskega polkovnika, ker bil je pobožen hvaležen otrok, katerega so ljubili Bog in ljudje.

Juri Varl.

II.

SREČA OPOTEČA.

Marskterega človeka osode se tako čudno pletejo in vozljajo, da nas misel nahaja, kakor bi ne bila vse božja volja, kar se na svēti perpeti. — Tako zavozlana je tudi ova dogodba, kojo tukaj dragi čitatelj imaš, in iz koje se posebno mladenč ali déva marsikaj naučiti znaš, kar bi ti poznej v nauk služiti vtegnilo.

Pred nekoljkimi lēti je živel neki blagi vitez v velikem mestu Parizi s svojo enako žlahnoj suprugoj v lepi zakonski sreči dalej časa že. Toliko lepo sta se zastopila kot golobčeka; samo čez ne-

kaj časa sta jela neko tiho žalost na serci glodaje čutiti: bila sta namreč še brez otrók. Tudi to srečo jima Bog dá, in ju razveseli z verlim sinekom. Zdaj sta še le v novič oživela, in toliko bila vesela, kakor bila bi vnovič rojena; delala sta snutke in sklepe, kako bi ga bogoljubno in srečno odgojila. Sinek dragi, Ljudevit po imeni, še ni leta dni štel, kar Bog njegove osode koló drugače zaverti, kakor se je staršem zdelo. Oče je imel namreč še mlajšega brata, koji je bil svoje dni z drugimi tergovci tudi v Ameriko odrinil, in tamkje toliko obogatel, da je milijone premogel. Ta piše z Amerike domu do očeta našega Ljudevita, t. j. do svojega brata rekoč: „Dragi moj brat! Koliko željen sim, da bi še svoj dom, svoje kraje in ljudi videl, posebno pa Tebe, ki si mi nad vse ljub, še objel in kušnil! Hotel sim se od tod odpraviti, in z vsimi spet v Evropo prevesljati; pa žalibože! težka bolezen me je položila in toliko polomila, da mi ni upati, kedaj več svoje kraje videti. Večer mojega življenja se že mrači, zato sim že z Bogom in s svetom vse poravnal, in ker nimam nikogar drugega, sim Tebe, moj nepozabljeni brat! za občnega delčiča — erba — vsega premoženja postavil. Samo eno prošnjo še imam do Tebe, samo to veselje mi še stôri, in priveslaj, berž ko mogoče, do mene, preden umerjem. Ako še Tebe vidim, objamem in poljubim, — ako bi mi Ti oči zatisnil, koliko sladka bi mi bila smert! Pridi, toraj pridi! Sercoma se te veselim! i. t. d.“

Vitez, pismo bratovo prebravši misli, kaj bi bilo storiti, pa ne more sklepa storiti. Rad bi bil zares milo prošnjo bratovo dopolnil, rad bi ga še bil videl živega, tudi bi ne bilo modro, toliko premoženje v nemar pušati, tudi ga ni nevarna pot po morji plašila, ker je bil hraber mož, ki si je že veliko težav življenja skušil; — sama ljubezen do gospé žene kot supruга, in ljubezen do malega Ljudevita, kot očeta, ga je opoverala, ter se mu ni varno dozdevalo, tako dolgo od doma biti, in še manje pa je sodilo, nju s sebo na taki daljni in težavni pot jemati. — Supruга to slišati, se zavzame, in milo ji je pri serci, gospoda tako dolgo z doma pogrešiti; pa noče mu tudi ne braniti, ker si misli, da bi se ji vtegnilo danes ali jutre sponašati, da se je zavolj nje toliko premoženja zanemarilo. Po pretresanji sem in tje, si serce vzame, in

gospodu suprugu očito reče: da hoče tudi z jim iti, naj velja, kar rado. On jo odgovarja in plaši z nevarnostjo na morji, s težavami vsake verste, — živo ji na serce govori oskerbljivosti za dom, posebno pa za ljubeznivega sineka, ker ne bi bilo nikakor varno, ga ptujim ljudem pušati; pa vse besede so bile zastonj; ni bilo mogoče ji serca omajati. Njena je obveljala. Sklenjeno je bilo, fan-teka doma pustiti.

Kedar je že vse za pot pripravljeno bilo, izročita Ljudevičeka nekemu domačemu prijatelju v mestu, do ktereга sta vse zaupanje imela. Pismeno ga pooblastita za oskerbnika sineka, dóma in vsega premoženja, naj po svoji pameti ravna in gospodari, kakor se mu bo vidilo, dokler spet prideta. — Pred odhodom še mati svojega ljubčeka milo na serce stiska, kušnje, in za slovo s solzami poliva. Ne more od njega, zakaj bilo ji je pri serci, kakor bi ji bil kdo na uho pravil, da ga morebiti več vidila ne bo. Tudi hrabro vitežko serce očeta je bilo toliko pobito, da ni mogel besedice reči, ampak molče je solze brisal, in klaverno do voza taval, v katerem sta se do barkobroda peljala. —

Zares čudo to! kako pred velikoj nesrečoj neki glas pride človeku na úho praviti, in mu težko serce delati. Da bi mi vselej se tega glasa zavedli in deržali: oj, koliko zlega bi manj bilo, koliko nesreč bi se pristreglo. — Ravno tako v skušnjavi pred grehom všt in angelj varh po sramožljivosti svarita, in človeka tako rekoč nazaj vlečeta; pa žalibog! da ne maramo za to! — Kar se je obema dozdevalo, — pa nobeden drugemu povedati serca ni imel, — se je žalibog! vresničilo. Komaj le ene dni sta na morji, kar se vzdigne piš, in huda burja barko ob pečovje tréši, da se mahoma razleti, in kar je živega na nji bilo, — vse potone.

Že več časa je preteklo, preden se je ova nesreča v Parizi razglasila in na úho Ljudevitovega oskerbitelja došla. — Baš bote mislili, da so mu lasje od strahu po konci vstali, oči pa solze žalosti za rajnima zalivale, ko je to zvedil!? — Le počasi! Za njega velja naša stara prislovica: „Nobenemu pač zaupati ni, kdor z nami povžil ni en mernik soli“. Nesreča njegovih prijateljev je bila voda na njegovi málin; zakaj gerdún je dolgo že tuhtal in v serci želje pasel, naj bi se jima kaj takega pripetilo. — Brez pomude

je dom, drugo poslopje, vse zemljiša, vse denarje, z besedo: vse premoženje svojega oskerbljenca na-se spravil, ubogega Ljudevčka pa z govorom bolehnosti daleč zunaj mesta nekim kmečkim ljudem, — tudi nekaj v dnarjih po pismi poleg poslal, in po tem pismi obljubil, vsako leto zanj toliko poslati.

Tamkaj tedaj je ubogi zapušene siromaško stradal in siromaštvo ogrebal, dokler je njegovi oskerbitelj z njegovim premoženjem debelo se mastil, in mavhe polnil. Gerdún je svojo vèst toliko oglušil, da tudi malega plačila že drugo leto, in nikdar več ubogim rediteljom poslal ni. Alj vsejedno so zalega Ljudevita radi imeli in ga skerbno in ljubeznivo, kot lastno dete, v božjem strahi gojili. Sami so le toliko gleštali, kar so si na rokeh zaslužili, slabe létovne so pertisnile, in toraj lahko vemo, da jim je težko hodilo, Ljudevita brez vse pomoči dalej imeti.

Ravno že deveto leto ubogi Ljudevit spolni, kar mu reditelji neki dan z milim sercom razodenejo, da on ni pri njih doma, da ni jih lastni sin, in da ga ne morejo dalej več imeti, ker so preubožni. Ljudevit to slišati, milo na glas zajoka, rokice sklene, rekoč: „Moj Bog! kam bom pa zdaj šel? — kje so moj ata in moja mama?“ — Stara dva se posvetujeta, kam in kaj z Ljudevitom? — Na to mu povesta, da imata v mestu neko znanko, staro gospó, do ktere ga bota poslala. Neki vešan ravno v mesto namenjen, maliga Ljudevita s sebo vzame, in stara dva mu data tudi še pismo tistega gospoda s sebo, ki jima ga je nekdam z Ljudevitom poslal, ter ubogega Ljudevita učita, naj s tem pozveduje, kje bi ovi oskerbitelj, alj morebiti še tudi roditelji najti bili. Ljudevit milo joče, težko mu je, svoje dosedajne starše zapustiti. Tolažita ga, blagoslovita, in tudi objokana za jim gledata, kajti je Ljudevček le zmiraj jokaje nazaj se oziral. —

Veliko mesto vgladaje vbogemu Ljudevitu serce klepeče, in tudi ga zaboli, ko misli: „Bog vé, kaj bo z menoj, kako se mi bo godilo!“ — in spet ga solze posilijo. Vešan ga do znane gospé pelja, koja ga je ljudomilo in prijazno sprijela, kajti je bila dobra duša. Rada je taka, da dobri ljudje so ubožni, in ne morejo storiti vselej dobro, kar se nakanijo; taka je bila tudi tukaj. Stara gospá je sama komaj s pičlim živežem shajala, in ko ji težko hodi,

fanteka gojiti, mu svetuje, naj se v mestu pri kaki veliki hiši za malega pošilence ponudi. Po velikih mestih in pri večih hišah je namreč šega, da strežeti in drugi službeniki velikih gospodov še imajo za male pote in pòsle tudi male pošilance, da kako pismo, alj drugega kaj prinesejo ali odnesejo i. t. d., in zato kako jed, obleko, alj kaki krajcar dobijo. — Ljudevit, če ravno na kmetih odgojen, vendar neplašen in priljuden, staro vboga, gre po mestu, sam ne vé, kam, — in pride — kamor ga osoda, ali prav rečeno: kamor ga božja roka pelja, — pred poslopje, veliko ko palača, nekega imenitnega in bogatega gospoda, koji je prvi svetovavec sodništva bil, kakor je pozneje zvedil. —

Že več dni se Ljudevit okolj ove hiše in njejnih strežetev in službenikov muza, urno in natanjko stori, kar mu kdo vkaže. — Neki večer ravno med podvojnimi na ulici stoji, ko gospod z enim strežetom pešec domu pride, in fanteka, ki mu je naproti tekel in roko poljubil, bolj čversto ogleduje. Neplašenost, vljudnost, čedno beli obraz z modrimi nježnimi očmi fanteka mu dopade, temveč, ker je sam tudi ljubeznive otročiče imel. Prav pohlevno fanteka vpraša: „Kdo si pa ti, moje dete?“ — „Ubogi zapušenec, mili gospod!“ — „Kdo so bili pa tvoji starši?“ — „Bog sam vé, mili gospod!“ — „To je čudno; od kod si pa?“ — „Pravijo, da sim iz ovega mesta, mili gospod!“ — „No, tako boš vsaj vedil, kde so starši prebivali?“ — „Ne zamerijo, mili gospod! sim še le neke dni tukaj.“ — „Kde si pa prej bil?“ — „Daleč od tod na kmetih, mili gospod!“ — „Kak si pa tje prišel?“ — „Ljudje mi povejo, da so me lèta starega tje zanesli. Pa od tistihmal ni nihče več od mojih staršev povedati vedel.“ In tako je Ljudevit dalej dopovedoval, da so ga krušni starši v mesto h tej stari gospej poslali, pri koji še zdaj prebiva, in — —. Zdaj ni mogel več pregovoriti, jok ga posili, se ihti in si oči briše. — Blagi gospod urno strežeta do stare gospe pošle, kakor je Ljudevit povedal ulico in hišo, kde prebiva. — Gospá vse za istino poterdi, kar je Ljudevit povedal, in pristavi, da bi vtegnil fantek otrok kakšne žlahne rodbine biti, pa ni mogoče pozvedeti njegovih roditeljev. — Gospod nad tem v serci milo ganjen, fanteka za roko primši vpraša: „Ali bi te veselilo, se kaj boljšega naučiti? — ali bi kaj pridni bil?“

— „Oj, premili gospod! kako rad bi roke in noge takemu do-
brotniku kuševal! kar bi mi le rekel, bi rad vbogal, in prav pri-
den bi bil!“ — „No, bomo že vidili!“ reče gospod, in veli stre-
žetu, ga s sebo do gospé peljati. Gospá smiljena, slišati, kar ji
gospod od fanteka pové, ga od nog do glave novo obleči dá; prav
lično se mu gosposka obleka vdá; bilo je poznati, Ljudevit bi vte-
gnil vendar le gosposkega rodu biti. Prav vljudno po domače se
zdaj Ljudevit z domačimi otroci kratkočasi, pa tudi ne zamudi,
svoje male opravke tenkoma storiti. Gospodu nježno in pohlevno
obnašanje fanteka dopade, in ga veseli, da mu je dobitnik, in v
glavo si vzeme, njegovi zarod zvedeti, pa oslediti, od kod da je. —

Nekaj časa potem Ljudevita popolnoma na skerb vzame, ga
dá v gojivnico *), in plačuje za-nj. Ljudevit je svojo obljubo tako
zvesto spolnoval, da ni samo v uki, temveč tudi v čednem obna-
šanji vse verstnike prekosil; toraj je gospod sklenul, ga v viši
šole dati. Tudi v latinskih šolah se je toliko poganjal, da je skor
vsako leto prvi bil. Po tem takem si je ljubezen in milost svo-
jega dobitnika toliko pridobil, da ga je gospod kot šolca modro-
slovja svojim starejšim sinam za pajdaša — mlajšim pa za učitelja
postavil. Kot brata so ga večji ljubili, in mlajši spoštovali,
pa tudi starši ga kot svojega sina imeli; ravno tako so ga go-
spodične hčere braterno rade imele, posebno mu pa mlajša Ana
dobra bila. Njegova pohlevnost, resnična bogoljubnost in modra
beseda ga je čedno znašala. —

V takih okoljšinah — žalibog! — marskterega mladenča kru-
hasitost znori, in omotica verže: ali Ljudevit je čversto ostal, ter
zmirom pred oči si stavil, kdo da je, da on namreč le od dobitne
roke živi. To ga je prevzetije ovarvalo, in toliko več priganjalo,
da je le prilike iskal, kako bi svojo zahvaležnost v resnici doka-
zal, in se tako še bolj prikupil. — V 23. letu svoje starosti je
tudi že pravdoslovje doveršil, ter dorastel nadepolni zali mladenč.
Njegov očetovski dobitnik, koji je med tem tudi predsednik sod-
nije postal, mu zdaj tajniško službo v sodbi dá, — in kakor prej,

*) Gojilnice so v velikih mestih učilnice, kde odgojenci poverh šolskega
uka tudi vso domačo oskerblenje imajo.

je odsihmal še bolj si glavo belil, kako bi njegov dom in rod zasledil, o čemur je tolikokrat z njim in drugimi se pominjal, pa vse zastonj. Tudi do unih prvih krušnih staršev na kmete se peljata pozvediti prave reditelje, pa tudi vse zastonj. —

Že je namenil gospod si zastran ovega pozvedovanje skerb iz glave stirati, ko neki večer nenadoma v Ljudevitevo sobo stopi, in ga neke reči pregledovaje vsega zamišljenega najde. Ljudevit ostermi, rudečica ga preleti, in skerbno iše nekove reči v culico zavezaje skriti. „Kaj pa pregleduješ, moj sin? kaj pa imaš skrivnega, da bi ne smel jaz viditi?“ — Ljudevit ne vé, berž odgovoriti; in vendar se pomisli, ter reče: „*Moj predragi gospod dobrotnik! ravno danes je 11 let, kar je božja previdnost me v Njihovo hišo pripeljala. Da me Njih dobrote ne bi omotile in prevzele, da se zavém, kdo sim, in da le od Njih roke živim: zato včasi oblicko pregledujem, v koji sim sem prišel.* Vidijo, mili gospod! to je revna capasta komžolica, in tukaj pa lózne hlačke, v kojih sim toliko srečnega se mislil, da so me Njihovi strežeti za pošilenca imeli in mi živež dajali, — in tukajle pa je pismice, koje je gospod z menoj vred mojim prvim rediteljom poslal, ko me je v rejenstvo dal.“ — „Moj ljubeznivi in hvalečni Ljudevit! reče gospod, ga objema — ti si mi vedno mojo skerb za te lepo povračeval; — povej mi pa, moj dragi sin: zakaj mi pa ovega pisma nisi dozdej nikdar pokazal? Več bi bilo hasnilo, kot vse drugo pozvedovanje roditeljov!“ — „Pač res! veli Ljudevit, pa nikoli mi ni dozdej na misel padlo, da sim ga v komžoljci hranjenega imel.“ — Gospod pazno prebere pismo in shrani; zadosti je zvedel. Poznal je namreč gospoda s podpisanim imenom, od kojega se je vedelo, da je tako rekoč čez noč obogatel, in se zdaj košato šopiri. —

„Krivičnik na gori krivice sedi, pravičen pa milo pod goro ječi; alj svet se obrača, bo zvernil goró; pravičen bo zgoraj, krivičen pod njo.“ To je stara prislovica, in tukaj se poterčila, da je resnica. — Gospod s pismom v žepi besede ne reče družega, kakor Ljudevitu veli, svoje ime na prazni kolek (štempelj) podpisati, pa mu ne pové, k čemu? — Gospod mili, tudi nevtruden in zmeden pravdopravnik in sodnik odsihmal dan na dan skerbno pisari, in zdaj tu, zdaj tam pote in pôsle ima, samo, da bi Ljude-

vitove reči poravnal, in res je bil tako srečen, jih o nekih mescih dognati. — Ljudevit od vsega nič ne vé, in marljivo v svoji pisarnici sedi; samo to se mu nenavadno dozdeva, da gospod le malokdaj njega več za pisarja na sodbinske opravke s sebo jemlje, ampak sploh le sam gre. Pa tudi to ga ni toliko motilo, ker ga je veliko zastalega dela v lastni pisarni priganjalo, in si toraj misli: gospod ga noče v tem muditi. —

Neki dan po objedi pokliče gospod Ljudevita k sebi, in mu naroči, se praznično obleči, ter pojde z njim k nekemu vitezu, po imeni R..., kateri ima važne opravke sporočiti. Ljudevit vsake prilike vesel, kjer bi kakovo sodniško znajdenost zamogel se naučiti, hitro pride. Vsedeta se v kočijo, in peljata se v krasno palačo, kde nju mnogo bogato oportanih strežetov spodobno sprejme. Ne mudita se z njimi, in gresta urno svoj pot po kamnitih rezanih stopnicah, in gospod predsednik pelja Ljudevita skoz dolgo verstó krasno nakloženih sob do pisarne, vzeme strežetu z rok velik zvezik pisem, in jih na mizo položi, rekoč: „Ljubi Ljudevit! najvažnejše pismo sim pozabil. Počakaj tukaj, in čitaj tačas ove pisma pazno; pridem kmalo nazaj“. — In zdaj si dragi čitatelj misli zavzetje Ljudevita! Pervo pismo naverh, ki ga v roke vzame, je bilo pisanje njegovega dozdajnega dobrotnika, ki mu veli: „Moj ljubi sin Ljudevit! nikar se preveč ne čudi! posebno pa varuj se, le besedico svojega zavzetja do službenikov zgovoriti! Ti si zdaj v svoji palači, na svojem domi. Goljuf, ki te je ob vse spravil, in Tvoje lastine, kakor bi njegove bile, jako pomnožil, je zavolj svoje goljufije, katero je pri sodbi obstal, za vse žive dni na galéjo *) obsojen. Supruga njegova pa, zvedeti, s kakim gerdunom je bila v zakonu, se je dala javno razporočiti. Bila je starožlahne kervi, in slepár jo je z ponarjenem žlahnopisom in tudi goljufnem kerstnem listom prekanil, kakor bi bil tudi žlahnega rodu. — Med pismi najdeš javno sodno sporočno pismo, po katerem zdaj vso pravico in lastino prejmeš, ktera obstoji, kakor boš dalej v pismih tudi najšel, v velikih zalogih gotovine, množini poslopja, pristav, zemljiša, v tej palači i. t. d. —

*) Galéjo voziti morejo ob velikih vodah obsojeni hudodeljci tako, kakor pri nas priprežena živina barke in ladije vozi.

Ostermí, ko to bêre, ne vé, ali je resnica, ali se mu sanja? bere in spet bere, — dokler vendar verjame, da niso sanje, ampak da ga je njegov očetovski dobrotnik po tem načini hotel nadoma razveseliti. — Vstane in gre po vsim poslopji pregledovat; vidi toliko bogatije po vsih sobah in prostorih, najde tudi veliko omaro nove krasne obleke nalaš pripravljene z drage robe; — in kadar vse svoje imetje že vidil je, pozvoni, in vkaže pridšemu strežetu, ga krasno obleči, in najlepši kočijo pripreči, in se odpelja — kam? — v staroslavno škofovo cerkev, kde je pred altarjem klečé kralja vsih kraljev otroško ponižno zahvalil, da ga je od prvih let toliko milostno ohranil in oskerbel, in ga zdaj toliko povzdignul, — prosil za milost, da bi zamogel posihmal po njegovi sveti volji živeti, modrost in ponižnost ohraniti, in se z njoj prevzetnosti obraniti, — obljubil tudi, svoje premoženje za božjo čast, za prid in tolažbo potrebnih, in sebi v pomoček zvelečanja modro obračati. — Ko odmóli, se v kočijo vsede, in veli do gospoda predsednika peljati. — Stari strežej, — neki Neme — koji je Ljudevita pred 15 leti kot ubožnega pošilencea sprejel, se zavzame, ga zdaj tako imenitnega v kočiji pripeljati se, in zažvenklja po šegi, kadar se kaki veliki gospod pripelja. Ko se z očmi srečata, oganeta misel eden drugemu, in obá se nasmehljata. Pa je tudi moglo vse pohlevnemu Ljudevitu od prvega do zadnega pri hiši vdano biti, ker je znal ljudomilo in pošteno se z vsimi obnašati. —

Zdaj Ljudevít nagloma po stopnicah teče, in stopi v sobo svojega gospoda, koji je ravno s svojimi pri mali-južini sedel. On proti gospodu, gospod proti njemu plane, in eden drugemu v rokah, solzita se, besedice ne pregovorita; — ko se razkleneta, gospod Ljudevita svoji gospéj, in vsim svojim kot viteza R... nazóve ali imenuje, in njegovo dosedajno dogodbo pripoveduje. Vsi se čudijo nad božjo previdnostjo, srečnimu Ljudevitu blagoželčijo, — in večer v velikem veselji sklenejo. Naj večje veselje pa je hčer Ano sprehajalo, in Ljudevitu so se vmés solze veselja vtrinjale. — Ko mu zdravico napijejo, in ko Ana s svojo čašo terči, se Ljudevít ne more več premagovati, kupico opet nalije, zahvalo napije, potem pa pred gospoda stopi, rekoč: „Velikodušni, premili

moj gospod dobrotnik! Oni so me z prahu siromaštva do blišče visokosti povzdignuli; za Bogom imam le Jim samo zahvaliti za to, kar sim in kar imam. Naj bi tudi polovico svojega imetka Jim k nogam položil: kaj bi bilo to za toliko ljubezen, za tolike dobrote?! Od mojega 9. leta so mi bili usmiljen, dober oče, naj bodo, prosim, — (poklekne) tudi posihmal moj oče ljubeznivi, in naj mi dajo pobožno Ano v zakon! Nisim ji bil preporedni, da mi je toliko prijateljstva in spoštovanja skazala, dokler sim revež le od Njihove dobrote živel: naj toraj moje veselje zveršijo mi, da zamorem z njoj svoje življenje in premoženje deliti. Iz Njihove dobrotne roke sim prijel prvo polovico sreče, iz Njihove roke upam tudi drugo polovico zadobiti“. —

Stari častivredni gospod je bil nad tem do solz ganjen, pa tudi ga je veselje sprehajalo, da je tako srečno svojo delo sveršil. „Kar zakon zadeva, je rekel, naj Ana sama stori, kakor se ji zdi“; — saj boljšega ženina od Ljudevita bi ne bil mogel ji svetovati, ne dati. Ene tjedne potem je bila poroka. Hvaležni Ljudevit je svojo nevesto tolikoveč ljubil in spoštoval, ker je bila hči njegovega očetovskega dobrotnika in milega prijatelja, kojemu je vso srečo zahvaliti imel. Veselo življenje, kot v malih nebesih, se je za-nj začelo; ali v svoji sreči in v pozemeljskem veselji mu ni serce okamenelo, hvaležno se je spomnil svojih nekdajnih siromaških rediteljov na deželi. Berš ko je vtegnul, sta se z dragoj ženoj peljala, jih obiskat, sta jih htela s sebo v mesto vzeti, in jih otroško preskerbeti. Ali stara dva, od mladih nog svojega kraja vajena, nista mogla se dati pregovoriti, tožilo se jima je preveč po svojim krajih in znanih ljudeh. Toraj sta prejela bogate darila in vsega, česar je treba bilo, jima stare dni polajšati in prijetne storiti. —

Povh.

III.

POBOŽNI PODOBAR.

Bilo je aprila 1852 pripoveduje neki popotnik, ko me je moj prijatelj v Rimu v delavnico nemškega podobarja Ahtermana peljal. Ne bom je pozabil ure, katero sim tukaj doživel. Podobar, mož krepke postave, nekaj čez sredno velikost, z zarašeno brado, z velikimi sivkastimi pa zvestoserčnimi očmi, z odpertim poštenim obrazom, kak petdesetletnik, naji prijazno sprejme. „Snetje iz križa“ je bil ravno dokončal — delo, v resnici lepo in veličastno izpe-ljano, polno globoke in kaj ginljive čuti. Marija z božjim detetom, razpelo (britka martra) in druge podobe so najne čutila ravno tako zavzele. Vidilo se je, da ti umetnik ves živi in giblje za to in v tem, kar dela, zato pa tudi njegove déla zmerom k sercu govorijo. Le tam pa tam bi bil podobe še nekoliko bolj popolnoma izlikane želel, česar sim ga tudi opomnil. Ali ponižni podobar mi kar nič ne zameri, in mi z naj ljubeznivši odkritoserčnostjo pripovedovati začne, kako še to in uno popraviti misli in tudi zaupa, da se bo dalo. „Toda moje roke so mi za take natanjčne popolnosti pač že nekoliko pretežke, ljuba gospoda“, jima odgovori na dalje, „če kdo do svojega tridesetega leta z oralom kmetuje, pač ne more drugače biti, da tudi terde in težke roke ima.“

„Kako“, ga vprašam, „ali ste Vi do tridesetega leta kmet bili?“ Ko mi podobar to vprašanje poterdi, ga prosim, da naj nama pové, kako da je bil v stan potem še takšen umetnik po-stati. „Moj Bog“, pravi umetnik, „to se je čisto posebno zgodilo, in ko bi mi Bog očitno pomagal ne bil, bi pač ne bilo z meno tako daleč prišlo. Že zgodaj sim bil svoje starše zgubil, potem

sim sirota prišel k svojemu uju, — maternemu bratu, ki so majhno kmetijo imeli in me izredili. Pri njih sim pozneje za hlapca služil. V svoji mladosti sim se žalibog le malo naučil, brati in pisati komaj za silo. Posebno veselje do rezlarije pa sim že kot šolar imel; veliko ljubše od šolskega nauka mi je bilo. Kar mi je ob delavnikih od šole časa ostalo, sim moral doma pomagati, le ob nedeljah in praznikih sim včasih za svoje veselje toliko časa najdel, da sim kako poleno v roke vzel in zdaj to zdaj uno izrezljal. Ali ravno zavolj tega sim dostikrat veliko krega in zmerjanja prestati moral. Ker se pa doma nisim več z rezlarijo pečati smel, — uje so mi bili ojstro prepovedali, — in nehati vendar nisim mogel, mi pride kmalo na misel, da lahko svoj šolski pot v to obrnem, posebno ker sim daleč v šolo imel. In to sim tudi storil. Svoje delo sim pa pred šolo v eno votlo drevo poskrival. To mi je enkrat veliko žalost napravilo; med tim namreč ko smo v šoli bili, je moj že skor čisto zgotovljeni Kristus iz svojega skrivališča zginil. Pozneje sim zvedil, da mi je to neki potuknjeni sošolec, kateri ga je osledil, vkljub bil storil. Da me niso pustili dolgo v šolo hoditi, si lahko mislita, ker velike dobrote šol, kakor še zdaj kmetje tam pa tam — niso zadosti ceniti vedli; moral sim se doma hlapčovskih del privajati. Pozneje mi uje umerjejo in pozabijo zadno sporočilo storiti. Premoženje je drugim v roke prišlo, jaz sim moral pa s praznima rokama po svēti. Tako zapušen se podam v mesto Monastrovo k nekemu mizarju, pri katerem sim že prej enekrat bil in mu svoje rezlarije pokazal, ki so mu tudi dopadle. Pri njem stopim v nauk in on me je rad vidil. Kakor je znano, se znajde v Monastrovem lepa gotička cerkva. V to sim vsako nedelo in zapovedan praznik k božji službi prišel; po opravi pa sim se dostikrat delj časa v njej pomudil, da bi bil lepo rezlarijo po cerkvenih stolih toliko bolj ogledati zamogel. Kar mi je dopadlo sim o priložnem času doma posnemati skušal. Tačas je gotička oprava spet v šegi bila, in moj učenik je pogosto kaj takega ali nanovo v delo dobil ali pa samo za popravo; kar je rezlarije bilo, je večidel le meni izročil. Enega dné pride imenita gospá v našo delavnico, molivnik (stol za moliti), kterega sim bil jaz izdelal, ogledovat. Zlo ji je bil dopadel. Moj učenik ji pokaže tudi déte Jezusa

in rožni brajdelc, katero oboje sim bil tudi jaz naredil. Ta gospá vzame oboje seboj v kočijo ter pokaže nadpredsedniku, ki je te reči v Berolin poslal. V kratkem pride pismo do mene: da naj v Berolin pridem, kjer bom v ondotni umetnišnici (šoli za umetnike) denarno podporo dobil, se višej izšolati; zravno mi je bilo tudi 18 tolarjev za pot poslanih. Poln veselja in lepe nade se kje napotim. Šlo pa mi je v Berolinu iz prvega koli slabo. Umetnijski gospodje me zavolj moje starosti niso hotli v šolo sprejeti; vendar me k umetnijskemu vodju peljajo, kateri se pa, ko sliši, da sim že trideset let star, na glas nasmeji. Ko mu cvetlični brajdelc in dete Jezusa, ktera sim bil jaz zgotovil, pokažejo in mu oboje dopade, me revkš vpraša: „Kje ste se to učili?“ Ves plah mu odgovorim: „To sim se sam od sebe naučil.“ To ga nekoliko bolj paznega stori, in reče mi pa še zmerom odkimovaje, da hoče poskusiti in me v risarsko šolo vzeti. V tej šoli sim same mlade součence najdel, ki so mi veliko kljubali in me vse sorte nadlegovali. Sevó, da se nisim za to ravno veliko zmenil, vendar mi je težko djalo. En tjedem preteče in šolski vodja pride v učivnico gledat, ter praša učitelja, kakšna je kaj z meno. Učitelj mu pové, da je z meno čisto zadovoljen, pokaže mu tudi risanje, katero sim bil v tem kratkem času zgotovil. To je vodju dopadlo. Hitro me v višji razred prestavijo, kjer sim se že izdelovanja podob učil. Zdaj se mi je na boljše spremenilo; britkost, ki me je dosihmal stiskala, me je jela popušati; bil sim vstan, se nauka svojega poklica s pravim veseljem poprijeti. Dve lěti, na katere mi je denarna pomoč odločena bila, so hitro pretekle, in, čeravno sim se v svoji pridnosti veliko trudil, sim vendar zdaj k svoji žalosti zvedil, kaj mi še vse manjka. Odkar mi je denarna pomoč prenehala, nisim več vedil, kako se bom preživel, ker nisim ničesar več gledštal, in mnogi dan — verjemita mi, moja gospoda! — je bilo ljubo solnce edino toplo, kar sim vžival. Enkrat ko se me je huda otožnost polótilla, sim posebno serčno molil in Gospoda pomoči prosil. In prišla je! —

Kake dve uri po molitvi dobim veliko težko pismo z dve sto tolarji. Pred nekoliko časom sim bil namreč en zgled za poboljšanje drevesa ali pluga izdelal, ker sim si bil kot nekdanji kmet

neko vednost o tej reči pridobil. Ta moj izdelek sta bila dva moja dobra znanca na obertniško razstavo prinesla, kjer so za takšno izboljšanje darila izpostavlene bile. Med štirideset izdelki te verste je bilo darilo mojemu spoznano. Kako mi je tačas pri serci bilo, si ljuba gospoda, lahko mislita; pri svoji shranljivosti sim bil spet vstan, se dve leti še v Berolinu šolati in si poverh še kaj prislužiti. Pozneje sim prodal eno podobo Kristusa, in sim toliko dobil, da sim zamogel iz Berolina v Kararo na Laško popotovati, kjer bi se bil rad naučil podobe tudi iz marmora izdelovati. Tukaj sim ostal eno dobro leto, od tod sim šel v Rim. Tukaj že trinajst lēt živim, in zdaj se mi boljše godi, kakor zaslužim, če ravno sim bil perve lēta tudi tukaj hudo poskušān. Ves svoj prihranek sim bil na izdelovanje velikega razpela v Kararskem marmoru obrnūl. Marmor, orodje, oblike i. t. d. potrebujejo velike stroške. K temu je delo več časa vzelo, kakor sim mislil; bil sim primoran dolge storiti in še lakoto terpeti. Bil je že tretji dan, da nisim bil nič več jedil in brez tolažbe sim sedel pred svojim križanim Jezusom. Kar pride neki jezdec po poti, ki pred mojo odperto delavnico postoji, delj časa mojega Kristusa ogleduje in h koncu me vpraša, ali je to delo naročeno. Odgovorim mu, da ne; kar se vsede, jezdi naprej in besedice več ne reče. Na večer dobim od enega prijatelja tri dobre krajcarje, s kterimi sim si kruha kupil in ves nemiren drugega jutra pričakoval. Jutro pride in kmalo tudi dve kočije polne gospodov in gospá zvnaj pred mojo delavnico postojite. Eden med njimi je bil včerajni jezdic, nek bogat knez in njegova gospá rojena vojvodinja. Moja delavnica je bila kot hlev za tako imenito gospódo, rad bi jim bil sedež ponudil, pa nisim gleštal stolov zvnaj dveh, na katera sim hotel dolgo desko položiti, da bi vsaj bili vsi sedeti zamogli. Takšino zadrego mi je moje ubožtvo pripravilo! Da so se vsi za mojo čudno ponudbo zahvalili, se tako vé, in me le vprašali, koliko jaz za svojega Kristusa hočem. Jaz pa jih prosim, da naj ga sami ceniti blagovolijo. „Je že prav,“ odgovori kneginja, „Kristus je naš, in jutre bomo spet tukaj.“ Prišli so tudi gotovo, ogledujejo moje dela in jih hvalijo. Kar pri-nese sluga na kneginjino povelje težko vrečico iz kočije. Iz nje potegne kneginja en ovitek zlatov za drugim. Jaz jo stermé gledam,

in ker se mi je preveč zdelo, jim rečem: „Stojte, stojte, je že to veliko preveč“. „Tako je ravno prav,“ mi žlahna gospá odgovori izpraznivši vrečico zlatov, ki mi jih je bila namenila. Potem me pozdravi in gre. Te velike sreče sim se komaj sčajmal; roke so se mi tresle, ko sim težke ovitke zlatov spet vkup spravljal in jih pod svojim razterganim plajšem skrivaje domu nesil.

Nikoli mi ni kava, ktere že dolgo nisim bil več okusil, tako dišala, kakor zdaj, ko sim iz ubožca bogat mož postal. Moje pervo je zdaj bilo, vse dolge poplačati, potem se pa spet kakega velikega dela lotiti. Delj časa potem se mi je prav dobro godilo. Vendar še vse poskušnje za me niso minile. Dvakrat že sim bil zvedil, da Bog tistih, ki v njega zaupajo, ne zapusti; ali to še ni bilo zadosti k moji poskušnji. Spet sim bil v dolge zabredel, pa ne po zapravljivosti kakor marskateri, ampak po velikih stroških za eno podobo Matere Božje, katero sim bil sklenul kolikor mogoče popolnoma izpeljati, bolj pa kot vse to me v nove dolge zakopala goljufija mnogoterih ljudi, katerim sim kot dobroserčen Nemec preveč zaupal. Tako tedaj sim bil ob lepe dnarje in pri svojem stroškov polnem delu nanovo v veliki zadregi. Sila, ki me je zdaj stiskala, je bila zmerom večí, in spet sim moral poskusiti, kaj se pravi lakoto terpeti. Vendar se nisim hotel tudi zdaj kakor v enakih okoljšinah poprej nikoli tistej nevarnej nevtolažnosti prepustiti, kakor mnogi drugi, kedar jih revšina stiska ali kaka druga nesreča zadene, ker sim dobro vedil, da po takem se nesreča ali križ še večí stori in za toliko težej prenaša: „Naša pomoč je v imenu Gospoda, ki je nebo in zemljo stvaril“, sim si po svoji stari navadi mislil, ter sim se poln zaupanja k njemu obrnil, ki tudi červiča v prahu ne zapusti. Vse svoje potrebe sim mu bil v gorečej molitvi sporočil, potem pa svojo novo pred kratkim zgotovljeno delavnico odprem poln skerbi scer, vendar ne brez zaupanja v Gospoda. Bilo je ravno eno nedelo zjutraj. Kmalo prideta dva rokodelska popotnika, bila sta Nemca in želita moje dela viditi. Rad jima dovolim, toliko bolj, ker mi ju je nju zvonajno prav zlo priporočevalo. Vse sta pazno ogledala; vse posebno pa njima dopadla je Marija z božjim détetom, ki še pa prav popolnoma izdelana ni bila. „Vi morate pač prav srečni biti“, pravi

eden zmed nju, „ker tako lepe podobe zdelujete, ki Vam ne prinesò le časti, ampak tudi dnarjev veliko.“ Zdelo se mi je, da sta te dva prav dobra človeka, kar me ni goljfalo. Ker sim pa vselej, kedar me je kaj tišalo, svoje serce rad spraznil, tudi njima nisim svoje velike zadrege zamolčal, ampak naravnost povedal, da ne vem, če ne bom že jutre zavolj dolgov v ječi sedel. Zlo se ta dobra človeka nad mojim odgovorom prestrašita. Hitro se na strani nekaj tihoma pogovorita, potem pa mi odkrito rečeta, da mi rada pomagala, ko bi nju pomoč sprejeti hotel. „Oh, moja ljuba rojaka!“ jima pravim, „s kakima dvema goldinarjema mi pač ni pomagano; serčno se vama za vajno dobro voljo zahvalim.“ — „Ne, ne,“ mu odgovorita, „sprejmite tukaj 270 škudov“ (tolarjev) in mi svoje shranilnične knjižice podasta, ene za 150, druge za 120 tolarjev. Ves ginjen zdihnem: „Dobra moža, kaj vaji nagne, mi toliko dnarja ponuditi, ker me še ne poznata?“ „O midva vas dobro pozna“, mi odgovorita, „in nama ni neznanu, koliko našim rojakom ste iz sile pomagali, le vzemite, brez vèsti, vi ste pošten mož.“ To je bilo preveč za moje mehko serce. Nisim se mogel več deržati, posili me jok in solze mi lijejo po lici. Kar besedice več nisim mogel spregovoriti tudi zahvaliti se jima ne drugače, ko s tim, da sim jima v roko segel, ter jo prijazno poljubil.

Vidita, moja draga gospoda, tako je moje terdno zaupanje v Boga svoje plačilo najdlu. Poslal mi je on, kteremu je skerb za nas, dva pridna rokodelska pomagavca pomočnika ravno o času, ko sim v naj večji sili bil, v mojo delavnico — eden je bil knjigovez, drugi mizar — in rešila sta me s prihrankom svoje pridnosti. Poplašal sim s timi dnarji spet svoje dolgé in popolnoma dodelal svojo veliko podobo Matere Božje, ki je na Nemško prišla, njim veliko dopadla in mi več novega dela naklonila. Od tistihmal nisim v nobeno silo več prišel. Tako je Bog dar ljubezni in moje dela blagoslovil; bodi mu za to čast in hvala vekomaj!“

Tako je govoril pobožni podobar; jaz pa sim se zahvalil za nja lepo in zanimivo povest iz njegovega življenja, in poslovaje ga popustiva jaz in moj prijatelj z naj prijetniši občutlji v svojem sercu.

Poslovenil **Peter Cizej.**

IV.

DOKTAR IN BOLNIK.

Človek ne vé, kdaj Gospod pride, ali zvečer, ali o polnoči, ali kedar petélin poje. — To je postava; drugač le naredí Gospod čez smert in življenje, kateri je postavó dal.

Bil je v enem mestu mladenč, bogatih ljudi sin. Na visoko šolo so ga poslali, da bi se prav dobro učil, in potlej v službi domovine po stopnjah zmeraj visokejše prihajal, kakor nja oče, kateri je že silno visoko stal. Pa, kedar so to sklenili, na eno reč niso mislili.

Mladenč je imel teló pljučni jetiki podverženo; tudi mu je ta že v persih sedela, kakor červ v rudeči jabelki. Pa ne mladenčik, ne kratkovidni starši jo niso prečutili, samo hišni doktor jo je občutil in k staršem od nevarnosti govoril, mladega sina v veliko mesto poslati. Pa nič ni pomagalo. Podal se je mladenčik v veliko mesto na visoke šole; učil se je, še več pa *plesal*.

Dolgo ni terpeło, je začel pokašljevati in kerv pljuvati.

Še ni leto preteklo, je moral veliko šolo zapustiti. Kedar ga domá zagledajo starši, se močno vstrašijo in hitro hišnega zdravnika pokličejo. Tudi ta se vstraši, kjer spozná, da je pljučna bolezen pri tem mladenču že tako globoko zakoreninjena, da pomagati ni več mogoče. Skrivno to staršem pové. Ti pa so mislili (kakor pri taki priložnosti večidel mislijo), da zdravnik, kateri od smertne nevarnosti *govori*, jo tudi v hišo prinese, ga hitro zapusté, in drugega zdravnika pokličejo. Kedar pa poklican ravno to nevarnost oznani, mu tudi slovó dajo.

Slišali so pa, da tam in tam za enim hribam modra žena prebiva, katera vračilo za pljučno sušico imá. Pošljejo h njej in do-

bijo mnogotere zeliša v žganem vinu namakane, ter obljubo, da če bo bolan mladenčik to pijačo tako in tako povzel, — bo v kratkem ozdravil. —

En večer naš doktor, truden od nadlog in težnosti celega dneva, pozno domú pride, in h počivanju se pripravlja. Pa še ni sukne slekel, ko hišni zvončik zazvoni, in iz ulice gor zakričijo: „Hitro, hitro! Mladenču kerv z pljuč izteče“.

Doktor hití, kakor bi mu bili rekli, da je tat lestvico njegovi hiši pristavil. Pa ko pride, je bolnik že merzel in mertev, in tako se je dopolnilo, kar je zdravnik prevedel.

J. Š.

V.

SERČNA ŽENA.

Kako potrebna je dobra zapëra in bramba na deželi, sosebno po samotnih krajih, kjer tisti krivični mamon slovi, ki toliko rad hudobneže k sebi privablja, naj nasledna nevarnost pokaže, v kateri se je neka samotna hiša blizo Murave pri Lecmanovi vasi znajdla, pa po serčnosti nevstrašene žene rešena bila. — Perve dni septembra l. 1855 se podá gospodar imenovane hiše s svojo družino v svojo več ur oddaljeno planino, od kodar je še le drugi dan domu priti zamogel. Žena njegova pa je bila s svojimi majhnimi otroci sama domá. Noč pride in po storjenem delu in zavzetej večerji se mati z otroci k počitku podá. Že je bila zaspala, ko jo naenkrat neki truš pred hišo iz spanja zbudí. Nekoliko vstrašena začne poslušati, kaj bi zvonaj bilo, kar spodaj ravno pod oknom človeške glase sliši. Iz prvega misli, da je že mož z družino domu prišel, pa hitro vidi, da se je motila, da so le ptuji ljudje zvonaj pred hišo, ki nič dobrega ne mislijo. Tega se hitro

prepriča. Varno je namreč okno odperla in pri slabem svitu lune vidila dva moža kmetovsko oblečena pred hišo stati, ki sta se tudi hitro zapertim vratom približala, in — ko sta jih bila zastoj odpreti poskušala — z močjo in silo po njih razbijala, glasno in zlobno klicaje, da naj se jima odpre. Ko se serčna mati stanovito brani, jima odpreti, ji žugata noter streti, potem pa njo in njene otroke pomoriti. Na stanici v zidanem zašišju je bilo kolj visoko nad podnicam eno okno, skoz katero je človek lahko od zvonaj prilezel. Ko ta dva hudobneža od spredaj noter ne moreta, se zašišju bližata — bilo jima je najberž že vse znano — mati pa v imenovano stanico hiti in strahoma bližnega dogodka pričakuje. Hitro je zapazila, da eden hudobnežev od zvonaj pri popisanem oknu gor pleza in skoraj se je tudi roka pokazala, s katero se je hudobnež že na zidu okna deržal. Le kak trenlejš, in hudobnežu bi bilo speljalo, čisto gor splezati in skoz okno noter zlesti, — lahko bi po njej in po otrocih bilo. Zdaj zgrabi žena, ktera pri tolikem strahu vendar ni zavednosti zgubila, — v stanici med drugim orodjem ležečo sekuro, in nagloma po roki tak silno mahne, da hudobnež zakriči in s celo težo na tlà lopi, kar se je v stanico slišalo. S tim oserčena zakliče mati s krepkim glasom starejga otroka, da naj ji berž očetovo puško iz sobice prinese. Puška je bila hitro pri roki, in serčna mati jo je s tolikim trušom nabila, da so zvonaj stoječi roparji glasno nabivanje slišati morali. To je pa tudi dobro storilo, zakaj pred hišo je naenkrat vse potihnulo, in ko mati skoz nekoliko časa zopet vun pogleda, ne vidi nikogar več in od tih dveh roparjev nobenega sledu. Samo en odsekan perst, kterega so drugi dan pod opomnjenim oknom najdili, je bil kot kervava priča ene strašne noči in serčnega obnašanja ene matere zaostal.

P. Cizej.

VI.

PRIDEN BODI.

Kmetje v gorah po samim in na veliki zemlji imajo po navadi goste, gostače ali osebevnike, da imajo pomoč v velikem delu in tovarša v samotnem kraju. Kmet mu dá kaj njiv, in tudi pašo za kravo, ovce ali koze. Taki gostač je bil Luka P. — Za službo rojen je dolgo služil za hlapca pri nekem kmetu, ki je tudi bajta za osebevnika imel. Čez več let se je bajta spraznila in Luka je prosil gospodarja, da bi mu jo dal, in bi se na njo oženil. Ker so ga poznali, da je priden in zvest, so mu jo dali, in Luka je vzel za ženo ravno tako pridno dekle pri sosedu.

Ta dva človeka sta zgodej k delu vstajala, urno delala in svoje opravke o pravem času skončavala. Tudi molila sta rada, in svoje otroke, sina in hčer, učila moliti, zvesta biti: pa tudi pridno delati, naj bo sebi ali gospodarju ali pa za dnino. Luka je vsako nedelo in zapovedan praznik zgodej šel k sveti maši po leti in po zimi, potem je varoval doma, včasi pa tudi pri gospodarji, če ni bilo nikogar doma. On je veliko z nošnjo terpel, pa je bil nevtruden, in kjer so bajterci, mati in hči, želi, se je tudi zlo poznalo. Imel je kravo, kakih pet koz in po dve ovce, in jih je tudi po zimi preredil. Dobro si je opomogel, in gospodar je v svojih stiskah večkrat pri njem na posodo dobil.

Veliko lēt je bil tam v miru, tako da je hči pri gospodarji služila. Bila pak je tam zemlja, ki so jo v najém Luku pridnemu možu ponudili, in zadnič jo je vzel v najém. Tudi to zemljo je obdeloval pridno in skerbno, in ker so lēta najema pretekle, je kupil zemljo v last za svojega sina Miha, in jo splačal. Vlastnik te

zemlje pak je bil zvičaj in je hotel Miheta prekanjeno vjeti: pa mu ni obveljalo, ker denar je bil pravičen, s trudem pridobljen, in s putom obraza pomočen; torej je bil božji žegen pri njem: — le krivični vinar deset pravičnih vjé. — Kakih pet lét je, kar je Luka umerl, Miha pa še živi in njegova sestra je pri njem.

Luka je storil in njegova otroka za njem, kar je Bog v paradizu pervim staršem in nam vsim zapovedal, rekoč: „V putu svojega obraza si boš kruh služil, dokler se poverneš v zemljo, z ktere si vzet“; kar pa veliko ljudi zdaj noče verjeti, in bi radi od žuljov pridnih ljudi živeli; in leni berač méni, da mu mora drugi dati, brez da bi delal, in hlapec, ki je ves zaslužek gredé zavžil, in ni mislil na prihodno, bere mile darove pri ljudeh, kateri so jih včasi bolj potrebni in vredni kakor on; in mlado deklé yse, kar za-sluzi in pridobí, na-se obesi, kar je lepega in novega, in na starost cunje prodaja in slehernimu svoje nadlogo toži, vzroka pak ne pové.

Ora et labora, — moli in delaj, pravi pregovor, in drugi pri kmetih dobro znan reče: Bog pravi: „Komaraj, jaz bom že pomagat“. Sirah pravi 7, 16.: „Ne sovraži truda polnih del, in poljskega dela, ki je od Najvikšega stvarjeno“. Tako govori Pripoved 6, 6.: „Lenúh! pojdi k mravli, poglej njene pota, ter uči se modrosti: nima vajvoda, ne učenika, ne oblastnika, si vendar po leti jed pripravlja, in to, kar bo vživala“. Kdor obdeluje svojo zemljo, bo s kruhom nasiten; kdor je pa len, bo imel veliko pomanjkanja. Priden človek ima veliko več veselja, kakor lenúh, in priden nima pol toliko skušnjav in mnogih slabih misel, kakor postopač.

Pa tudi reja otrók je lenobe močno kriva, ker revni ljudje svojim otrokom življenje bogatih in njih dneve brez terpenja srečne imenujejo, svoj stan pa grajajo, ker morajo toliko pomanjkanja terpeti. Že od daleč se jim jih otroci smilijo, ker bodo mogli pri drugih ljudeh služiti, in ako jim po volji ne gre, vhaajajo, doma tožijo in milovanja dobijo. Človek je vstvarjen za delo, ptič pa za letanje, in Bog je dal slednemu dušnih in telesnih moči, opravljati dela svojega stanú, kakor gré, in svoj namén doseči. Luka O. je to veroval in sebe in otroke osrečil.

VII.

PIJANČEVATI NIKAR!

Tako, ljubi prijatelj! svari mnovega zveličavni glas vesti, — o da bi ga poslušali! — tako kliče in opomina vsaki spovednik, vsaki pridgar: „Prijatelj, prijateljica, pijančevati nikar!“ Zakaj? Ne bom ti na dolgo in široko popisoval hudih in žalostnih nasledkov te pregrehe, katera po nauku svetega apostola Paula človeka nebeškega kraljestva oropa; ne bom ti v spomin klical tistih časnih nesreč, v ktere pijančevanje pelja, tistih kazni, s katerimi Bog to pregreho tukaj in tam v večnosti tepe: sam imaš oči, le poglej okoli sebe, in vidil boš žalostnih zgledov dovolj, ki te keršanske treznosti učijo; imaš ušesa, le poslušaj, kaj se od tega in unega govori, kaj je ta in uni v pijanosti storil, kako je ta in uni v kratkem še premožen, spoštovan in terdnega zdravja, — pa odkar je pijančevati začel, vse — premoženje, dobro ime, pa tudi zdravje dušno in telesno zapravlil; kako mnogi je že po nesrečnem pijančevanju ob pamet prišel in žalosten, nesrečen konec storil!

O pijanost, ti pregreh košata mati! Kako zlo je toraj treba se te bati! Izmed mnogih žalostnih zgledov te verste naj ti bo naslednji v pomislik ponuden:

Pred nekimi leti je stal pred sodniki nek mož z zarudelim obličjem tako merzel in tup, kakor da bi vse to, česar je bil tožen, in kar so nad njim sklenili, njega zadevalo ne bilo. Bil je ta mož ranocelnik, v nekem Austrijskem selu. Ko je v ta kraj prišel, je zneslo njegovo premoženje okoli deset tisuč goldinarjev; pa kakor človeku rado gre, kateri dušne moči in serca nima, da bi se čez zoperne zadeve tega življenja povzdignuti in o nesreči

tolažiti vedel, se je tudi temu ranocelniku godilo. Žalost zavolj neke nesreče, ki je njegovo rodovino zadela, je že delj časa na njegovem sercu glodala; iše jo z vinom potolažiti in zadušiti, — začne pijančevati, in iz navade — pijanec postane! Njegovo lepo premoženje se je zmeram bolj zmanjševalo in vkup lezlo tako, da je zadnič vse zapravlil, in še dva tavžent goldinarjev dolga storil. Boljšega človeka na svetu, gorečejega domoljuba in večega prijatelja ubogih, katerim je brezplačilno pomoč delil, boš težko najšel, kakor je ta ranocelnik v treznem stanu bil; v pijanosti pa je bil ko spremenjen. Drugače ves miren in pohleven mož je bil, kedar mu je bilo vino v glavi, cel razsajavec; se je kregal in preperal, nobenega ni pri miru pustil, zmerjal Boga in cesarja, državo in vlado je dolžil, da ste mu nja nesreče krivi. In ta vinska besnost ga je pred sodbo pripeljala. Pred sodniki od vsiga tega, česar je tožen, nič ne vé, in terdí, da so ga priče le iz sovraštva tožile. Sodniški predsednik ga v praša, kaj in koliko da pije? toženc pa mu odgovori: „Jaz le slabo vino pijem, dobrega pri nas tako dobiti ni. Če ga tri maslice spijem, sim čisto proč“. — In tako je tudi bilo. Pijančvanje ga je čisto vgonobilo; vse dušne in telesne moči mu skazilo, ter ga po spoznavi zdravnikov do žalostne bolezni pripeljajo, ki se „pijanska blodnica ali besnica“ imenuje, ktere znanja so: ako se pijane na vsih udih trese, nobenega upanja nima, in zdaj te, zdaj une strašne prikazni vidi, kar mu silno veliko terplenje dela in ga celo ob vso pamet spravi. Ob pamet! — oh nesreča! — ob naj drajši blago! kaj pa za dušo, za ubogo dušo bo?

Te nesreče, ljubi Bog! me vari! Zato le pijančevati nikar!

P. Cizej.

VIII.

LAKOMNOSTI SE VARUJ.

Povest z tekočega stoletja.

Modri Sirah pravi v 10. p. 10. v.: „Nič ni krivičnjšega, kakor denar ljubiti, ker taki ima tudi svojo dušo na prodaj, ker je v svojem življenji svoje oserčje vun vergel“. Te besede povedó, da ne smemo denarja ljubiti, ker s to ljubeznijo Bogu krivico delamo, ki sam je vse naše ljubezni vreden, in taki človek bi celó svojo dušo prodal, ako bi se dala prodati, kakor druge reči: on dela torej krivico svoji duši; pa tudi telesu jo stori, ker si s tem ali bolezen nažene, ali pa vendar vso svojo žlahno moč svojega oserčja vun izmeče in tako telo slabí. Dobra reč je denar, in velik pripomoček za vse ljudi, ker za denar se vse dobi, česar kdo potrebuje, in ni potreba kupovati ali kup za kup dajati, kakor je bilo od začetka, in je še zdaj pri zamurcih, kjer se blago za blago daje in za nekaj steklenine vol kupi.

Gregor A., sin nekega gostača ali osebevnika je od mladega služil za pastirja in potler za hlapca, in ker ni vsega zapravlil, ni v pivnico hodil, ne na prelepo obleko obernil, ampak raji prihranil, si je nekaj denarcev pridobil. Ker pa ni hotel služiti, pa ga tudi niso kaj prosili, je bil sam svoj, ter je hodil na dan delati, kdor ga je prosil. Nihče ni kaj slabega od njega govoril, drugega spola se je ogibal, nikomur nič zmikal, navadno v cerkev hodil in večí del malo besedi imel. V njegovi okolici je bilo veliko hoste; je torej nagovoril zdaj enega zdaj drugega, da je kaj hoste posekal, požgal in láz napravil, kaj ajde ali krompirja vsjati, in je za

to kaj delal. Po zimi pa je predel, ali kaki kôš naredil, ali kako orodje, tako da ni bil nikdar brez déla.

Za svoj živež je malo potreboval, davkov ni imel, bolj revno je oblečen bil, pa tudi nikomur ni nič dal; še posodil je nerad, ker ni hotel ljudem naznaniči, da kaj ima.

Zadne léta svojega življenja je bil pri svojem bratu v stanovanji s svojo sestro, ktere dva sta oba osebevnikovala, brat pa je bil tudi oženjen in ti so bili prav mirni in tihi ljudje, da jim ni bilo kaj reči, ne le zato, ker gostač mora pri svojemu gospodarju ponižen in krotek biti, ampak nekaj od nature in pobožnosti. Bili so vsi pri petdesetih letih. Gregor A. v skerbi za svoje življenje ni zaupal, da bi mu kdo kaj dal, ako bi sam ne imel, akoravno brat in sestra nista bila clo prazna, in ne tako terda, da bi mu ne pomagala, je torej svoj denar, ko ga veliko ni mogel imeti (in vohernija ne obstoji v kakem številu, ampak v ljubezni denarja) nesel v gojzd, in ga je tam skrtil, da bi mu ga kdo ne vkradel. Ali ga je kdo vidil, kam ga je djal, ali se je komu naključilo, da ga je našel in — vzel, in Gregor tje pridši svojega zaklade ni našel, morebiti pa tudi zgrešil kraj, kamor ga je djal, ali mu je Bog spomin smešal, kar je tudi verjeti, ker ljudje v okolici so bili pravični, ne zavidni ali lakomni, in od nikogar ni bilo slišati, da bi potler kaj prida denarja imel. Gregor si je pa to tako k sercu gnal, in le to zdihoval in jokaje pravil: „Kaj bom zdaj začel?“ Od samih skerbi ni mogel spati, ne kaj pametnega delati, njegove oči so bile plašne, ni mogel jesti, njegove lica so močno opadle, on ni poslušal, kar so mu doma pravili, ne kar so mu prijatelji, sosedje povedali, da bi ga kaj potolažili; začelo mu je ob um iti, na telesu pa je opešal in je na zadnje zbolel in se ulegel. Ljudje so ga nagovarjali, da bi mu po gospoda šli, pa ni vedel kaj reči, gledal jih je debelo; ni bilo moč ga potolažiti in zadnič so ga mogli v sveto olje djati, in potem je umerl. Prav pravi sv. Pavel v 1. listu do Timoteja 6, 10. 11.: „Koren vsega hudega je lakomnost, od ktere posedeni so se nekteri v velike nadloge zapletli. Ti pa, o človek božji, varuj se tega, in derži se pravice!“

IX.

OČE UMIRAJOČI.

Oče Vaclav je zbolel, in njegova bolezen se je s vsakim dnevom bolj shujševala, tako da je bližno smert previditi zamogel. Enega jutra, ko je že solnce lepo izzagor prisijalo, ga naenkrat velika slabost prepade, njegove oči so se skalile, njegove ustnice so obledele. Ciril, Vojtek in Ludmila — otroci njegovi stojé okoli postelje umirajočega očeta in neutolažno jočejo, med tim ko mati merzel put iz njegovega čela briše. Vsak zdihlej, se jim je zdelo, bo zadnji. Kar se mu naenkrat zboljša. Po dolgem prestavku se na postelji nekoliko povzdigne, in odprè svoje usta, da bi od svojih otročičev slovo vzel, ter jim posledne nauke in opomine dal. S slabim, tresočim glasom jim govori: „Ljubi otroci! pogledjte zdaj svojo mater, kako mi iz čela put otéra; ona je meni in vam mnogo dobrega storila; spoštujte in ljubite njo in nikdar ne žalite z nepokoršino njenega serca. Ne pozabite nikdar na to: Očetov blagoslov stavi otrokom hiše, materna kletev jih pa podéra. — Vi ste ubogi, kakor sim jaz ubog bil; pa Bog me ni zapustil; on tudi vas zapustil ne bo, ako ga le vi ne zapustite. Blagoslov in milost njegova bode z vami. — Ne jokajte tako žalostno za meno; saj je tam góri boljši in večno življenje; tam se bomo zopet vidili. — Zaslišite samo še zadnje besede moje, in vtisnite si jih globoko v serce. Cirilu, najstaršemu sinu je rekel: „Moj sin, ti si scer dobrega serca in pokoren, toda nagel, ali vedi, da človek v jezi ne dela kar je dobro pred Bogom. Pomni posledne besede očeta svojega, kdarkoli te jeza napadala bode“. — Mlajšemu sinu, Vojteku je rekel: „Tudi ti si dober, ali lehkomišelni, in v lehkomišelnosti doprinese človek dostikrat več hudega, kakor v naglosti. Spomni

se na smertno uro, ki je tvojemu očetu zdaj toliko težka, kedar koli se te lehkomiselnost lotiti hoče“. — „In ti mila Ludmilka! tudi od tebe se ne morem brez opomina ločiti. Ti nimaš scer hudobnih bratov, ali ti si nezadovoljna s svojim stanom. To te stori nevošljivo do tvojega bližnega, nehvaležno do Gospod Boga in nesrečno do samo sebe. Le pomni: Mnogi je ubog pri mnogem premoženju in mnogi bogat pri svojem ubožtvu“.

Ko jim je oče to govoril, se otroci na glas ihtijo, goreče solze se jim po lici valijo, in sveto mu obljubijo, nja poslednih opominov nikdar pozabiti. Zdaj še ljubeznivo vsakemu svojo roko podá. Potem jih blagoslovi s sv. križem. Še nekaj hoče reči, ali ni bilo ga več zastopiti, jezik mu je bil svojo službo odrekel. Oči so odrevenele, teló je oterpnilo. — Njegove zadnje besede so otrokom pri vsaki skušnjavi k hudim strastim žive pred oči stopile. Spoštovali so mater svojo, skerbeli in trudili se za njo, in polajševali ji njene dni do konca in še zdaj spoštujejo grob svojih staršev z lepim življenjem in z molitvijo, ki jo za nje opravljajo.

P. Cizej.

X.

MATIJA,

ali

smert pravičnega.

Po prvi maši v Šent-Jurji na G. gredó pobožni farani iz cerkve. Le sem ter tje se je kaka posamesna oseba na kakem grobu klečé vidila, ki je molila in solze po prezgodaj umerlih točila. In ravno zdaj so tudi gospod fajmošter iz cerkve prišli.

Neka priletna dninarca se jim približa, jih častito pozdravlja, rekoč: „Matija me je poslal. Kakor se čuti, javalne, da bi on še novega leta dočakal, ob vso moč je prišel, za-nj se prav bojim, poslal me je k njim častiti gospod fajmošter, ker želi, preden se

iz tega sveta loči s popotnico sv. zakramentov pokrepčan biti, in tolažbo božje besede od njih, prečastiti gospod! zaslišati“.

„Danes, preden sim šla od doma, sim mu zgodovino od staroga Simeona iz zgodob novega zakona brala, in zdaj pa v enomer na tihoma moli: Zdaj pa, o Gospod! loči v miru svojega služabnika, kakor si rekel, ker so vidile moje oči zveličanje, ki si ga vsem narodom pripravil; luč v razsvetljenje nevernikov in v slavo svojega ljudstva izraelskega.“

„Saj sim ga še ni davnej vidil“, odgovoré fajmošter, „kedaj je tako oslabil?“

„Od polnoči“, je Liza odgovorila, „on pravi, da skoraj prav čuti, kako se mu smert približuje. Res, verjeti ni, kako je pobožni starček v božjo voljo vdan in mirnega serca. Stala sim zjutraj poleg njegove postelje, in ko se je izbudil, mi je roko podal, in rekel: „Lepo te prosim, Liza! Odpri odpri enmalo okno, rad bi vidil še enkrat jutranjo zarjo. Od danes, kakor čutim, jo ne bom več vidil. Jutri o ti dóbi, bom — ako Bog hoče — že pri svojem Gospodu v nebesih, kjer bom lepšo jutranjo zarjo vse drugači od tega svetá gledal; po kateri imam neizrečene želje“. —

Na to ga poprašam, ako se smerti ne boji? — in on mi na to odreče: „Ljuba moja Liza, kako moreš kaj takega misliti! Saj jih štejem že blizo 90 let; ali se pregovora ne opomniš: „Blagor mertvim, ki v Gospodu zaspé, odpočijejo se svojih del“, zakaj bi se je neki jaz bal? — Jezus, moj nebeški Gospod in Zveličar mi bo na pomoč pristopil, in jaz jo bom lahko premagal; va-nj verujem in upam, on me gotovo tudi ob smertni uri ne bo zapustil, in me bo po svoji neskončni milosti v nebesa vzel, kakor je vsem pobožnim sam zagotovil“.

„Vidijo, gospod fajmošter, to Matijevo govorjenje me je tako razveselilo in pokrepčalo, da sim z njim vred molila, in mu po tem, ker me je prosil, brala *zgodbo Simeonovo*. — Ko sim do njegove smerti dospela, od ktere v *zgodbah svetih* ni nič posebnega zaznamovanega — pregovori Matija vesel: „O gotovo je pobožni sivček, kakor vsak, kdor ima prosto včst, lahko in mirno v Gospodu zaspal. In če bi bila midva poleg njegove smertne postelje nazočna, gotovo bi bila vidila, da se je v duhu vesel iz tega svetá

ločil. Verjemi mi, ljuba Liza! ravno tako želim tudi jaz ta svet zapustiti in s Kristusom živeti!“ —

„Tako je moj Matija govoril in solza pravega poželenja na uni svet se mu je z očesa proti nebesu povzdignjenega uderla.“

„Resnično, ljuba moja!“ so fajmošter na to odgovorili, „se bo tudi on v miru ločil iz tega sveta; že od svoje mladosti sim ga poznal, on me je otroka še pestoval, in mi pogostoma povesti iz *Zgodéb svetih* rad pripovedoval. Ravno tako častivreden se mi je zdel, kakor stari očak *Abraham*, kterega je vseskoz v misel jemal. Kakor pravični Job se je vedno hudega ogibal in le dobro delal. Nisim ga vidil nikdar marčljivega, ali da bi bil kedaj čez osodo svojega stanu godernjal. V naj britkejših časih je večidel le svete pesmice pél ali pa molil. — Zdaj se ne bova delj mudila. Vi idite potolaženi domú, in recite Matiju, da bom kmali kmali prišel, in tistega prinesel, v katerem je zdravje, življenje in zveličanje.“

Fajmošter se v cerkev vernejo in nesó bolnemu Matiju popotnico preden umerje; ko za sv. obhajilo zvon zapoje, priteče obilo obilo pobožnega ljudstva v cerkev Gospoda nebes in zemlje. Tudi šolska mladost se pridruži in prelepo prepeva: „*Pridite k meni vi vsi, ki ste v nadlogah in težavah i. t. d.*“ Do hiše bolnega Matija pridši, stopijo gospod fajmošter v sobo častitljivega starčka in ga blagoslovijo, rekoč: „Gospod s tabo, tvojem duhom, in s vsimi, ki prebivajo v hiši tvoji!“ — Starček se sklone in pregovori: „Hvala Gospodu, ki je moje poslednje želje uslišal! Toda nisim vreden, da moj Gospod in Zveličar Jezus Kristus k meni pride!“ —

S kesanimi solzami se zdaj Matija svojih grehov obtoži. In častiti duhovnik mu z neizrečeno milostjo in ljubeznijo nebeškega Odršenika prav živo pred oči postavijo, in potem, ko ga v imenu Jezusovem grehov oprosté, in véro, ljubezen, upanje in želje do Jezusa Kristusa v sercu prižgejo, ga obhajajo in v sveto olje denejo.

„Oh visoko častiti gospod fajmošter!“ pregovori starček, „vse moje bolečine so mi naenkrat odlegle, čutim se neizrečeno okrepčanega! Ja, ker imam svojega Zveličarja pod svojo streho — in ker sim ž njim sklenjen, zdaj še le resnično spoznam, da niso sanje ne, ampak resnica gola: tamkaj — na unem svétu pri Jezusu Kristusu — bom novo léto praznoval, pretečeno noč sim bil tam.“

„Kako to mislite?“ ga gospod fajmošter pobarajo milo, in oči va-nj vprejo.

„Bil sim tam bil“, jim Matija pravi, „v prijetnih sanjah nebeških. Godilo se mi je kakor nekdanj aposteljnu Pavlu, zamaknil sim se bil v nebesa izveličanih duhov. Zdelo se mi je, da letim v razsvitljeni podobi med svitlimi zvezdami.“ Mož obnemaga dalje govoriti. Duhovnik ga prime za roko rekši: „Kdor srečno ta svet premaga, bo vsega tega deležen, kar ste v nebeških sanjah vidili; zakaj Gospod nebeški pravi, jaz bom njegov Oče, in on bode moj sin“.

„Duhovni oče! pomagajte mi, da srečno premagam vse“, fajmoštra oslavljeni starček zaprosi, „in vence dosežem večnega življenja. Smert, kako sladka si slabim in neomoglím dušam. Hiti mi o Gospod na pomoč priti, in sprejmi mojo ubogo dušo v večno veselje!“

Gospod fajmošter na to spregovoré: „Bog bodi s teboj, in prejmi, kar ti je obljubljenega od začetka svetá. Idi pobožni in zvesti hlapec v večno veselje, bil si z malim zvest, oblagodariš te bo Bog z velikim, pojdi v večno veselje svojega Gospoda“.

Vidilo se je, kakor da bi se žarek nebeške luči zabliskal iz njegovih oči, on se sklone, roke sklene poln hvaležnosti in v Boga zamišljen.

Fajmošter proti njemu obrnjeni rečejo: „Če se tudi gôre premaknejo in hribje ponižajo, milost moja ne bo nehala, in zaveza mojega miru nima konca, govori Gospod, naš Bog“. — Čez nekoliko časa pravi Matija: „Molite, molite še enkrat gospod oče z menoj!“ Fajmošter se še bolj k postelji približajo in začnejo moliti: „Čast in hvala tebi o Bog, Oče našega Gospoda Jezusa Kristusa, ki si v meni obudil živo željo zdaj prestopiti iz tega svetá v večno življenje, in deležnik biti večnega veselja v nebesih. — Obvaroval si me od mladosti do sive starosti, ohranil si mi dolgo življenje, zato te hvalim iz celega svojega serca za vse dobro, kar sim od mladih lét do sedaj iz tvojih rok prejel. Zdaj pa, o Gospod, sprejmi mojo dušo, da gre v miru k svojim očakom, truplo pa v zemljo počivat do sodnega dné. O preljubi Oče usmiljenja, ne štej mi v greh, kar sim na tem svétu hudega doprinesel, bodi mi milostljiv po Jezusu Kristusu, Gospodu našem. Amen“.

„Kristus je moje življenje, umreti moj zaslužek!“ povzdigne

starček svoj glas. — „In zdaj pa še poslednjo besedo obrnem na Vas duhovni oče in se Vam zahvalim za Vašo prijaznost in ljubezen, ki ste mi jo skazovali celi čas, tudi zato, da ste me danes obiskali. Gospod nebeški Vam bo, kar vam jaz ne zamorem, obilo povernil. Bog vam daj še mnogo lët živeti v prid človeštvu, tamkaj gôri pa večno zveličanje.“ Zdaj se jame starčku glas krušiti, govor mu zastaja in slab in spehan na blazino ovehne. Fajmoštra solze zalijó, in molijo tako le: „Bog daj, da bi bila tudi moja smert enaka temu pravičnemu, moja zadnja ura naj bo njemu enaka, ki se je ravno zdaj iz tega sveta ločil! — V miru naj počiva, in svéti naj mu luč nebeška!“

In pobožnega Matija je zmanjkalo, šel je k svojemu Očetu; milo in prijazno je bilo njegovo mertvo truplo. Ko so gospod fajmošter za ranjkega odmolili, primejo Lizo prijazno za roko in pravijo: „Bil sim že pri veliko umirajočih, toda nisim še nikoli nobenega s takim veseljem se iz tega svetá ločiti vidil, kakor tvojega zvestega Matija“.

„On je tudi vselej in zvesto po božji besedi živel“, jim žalostna Liza odgovori. „Noben večer ni opustil, da bi ne bil Zgodob svetih ali hoje za Kristusom, bral; vidilo se je že iz njegove pobožnosti in pa iz veselega njegovega obličja, kako iskren in poln življenja je vse, kar je bral, si tudi v svoje serce vtisnil.“

„Evangeljske bukve so bile njegov naj dražji zaklad; bile so mu bistri viri.“ „Edin izrek Gospodov mi je ljubši, kakor bukve celega svetá“, je dostikrat rekel. „Spoznam ves preprost s sv. Petrom: Gospod, kam se hočemo podati, ti si beseda večnega življenja!“ —

„Ja, bil je on v resnici pravi kristjan“, so fajmošter besedo povzeli, „poln vëre, ljubezni in zaupanja v Boga, nosil je nebesa v svojem sercu, potem je pa tudi tako lahko sklenil; želje pri Gospodu biti, so mu strah pred smertjo premagale. Dobro mu gré sedaj, draga Liza! On je prestal, in duša njegova je pri Bogu, v kraji izvoljenih! — S tem te ljuba moja tolažim. Tudi pri tebi se je dan nagnil; prosi tedaj prav serčno svojega Gospoda, da pri tebi ostane. Bodi v vëri stanovitna in potolažena, v nebesih pri Očetu ga boš vidila in vekoma pri njem ostala!“

„Ja in Amen!“ spregovori Liza vsa v nebeško veselje zamaknjena, prime za roko umerlega Matija. „Gospod Jezus! naj se zgodi po tvoji besedi — v tvojo voljo se vdam“, ovehne čez mrtvo truplo ranjkega Matija, in ko bi trenil, tudi nje zmanjka. Duh nje se loči od telesa in gre tudi h Gospodu v nebeško veselje. In obadva počivata v enem grobu in čakata dné vstajenja od mrtvih.

Na smertni postelji se najgotoviši razodeva abotnost takih, ki po posvetnih rečéh segajo, in se ne zmenijo za besedo božjo. Gotovo je to prava modrost življenja, ki od konca ostane, in to je pravi pot do večnega veselja! —

Kosmač.

XI.

BORNEGA ROKODELA PRIDNI OTROCI.

Neki znani prijatelj otrok je imel to posebno navado, vsaki dan zarano zjutraj pod milim nebom se sprehajati. Ta navada mu je od malih nog ostala, in ni od nje odstopil, naj je bilo vreme kakoršno rado; ničesar ga ni ustavilo, ne dež, ne vročina, ne sneg, ne mraz, da bi se ne bil saj kake ure v prostem zraku sprehodil. Kake lepe knjige preberati, mnogotere resnice in občno koristne reči premišljovati, je bilo tudi na sprehodu njegovo delo.

Enega zimskega dneva, — ravno v grudnu leta 1799 je bilo, ko tega neutrudnega moža sprehod v neko gosto šumo ali hosto pripelja. Zamišljen gre mož naprej, kar si zajde in stezo celoma zgreši. Hudi sever pa brije oestro in tuli po gojzdu. Si nekoliko odpočimiti in pred neprijaznim severjem okovariti se, si poiše zavetja, v kar mu skala služi, za katero se utrujen usede. Ne sedi dolgo, kar zasliši ne daleč proč mile otroške glase, kojih željno in z velikim veseljem poslušati jame. — „Jakec!“ zakliče milih glasov eden — in zmerom nepokojnej in žalostnej postaja: „oh — Jakec! kje si vendar. Pojd', pojd', ljubi brat — mi pomagat!“ — „Sim že tu“, odgovori drugi glas nekaj dalej v goši. —

Mož se tihoma bliža in skoz brezlistno germovje kmalo zagleda malo deklico, ki suhe od burje polomljene in raztrošene veje po snegu okoli pobera. Bavhasta jopica in kratka pisana jankica komaj nekoliko čez kolena je bila obleka nježnega deklīča v hudej zimi. Glavo ovival ji je tanek, raztergan robec. Plečica na pol nage zakrivali so njej rudečkasti lasje. Nožice v sneg zagreznjene so ji raztergane nogovice le malo grele. Pri vsem tem je deklice le malo za mraz porajtalo; tako skerbno je bilo pri delu. Zdaj poveže Ančika, tako je bilo deklici ime — vso nabrano suhotino v butaro, jo dene pod pazho in gre na tisto stran, od kodar je Jakecov glas slišala. Ko pa Jakeca le še ne vidi, in tudi nič ne sliši, postane nepokojna in ga začne zopet klicati. Zdaj prisope od Ančike nekoliko stareji brat iz germovja s težko vejo na rami. — „Poglej, poglej Ančika“, ji Jakec naproti kliče, „kako debelo in košato vejo sim tam spodaj najšel! Voda jo je seboj prinesla, in jaz sim ji jo srečno otel. Zdaj je že moja.“ — „Oh, Jakec!“ mu Ančika pravi, „si se pač zlo spehal!“ — „Res da, prav zlo sim se spehal! Voda bi me bila skoraj seboj potegnila. Pa vse to nič ne dene, da le vejo imam.“ Tako govoril je mali gojzdni vitez. „Pojd' sem“, ga občutna sestra zakliče, „pojd' sem, da ti čelo obrišem, ker si ves pūten; in kakšne so tvoje roke!“ Pri teh besedah obriše svojemu bratu čelo in lepo osnaži nja clo zmerznjene roke. Na to se vnovič dela poprimeta. Zvezovala sta namreč veje v butare. Veči ko je butara, veči je njuno veselje. „Še to vejco“, pravi Ančika. „Še uno suho tam!“ kliče Jakec. Tako napravita zadnič breme tako težko, da ga ne moreta vzdignuti in na sani spraviti. To jima je spet nove skerbi in pa žalost prizadjalo. „Je vendar škoda“, zdihne mala Ančika, kolikorkrat koli si prizadevata vzdignuti, pa ne moreta. „Oh res, vendar kaj škoda; toliko sva nabrala, zdaj pa domu spraviti ne moreva!“ zdihuje Jakec. „Kaj nama je začeti“, ga Ančika vpraša. „Jaz pač ne vem, kaj nama je zdaj početi“, ji žalosten Jakec odgovori, ter si s sapo napol zmerzle roke ogreva. „Kako utruden sim“, ji tožuje, in se na vejo usede. „Tudi jaz sim kaj slaba“, joče deklice in v sneg kine. — „Če pa lepe derva, ki sva jih nabrala, tukaj pustiti moreva, se najni bolani oče ne bodo mogli

zajter greti“, spregovori zopet Jakec in po sili vstane. — „Jaz jim pa juhe ne bom mogla skuhati“, mu žalostna sestra pravi, in posilile so jo solze, ki ji ena za drugo kot biseri debele po rudečih licih kapljejo. Ko tako zdihuje in joče, zasliši neko šumenje v hosti. Plaho se na tisto stran ozrè, in z vpertimi očmi tiho gleda. In glej! dobrotljivi Bog, ki zdihleje in solze ubogih in zapušenih sirot šteje in jih ne zapusti, ter jim o pravem času pomoč pošlje, in jim že večkrat tukaj na zemlji solze obriše, se je tudi na mile zdihleje tih dobrih in pridnih otrok, Jakeca in Ančike ozerl, ter jima je žalost v veselje spremenil. Mož namreč, ki je za skalo v zavetji počival in vse te ljubeznive pogovore Jakeca in Ančike slišal, se o tem ginjenega serca vzdigne iz svojega zavetja in se otrokoma polu serčnega pomifovanja mirno bliža. Z obličjem, na katerem se mu od daleč žlahno — dobrotljivo serce razodeva, pristopi k njima, ter ju prijazno nasmehljaje odgovori, rekoč: „Le potolažita se, otročiča! in mirna bodita: vama bom že jaz pomagal. Vse, kar sta tak pridno in skerbno nabrala, vse to bomo lepo domu spravili, da boša potem svojemu revnemu očetu lahko hišico ogrela in juho skuhala“. S timi besedami zgrabi dober mož breme nabranih derv, ter jih hipoma na sani zavali; na verh posadi tudi šibko deklice. Preden se pa k domu obernejo, ne pozabi usmiljen mož, da še nekoliko zajterka v aržetu ima, misli si, da bo dobro, lačna otroka poprej nekoliko okrepčati; razdeli jima toraj kar pri sebi glešta. Dobremu in velikodušnemu možu pa se serce taja veselja, ko siroteja vidi, kako željno kosilce povživati, in kako se neznanega dobrotnika svojega — za nebeško prikazen sta ga imela — zadosti nagledati ne moreta. — Na to pravi fantu: „No Jakec! le pripreži se pred sani in kaži mi pot k vajnemu domu, jaz bom pa od zadaj tišal“. Zreče, — in sani že urno derčijo kot tica po zraku k veselju osrečenih otrok po vglajeni stezi navdol proti lepej ravnini, ki se je iz gojzda pridšemu pred očmi razprostrila. Tukaj stoji majhna vas, kojo otročiča svojemu dobrotniku vsa vesela s perstom kažeta. Mož pa iz tega sklene, da tukaj v tej vasi mora otročičev dom biti. Začne ju toraj izpraševati, kaj oče in mati doma delajo, kako se jima godi i. t. d.

Ž žalostjo mu povesta, da že matere več nimata, da so jima že pred šestimi leti umerli. „Oče“, sta djala, „so po maternej smerti za naji skerbeli, z delom svojih rok naji živeli; alj kaj bo zanaprej z nama, ker so nama oče zboleli, in ne morejo ne sebi, ne nama več pomagati. Midva sva še slaba, in tudi ne vema, kako bi se obrnila, da bi pomoč najdla; in če nama oče umerjejo! . . . se solzna proti svojemu dobrotniku obrneta, kakor bi pomoč le od njega zaupala. „Vedita, da v nebesih čez vse dobrega Očeta imata, ki pridnih otrók nikoli ne zapusti; skerbel bo tudi za vaji, če mu zvesto služita“, jima mož utolažljivo reče; kar sani pred borno hišico obstojijo, bil je tukaj očetov dom. Otroka hitita z dobrotnikom k očetu in pripovedujeta, kaj jima je dobrega storil, tudi zajterka dal i. t. d., kar je veliko tolažilo za bolnega očeta, ki se hvaležno na neznanega dobrotnika ozrè. Mož, ki se je med tem lahko prepričal od resnične revšine tih zapušenih sirot, — in da ga je po tem potu Bog sam njim pomočnika in rešitelja poslal, pristopi zdaj sodeležno k bolnikovi postelji, ga vpraša za njegovo bolezen, ga tolaži z besedo in djanjem; dá mu namreč denarjev, ter mu obljubi tudi zdravnika v mestu oskerbeti. Na to se ti žlahni dobrotnik poslovi in gre blagoslovljen od očeta, poljubljen od otrók in blagrovan v svoji lastni vèsti zavolj dela milosti, ki ga je tej zapušeni rodovini skazal. S pomočjo zdravnika je otrokoma skerbnega očeta še ohranil, pa tudi sam je njima drugi oče postal, ne le samo s tim žlahnim delom, marveč s poznejo skerbjo za nju lepo izrejo in blagor. — Bravec! ti se pa iz tega učiš, koliko dobro delo, — kaj žlahnega in clo nebeškega je, ubogim pomagati, posebno takim ubogim, ki se beračiti sramujejo, in ubožstvo na skrivnem terpijo. Takih priložnost dobro storiti se menda tudi tebi ne manjka; le dobrotljiv bodi in rad se usmiljen skaži; zakaj sv. Duh govori: „Blagor možu, ki se ubogega in reveža usmili, ob hudem dnevu ga bo de rešil Gospod“; in Jezus pravi: „Bodite usmiljeni, kakor je usmiljen vaš Oče v nebesih!“ —

P. Cizej.

D.

Prilike in basni,

ali

zlate jagode v srebernih posodah.

V prilikah učití je bilo že modrim starodavnih časov navadno. Modrijan Pitagora je svoje nauke v samih podobah razlagal.

M. Wittmann.

I.

MORSKA NOGA.

(*Poleg Albana Stolc-a.*)

Sleherna okolica ima dve soseski. V enej soseski ti zdaj bivaš, v drugo se bodeš pa nekoliko poznej preselil. V prvi soseski sosedje precej prostora potrebujejo, in dasiravno ga nekteri že zlo na obilno imajo, se jim vendar le še pretesno dozdeva; v drugi ga je pa, kolikor je človek dolg in širok, vsakemu dovolj. V prvi vasi hiša, če je le hiši podobna, že po več sto goldinarjev velja; v drugi pa za šestnajst grošev hišo dobiš, ki ti je nikoli popravljati treba ne bo. V prvi se čuje mnogo šuma in truša, ljudje gor in dol hodijo, vozovi derdrajo, gajzle pokajo, dimniki se kadijo, v časih se še pijanci v kaki kerčmi stepó; v drugi pa je vse tiho in mirno, ni dima ne dimnika; alj namest dimnika pa križ nad vsakoj strehoj, gomiloj, stoji. Se že tudi najde, da kakemu županu ali štacunarju, ali kakemu drugemu plemenitemu ali pa nja otroku namest križa pa težek kamen nad glavoj stoji — meni sicer to nič mar; če so le drugač keršansko živeli, jim kamen ne bo teže delal in jim tudi vstati branil ne bo, naj bi ravno do sodnega dné tamkaj stal; angelj varh ga bo že še za časa odvalil. Pa od enega grobnega kamena, kakoršnega še nikolj videl nisi, ti hočem povedati, ki bi pač marsikteremu vtegnil o vstajenju in sodbi hudo hudo spotiko delati.

Misli si na štiri ogle obrezan grobni kamen na gomili že umerlega moža. Na prvi strani bereš ta le napis: „Mož, ki pod toj gomiloj počiva, je na zemlji clo malo dobrega včinił, in tudi

to malo le zato, da bi ga hvala doletela, ali da bi se sramoti vmaknil, ali ker ga je pomoči potreben revež ravno pri dobri volji zadél, ali ker se je obilnega povračila nadjal“. Na drugi strani stoji: „On je v svojem življenji preklinjal, kakor bi orehe razsipal, zabavljaj, zmerjal, psoval, legal, zavidal, nečistosti ves gorel; je bližnega v nesreči videl, mu je serce zaigralo; jedel je, da se je putil, delati pa mu je merzelo, in še veliko drugega pa malo prida ongavil; grehov njegovih velikih in malih je bilo kakor listja in trave“. Na tretji strani se bere: „Ga je kdo razžalil, ali če se mu je le dozdevalo, da se mu krivica godi, se je že rotil, razžalnika svojega v dno pekla preklel; ako le mogel, je sovražniku škodo trikrat povernil, to bilo je za nja rajsko veselje, videti pa, da mu je sreča potegnila, peklenska muka; dni, tedne, mesce clo léta je jeza v njegovem oserčju vrela kakor smola v razbelenem kotlu, in ko je polagoma se sama naveličala že, je še le iztlela“. In na četerti strani čitaš: „On je vsak dan molil: Odpusti nam naše dolgé, kakor tudi mi odpustimo svojim dolžnikom“.

Zdaj pa še enkrat in prav pazno vse štiri napise preberi, in potem mi, ali prav za prav, sam sebi odgovovi: kje bo duša njegova, kdor si takega grobnega kamena zaslužil je? Ti praviš, da tega ne veš; pa nekoliko se ti vendar le dozdevati more. Dà, ne le dozdevati, marveč za gotovo lahko veš, da njegova duša pri Tistemu biti ne more, ki je v pregrozovito skelečih mukah na križu zasramovan, pa svoje preklinjevalce in morivce pri Očetu izgovarjal in tako priserčno za nje molil, naj jim Bog milostljiv bode. To bi bilo pač čudno in prečudno, ko bi en tak, ki je od Zveličarja ravno nasprot na zemlji ravnal, pa zdaj pri njem v nebesah bil, in bi se mu ravno tako prilegalo, kakor černi saji poleg božičnega snega. Le kar brez ovinkov izreči, kakor si misliš, namreč, da se bo duši ovega moža tak nekako godilo, kakor je vsak dan molil; da mu naj namreč Bog njegove grehe ravno tako odpusti, kakor je on svojim sovražnikom navadno odpušal.

Pa še eno prašanje je, ki ti bolj za nohte gre, ki ti, tak rekoč, nož na serce nastavi. Povej mi le prav po pravici: ali bi se ne smel tudi tebi, kedar umerl bodeš, taki štirivoglat kamen postaviti z enakimi napisi? in v napisih bi ne bilo nobene laži, clo

nobene lažice? Jeli zdaj veš, kamo pes tace moli? Če si pa morda po natori glave okorne in pičlih zrajtalov, ti kar na ravnost povem in razodenem skrivnost in pomen omenjenega grobnega kamena in njegovih napisov, namreč: ako ne odpustiš vselej, kedar koli ti drugi kaj žalega storé, berž in v resnici, ti tudi Bog ne enega greha, tudi ne enega pregreška odpustil ne bo; ampak ti boš za vse grehe, velike in male, clo za vsako nepotrebno besedo svoj račun slišal in plačevati moral; Bog hotel, da bi imel s čem! Kakor dolgo v sovražtvi živiš, sam sebe zakolneš in obsodiš, kolikorkrat sv. Očenaš moliš. Z vsakem Očenašem terjaš od Boga, naj ti sovražen bo zadel žalenja, ki mu ga storiš. Da, če celo leto do kakega človeka serd v svojem serci rediš, ti tudi celo leto ne v cerkvo, ne k spovedi hoditi, ne moliti treba ni: kajti bi bilo zastoj in drugega nič, kakor potrata dragega časa. Ako namreč enega samega človeka sovražiš, sovražiš tudi Boga, ki je tega človeka stvaril in v svoji očetni ljubezni ničesar bolj, kakor njegove sreče ne želi; sovražiš tudi Zveličarja, ki je za njega kerv in življenje dal; in vse tvoje žebranje in cerkovanje drugega ni, kakor zasmehovanje Narvišjega, ravno kakor bi mu samih piškovich orehov v dar ponudil, in njemu ravno tak prijetno, kakor šest tednov star merlič tvojemu nosu, ali pajsje tulenje tvojim ušesom.

Sladko jedro, žlahen duh in prijetno donenje tvojega žebranja in cerkovanja, da bo Bogu prijetno in mu ne bo gnusoba, mora biti ljubezen v tvojem serci in pa pokoršina. Ti pa ravno ljubezni nimaš, ker svojega bližnega sovražiš, in nimaš pokoršine, ker ne dopolniš, kar je Gospod zapovedal malo poprej, prejden se je od svojih ljubih poslovil, rekoč: „Novo zapoved vam dam, da se med seboj ljubite“; in kar je že poprej djal: „Ako svoj dar že do altarja prineseš in se spomniš, da tvoj brat kaj zoper tebe ima, popusti ondi svoj dar, spravi se poprej s svojim bratom, potem pridi in daruj svoj dar“. Še clo moč svetega zakramenta se te ne prime, ali se nad teboj razgubi, dokler je tvoja duša sovražnega sopuha napojena. Spovej se še tako čisto, prejmi še toliko križev svete odvéze, zadobi poverh še popolnoma odpustkov kolikor se dá; ako pa svojega serca tako vžemal nisi, da je tudi zadna kaplica serda iz njega pritekla; in naj bi bila pritekla, in ti bi

bil tudi svojemu nasprotniku v prijazno spravo roko podal, pa bi te poznej zopet zgrevalo, in ti bi ogenj poprejšnega sovražtva zopet v svojem serci vpihal, si izpihal tudi iz svoje duše spoved in pokoro, in vsa druhal tvojih grehov se v njo zopet uri je in vgnezdi. In ne le, da zakrament svojo zdravilno moč za te zgubi, marveč se ti tudi v strup spremeni; kakor Iškarjot povziješ tudi ti angeljski kruh sam sebi v pogubljenje.

Je že vse prav, morda porečeš; pa človek je pač človek; kaj morem zato, če mi jeza znotraj kipí, vrè in sverši kakor voda na kepi živega apna! In če ljudje tudi ne jenjajo, in človeka ven in ven dražijo in žokajo kakor muhasti fantalini priklenjenega cucka, ne morem drugači, da zaščutam in zardegatim. — Fej, sram te bodi! pojdi se solit, lažnivi opravlivec! se vé da moraš drugače, toda nočeš, ker imaš zanikarno, velo dušo, ki se pri vsaki sapici jeze in serditosti že zmezi in zavihra, kakor stara zapušena pajčevina na vetri, namesti da bi si kaj sile prizadjala in se ji serčno vstavljala. Svojega naj hujega sovražnika, ki ti večo krivico dela, kakor vsi ljudje, kojim se tako zlobuješ, ravno v sebi, v svojem oserčju prikritega imaš, in še prav nježno z njim ongaviš. Ta sovražnik je tvoja preobčutljiva, jeznovita togota, ktera se od vsake zoperne besede hitro vname kakor smodnik od kresala in kamena, ter tebe in po tebi druge tolikokrat smodi in žgè. Na to sovražno coparnico, svojo togoto, pazi s skerbem očesom, zgrabi jo, izsuvaj, izžlepaj jo prek praga, kolikorkrat na duri tvojega serca poterka, ali se skrivaj prikrasti hoče. Praznoverci so včasih na hišne ali hlevne duri morsko nogo zarisali, in morebiti jo še zdaj, da bi kaka coparnica njim ali pa živini česa začarati ne mogla; tudi jaz ti hočem tako morsko nogo pokazati, pri kateri pa ni čisto nobene praznovčre, in ktere se tudi pri spovedi obtožiti treba ni; ktera pa, ako jo na duri svojega serca zarišeš, vražjo coparnico togoto gotovo odpodí. Pokazal ti jo bom, toda obljubiti mi moraš, ali prav za prav ne meni, kajti jaz bi še ne vedel za to, ampak obljubi ljubemu Bogu, ki vse vé in v tvoje serce vidi, in pred kterem ravno zdaj stojiš, sediš, ali (če si bolan) ležiš; obljubi mu le, te lepo prosim, ljuba duša! obljubi mu, s to čudno morsko nogo zaznamjevati sam sebe vsak dan svojega življenja. Glej, clo lahko

je to, pa silno silno dobro za tebe, tvojo rodbino, sosesko, žlahto, za tvoje prijatle in znance in za vse skupaj. Glej, tako le se ta reč napravi:

Če hudič prikobaca in ti tako le šepa: „to je preveč, kar je uni ali ta črez tebe rekel ali rekla; ali: tega bi jaz ne terpel, kratko nikar; jaz bi mu že dal, kar tožil bi ga; ali: glej ga le, zlodja, to imaš za zahvalo, bi bil pač norc, ko bi še komu kaj storil, saj so vsi sleparji i. t. d.“; če tako hudič svoj ušiv kožuh ob tebe čoha in vse, kar je bilo in ni bilo, zopet zbrodi in sproži, naj bi te razkačil in ti jezo, ki je že do malega iztlela zopet vpihal: idi in mōli en Očenaš za svojega sovražnika in za sebe, naj vama Bog obema milostljiv bo in obema v nebesa pomaga, in naj Bog poprej, ker bi drugače vajna v nebohoja vendar le na dol ne pa na gor deržala, tebi pomaga, sovražniku iz celega, celega serca odpustiti, sovražniku pa, da svojo krivico spozna in se poboljša. In če se potem, ki si to molitvico pred svojem Očetom, in svojega sovražnika Očetom, kolikor si mogel, ginjeno in pobožno odmōlil, in se še le kadí v tvoji duši, in se ti še ni ohladilo; mōli še en Očenaš ali kako drugo enako molitvico, in mōli tako dolgo in ne jenjaj, dokler se serda černi oblaki čisto ne raztegnejo in se popolnoma ne razjasni, dokler solnce priljudnosti v tvojo dušo ne zasveti in se maverca mirú ne prikaže. In če se ti pojutrišnem ali čez osem dní, ko se ti tvoj sovražnik v misel vzeme, ali ko ga ravno srečaš in te on stransko pogleda, znotraj zopet meziti začne in star serd v tvojem oserčju zareži kakor čmern pes pod pečoj: treši ga zopet s tistoj morskoj nogoj po glavi, tako da vtihne. Glej to te premnoge sitnosti obvarovalo in ti sladkega mirú za življenje in za zadno uro pridobilo bo. To se bo tvoji duši, kedar bode uboga sirota iz trupla vunkaj bežati morala, bolj prillegalo, jo bolj hladilo, kakor žegnana voda in vošena sveča. Stōri le to, in vstreži se tako meni in sebi in 'svojemu sovražniku in ljubemu Gospod Bogu kakor hitro se bo dalo in ti bo priložno. Za del priložnosti si nič ne bodi v skerbi; lehko, da jo že imaš. Le pretresaj nekoliko čutleje svojega serca in pa okoljšine, v katerih bivaš, in pomisli, ali z nikomur v očitnem sovražtvi ne živiš, ali ti skrivaj do njega ne merzi. Berž ko ne, da bo kaj takega; morda še ni dolgo,

kar sta se s sosedom ali s sosedoj sporekla ali sporekle, ker so njegove svinje tvoj travnik razrile, ali ker je on vodo na svoj travnik napeljal, ali ker mu je vol pri oranji prek tvojega mejnika stopil, ali ker so sosedne kokoši pri tvojih zobale, ali ker je tvoj otrok sosedovinu kako igračo vzel, un pa tvojega zlasal, ali mu nogo nastavil, da je padel; ali ti je z bratom ali sestroj pri razpisili za rajnem očetom kaj naskriž prišlo, tako da jima že pol leta blizo hiše ne greš, onadva pa tebi ne i. t. d. Kaj ne, da bo kaj takega? Hajdi! dragi brate, ljuba sestrice, poskusi in pokaži, da se s sovražtvom v resnici nočeš pečati več. Nič se ne obotavljaj, položi vse na stran, in ko bi se bil ravno v kerčmo namenil, odloži za zdaj, saj ti kerčma ne odide, ter pojdi in môli kar zdaj za vaju obá, za sovražnika in sebe, za sebe in sovražnika. In še nekaj: stopi hudobi, ki te móti in šunta, da tega nikar, na vrat, zgrabi jo in verži jo vun prek praga in za njoj zakleni vrata svojega serca, t. j. premagaj se in idi sam k svojemu sovražniku v hišo, ako pa to nikakor mogoče ni, postavim zadel daljine, ga pa pervo dobo ko se srečata, prijazno ogovori in mu roko podaj. Ako vselej, kedar koli zoper koga, ali kdo zoper tebe kaj ima, tako storil boš, potem boš lahko in brez vse hinavšine môlil: „Odpusti nam naše dolgé, kakor tudi mi odpušamo svojim dolžnikom“; in to te bo jako tolazilo v tvoji zadnji uri, ko se bo že mračilo pred tvojimi očmi, in prav rad bi jaz takrat na tvojem mestu bil; kajti se boš v ljubezni tega svetá ločil: „Ljubezen pa pokrije veliko število grehov“.

Schel.

II.

VISOKA SLUŽBA.

Lepo in veselo živeli so na svoji pristavi bogaboječi starši z edinim sinom svojim. Bil je ti prav zali mladenč in kaj blagega serca, — prava podoba nedolžnosti čiste. Zadovoljno so živeli od dela svojih pridnih rok in Bogu z resničnim sercom zvesto služili; za to jih je Bog tudi v vsem blagoslovil, sosebn pa v nadepolnem sinu, ki je bil njih veselje in njihove starosti upanje sladko.

Enega jutra pride neki mož božji, — kakor popotnik iz daljnih krajev bil je oblečen in kakor Svetnik čistiljiv, — stopi v hišo pred starše in začne govoriti:

„To noč“, tako jim pripoveduje mož božji, „to noč mi je bilo v sanjah razodeto: da se bo skoz to deželo peljal velik in mogočen kralj, ki je edin v svitlosti. In vašej hiši bo ta sreča došla, da vas bo ta veličasten kralj obiskal, ter vam veliko milost skazal, ker bo pri vas naj dražše, kar imate, v sebi prijeten dar sprejel. Nad vašim sinom namreč bo dopadenje najšel, ga seboj vzel in k velikej časti ga bo povzdignul. Dal mu bo kaj lepo, zlatá liskeče oblačilo, ter ga pred svoj zlati sedež med perve služavnike svoje postavil bo. Tukaj bo vaš sin naj večji, naj lepši srečo najdil, in v veselem vživanji te sreče tudi vas, ljubi starši, pred obličjem pravičnega in milostljivega kralja pozabil ne bo. Nobena potreba, nobena sila in žalost ga več stiskala ne bo; zakaj tam v deželi, kamur pojde, je obilo bogastva, in vse, kar le serce želi, bo imel. Že stoji prebivalnica za njega pripravljena, in kedar Gospodov glas klicati slišite, tedaj se spomnite, da je že blizo čas, o katerem se bode vse to zgodilo.“ — To izgovori ptuji mož in odide;

starši pa se komaj zavejo veselja nad veliko njih sinu obljubljeno srečo in nad milostjo, katero jim je namenil mogočni in dobrotljivi kralj skazati. Vse se zdaj marljivo dela poprime, in hiša, ako ravno ni bilo v njej kake posebne nesnage najti, je hipoma vsa še bolj osnažena in ozaljšana, — vse je v naj lepšem redu, — pripravljeno za sprijemo toliko visokega gosta. Pripravili so starši svojemu sinu tudi novo obleko, da bi zamogel pred milostljivega vladarja spodobno stopiti in v njegovih očeh dopadenje najti.

Tretja noč po tem se že približuje, in na nebu se prikazujejo černi, strašni oblaki, ki se eden nad drugim šumeče dervijo — hudo, hudo vreme se vname — bližej in bližej in zmirom strašnejše buči gromenje, in švigajo bliski, ki so černo noč v beli dan spremenili. Zdaj pokleknejo pobožni starši v svoji hišici, katero jim luč iz lampice mило razsvitljuje; v sredi med njimi kleči tudi zali mladeneč, njih edini blagi sin. Vsi enega serca roke povzdigovaje molijo, da bi Bog to hudo uro prevzdignul, da bi se to vreme brez škode in njih kraju k dobremu razšlo: kar se, ko bi trenil, strašno zabliška, blisk se v hipu zavije, v hišico plane in edinega sina v sredi omedlelih staršev umori. — Ko se starši zopet zavejo in svojega edinega serčno ljubljenega sina mertvega zagledajo, jamejo zdihovati, jokati in tarnati, da ni bilo konca; vzamejo žalobno obleko, in clo neutolažljivi spremijo svojega mertvega ljubljenca k pokopališču nad toliko nesrečo, ki jih je zadela, ki jim je edino upanje na zemlji in močno podporo v starosti vzela. —

Zdaj stopi mož božji zopet v njih hišo in jim reče: „Kaj se jokate in žalujete tak neutožljivo? Ali se ni vse zgodilo, kar sim vam veselega napovedal? Ali ni Bog sam, kateri tam gôri v nebesih kraljuje, ki je zmed vsih pozemeljskih kraljev naj mogočnejši, prišel k vam na gostijo, ter je vašega sina k življanju neskončno-večnega zveličanja zaklical? Kaj še zdihujete dalej? Proč z žalobnim oblačilom in veselite se luči božjega veličastva, v katero je srečen vaš sin iz pozemeljskih rev zaklican“. — Zdaj se razjasni staršem duša, zapopadli so besede nebeškega poslanca: njih tožbe so potihmile, njih solze se osušile, njih žalost pa se je v mirno veselje spremenila; pokleknili so, hvalili in molili Njega, kateri je svojim otrokom oznaniti dal: —

„Nobeno oko ni vidilo, nobeno uho slišalo, in serce nobenega ni občutilo, kaj je Bog pripravil tistim, kateri Njega ljubijo.“

P. Cizej.

III.

BÔJ Z JARCOM.

N. N. tergovcec se pelja enkrat nad žrelom strašnega morja in ž njim na barki 300 lepih ovce, ki so bile njegova lastnina in nje mislil v Benetkah za drage dнарje razprodati. Barka od prijetnega veterca gnana se ko otročja zibika ukla, in plava varno in pohlevno naravnano pot. Tergovec od dolgočasnosti premagan zadremlje. Se posadi na stolico pri svojej čredi in z glavoj kima. Jarec, ki je bil tudi med ovcami, to viditi, si misli: Aha, glej ga! ta se hoče z menoj poskusiti, in že se pripravlja na bôj. Postavi se blizo gospoda svojega, stopi malo naprej in se pomekne zopet nazaj, se čedno pripravlja, da bi huje terknil v svojega mislečega zoprotivnika. Se postavi na zadnice, nagne in zdigne roglasto kečko, kakor vidi starjat svojega lastnika — in puf — terkne s terdoj bučoj v glavo tergovca, tako da se ta na znak prek stolice zasiple na tlá, in se vé da, prebudi. Gospodarja pa ta prevzetna nepoštenost hudo razčemerí, kerv mu je vrela po žilah. V svojem čemeru popade nepametno stvar in zamahne v morje. Ali glej! ovce, ki to vidijo, ziskačejo z vso silo ena za drugoj za jarcom v morje in se potopijo.

Starši ljubi! grete vi v greh, grejo tudi vaši otroci za vami; je vaša pot proti peklu, bodo šli tudi taj vaši otroci; ste vi pobožni in pridni, bodo storili tudi vaše deca takó; hodite raje v cerkvo, kakor v kerčme in na plese, bodo hodili tudi vaši otroci radi k božjim službam; zakaj kakor se solnčnica (solnčna roža) obrača za solncem, tako se življenje vaših otrók obrača polek vašega življenja.

Fr. Šrol.

IV.

BASNI.

(Po latinskem spisal J. Varl.)

1.

Merkur in podobar.

Stari Rimljani so bili malikovavci. Imeli in častili so mnogo zmišlenih bogov ali malikov. Med temi je bil Jupiter bog nebés, in kralj bogov in ljudi, in Juno, njegova žena, je bila kraljica bogov, Merkur pa njih pôsel in bog zgovorstva, kupcov in popotnikov. Od teh tréh malikov je znana nasledna basin:

Merkur, radoveden zvediti, koliko da pri ljudéh velja, se podá iz nebés na zemljo, ter stopi ko popotnik v hišo nekega podobarja. Tu so bile naprodaj podobe malikov in toraj tudi podobe Merkurja, Jupitra in June. Samo se mu smeja, ko vidi radovednež samega sé v podobi, in bolj ko se ogleduje, bolj sam sebi dopade, zadnjič celó misli, da bi znal pri ljudéh več ko Jupiter ali Juno veljati. Saj sim, si misli, tudi jaz bog, in ker sim pôsel nebeški, se ne more brez mene nič zgoditi, in to je gotovo znamenje posebne veljave. Verh tega, modruje na dalje, sim tudi bog kupcov, toraj bog bogastva, in zato brez dvombe nar ljubši ljudem. Se tega prepričati, vpraša zdaj podobarja, koliko da Jupitra cení? In ko sliši céno, in hitro tudi za Juno pobara, ter zvé, da je prva podoba cenejši od druge, si misli: z mojo bo vse drugače, moja bo gotovo oboje prekosila, bo naj dražji. V takih sladkih sanjah popraša zdaj podobarja, koliko da bi pa za podobo Merkurjevo

imeti hotel? Podobar pogleda vprašavca, pogleda podobe, ter reče: „Ako té dvé tukaj vzamete, vam Merkurjevo rad naveržem“.

Malo velja, kdor le sebe hvalit zna.

2.

Merkuca (opica) in delfin.

Merkuce, kakor je sploh znano, so po truplu med vsimi živalmi človeku naj podobniši. Delfin je riba, bo pa tudi štronogatim živalim prištevan. Hiter je bolj od vsih drugih žival, hitreši ko ptica ali pušica. Nobena rib bi mu ne mogla uiti, ko bi ne bil tako stvarjen, da je le znak ležé plen zgrabiti v stanu. Mladičev, ktere doji, ima po enega, včasih tudi po dva. Skočiti zna tako, da večkrat na eni strani barke vkviško plane, in visoko nad barko na drugi plati spet v morje šine. Pravijo, da ga godba veseli, in da človeka rad ima. Na to se opéra sledeča basin:

Na neki barki so imeli merkuco. Ko plava ta barka na širokem morju, vstane grozovitni vihar. Veter brije in tuli, prevlečeno s černosivemi oblaki je nebó, grom germí, stréle švigajo sem ter tje in treskati je jelo, da je vse trepetalo. Morje se péni valovi se vzdvigujejo in kopičijo v vedno divješem plesu, ter premetavajo barko ko lahno sehlad. Ne dolgo, in barka zadéne na skalo, in glej, pri ti priči se razdrobí, in vse, kar je bilo živega na nji, požrè požrešno valovje. Merkuca plava, kakor že more in zna, ker gre ji za življenje. V takej sili priderví delfin, vidi ubogo žival, ter si jo, misleč da je človek, na herbet naloži, in z njo prot sloveči barkostaji Pirej sterlí. Med potjo jo vpraša delfin, kdo in kaj da je, in merkuca mu laže in laže, da je imenitnega visokozlahnega stanu. Ko prideta v barkostajo, in ravno ko je delfin na tem, merkuco, rešeno grozne smerti, na suho postaviti, jo še vpraša rešitelj, ali le vé, kje in kdo da je Pirej? Merkuca méni, da jo vpraša za kakega slavnega moža, ter mu hitro odgovóri in pravi: O kako bi tega ne vedila, bi Pireja ne poznala, saj nisva le samo si znana, svá si celó tudi v rodu. Delfin, ko to sliši, spozná merkuco nesramno lažnjico, spozna pa tudi zdaj še le, da

ni človek, ampak zvér. Ves razkačen puhne z merkuco iz morja prot nébu, in treši lažnjivko nazaj v globočino morja.

Kdor plete rad lažé, z lažmi sam'ga se ujé.

3.

Vrana in lastovka.

Vrana živi po létu in po zimi in vsaki čas v naših krajih, ter si ostane vedno enaka. Lastovka, lepa, urna ptičica, gnezdi po hišah, na zimo pa se poda v daljne, toplejši kraje, ter se verne, oznanovaje ljubo, drago pomlad, v tem času nazaj v domovino polétno, ker zopet svojega starega gnezda se polastivši valí. Nekatere lastovk pa ostanejo vedno v domačiji, to da se na zimo poskrijejo trumama poleg rék in virtov. Namažejo si z oljem njim lastnem pérje, potem pa ena pri drugi gosto nadrenjane nekako oterpnejo in se še le na spomlad spet prebudé. Kraj prezimovanja zapustivši se vernejo vesele nazaj k znanim svojim gnezdóm. Lastovke ne ostanejo tedaj ves čas v naših krajih, in ktere ostanejo, prezimijo poskrite v stanu oterpnjenosti, z ktere jih še le spomladansko solnce prebudí, med tem ko se vrane nikakor ne spreminé in domačije nikoli ne zapusté. To pojasnuje basin, ki se tako-le glasi:

Lastovka in vrana ste se prepirale med sabo, ktera da je lepši in večí veljave. Po dolgem pričkanju odverne vrana ter pravi: Kaj se boš toliko s svojo lepoto bahala, ker te v létu le nekoliko časa terpi, med tem, ko si jaz vedno enaka ostanem, in vse léto veselo v domačiji živim?

Dolga sreča ali prednost ima od kratke večí vrednost — torej: rajsko tamkaj osrečenje je neskončno večí céne ko kratko tukajšne življenje.

4.

Pobič in škorpjon.

Škorpjon se šteje med merčese. Na vides, ako ga bolj po verhu in naglo pogledaš, se vidi, kakor da bi bil kak rakek, pa

zlo bi se goljufal, ako bi ga v roke vzel in z njim neskerbno ko z rakom ravnal. Rak te bo bolj ali manj uščenil, ako mu perst v škarje ali ščipavnice pomoliš; škorpjon pak te zna hudo, tudi nevarno pičiti, ker zlo strupena žival je ta merčes. — Od njega je ta-le basin:

Nek pobič je lovil kobilice na polju. Veselo se je, skakaje kmalo za to, kmalo za uno, z njimi po travi temljal. Marsktero je ujel, marsktera mu je pa tudi ušla. Med kobilcami je lazil pa tudi škorpjon. Pobič, ko ga ugleda, misli, da je kobilica, in že stega ročico po njem, ker se mu ta oglasi, ter mu žuga, rekoč: Glej rep, s katerem te bom vpičil, ako ne odjénjaš od mene, in lovil, neumnež, ne boš več potem kobilic.

Hočeš se nevarnosti ogniti, jo moraš prej poznati se učiti.

5.

Ž a b i.

Bila je velika suša in grozno pomanjkanje vode. Zevajoče po vodi se napravite dve žabi na pot, pa nikjer je ne najdete toliko, da bi si bile svojo hudo žejo ogasile. Greste z doline v dolino, ter pridete do neke šterne, ki je bila zlo globoka, pa do polovice polna zaželjene vode. Hajdi, pravi perva, hitro v šterno, vode je dosti, in žeje bo konec. Počasi, ji odverne tovaršica, vodo sicer vidvé, do nje pa le ne smeve. Kdo nama bo branil, zakliče nepremišljeno perva? Aj, pravi modro druga, brani nama ravno vidno nobeden, in brez truda sve hitro v šterni, vendar kako bove pa iz nje prišle, ker je iz vode do verha visočina tolika? Perva spozna, da ima druga prav, in zapustivše kraj nevarnosti poskakujete naprej.

Hočeš kakega se dela podstopiti, dobro prej prevdari, ali bo konec tudi prav in hasnoviti.

Svéta dobrega ne zaničuj, slušaj vselej ga in ga spoštuj.

Póba in kuhar.

Neki kuhar se je medel v kuhinji in kupal. Dvoje fantalinov stoji blizo njega, ter ga gleda jedila pripravljat. Zamišljen v svoje opravila ne porajta kuhar posebno paglavcov, katerih eden skrivše kos mesa iz lonca zmakne, in ga tiho tovaršu poda. Hitro skrije ta ukradeno meso, in gleda spet ko poprej meni nič tebi nič mirno s svojem tovaršem kuharja, ki se je neprenehama s kuho pečal. Kmaló vendar pogrěši kuhar meso, in ker zunaj teh dveh pobalínov žive duše v kuhnji bilo ni, si je bil svest, da mu ni nihče drugi mesa vzel, ko onadva. Prime jih toraj in terja zmaknjeno meso nazaj. Ali pobalina, vsa zvita in spačena, jameta prisegati, in se priduševati, ter s vso resnobo terditi, da sta nedolžna. Ta, ki je meso ukradel, terdi in prisega, da ga nima, in drugi, ki ga je skríl, spríčuje in se priduša, da ga ni vzel; kuhar pa, ki vidi zvitost in spačenost pobov, jima odverne, ju iz kuhnje zapodivši, rekoč: „Mene išeta vidva s krivo prisego in zvijačami svoje nedolžnosti prepričati, ter me nalagati, ali Bogu vsegavednemu in povsod pričejočemu svoje krade zakriti ne bota mogla“.

Bog vse vidi, vse vé, pred Njim, človek! nisi v stanu prikriti tudi naj manjšega pregreška ne. Bodi toraj sovražnik vse napčnosti, vsega Bogu zopernega vedenja v mislih in željah, v besedi in djanju, prijatelj pa in delavec vsega keršansko-dobrega, ter živi tako, da boš ob smertnem času pred vsegavednem sodnikom obstati zamogel. Zakaj mi vsi, pravi apostelj, se moramo pokazati pred sodnjim stolom Kristusovem, da prejme slehern v svojem telesu, kakor je storil, ali dobro ali hudo. (II. Kor. 5, 10.)

E.

Ogledalo

za šolo in domačo rejo otrok.

Više ko vsakega malarja, više ko vsakega podobarja in vsakega te verste
umetnika ga cenim; ki vé serca mladine prav vpravati.

Sv. Janez Zlatoúst.

I.

SVETI KRIŽ V ŠOLI.

V keršanski šoli je podoba sv. Križa prvi in naj lepši kinč, ki očitno kaže in ne taji, da se šolska mladina ne uči samo pisati in brati, marveč kar veliko več veljá, prav po keršansko živeti, terpeti in umreti po izgledi Jezusovem. Sv. Križ kaže, da je šola posvečena soseda svete veže božje (cerkve), ktera je keršanske šole skerbna mati, koja vlada in blagoslovi, da se šola v svojem nauki ne zajde in ne oslabi. Sv. cerkev je bila šoli vselej dobra mati; oh, naj bi šola bila cerkvi tudi ravno tak zvesta in hvaležna hčer! Vsakdo, ki v šolo stopi, bodi si kmet alj gospod, star alj mlad, učitelj alj učenec, pomni naj, britko razpelo zagledaje, važnih Jezusovih beséd: „*Glejte, da ne zaničujete kterega tih malih! ker povém vam, da njih angeli v nebesih vedno gledajo obličje mojega Očeta, ki je v nebesih.*“ (Mat. 18, 10.) Spoštovaje naj se učitelj na podobo križanega Jezusa ozira, kedar deca podučeva, ter ne pozabi, kako milo in pohlevno, ponižno in potepežljivo je božji detoljub Jezus otroke h sebi vabil, jih objemal in blagoslovil. Pač bi gerdo bilo in pa za jokati, če bi učitelj sirovo in neprijazno otroke v šolo sprejemal, z njimi divjal in jih pogubljal, ktere Bog toliko ljubi, da jim svoje angele varhe dá. Iz križa Jezus hudobnemu učeniku veli: „*Kdor pohujša kterega tih malih, ki v me verujejo, bi mu bilo bolje, da bi se mu obesil mlinski kamen na vrat, in bi se potopil v globočino morja.*“ (Mat. 18, 6.)

Pa tudi šolcom naj bo podoba svetega Križa vedno odperta knjiga, ki jih uči Jezusa goreče ljubiti skoz posnemo njegovega

življenja v Nazareti doma, kjer je bil svojim staršem pokorn; sv. Križ otroke učí posnemati mladenča Jezusa, ki je dvanajst let star v Jeruzalem hodil z Marijo in z sv. Jožefom Bogu očitno služil. Pred podobo križanega Jezusa naj mladina v šoli prav pogosto svojih dolžnost trojno obljubo ponovi:

1. Lepo *vbogati* kakor Jezus, ki je bil svojim staršem vsigdar pokorn. (Luk. 2, 51.)

2. Veselo radi *moliti*, v cerkvi, v šoli in tudi domá, naj se otroško, še za vse dobro mehko serce h Bogu povzdiga, od koga vse dobro pride, in ki jim dobrega Duha dá, kateri ga prosijo. (Luk. 11, 13.)

3. Se pridno *učiti* in po nauki čedno zaderžati, kakti usmi- leni Jezus, ki je rasil v modrosti in starosti, in v gnadi pri Bogu in pri ljudéh. (Luk. 2, 52.)

Vse to sv. Križ v šoli očitvidno velí; naj se torej vsi, ki v šolo pridejo alj odidejo, svetemu Križu spodobno priklonijo, in ga pozdravijo priserčno, rekoč: „*Hvalen bodi Jezus Kristus!*“

Slomšek.

II.

ZA VSE, KI IMAJO PRI CERKVAH OPRAVITI.

Za letos čem od cerkvenih križev, od orgelj, od turnske ure in od zvonov nekaj opomniti. Križi (banderi), ki jih pri procesijah nosijo, in so zgol za cerkveno rabo, morajo biti v podobi križa. Ruta, naj si bo iz svile alj iz volne tkana, ne sme za deržaj (štango), ampak na drugo paljco mora biti pripneta, počez deržaja obešena na ravnost dolj visi, ne pa postransko, kakor pri vo-

jaških zastavah (štandarteh). Vpletla se je tudi že v naše kraje razvada, da za učence, za nekatere bratovšine in za pogrebe po vojaško ponarejene zastave imajo, na deržaj namreč pribita ruta kakor trivoglata robec preč vihra (farflja). Vsak bander pri procesijah mora biti križ, torej se po Slovenskem banderji sploh le križi imenujejo, postavim: mali križ, veči križ, rudeči, beli križ i. t. d. Po vojaško ponarejeni banderji so za cerkveno rabo clo prepovedani. Rituale Rom. pravi: „Præferatur, ubi fuerit consuetudo, vexillum sacris imaginibus insignitum, non tamen factum militari seu triangulari forma“. To se po našem reče: Koder je navada, naj se naprej nese križ z znamenjem svetih podob, ne sme pa po vojaško na tri vogle biti.

Cerkveni križi silno važne reči pomenijo. a) Nas opominajo, da se pri procesijah kakor mogočna vojska okolj nebeškega vojvoda Jezusa Kristusa združimo, za čast božjo in za svojo zveličanje zoper vidne in nevidne protivnike se bojevati. b) Nas opominajo na Jezusovo mogočno zmago greha, hudiča in judovske terme na dan njegovega častitega vstajenja. c) Nas križi tudi opominajo, kako na čudno vižo da je naša sveta vëra po toljkim trudi in terplenji apostelnov, mučencov in učениkov jude, malikovavce in kervoželjne sovražnike zmagala.

Ravno to nas uči tudi molitev, ktera se pri blagoslovu križev moli, rekoč: „Gospod Jezus Kristus, kterege cerkev je kakor taborišče v vojski vredena, blagoslovi le ta križ, da o Bog! vsi tvoji bojevalci skozi priprošnjo svetega I. (varha, patrona) svoje vidne in nevidne sovražnike v sedajnem času premagati in po zmagi v nebesih slovesno radovati zamoremo“.

Kdaj da so začeli pri procesijah križe nositi, ni za gotovo znano. Učeni zgodovinar Euzebi méni, da že ob času cesarja Konstantina, ki je po svojem spreobertenji ukazal, naj bo na vsih zastavah cesarske armade znamenje križa, ker v znamenji sv. Križa je sovražnika, ki je dosti močnejši bil, premagal, in po tem sveto keršansko cerkev osvobodil. Ker je po besedah sv. Pavla (I. Kor. 9, 26., Filip. 1, 30.) kristjan vojšaku, in življenje vojski podobno, so kristjani berž ko ne si križe napravili, in pri procesijah kot vojšaki Kristusovi nosili jih.

Vsak križ ima navadno na obeh straneh podobo Svetnika alj Svetnice na platno malano. Kedar se nov križ omisli, se naj vendar tudi izobražen in izuren malar (slikar) poiše, akoravno mu je več za plačati, samo da se le podoba naredi, ktera kristjana k pobožnosti budi, in ga ne sili v smeh. Vidil sim na nekim križi podobo cesarja Konstantina v zgodbi, ko se mu kratko pred kervavem vdarom s sovražnikom na nebi križ prikaže z besedami: „V tem znamenji boš zmagal“, okolj cesarja stojijo vojšaki z visokimi kosmatimi klobuki medvedovih kož, kakoršne so nekdajni grenadirji nosili, v rokah pukše s bajonetami, in spredi dva miniha kapucinarja z roženkranci — vsega tega pa ob času Konstantina ni bilo, ampak so reči poznejših časov.

Okolj podobe je sviljnata alj volnata, večidel rudeča tkavina prišita, ki nekaj pedí memo podobe visi, in ima zobce alj franže po straneh in na koncu prišite. Kedar se nov križ omisli, naj se izbere tkavina obstoječe barve, naj se ne gleda na kake krajcarje, samo da blago dalje terpi.

Poskerbeti je tudi, da se zvezda za verh križa pri poštemem in znajdenem pasarji narediti dá, naj bo brez nepotrebnih čačkarij dobro in scer pri ognji pozlačena alj vsaj dobro posrebernjena, ker vsaka druga reč berž svitlobo zgubi. Varovati pa je tudi treba, da se na Božjega Telesa dan na zvezdo, še manj pa na podobo alj na tkavino žive cvetlice ne obešajo in pripenjajo, ker po takih vencih zlatnina, srebernina pa tudi malarija, posebno pa rudeča platnina kmalo ob svitlobo in živo barvo pride. Za križe so naj boljši ponarejeni suhi brajdeljci alj venci.

Ko bi se pripetilo, da bi med procesijo deževalo, in se križ zmočil, se ne sme na solnci, ampak le v senci sušiti, ker solnce živo barvo (farbo) kmalo stemni. Kedar križ dalej časa v cerkvi stoji, je dobro, da se čopki (cofelni), zlasti če so težki, preč vzemejo, sicer preveč vlečejo, bander se ravno tam hudo nategne, in sčasama naterga. Naj boljše je, da čopki na posebnih k pildu prišitih trakih visijo.

Kedar se ima križ h kateri drugi cerkvi prenesiti alj shraniti, se ne sme od zgorej, kjer je bander na preklo (štango) pripnet, zavijati, ampak odzdol. Kar memo pilda (table) visi, se mora čez

podobi pogerniti, in od spodne strani lepo rahlo zavijati. Če od zgoraj zavijati začneš, bodo tiste železne ročke (kljuke), za katere križ pri deržaji visi, v kratkem malarijo razpraskale, alj clo tablo prederle.

Zvezda se mora iz deržaja sneti, in posebej na suhem shraniti.

Ker so debeli deržaji pretežki, tanjki pa se radi vsločijo, je naj boljše, da se z ene deske dve latice vžgate, in ena drugi nasproti obnena dobro zlimate, in po tem še na okroglo lepo ostrugate.

Od orgelj.

Dajte najpoprej povedati, kdaj da so orglje najdene bile. V sv. pismi se bere (I. Mojz. 4, 21.), da je Jubal, sin Lamehov že orgeljece delal, pa menda take, kakoršne pastirji imajo z terstovih cevi sestavljene. Sčasoma so večje cevi sestavljali, in na nje že v stari zavezi v Judovskem tempelni piskali. Orglje za cerkev so neki tudi najpoprej v jutrovih deželah imeli. Cesar Mihael Bizantinski je Dragotinu (Karl) okolj leta 805 po Kristusovem rojstvu poslal velike orglje, katerih je cesar Dragotin v Ahni na Nemškem v veliki cerkvi postaviti dal, in od tiste dobe so orglje posebno v škofijskih in miniških cerkvah svojo veljavo dobile. Nekterim so močno dopadle, in jih niso mogli dosti prehvaliti, nekterim pa niso kaj všeče bile. Že ob času sv. Bernarda (okolj leta 1450) se je neki pobožen opat potožil, da imajo orglje prehud glas; Tridentinski zbor je clo posebno postavo dal (Sess. 22.), varvati se, da na orgljah ne bodo posvetne in preokrogle viže delali. In papež Benedikt XIV. (1749) so vsim škofom po keršanskem svetu ojstro naročili, da ne smejo v cerkvi posvetne in godčevske glasbe terpeti. Alj žalibog! le prepogosto se še po deželi slišijo organisti, ki take viže delajo, kakor da bi od hudega duha obsedeni hotli brunne moljce iz cerkve preganjati. Že več let se v Rimi zavolj cerkvene godbe posvetujejo, in sklenjeno je že, da orglje ne smejo drugega opravila imeti, kakor k petju prilagati, in petje vižati; torej je tudi čisto nepotrebno tako veliko število pišal in glasov.

Nekteri red pišal za drugo ni, kakor da brezvedni organisti smešne komedije na nje delajo. Toljko naj bo regišter, koljko jih je za prilaganje k petju potreba, in scer k večemu 12. Tiste pastirske žvižke, tičjo cvilenje, hobo, gosli, posavna, boben, kukovca in taka nepotrebna ropotija naj gre rakom žvižgat, ne v cerkvi pohujšanje delat.

Kdor hoče dobre orglje imeti, naj skušenega mojstra dobi, ne pa mojstraskaza, — naj bodo pišale večidel iz čistega angleškega cina, in le malo lesenih naj bo, ker les v mokrih cerkvah se rad napije, v gorkim pa se zopet osuši, ter tako pišala svoj glas preminja, cinasta pa ne. Dobro bi bilo, ko bi vsak organist znal orglje vsaksebi vzeti in prah od pišalj odpravljati. Tudi je potreba, da so orglje dobro zaperte, sicer malopridni fantini pišale pokradejo, kar se marskedaj zgodi. Kedar je gorko vreme, in ni vetra, se naj okna pri orgljah odpró, da mokrota prejde, in se prah laglej od pišal odbriše.

Dandanašen silno lične orglje izdelujejo, le preblizo ena k drugi so pišale natakunjene, in se godi, da ena drugo v glasi moti. V tesno omaro veliko sto pišal stlačijo, da je ena drugi na poti, in tako tesno, da se z roko blizo ne more, kedar je kaj naglo popraviti sila; — vsaka reč naj svojo pravo mero ima! Čujte še, kakšne orglje da so spervega po svéti imeli. V Vintonu na Angleškem so imeli orglje, v katerih ni več kot 400 pišal bilo, pa 26 mehov, katerih je 70 krepkih mož vzdigovalo. Dandanašen za 5000 pišal sam človek lahko dosti vetra dela.

Ure,

kakoršnih imamo v turnih, pravijo zgodovinarji, da so okolj leta 1000 po Kristusovem rojstvu znajdene. Se vé, da delo spervega ni bilo tako prilično in vse tako po redi, kakor dandanašen. Bêre se, da je neki minih Gerbert, ki je pozneje za papeža izvoljen Silvester II. imenovan bil, dolgo dolgo let skušal, in potem saj uro naredil, ktera ni le čas dneva kazala, ampak je tudi na zvon alj na železno štango razmerjen čas napovedovala. Vendar so ure spervega po svéti še bile bele vrane, le redko kje v kakem sa-

mostanu so jih imeli, ki so bile pa silno obavtno izdelane. Še le konec 14. veka so jih po večih mestih začeli delati, alj v cerkvenih stolpih jih imajo še le h koncu 17. veka.

Ako ravno je silno težko dobro uro narediti, ker morajo biti zobje na kolesih na las zvesto razmerjeni, mora terdo železo, marsikaj z jekla pa tudi z medenine izdelanega biti; vendar za nobeno reč toljko mojstroskazov ni kakor za ure delati. Vsak pastir se že podstopi uro narediti, alj jo vsaj popravljati; torej je toljko malopridnih ur po svēti. Kedar se hoče nova ura omisliti, naj se poprej zvest in pošten urar pozvé, ki delo ume in ni kak golju-fen pijanec, kateremu se samo po glavi nar raje verti, kolesa njegovih ur pa rade le zastajajo. Če urar ni pošten, te na vsako vižo opehari, pogôdi se ž njim, kakorkolj hočeš. Ako se počez za uro pogodiš, ti bo uro šibko in z mehkega železa izdelal, — se pogodiš ž njem na pezo (vago), ti bo valerje z močnega železnega kositarja napravil, votlino s svincom nalil alj clo s svižam nasipal, voder iz debelih šin vlitega železa postavil, da bo le veliko peze, in tako ti bo uro, po goldinarji funt zamazal, ki njega komaj 10 krajcarjev stane.

Mazati se ure veliko ne smejo, dobro izdelana ura gre brez mazila; več pa ko se ura maže, poprej bo obstala, ker se prah na mažo prime in se naredi hujši kot smola. Če je pa ura enkrat hudo zasmolena, se mora saksebi vzeti, v mōčnim lugi vsako kolo izkuhati, in potem z ojstrimi kartačami odergati. Ako hočeš uro dobro gleštat, jo moraš vsaki dan vselej ravno v tisti dobi naviti, kakor poprejšen dan, nikdar pa takrat, kedar ima skorej bīti, alj pa kedar že bīje. Kmalo po tem, ko poldan odbije, jo navijati je naj boljši.

Naj se okolj in čez uro tudi lesena omara naredi, deske se naj ena druge terdo tišijo, da prah skozi ne pride in tudi veter skozi ne piha. Ako ni omare, bo naenkrat vsa prašna, in če še clo na uro dežuje in sneži, bo naj boljša ura v kratkem se pokvarila. Naj omara čez uro tudi vedno zaklenjena bo, da neporedni fantini do ure ne morejo, in če je kedaj ura zastala, naj jo zopet tak človek v pravi red spravi, ki to reč dobro ume, zakaj ura se rada pokazi, kedar se naprej alj nazaj devlje.

Zvonovi.

V lanskih Drobtinceh stran 213—215 so čast. gosp. M. P. v mični povesti znajdbo zvonov popisali, in imam samo to povedati, naj bi se tisto klenkanje alj drobno zvonjenje, katero se mi prav otročja igrača zdi in naj več zvonov pobije, skoraj opustilo. Neki učeni in brumni duhoven iz nemških deželj, slišati večernicam pred velikim Svetkam na drobno zvoniti, me vpraša: kaj da tako zvonjenje pomeni? in ko mu povem, da večernicam juteršnega praznika tako zvonijo, smehljaje dalje vpraša: Ali je juteršni praznik samo za otroke, ker tako po otročje zvonijo? —

Slavnoznani zvonar Anton Samasa mi je povedal, da naj več zvonov se po slovenskih krajih vbije, ker še zmiraj tisto drobenjenje imajo, katero zvonovom naj več škodje. Lahko umemo, zakaj da se takrat naj več zvonov vbije, kedar na drobno zvonijo (klenkajo), ker takrat se le na eno plat bije. Naj bi se torej mežnarjem in fantom, ki vsi sploh neizrečeno veselje imajo, prav dolgo tudi po celi uri zvoniti, na ojestro prepovedalo, o sobotah za večernice in o nedelah za juternico ne več kot 15, o večih praznikih pa 20 minut na drobno zvoniti. Pri procesijah pa naj se tako zvoni, da zvonovi tečejo, ne pa le samo na eno plat zvona vdarjati. V nekterih krajih je navada, kedar kak bogatín umerje, in če se mežnarju še posebej kaj plača, da se mu po celi uri na drobno zvoni, in vse sorte vižice se delajo, kakor da bi hotli s tem kaj veselega naznaniti. Take baharije nikar ne terpeti, ampak merliču se naj zvoni, kakor se spodobi.

Komur je zvonjenje izročeno, mora večkrat pogledati, alj se goš že ni nategnila, za katero temelj visi; ako se goš zlo nategne, pride kembelj prenisko, preveč na rob bije, in ker je rob zvona že tenek, ga lahko izkerha alj clo ubije.

Kako da pa imajo strežeti (ministranti) pri daritvi sv. maše in tudi pri procesijah zvoniti, so čast. gosp. Fr. Kosar že v lanskih Drobtinceh stran 301—307 obširno — tak umljivo — in lepo razložili, da je truda vredno za duhovnike, ta sostavek vsako leto nar manj enkrat vsim naprej brati, ki kolj k sveti maši streči želijo.

H koncu imam še opomniti, da tisti, ki zvonijo, naj premislijo, da zvonovi so reč blagoslovljena, so torej k povzdigi časti božje, ne pa za igračo alj komedijo. Naj še premislijo, da stolp (turn) sliši h cerkvi, in da tudi v turni se mora človek spodobno in pobožno zadržati — ne duhana paliti, ker to je nevarnost ognja — ne vina alj žganjice piti, ker to je nespodobno. Godí se pa vendar v nekterih krajih, da na vernih duš po noči v turnih pijačevajo; — nikolj pa se ne sme v turnih storiti, kar sliši za plot. Z eno besedo: v cerkvi — okolj cerkve — in pri cerkvi, se ima vse tako goditi, da je cerkvi primerno, in tako kakor cerkev uči in zapoveduje.

Jož. Hašnik.

III.

POT LUČI NAPROT.

Marsikaj v poduk.

Kraljevi prerok David pravi v 13. ps.: „Djal je neumnež v svojem serci: ni Boga“. Dà, le hudobno, popačeno serce Boga taji, ker si želi, da bi ga ne bilo pravičnega sodnika in strahovavca hudobnežev; alj pamet pa vsakemu, tudi neumnežu, naj bi za njo le gluh ne bil, glasno govori: „je Bog“. In star Rimljan Ciceron, neznanog in modrian pravi, da „ni še bilo naroda tako neobtesanega, ki bi se mu ne bilo saj količkaj dozdevalo, da mora biti najvišje bitje (Bog)“. Zatorej se sme reči, da vse stvari, ki podobo božjo na sebi imajo, vsi ljudje eno najvišje bitje, enega Boga spoznajo; toda izmed vsih 1100 milijonov ljudi, ki na naši zemlji prebivajo, jih je morda komej 225 milijonov, ki so dospeli velike sreče, da spoznajo trojnoedinega ali edinotrojnega Boga, t. j. da so kristjani. Razum teh živi na zemlji okoli 4 milijonov in 500,000 židov

ali judov, 155 milijonov mohamedancev in 665 milijonov pa 500,000 neznabogov, ki po svojih vérskih domišljavah zopet v jezer in jezer veroobčinj razpadajo, po tem, ko si so ali ogenj, ali sonce, ali luno, ali zvezde, ali kako drugo stvar v boga izvolili in ga časté. Veči del neznabogov ali malikovavcev prebiva v Azji in Afriki, med njimi ljudstva nebrojne množine, od katerih veroznanstva pa le malo, ali clo nič ne vemo.

V severno-zahodni Evropi se je najprej Britanija s sv. evangeljam soznanila; pravijo, da bila je že za kralja Lucja, leta 176 po rojstvu Kristusovem kristjansko kraljestvo. Veliko Škotecov se je leta 201, ko je njih kralj Donald I. s svojo rodbino sv. evangelj sprejel, pokristjanilo, in 432 je sv. Patrici pridgoval na Irskem. Te tri dežele, Britanija (tudi Anglia), Škotsko in Irsko so dan današen v eno kraljestvo, Angleško ali Velko-Britanjsko združene, pa tudi takrat že so se pod imenom Britanija vse tri zapopadale. Leta 596 je bil iz Rima od papeža Gregorja Velikega opat Auguštín s 40 menihí v te dežele poslan sv. evangelj oznanovat. To se je takole zgodilo: Gregor, nekoliko poprej še ne papež, ampak menih nekega samostana, gre enega dne po tergu rimskega mesta, ter vidi tamkaj naprodaj nekaj mladenčev iz Anglije, ki so bili čudno lepe postave (takrat so namreč s sužnjimi še barantali). Gregorja miče, se verlim mladenčem bližati in jim marna ponuditi. Praša jih torej: Od kod ste? (po latinski: *cujus terrae estis?*) Odgovorijo mu: Angličani. Gregor: Pač prav, kajti postave so angeljske, in takim se spodobi biti sodedičem angeljov (*bene, nam angelicam habent faciem et tales angelorum decet esse cohaereres*). Iz ktere deržave? Odgov.: Deira. Gregor: Prav tako, jeze božje rešeni (*de ira Dei eruti*). Kako se vašemu kralju pravi? Odgov.: Elle. Gregor: Dà, Alleluja naj prepeva se (*alleluja oportet cantari*). In s tem je izustil Gregor svoj terden sklep, verle Angličane pokristjaniti in angele nebeške iz njih narediti. In ko v papeža izvoljen sam ne more k njim podati se, pošle pa v kratkem tje sv. Auguština opata in pa 40 menihov z njim, od katerih se je vsa Britanija skorej sv. evangelja navzela, in od tod je nja luč po sv. Bonifacju in Svibertu, ki sta bila angleška meniha, na nemško prisvetila, zato se tadva tudi apostola Nemcev imenujeta.

Ko je leta 312 Konstantin Veliki pokristjanil se in keršansko vero v svojem cesarstvu državno vero razklicati dal, so se hitro začeli množiti nje spoznovavci po vsih južnih deželah takratnega rimskega cesarstva, na Gerškem, Taljanskem, Španskem in Portugizkem.

Na Francozkem bilo je keršanstvo okoli 496 po kralju Klodviku vpeljano, pa še le potem v šestem, sedmem in osmem stoletju po Irskih misjonarjih po vsem kraljestvi razprostrirano. Sicer pripoveduje sveta legenda od svetih Lacarja, brata Marije in Marte, in pa Dionizija Areopagita, ki sta že v prvem stoletju na Francozkem škofa bila; po tem takem je tudi že keršanstva v prvem stoletju tamkaj moralo nekaj biti; toda le nekaj, le posamezni sadeži sem ter tje vsajeni, ki pa so se le sčasama vkoreninili, in v šestem, sedmem in osmem stoletju še le svoje veje razprostrirali po vsem današnjem Francozkem, paganstvo pa zadušili. — Suecija in Flandrija ste se pokristjanile leta 643. — Dancom je zasvetila luč sv. evangelja leta 827 po njihovem kralju Haroldu, ki se je na Irskem, kamor je s svojimi vojskimi trumami prišel, z njoj seznanil. V Norvegiji in Izlandiji je keršanstvo okoli leta 1000 vpeljano bilo in v Švedji pa med desetem in enajstem stoletjem.

Med slovenskimi narodi se je keršanska vera že v prvem stoletju lepo zeleniti jela, ko sta sv. Mohor in Fortunat, apostola Slovincov, nje seme donesla iz slavnega Ogleja in ga zasadila v njivo slovensko; alj kaj, ko so paganski narodi o velikem preselvanji v petem stoletju kakor trope divjih svinj mlado setvo razrili in zopet zaterli. Še le sv. Rupert, škof Solnogradški je ob začetku sedmega stoletja našem krajem sv. vere luč vnovič prižgal. — Bolj izhodnim in severnim Slovanom bila sta brata sv. Ciril in Metud apostola, ki sta najpoprej Bulgare pokristjanila. Kakor sv. evangelist Lukež je bil tudi sv. Metud izobrazitelski umetnik, in ta umetalnost je nja apostolsko delo jako pospešila. Ko dojde leta 863 do Bogora, kralja Bulgarskega, mu ta naroči v njegovo dvorano kaj strašnega izobraziti, tako, da bo vsakega groza obšla, kdorkoli bo sliko vidil. Strašne podobe so se namreč očesu nevrotnega kralja, ki je sirovo, na pol divje pagansko ljudstvo vladaril, naj bolj prilagale. Sv. umetnik naredi tedaj kralju po-

dobro posledne sodbe, Jezusa na veličastnem prestolu v sredi angelov serditega sodnika, pred sodnem stolom pa vse ljudi zbrane, ki trepetaje čakajo svoje obsodbe. Vse je bilo tako živo in ognjeno slikano, da je človeka svet strah obletel podobo viditi. In zares, ko kralj dodelano podobo prvi zagleda, se tudi prvi prestraši, in slišati od strašne sodbe božje, ne more gnadi božji dalje se vstavljati, ter se dá Metudu v keršanski véri podučiti in kerstiti. Po izgledu Bogora se je tudi Bulgarov veliko pokristjanilo in kerstiti dalo. Kralj Bogor napoti sporočnike z darami v Rim k sv. očetu papežu Nikolau I., in stopi po nauku sv. Metuda v edinost in družtvo svete cerkve rimsko-katoličanske. Papež mu pošlejo pismo polno zdravih naukov, pa tudi dva škofa, kralja in njegove podložne v sveti véri poterčiti. *)

Od tod sta šla apostolska moža na Moravsko, kjer je mogočen Svatopluk kraljeval, in na Česko, kjer je Borivoj vojvoda bil, ter sta tudi tam vtemelila keršanstvo, kerstivši glavarje in veliko podložnikov njihovih, leta 894.

Za velkokneza Sviatoslava l. 940 so se Rusi pokristjanili, za Mijecislava I. l. 992 pa Poljci in Vogri.

Na Poruskem je paganstvo vladalo do leta 1227, dokler so sčasama nemški vitezi prevladali, in z lučjo sv. evangelja tème paganstva pregnali. Lituania je l. 1386 keršanstvo sprijela.

Duhovniki jezuitarskega reda, ki so tudi današnega dné še nevtrudni oznanovavci sv. evangelja med neznabogi in divjimi narodi, so l. 1575 na Kitajskem keršanstvo vpeljali, potem ko jim je kakih 30 let poprej sv. Frančišk Saver tak rekoč pot tjekaj pokazal. Iz Rima tjekaj poslani jezuiti so jih tam jezerokrat jezer pokristjanili, ki pa so potem večidel za véro marterniško smert storili. Leta 1692 se jezuiti neizreklivim nevarnostim nasproti zopet napotijo v Kitajsko keršanstvo vpeljevat; in že so nekoliko keršanskih občinj vtemelili; toda l. 1724 so morali zopet bežati; alj seme keršanstva od njih zasajeno žene vendar nekoliko kali in se zeleni.

Na Gerškem bilo je keršanstvo, ktereга so Turki l. 1453 z

*) Drobtince 1853.

mečem in ognjem do malega čisto pokončali in zaterli, l. 1628 iz novega zopet vpeljano.

Da v kratkem povem: zdaj je seme besede božje po vsih delih svetá že raztrošeno; od pet- in šestnajstega stoletja tudi že v Afriki, in sicer v Guineji, Angoli in Kongu.

V šestnajstem stoletju je keršanstvo po Ameriki jelo blagoslov svoj razprostirati, tako tudi v juterni Indji. Po nevtrudnem pogumu katolških misjonarjev je ravno v sedajnem stoletju edinovzeličavni nauk po vsem znanem svētu že razoznanjen, in če dalje več se jih njemu vklanja.

Bog hotel, da bi bila skoraj „ena čeda in eden pastir, in da bi vsi jeziki spoznali, da je Jezus Kristus v časti svojega Očeta!“

Šchel.

Jeziki, v kolikih se govori na svēti.

Med 1100 milijoni ljudi, ki jih naša zemlja redí (goji), pravijo, da je zdaj 3664 raznih narečij in podnarečij, ki razpadajo v 937 azijskih, 587 evropskih, 276 afrikanških in 1624 ameriškanskih. Gotovo pa je, da jezer in jezer narečij, sosebno notrajne Afrike clo ne poznamo.

V Evropi je 13 narodskih narečij: *Gerško*, *Latinsko*, kojemu so Talijansko, Francozko, Špansko, Portugižko, Valaško in Graubindsko, Romansko otroci in vnuki; *Nemško*, kteremu v žlahti so: Angležko, Šotsko, Dansko, Švedsko, Izlandsko; *Slavjansko*, narečje izhodne, deloma tudi srednje Evrope in premnogih otrók mati, namreč: Ruskega, Poljskega, Českega, Moravskega, Ilirskega, Slovenskega i. t. d.; *Velško in Biskajsko* v Španji; *Irsko* na Irskem; *Tartarsko*; *Staro-Ilirsko*; *Jacigsko*; *Kaucinsko* na severnem Vogerskem; in *Finsko*. *Tursko* je neka Tartarska zmes.

Prevodi (prestave) sv. pisma.

Sv. pismo se zdaj že skoraj po vsem svēti v vsih poglavitnih jezikih čita. Originalni jeziki sv. pisma so: Hebrejski, Ara-

mejski in Gerški. Vulgata se zove sv. pismo od sv. Jeronima leta 405 polatinšeno, kojega je katoliška cerkev v Tridentinskem zboru 27. maja 1546 autentiškega spoznala, in to je bilo leta 1462 že prvokrat tiskano. Ponemšeno je bilo prvokrat 1466 v Štrasburgi. V španskem jeziku bilo je sv. pismo tiskano leta 1478, v angležkem 1535, v francozskem 1535, v švedskem 1541, v danskem 1550, v holandskem 1560, v ruskem 1581, v vogerskem 1589, v poljskem 1596, v novogerškem 1638, v turskem 1666, v irskem 1685, v portugizkem 1748, v manskem, na otoku Manks med Irskoj in Angležkoj, kjer samosvoj jezik govori, 1771, v taljanskem 1776, v bengalskem 1801, v tartarskem 1813, v perzijanskem 1815, v poglavitnem narečji afrikanskih zamorcov 1816 in v kitajskem 1820. Angležke družtva sv. pisma so sveto pismo v 200 raznih narečjih in podnarečjih, ruske pa v 30, ki jih ruski narodi govoré, natiskati dali, toda opomniti se mora, da se zanesti ni, da bi bila v tih mnogih iztisih svetega pisma, ki jih imenovane družtva izdajajo, istinita božja beseda, marveč je v njih mnogo pokvarjenega, s krivoverskem strupom natrošenega; zato-raj imajo katoliški pastirji popolnoma prav, ki ovčice svoje pred takemi popačenimi sv. pismi svariijo.

Schel.

IV. MOŽ RESNICE,

ali:

Varjite otrok legati!

Leganje pri otrocih je izvir veliko hudega, kar že znani prigovor: „Kdor rad laže, tudi rad krade“, sploh potrdi in trôpo žalostnih nasledkov pokaže. Ne terdim s tem, da vsi, kateri lažejo, tudi kradejo, vendar pa rečem, da laž pri otroku je zlo huda stran, posebno če je legati že privajeno. Da so že mali otroci k leganju nagnjeni, pride od hudega, ktero po prirojenem zlo (poperbanem grehu) v človeku tiči; toraj ne morejo starši in vsi drugi oskerbniki, katerim so otroci izročeni in z njim opraviti imajo, nikoli zadosti previdni in skerbni biti, kar to slabo stran njih otrok zadene. Koliko hudega bi jih po tem oteli, koliki zaklad resničnosti, tolažbe in serčnega veselja bi otrokom in sebi s tem pripravili! Bog daj, da bi v tej reči storili, kakor Kardias, mož Resnice, med prvimi kristjani!

Živel je Kardias s svojim unukom 10 let starim otrokom o prvih časih keršanstva, ko so kristjane zavolj Jezusove sv. vere preganjali, v vedni nevarnosti ob svoje življenje priti. Bil je mož visoke starosti — že devetdesetkrat je vidil spomladanske rože ocvesti in le redki lasi so mu belo glavo pokrivali. Moč njegove duše pa je bila še mladiška, in obličje njegovo je bilo ko mladenča prijazno. Zvesto in ojestro je živel po naukih Jezusa Kristusa, kateri je na zemljo prišel rešit človeški rod, kateri je z britkim terplenjem in grenko smertjo na križi svoje božje poslanje

od nebeškega Očeta zaresničil in poterdil. Bogaboječnost in do-
brotljivost ste bile vidne znamenja nja pobožnega življenja. Pred
vsem pa se je resnice zvesto deržal in laž kakor kugo sovražil.

Enega dné, ko ravno sam v hiši sedi in svete bukve prebéra,
priskaklja njegov unuk v hišo k priletnemu dědu, ga za roko po-
prime in mu hiti eno za drugim praviti: „So že šli, so že šli, —
jih ni več tukaj, ste že rešeni“. Starček pa se začudi in vpraša:
„Kdo je šel? koga ni več tukaj? Jaz te ne zastopim, kaj praviš,
povej mi, kdo so ti, od katerih govoriš?“ — Zdaj je jel dečko pri-
povedovati: „Možje z orožjem so prišli k našim vratam in so za
vas prašali. Zlo strašno so gledali in čisto divji so bili; za to sim
mislil, da so sovražniki kristjanov, da vas hočejo kakor toliko dru-
gih odpeljati in vam kaj žalega storiti. Za to sim jim rekel, da
vas ni domá, da ste šli v tempel Boga kristjanov molit. Verjeli
so mi in srečno odšli; jaz pa se veselim, da sim vas rešil“. —
„Sin! zakaj nisi resnice govoril?“ ga Kardias z oestro resnobo, ki
se mu iz obličja vidi, posvari. „Te nisim zmirom učil, da ne smeš
nikdar od resnice odstopiti? Zakaj si me tako razžalil? Ta je perva
laž v tvojem življenji; pa z njo si verjetnost za vselej zgubil; pri-
hodnič ti ne bo nobeden več verjel.“ — Fantič to slišati, se pre-
straši, prosi odpušanja in milo joče. „Oh!“ je djal, „nikoli bi ne
bil lažnjive besede govoril, tudi danes ne, pa, ker vas toliko lju-
bim in se za vaše življenje bojim, sim mislil vas nevarnosti oteti,
in to me je k laži napeljalo.“ — Zdaj ga starček prijazno takole
podučí: „Nikdar več, ljubi moj! ne zgovôri kake laži v celem svo-
jem življenji nikdar več! Ne ljubezen, ne strah, ne upanje te ne
sme premotiti, da bi le eno samo laž zgovoril. Resnica nas Bogu
naj podobniši stori, nas pa tudi naj bližej k njemu pripelja, laž
pa nas naj dalej od Boga odverne, ker božjo podobo v nas po-
kvari in ognusi; laž je od začetka naj večí hudo. — Bog je res-
nica, in kdor resnico zataji, Boga zataji. Resnica je naj večí, naj
svetejši dar, ki ga je Bog človeku podelil. Kdor pa laž govori,
se zoper Boga in človeka hudo pregreši. — Pravični zaničuje laž-
njivo besedo za to, ker je greh. Oh! varji se, moje déte! varji
vsake tudi naj manjši laži, za to, ker je velika pregreha. Boljše
je v kako nesrečo pasti in jo pošteno terpeti, kakor pa si z lažmi

iz nje pomagati“. — S solznimi očmi obljubi zdaj fantek svojemu staremu dedu, da si bo njegove besede glóboko v serce vtisnil in jih nikdar pozabil; zakaj — kakor svojega očeta serčno je ljubil starčeka. — Kardias pa se oberne in jame na glas k Bogu moliti. Ko odmoli, vstane, gre od doma in, kamur, pride, oznanuje z velikim veseljem Gospoda, rekoč: „Jezus Kristus, božji Sin je resnica in življenje; kajti od smerti je vstal, in živi v teh, ki njega želijo“. Toda služabnik božji ne oznanuje dolgo Kristutovega nauka; preganjavci — od cesarja poslani — hitro pridejo, ga zgrabijo in k smerti peljajo. „Gospod! odpusti jim“, je po Jezusovem zgledu molil za svoje sovražnike, „zakaj ne vedó, kaj delajo“. Potem svojo glavo mirno položi pod meč rabeljna in vesel prelije svojo kerv za sveto Jezusovo véro. Njih veliko pa, ko so ga vidili tako serčno in stanovitno umreti, so vérni postali in Boga kristjanov v véri in resnici molili. Teló služabnika božjega pa so pobožni kristjani pokopali in na njegov grob kamen z napisom postavili:

Mož, iz katerega ust nikolj ni bilo laži,

Kardias z imenom tukaj blažen leži!

P. Cizej.

V.

NEKOLIKO SLOVENSKEGA PRAVOPISA. *)

Mladina, ki danes ali jutri svoje misli, želje in potrebe drugim pismeno naznaniti želi, še ni zadostila prihodnim potrebam, ako se v šoli le samo poveršno pisati nauči, ampak ona si more prisvojiti nauke, po katerih se to pravilno zgodi. —

*) Da nam za naše slovenske šole manjka knjižice, ki bi v domači lahko umevni besedi po mogočnosti natanko razlagévala nauk o slovenskem pravopisu, tega, mislim, mi ne bo tajil noben učenik, kterimu je kaj

Svoje misli, želje in potrebe drugem pismeno pravilno naznati podučuje nas znanje in vednost pravopisa. —

Vednost pravopisa nam razklada nauke, kako gre

- a) besede s pravim čerkam pisati;
- b) besede na konc verstic po zlogih razdeliti; in
- c) poslužiti se pravilno raznih ločnic. —

A.

Pravila, pisati slovenske besede po natančnih slovniških postavah ali zakonih niso ne obširne ne težke. —

Poglavitni nauk slovenskega pravopisa je: ne piši besed z več, ne z manj in tudi ne z drugimi čerkami, kakor jih v čistem ustnem govoru slišiš. — Tako n. p. se piše Bog, ne pa Boh; — sneg, ne pa sneh; — kreg, ne pa kreh; — prag, ne pa prah; — breg, ne pa breh; — led, ne pa let; — obraz, ne pa obras i. t. d., (ker po Slovenskem v raznih krajih tudi nekatere besede razno izgovarjajo, naj si sledni učitelj prizadeva, napake svojega kraja spoznati in soznati potem mladino z pravilnem izrekovanjem besed. Ta opomba velja za vse pod čerko A. navedene pravila.)

Eno čerko imamo Slovenci, katero pri govorjenju navadno rabimo, pri pisanju pa v drugo spreminjamo. — Čerka *v* je, in spreminja se v *l*. —

Nar bolj navadno spreminjamo *v* v *l*:

1. Pri besedah, ki se skonečajo na *av*, postavim: žgav, kav,

mar, da bi njegovi učenci kdaj sami pravilno kaj zapisati znali. S to knjižico naj bilo pri vsakem pravilu sklenjeno tudi nekoliko izgledov, kar naj bi služilo posebno našim mladim učenikom za vodilo k lastni sestavi raznih pripravnih narekov (Dictando-Aufgaben.) Da si učniki zlasti o začetku njih delovanja v šolskem vinogradu o ti zadevi ne pomagajo sami lohka, vem iz prepričanja. Za svojo šolo sim si osnoval in sestavil po raznih slovnicaх pričujoče vodila; — bilo bi pač, se vé, še tu in tam kaka opomba in več izgledov pristaviti, vendar pa ponudim sestavek bratroljubno sodelovcam svojem, dokler kako bolj izverstno in pomankljivosti prosto delce živi potrebi v okom ne pride.

Jož. Levičnik,
učenic v Železnikih.

brav, dav, živav, bav (bavu) i. t. d. Tu se ima končnica *av* spremeniti pri pisanju v končnico *al*. — (Tukaj učenik lahko sestavi stavke: Kmet je laz požgav [al]. — Letos zgodaj po poljih kav [al] poganja. — Šolar je izverstno brav [al]. — Dober Bog nam bo vsega dav [al], česar potrebujemo. — Ovca je domača živav [al]. — Malopridni otrok se je šibe bav [al] i. t. d.) —

Opomba. Pri tem pravilu pa moremo vendar zapomniti in vediti, da moramo nekterim besedam pri pisanju postaviti končnico *al*, ki jih pri govorjenju skončujemo na *ov*, postavim: omazov, mahov, tesov, kèsov, zgrajov, skakov, posvetvov, pestvov, rezov, delov, streljov, goljfov, pisov, kisov, kopov, kloftov, vbogov, nehov, oropov i. t. d. — (Vsako tih besed naj skuša učenik v en stavke vplesti, post.: Ako se boš z ogljam igrov [al], se boš vma-zov [al]. — Tesar je že več hlodov otesov [al]. — Šolar je svojo nalogo dobro napisov [al]. — Ali ne boš vbogov [al]? — Gerdo me je ta človek goljfov [al] i. t. d.) —

2. Pri besedah, ki se skončajo na *ev*, post.: cev, vesev, bev, plevev, pev, začev, zajev, prejev, prijev, klev i. t. d. — Te besede dobijo pri pisanju končnico *el*. (Izgledi: Vedno sem vesev [el]. — Zid je lepo bev [el]. — Na njivah letos zlo plevev [el] raste. — Vojskovodja je sovražnike za herbtam zajev [el] in jih popolnoma pokončov [al] i. t. d.)

Opomba. Pri tem pravilu moremo posebno zapomniti, da nekatere besede dobijo tudi končnico *el*, ki se pri govorjenju skončujejo na *u*, post.: vatu, želju, prijatu, tepu, oru, kozu, reku, merzu, pogoru i. t. d. — (Izgledi: En vatu [el] sukna potrebujem. — Slišim, da me je moj prijatu [el] iskav [al]. — Oru [el] je ropna ptica. — Merzu [el] veter brije. — Celi terg je pogoru [el] i. t. d.) —

3. Pri besedah, ki se skončajo na *iv*, post.: rodiv, kadiv, podiv, gnjiv, piv, biv, sušiv, smodiv, loviv, častiv i. t. d. Te besede dobijo pri pisanju končnico *il*. — (Izgledi: Na sv. večer se je rodiv [il] Jezus, zveličar svetá. — Krompir je letos le v malo krajih gnjiv [il]. — Kje si biv [il]? — Seno se nam je slabo sušiv [il] i. t. d.)

Opomba. Končnica *il* se pa piše tudi še pri mnogih besec-

dah, ki se skončajo pri govorjenju na *u*, post.: vidu, čudu, govoru, sunu, snubu, tulu, zmoču, grabu, pobelu, osmodu, polomu, ljubu, vstrelu, skupu, pokvaru, vmoru i. t. d. (Izgledi: Ali si vidu [il] lepo zvezdo? — Govoru [il] je od tega in unega. — Pes je celo noč tulu [il] in lajov [al]. — Dež me je skoz in skoz premoču [il]. — Zidar nam je vso hišo pobelu [il]. — Lovec je zajca vstrelu [il] i. t. d.) —

4. Pri besedah, ki se skončajo na *ov*, post.: ov, sov, stov, vov, kov, fežov i. t. d. Te besede dobijo pri pisanju končnico *ol*. (Izgledi: ov [ol-piva] je zdrava in dobra pijača. — Sov [ol] je dvojna, morska in kamnitna. — Stov [ol] se je polomu [il]. — Vov [ol] je domača živav [al] i. t. d.)

Opomba. Besede: vbov, vgnov, pobov, zašov (kako obleko) dobijo pri pisanju končnico *il*; — prišov, šov, zašov (od pravega pota) dobijo končnico *el*; vmrov, zavrov (koló navzdol), podrov dobijo končnico *erl* i. t. d. (Izgledi: Pastir je padu [el] čez robe in se do mertvega vbov [il]. — Šivar mi je zašov [il] suknjo in plajšč. — Prijatu [el] me je prišov [el] obiskat. — V tamnem gojzdu si je zašov [el]. — Kristus je vmrov [erl] na križu za grehe svetá. — Zid je biv [il] tako slabo narejen, da se je ves noter do dna podrov [erl] i. t. d.)

5. Pri besedah, ki se skončajo na *uv*; post.: zapluv, pripluv, prihruv, čuv i. t. d. Te besede dobijo končnico *ul*. (Izgledi: Vodotoč [bajar—Rimnal] se je ves z ledam zapluv [ul]. — Strašni piš je prihruv [ul]. — Ali si že čuv [ul] znamenito novico? — i. t. d.) —

V sredi besed se tudi včasih *v* v *l* spremeni, in sicer pred nekaterem tilnicam; post.: povž, kavno, sivno, pogovtniti, tovsto, povn, dovg, tovčti, movčati, povh, vovk, jevka, vovna i. t. d. (Izgledi: Povž [lž] se prišteva v versto laznin. — Sivno [ln] merzu [el] veter brije. — Moj dovg [lg] me zlo skerbi. — Movčati [lč] je velikokrat bolje kakor govoriti. — Vovk [lk] je nar bolj divja in kervoželjna zver naših krajev. — Iz vovne [ln] se dela sukno i. t. d.)

Vselej se pa vendar *v* ne spremeni konc besed pri pisanju v *l*, ampak se beseda v časih zapiše, kakor se zgovori; postavim

pri besedah: čery, berv, lojev, drev (pod noč — na večer), nov, sentjav, hlev, gobov, mertev, blagoslov, prav, cerkev i. t. d. — Ako ne vemo, bi li zapisali na konc besede *v* ali *l*, zategnimo zadnji zlog besede na *e* ali *i*. — Beseda se pri zategovanju zadnjega zloga na *e* ali *i* prestavi vselej iz edinega v dvojstvo ali množno število. (Izgledi: Berv je poderta; — množ. štv.: bervi so poderte. — Hlev je nov; — dvoj. štv.: hleva sta nova; — mn. št.: hlevi so novi. — Cerkev je lepa; — mn. št.: cerkve so lepe.) —

V navadnem govorjenju večkrat nekterih glasnic ne izgovorimo, ampak jih pogoltujemo. — Tudi pri pisanju včasih glasnice pogoltnjemo in sicer pri pesmih, kakor tudi pri pregovorih, ki so po pevski meri vstrojeni. — Pogolteno čerko zaznamvamo ali nadomestimo pri pisanju z vejico, katero postavljamo na mesto pogoltnjene čerke zgoraj prot desni roki. — Posebno rado pogoltujemo čerko *i* pri besedah *si*, *mi*, *ki*, *ti*. — (Izgledi. [S pogoltam]: Ali s' ga vidu [il]? [Z napolnjenim pogoltam]: Ali si ga vidu [il]. — M' je pravu [il] to in uno; — mi je pravil to in uno. — On je človek, k' misli, da so vsi ljudje dobri; — on je človek, ki misli, da so vsi ljudje dobri. — Ali t' je res reku [el], da ima denarja kot listja in trave? — ali ti je res reku [el], da ima denarja kot listja in trave? i. t. d.) —

V slovenskem jeziku se poslužimo pisanja velikih čerk: 1) V začetku vsakega stavka; 2) po vsaki piki; 3) v začetku vsake verste v pesmih in pregovorih; 4) v besedi Bog, kakor tudi pri lastnih imenih ljudi, narodov, gora, rek, gradov, mest, tergov, vasi, dežela i. t. d.; 5) po dvopičju, kedar besede ali govor kakoga drugega napeljemo; 6) po vprašaju in klicaju, kedar piko namestujeta; 7) mestimena v pismih, ako se na tega vračajo, kteremu pišemo. — Drugač se v slovenščini vse besede z malim čerkami pišejo. —

B.

Ako hočemo besede pri pisanju prav razdeliti, se mora to storiti ravno tako, kakor se v dobrem govorjenju sliši, to je:

vzemi vse čerke, ki se z enim odpertjem ust na enkrat zgovorijo, k enim zlogu. — Koljkor je v besedi glasnic, toljko ima tudi zlogov. — (Izgledi: Lu-ka, Ne-ža, Ma-ri-ja, Jer-nej, Ju-ri, Pe-ter, Franc, Jo-žef, Lu-blja-na, Sa-va, Tri-glav, Ve-le-so-vo, Gor-ni-grad, Bra-slo-če i. t. d.)

C.

Ločnice razdelimo v tri razrede; namreč:

1. v take, ki cele stavke med saboj, in dele stavkev enega od drugega ločijo;
2. v one, ki nadomestujejo zavijanje človeškega glasu; in
3. še v nekatere, ki so pa manj važne.

Ločnica, ki loči cele stavke enega od drugega, je pika (.) ; dele stavkev pa ločijo: dvopičje (:), nadpičje (;) in vejica (,). —

Piko (.) postavimo na konec vsakega stavka. — Stavek imenujemo versto besed, ki so potrebne, da se djanje kakega človeka ali stvari popolnoma naznani. — (Izgledi: Vse, karkolj nas na zemlji obdaja, je Bog z nič vstvaril. — Danes imamo prav prijetni dan. — Človeka naj prijetniši čas so mladostne leta. — Nedolžno obličje je mladine naj lepši kinč. i. t. d.)

Dvopičje (:) postavljamo za stavkam ali govoram sicer skončanem, za katerem pa še en stavek sledi, ki prvega razjasni in razlaga. — Dvopičje postavljamo tudi pred besede kakega drugega. — (Izgledi: Neki imenitni pagan piše: Sebi orješ, sebi seješ, sebi boš tudi žel. — Srečali so me: Andrej, Jaka in Janez. — Kristus veli: Blagor mirnim, ker oni bodo otroci božji imenovani. — Pregovor pravi: Rana ura, zlata ura. —

Nadpičje (;) postavljamo posebno med oddelke podaljšanih stavkov. Podaljšane stavke začenjamo navadno z besedam: zakaj, samo da, ali, kajti, za vse, vendar, dalje, i. t. d. — Nadpičje se postavi tudi med dva sebi nasprotna izreka. — (Izgledi: Mnogo si od Boga prejel; za vse mu bodi hvaležen. — Dobro se ti bo pri onem gospodu godilo; samo da vbogati boš mogel. — Škoda je za tega človeka; kajti bil je blaga duša. — Zdravnik je vse mogoče zdravila rabil; vendar ni zamogel bolnika smerti oteti. —

Hvaležnost je vsem ljudem ljuba; nehvaležnost pa ves svet čerti. — Za pridnega in marljivega delavca se ljudje pulijo; za lenuha pa nihče ne mara i. t. d.)

Vejico (,) devamo v sredi govora med besede, kjer se le malo z glasom preneha; dalje med imena, priloge, glagole, kedar jih več zaporedoma sledi. — (Izgledi: Jernej, Juri, Peter in Franc so moji bratje. — Šolar je priden, miren, ponižen in bogaboječ. — Fantalin je vpil, zgrajal, skakal, se pretepal in še mnogo drugih nespodobnost vganjal. —)

Zavijanje človeškega glasu nadomestujeta: vprašaj (?) in kličaj (!). —

Vprašaj (?) se postavi na konec vsakega pravega vprašanja. — (Izgledi: Kje si bil? — Kaj počenjaš? — Kam hočeš pa zdaj iti? — Koljko časa si se učil? — Ali bo v nedeljo žegnanje pri vas? i. t. d.)

Klicaj (!) se postavi, kedar se kdo pokliče, ogovori, se nad čim začudi, nad kom zavpije ali kaj prav čversto pové i. t. d. — (Izgledi: Oče! — Metka! — Minka! — Priserčni prijatelj! — Dragi moj! — Mili pobratini! — Oj, sprelepi kraj! — Joj, kako krasno in veličastno! — Daj mi že enkrat mir! — Zadnjikrat te opominjam! — Kratko malo ti tega ne dovolim! i. t. d.)

Manj važne, vendar pa za vediti potrebne ločnice so: vezaj (-), všesica („“), pomišljaj (—) in oklep (()). —

Vezaj veže zloge v besede, ter se postavi na konec verste, ako ne zamoremo cele besede napisati. — (Izgledi: Že-le-znike; — do-mo-vi-na; — Šta-jer-sko; — Go-ro-tan.)

Všesica se postavijo, kedar se besede kakega drugega človeka v naš govor uverstijo. — (Izgledi: Na vprašanje moje mi je odgovoril: „Res je, da imam denar, alj dati ga nočem“. — Ko sim ga srečal, se mi krog vratu oklene, ter reče: „Iz serca se radujem, da te zopet zdravega vidim“. — Opominjal sim ga k poterplenju, pa mi je odvrnil: „Oj, moj ljubi, ti ne veš, kako mi je hudo.“)

Pomišljaj postavljamo, kedar smo komu kaki nauk delili; ali če smo ktereга kaj svarili; tudi če kteremu protimo, pa besede popolnoma zgovoriti nočemo. — (Izgledi: Vbogaj, moj ljubi; — saj veš, da bo vse le edino tebi k pridu. — — Le tako naredi, kakor sim ti svetoval, in boš vidil, da bo prav. — — Ako še enkrat kaj takega od tebe zvem, tak — — —! — Le urno se poberi, če ne — —! — Kaj ti mi boš jezkal? — le eno še reci, in — — —! —)

Oklep uverstuje kake stranske besede v stavek, ktere so k boljši razumljivosti govorenega potrebne. — (Izgledi: Iz Železnikov do Ljubljane (navadne dalje 7 ur) sva se privozila v 3 urah. — Dobro sim jo opravil: kupil sim pšenico na somnju po 2 gl. (v žitnicah je bila skoz in skoz po 2 gl. 20 kr.) — Ko v sobo stopim, kaj stori prederznež? — skoz okno skoči na dvor (dobre 2 sežnja visoko). —

Od naglasa.

V govorenju se večkrat zgodi, da se pri izrekovanju nekterih glasnic bolj dolgo pomudimo, kakor pri nekterih, to je: nektere bolj urno izgovarjamo, druge pa bolj potegujemo. To imenujemo naglas zlogov. Da to izgovarjanje v pisanju razločimo, imamo dvoje posebnih znamenj, ktere *naglasnice* imenujemo. —

En naglas je težek ali dolgi in ga stavimo na vse glasnice, kedar jih potegnemo. Zaznava se nad čerko z naprej ležečo vejico (´), post.: védež, vráta, posóda, kočúhar, prevídnost, poterplénje, gredé, gredó, sejánje, pojó, ležé i. t. d. — (Izgledi: Vsaka reč mu je znana; on je res pravi védež. — Zapodil ga je skoz vráta. — Prevídnost božja ga je rešila nevarnosti. — Pojó, pojó zvonóvi. — Drugi teden imamo sejánje i. t. d. —)

Drugi naglas je kratek ali ojster in ga stavimo nad glasnice, ki se kratko izgovarjajo. Zaznamovamo ga z nazaj ležečo vejico (˘). — Post.: brát, ropòt, kupèc, sít, gèrm. (Izgledi: Brát gre jagode brát. [V tem stavku sta težki in ojster naglas.] — V hiši je vedno velik ropòt. — Kupèc ima nek celi kúpec zlata. — Hvala Bogú, najedel sim se, da sim sít. — Sít je domačo orodje. — V vertu imam velik gèrm zalih cvetlic i. t. d.)

S tem skončam majhno in pomankljivo delce; — naj bi se ga v obširnejši meri polotilo kmalo kako bolj izverstno in skušeno pero, česar iz serca želji:

Pisatelj.

VI.

JEZIKOSLOVJE.

Nekaj v čiščenje in olikovanje slovenskega govora.

Ker namenjene so verle „*Drobtince*“ tudi slovenskim učiteljem in učencom, bi bilo prav, ko bi prizadevale si čistiti, olikovati pa plemeniti tudi materinščino, milo *Slovenščino*, ker po keršanskem nauku je *materinščina prvi* predmet, ki ga je treba razlagati učeči se mladini. Tudi bi „*Drobtince*“ v temu zamogle tim več, ko so zelo razširjene po slavenskem svetu ter dohajajo v roke mnogih rodoljubih čitateljev.

V toti namèn naj služijo tudi sledeči pomenki:

Jugo- in iztočni Slaveni navadno pisarijo bolj pravilno ko mi Slovenci. Bili so ter so tudi dan današnji bolj ločeni pa oddaljeni od Nemcov in Nemščine, tedaj se je ohranil bolj čist njih govor. Mi Slovenci smo pa zakovani terdo v okovih Nemščine, ter se je znebiti ne moremo slovenski pisajoči: ker vedno le prebiramo nemške bukve in časopise ter predstavljamo le iz nemškega. Podajmo se v duhu v domovino sorodnih bratov slavenskih; učimo se nekoliko nam najbližnjega horvaškega in serbskega jezika, potem ruskega in rusinskega (ktera serbskemu sta toliko prilična), za tim slovaškega, ki je most do českega in poljskega. Zvediti utegnemo, da v svojem jezikoslovju zaostali smo močno za bratomi slavenskimi, da se truditi moramo jako, da dosežemo, kar uni že imajo, *pravi govor slavenski*. Res je, da včasih so le malenkosti, vendar

iz malih stvari izvirajo velike, in iz majhnih vrelcov in pritókov narašajo široke reke in jézera.

Da izmed važnejih stvari navodim le nekoliko bolj poznatih, omenjam sledečih:

1. Razlikovati je treba, *iz* od *s* in *so*, pa nikdar ne pokrajšano pisati samo *s* (učí davnej že v jezikoslovju dovedeni gosp. Matija Majar.) *Iz* pomenja toliko kolikor *raz*, *narazen*, nemški *a u s*, latinski *e* ali *ex*; *s* ali *so* pomenja naproti *vkup*, nemški *mít* ali *fammt*, latinski *cum*, postavim: *Izložiti* pomenja *razložiti*, *razpostaviti*; *složiti* se pa pravi *vkup* položiti, *sostaviti*, tedaj se rabi za nemški „*verfassen*“, latinski *componere*. Kakó napačno torej in nepravilno je na *naslovih* knjig, postavim: „Pesme, kmetovanje i. t. d. zložil N. N.“, namesto: *složil* (*verfaßt, zusammengeſchrieben*). Takih nepravilnih naslovov nahajamo povsodi.

Iz ravno tega poména gre pisati: *Sbor*, *Versammlung*, *der Chor*; *sborišče*, *Versammlungsort*, *das Chor*; *sboriti*, *sbornica*, *sbornik* (ne pa: zbor, zbornica . . . .) Tedaj gre pisati pravilno: *Obertnijska sbornica*, *tergovaška sbornica* (*Gewerbe-, Handlungsfammer*), kajti *vkup* pridejo *soberejo* ali *sberejo* se obertniki ali tergovci, da se pogovarjajo in posvetujejo i. t. d. Tedaj tudi: „Kmetijski, državni *sbor* (*Versammlung, Zusammenkunft*) ne: zbor. Zbor, zbornica i. t. d. ne pomenja ničesar; kjer imá pa pomenjati *Wahl, Auſwahl, Wähler*, mora stati: *Izbor, izbornik*.

Vem dobro, da nekteri pisatelji razlikujejo *cvfoniški* pa *eti-mologiški* pravopis, ter da pravijo, da v slovu „*sbor*“ *s* mehko se izrekuje kakor *z*, tedaj se ima tudi tako pisati, namreč „*zbor*“. Toti gospodje se motijo sami sebe: kajti če prav izrekujemo, izrekujemo vselej in vedno ojstro „*sbor*, *sbornica*“, tedaj gre tudi pisati takó. Dalje je že davno pravilo, da ima se pisati *očesom*, izrekovati *vušesom*.

Ravno takó se ima pisati pravilno: *Jediniti* ali *sjediniti* (ne: zjediniti); *sbirati*, *sbirka* (ne: zbirati, zbirka); *slaga*, *slagati*, *složiti*, *sbijati*, *sbiti*, *sbrati* i. t. d.

2. Mnogokrat beremo v slovenskih bukvah in listih: „S sinom, s sestro, s svojim nožem, z zajcem i. t. d. Kakšino gerdoglasje (*Kakophonía*)! Kdor takó piše, piše le očesom, ne pa da bi se

izrekovalo lahkó. Naj poskuša to brati na glas; gotovo ga zaboli v zobé. Kaj bi bilo, ko bi take in enake neprijetno se tikajoče slovke in slova popravili ter pisali po Serbsko: *sa sinom*, *sa sestroj*, ali pa še bolj razlikovaje: *so sinom*, *so zajcem*, *sa sestroj*, *sa zemljój* i. t. d.? To bi se dalo vsaj izrekovati.

3. Pisajoč vedno v prvem sklonu „oče“ namesto pravilnega „oča“ kažemo, da nismo brali ter da ne beremo bukev, katerih so pisali *Kopitar*, *Vuk Štefanović* in *Jakob Grimm*: preveljavni možje v jezikoslovnih predmetih. „Oča“ je *prvi* sklon (Nominativ, der Vater); „oče“ je *peti* sklon (vokativ ali klicavnik, o Vater!) Razlikovati se ima oboje. (Obširneje govorili o tem predmetu smo v Celovškem „Priятlu“ leta 1855 na 293. strani.)

4. Naj bi se vpeljal in rabil pravilno *peti* sklon (vokativ ali klicavnik.) Izgledi: *Oča*, der Vater; *oče*, Vater, o Vater! rog, das Horn; rože, o Horn! junak, der Held; junače, o Held! človek, der Mensch; človeče, o Mensch! jarec, der Bock; jarče, o Bock! mesec, der Mond; meseče, o Mond! (Lej *Serbische Grammatik* von *Jakob Grimm*, p. 4—10.)

Tudi prosto ljudstvo naše razlikuje *prvi* pa *peti* sklon imén pravilno in vedno, govoreč postavim: *Oča* so prišli, *oča* delajo; ljubi *oče*, dovoljite . . . ; *sin*, *brat* je tukaj; čuj *sine*, *brate*. *Blaž* pride; *Blaže*, kje si? i. t. d.

5. V slovenskih bukvah in časopisih nahaja se vedno „bravec“, za nemško „Efer“. Beremo postavim „Povemo častitim bravecom“, „povabimo častite bravece . . .“ i. t. d. Hrovati se nam gotovo smejajo, pa tudi bolj omikani Krajnci, ker vedó, da „bravec“ pomenjuje — Schwein. Zakaj bi ne rabili lepe besede „Čitatej“? To imajo in razumejo Krajnci in Jugoslavjani sploh.

6. Da namesto nemškega slova „die Aelteren“ se ima pisati „poródniki“ (ne pa gerdo zastarano „starši“) smo dokazali v „Novicah“ leta 1857 na 219. strani.

7. Napačno in nepravilno stoji za nemške besede „Königreich, Kaiserthum“ po slovenski „kraljestvo, cesarstvo“. *Kraljestvo* prav za prav: *kraljestvo* je Königswürde; *cesarstvo*, Kaiserwürde. „Königreich“ je *kraljevina*, *Kaiserthum* *carevina*. Jugoslaveni to vedno in pravilno razlikujejo v svojih spisih.

8. Velika napaka v slovenskem pisanju je tudi poslovljenje priloga „*alt*“. Skorej povsod in vedno za slovo „*alt*“ stavljajo pisatelji „*star*, *a*, *o*“, češ, vsaj pomenuje toti prilog to v slovenskem, kar „*alt*“ v nemškem. Temu vendar ni takó.

Ko se govori ali piše od *priletnega* človeka, od *priletne* stvari, je prav prilog „*star*, *stara*, *staro*“, postavim: *Star* mož, *stara* žena, *staro* vino; *stari* oča, *stareji* brat, *najstareja* hči, *prestara* mati i. t. d.

Kedar pomenuje slovo „*alt*“ pa ljudi ali stvari *nekdajnih*, *minulih*, *preteklih*, *davnih* časov, ter se tudi v Nemščini predstavljati dade prilogom „*ehemalig*, *vergangen*“ i. t. d., mora se rabiti prilog *daven* ali *nekdajn*, *prejšen*, *poprejšen*, *minul* ali *pretek*el. Tedaj je pravilno le, če govorimo ali pišemo: *Nekdajni* Greki, Rimljani, Slovani; *davni* klasiki; *davni* (minuli, nekdažni) časi, ne pa: Stari Greki, stari Slovani, stari klasiki i. t. d. vsaj tako pisanje ni logiško. *Starih* Grekov, Rimcov in Slovanov je še dan današnji, *nekdajnih* ni več. Stari klasiki bi bili ter *so* taki, ki so doživeli mnogo lët ali dosegli veliko starost; mnogo *davnih* ali *nekdajnih* klasikov pak ni ostarelo, temoč odumerli so *mladi* alj u najboljih lëtih, postavim: *Horaci*, *Virgili*. *Stari*, to je, priletni klasiki so živeli še ni davno, postavim: *Göthe*, *Humboldt*.

Poglejmo nekoliko v najnoveje spise. V teh beremo: „O božanstvih ognja pri *starih* Slovanih“. (Logiško-pravilno bi bilo: O božanstvih ognja *davnih* ali *nekdajnih* Slovanov. — „Stari Norenci so častili božanstvo Hom...“ (*Nekdajni* ali *starodavni* Norenci...) — „Stari Slovenci so po zimi gostije obhajali.“ (Menda so jih obhajali ne le stari, tudi *mladi*; tedaj bi jaz rekel: *Davni* ali *nekdajni* Slovenci so ...) — „Stari arjanski narodi so si trojni oginj mislili...“ (to mislili so *nekdajni* arjanski narodi.) — „Stari Iliri so bili Ibersko pleme.“ „Stari Panonci so bili Iliri.“ (*Nekdajni* Iliri, *nekdajni* Panonci...) „Stare ljudstva so poznale sedem planetov.“ (*Davni* ali *nekdajni* narodi poznali so ...) „Stari Slovenci so praznovali praznik sončnega boga.“ (*Nekdajni* Slovenci so ...)

Ne bilo bi konca, ko bi navoditi hoteli več izgledov, u kterih napačno in nelogiško rabijo pisatelji prilog „*star*.“

V teh in enakih rečéh in izrazih grešijo vsaki dan pisatelji našinci; nahajajo se pak verh tega — kar je sila žalostno — taki nepravilni izrazi clo v *berilih*, šolski mladeži namenjenih! Take berila bi mogle posebno pravilno in čisto slovenski spisane biti, posebno kar *pravopis* in *slog* zadeva: ker oné imajo služiti v temelj lepega in pravilnega govora slovenskega. Rimski naučitelj leposlovja *Kvintilian* in francozki spisovatelj *Villaume* terdita, da je treba, da mladina koj od zibelji naj se napeljuje k čistemu govorjenju materinščine.

Mi ne namenjamó se, s temi opazkami žaliti častitljivih pisateljev, ker dobro vemo, da spisovanje slovenskih sostavkov in knjíg v obče je težavna in nehvaležna tlaka; mi poganjamo se le za čistoto in pravilnost pisanja slovenskega. Zatorej opominjamo končno: Dokler pisatelji slovenski ne bojo po *Davnoslovenščini* in po *drugih slavjanskih narečjih* ozirali se, ter iz njih ne zajemali, kar je *bolj slavjanskega* v njih, takó dolgo ne bo viditi zarje lepega pravilnega govora v slovenskih spisih.

J. Š.

V tak in vsaki točki in vsaki priložnosti vsaki dan pisatelj
 občuti; naučajo se kaj vidi — kaj je siva kraljica — kaj
 njegovih interesov in v časih, kjer ni nobene namučnosti! Tako
 postane bi močno poseben pravilo in čisto slovenski epizode biti
 pesnik kar prvopis in sloj razgovor; kar ene misli in v to-
 menj jezika in pravilnega govora slovenskega. Kmalu naučijo se
 profesorja Klobučnik in francoski epizodisti! Vsi namo želijo, da jo
 trobo, da mladina kaj od sebe naj se naučijo k čistem govo-
 rajem motivirano.

Ali ne namočimo se s temi epizodami takih častiljivih pis-
 tjav, kar dobro vemo, da splošnega slovenskih sestavov in knjig
 v obse je težava in neveljavna štata; ni pogostimo se je na
 študijo in proučevati pisarja slovenskega. Kajot opozorjamo ko-
 metno: Pokoj pisatelj slovenski ne bojo po končanemvanju in
 po časih slovenskih naučijo ozirati se, ter iz njih ne naučijo
 kar je bolj slovenskim v njih, tako dobro ne bo vidni naše
 tega pravilnega govora v slovenskih štati.

F.

Slovenska gerlica.

(Dobro je poznati)

Ničesar ni, da bi človeka bolj odtergovalo zemlji in povzdigovalo ga proti nebesam, ko svete pesmi. Dobro je, pravi sv. Bernard, poveličevati Boga s svetimi hvalnicami. Ako nas pridiga živi in krepčá, nas sveto petje serči in razveseljuje. V svetih pesmih išejo žalostne duše tolaženja, vtrudene serca polajševanja, mlačni začetka k sveti gorečnosti, grešniki budila k pokori.

Huguet

(v knjigi o češenju Marije D.)

I. BOŽIČNA,

posebno za sv. večer.

1. V prekrasni svitlobi se žari nebo,
Na hlevce se vtrinjajo zvezde svitlo
In jaslice solnce nebeško zlati,
Kder Jezus, Sin božji, na svet se rodi.
2. Glej Dete že v štalici Betlehemski
V plenice povito, od mraza ječi; —
Oh to je moj Jezus, moj Stvarnik, moj Bog,
Ki grešno zemljo bo odrešil nadlog.
3. Ves reven na slami moj Jezus leži,
Svet Jožef z Marijo pri njemu bedi,
Pastirci klečijo, ga mol'jo lepó,
V oblakih pa angelci sladko pojó.
4. Nedolžen pastirček je jagne objel,
V dar ljubemu Jezusu nesel vesel;
Še drugi je suknico svojo podal, (mu daroval),
In tretji lep venček v naročje podal.
5. Pokleknimo kakor pastirci tud' mi,
Nesimo vsi Jezusu svoje dari;
Prepevajmo ljubi kristjani! glasno,
Kar angelci božji nad štal'co pojó.

6. Molimo: o Jezus! kaj moraš terpet',
V nadloge in križe si prišel na svēt!
Že v jaslicah mraza in revš'ne medliš,
Enkrat pa za nas boš povzdignen na križ.
7. Kaj čemo pa dati mi Tebi za dar,
Ker Ti ne dopade blago in ne dnar;
Po naših dušicah naj bolj hrepeniš. —
In moje serce le, o Jezus! želiš.
8. Tak ná! moje serce, o Jezušek moj!
Rad Tebi ga dam, oh naj sedež bo Tvoj!
Oh naj bo nedolžno, ko Tvoje serce, —
O Jezus! nikar ne pozabi na-mé!

Jožef Virk.

II.

PESEM

od naj slajšega Jezusovega serca.

1. O duša, Jezus sercu
Zapoj ljubezni dar,
In serčnemu ljubljencu
Bod' zvesta vsekedar.
- Vsi: Časti, slavi se naj
U vsaki čas, vselaj
Presveto serce Jezus
Vsikdar, na vekomaj.

2. O serce za me sterto
 'z prevel'ke milosti,
 In s sulico prederto
 Zavolj mē grešnosti.

Vsi: Částí, i. t. d.

3. Kak milo si točilo
 Za me vodó in kri,
 Kak čudo podelilo
 Na križi milosti.

Vsi: Částí, i. t. d.

4. O Jezus! eno prosim,
 Le eno si želim:
 Vbežišče da pred hudim
 U sercu tvém dobim.

Vsi: Částí, i. t. d.

5. Umij mi dušo mojo
 S kervjó sercá svoj'gá;
 Nevesto 'zvoli si jo,
 Ljubljen'c sercá moj'gá!

Vsi: Částí, i. t. d.

6. Kak tvoj' je krotko serce
 Ponižno in čistó,
 Tak tudi moje serce
 Naj vsakokrat le bo.

Vsi: Částí, i. t. d.

7. Sovražim vse nagibe,
 Ki svēt le veselé:
 In ljubim Jezus tebe,
 Teb' bije le sercé.

Vsi: Částí, i. t. d.

8. O Jezus! v ranah tvojih
 Mi duša mir dobi,
 V nevoljah, mukah svojih
 Še to na svet kriči:

Vsi: Častí, i. t. d.

9. Posvétno vse ko gine,
 Me čaka smert še le,
 H'čem klicat' vmirajoč še:
 O Jezus! ljubim te!

Vsi: Častí, i. t. d.

J. Pavalec.

Pesem od naj svetjšega Mariinega serca.

1. Povzdignimo, kristjani!
 Na čast Marije glas;
 Naj serce nje se hvalí,
 Ki vedno ljubi nas.

Vsi: Častí, slavi se naj
 U vsaki čas, vselaj
 Sladkó sercé Marije
 Vsikdar, na vekomaj.

2. Kak' ljubeznivo bije
 Deviško to serce,
 In milost na nas lije,
 Svě grešne rejence.

Vsi: Častí, i. t. d.

3. Sercé lepó ponižno!
 Obvar' pred grehi nas;
 Odvern' priložnost bližno,
 Ti varuh verni naš.

Vsi: Častí, i. t. d.

4. Sercé ljubezni polno
 Marija nam pokaž';
 Se nas spoméni voljno,
 In bodi nam tolaž.

Vsi: Častí, i. t. d.

5. Kako v tem svetem sercu
 Divjá terpenja meč,
 Pri kterege ljubljencu
 Dobrot dobim naj več.

Vsi: Častí, i. t. d.

6. Vesel'mo se kristjani,
 Če tud' smo grešniki;
 Marija saj nas brani,
 Smo nje branjeniki.

Vsi: Častí, i. t. d.

7. O mati ljubezniva,
 Nebes kraljica ti!
 Tvoj' serce, dobrotljiva!
 Naj počastimo mi.

Vsi: Častí, i. t. d.

8. V sercé nas svoje sprejmi,
 O mati milosti!
 Usliši, ker smo revni,
 Nas v smertni britkosti.

Vsi: Častí, i. t. d.

J. Pavalec.

III.

PESEM

v čast presladkega imena Jezusa.

1. O Jezus! prosim Te,
Ogrej moje serce!
Da za Te le gori,
In vekomaj časti
Presladko Tvoje ime.
2. O Jezus! bodi moj
Jaz pa učenec Tvoj!
Da zvesto ljubim Te,
Zapiši mi v serce
Presladko Tvoje ime!
3. O Jezus! o sladkost!
Moj Bog, moj brat in gost
Si moje duše jed;
In slajši je, ko med,
Presladko Tvoje ime.
4. O Jezus! moj pastir
Si moje sreče vir!
V težavah mojih dni
Tolažbo mi deli
Presladko Tvoje ime.

5. O Jezus! še moj up,
Kedar pregrehe strup
Mi dušo vmoril je;
Z Očetom spravi me
Presladko Tvoje ime.
6. O Jezus! moja moč,
Kdar pride smertna noč;
Oh daj izgovorit',
Mi vredno počastit'
Presladko Tvoje ime.
7. O Jezus! gnad studenc
In vseh svetnikov venc!
V nebesih duši daj
Častiti vekomaj
Presladko Tvoje ime!

Jožef Virk.

IV.

POD JEZUSOV KRIŽ!

---

1. V ljubezni goreči Kalvarja bliši
In vtrinja se v žarkih presvete kervi;
O blažena gora,
Zveličanja zora,
Postala si ti
Za verne ljudi.

2. Na gori pa znamenje kraljevo stoji,
 Pobarvano s sragami rešne kervi;
 Daj križ, ti presveti,
 Se meni objeti,
 Drevo vseh drevés,
 Ključ svetih nebés!
3. Na križu pribit pa moj Jezus visi,
 On večna ljubezen za mene terpi,
 'Z ljubezni če vmreti,
 'Z ljubezni odpreti
 Dá rane svojé
 Za grehe mojé.
4. Pod Tvoj križ o Jezus! zdaj skesan hitim,
 Na večno pri tebi ostati želim;
 Le Tvoj hočem biti,
 Za Teboj hoditi
 Obljubim zvestó,
 Da pridem v nebó.

Jožef Virk.

V.

MARIA POMOČNICA.

(Poleg sv. Janeza Zlatoustnika † 407.)

1. Ne bogate med ženami, ne premožne,
Božji Sin za mater si izvoli,
Nego tisto srečno v ženskem spoli,
Ki jo kinčajo vse čednosti pobožne,
Ki za voljo čistosti slovela
In za to nam Jezusa spočela,
K tej presveti in prečisti materi,
Prosit pojdimo pomoči grešniki.
2. Deklice! ki čistost' lilje vam cvetejo,
K materi Gospoda pribežite
Se iz serca ji priporočite,
Da pod svoje vedne milosti odejo
Vašo, oh! neprecenljivo doto
Serca vselej čistega lepoto,
Vaš naj dražji, imenitniši zaklad
Vzeme ona mila, prečastita mat'!
3. Čujte ljubi bratje! čudež preveliki
Bila zmirom je Maria d'vica,
Mila zemlje in nebes kraljica.
Kaj enakega le njeni slavni diki,
K' je ž njo celo stvarstvo napolnila,
Kaka doba sveta je rodila?
Kar le zemlja in pa nebo obstoji
Stvari prav nijene tako svete ni.

4. Ne preroki, ne apostoli, ne tudi
 Mučeniki, stari ne očaki,
 Ne angeli, ne nebes pervaki,
 Ne oblasti neprešteti udi,
 Sladkopevci tud' ne Serafimi
 Alj pa veličanski Kerubimi,
 Stvar nijena viši in častnejši ni,
 Kakor ona božja mati, dekla, hči!
5. Ona Sina tistega je srečna mati,
 Ki je večni Sin Boga Očeta,
 Kterega Gospoda vsega sveta
 Angeli in ljudstvo morajo spoznati.
 Človek čuj! če moreš zapopasti,
 Imenitniši, ko vse oblasti,
 Ki jih srečni raj u sebi jma,
 Je Maria mat' brez vsega madeža!
6. S strahom, z grozo svoj obraz si ogrinuje
 Vsih oblasti blaženih kerdelo
 Pred obličjem božjim, — alj veselo
 Pa Maria d'vica sinu svojemu daruje,
 Kar človeškega se je rodilo,
 Zraven ga pa tudi prosi milo,
 Da bi nam ubogim grešnikom odvzel
 Težo grehov, in obvarval nas vseh rev.
7. Bodi zato nam češena o devica!
 Ti nebesa naše, ljuba mati,
 Deklica prečista, sedež zlati,
 Svete cerkve kinč in naša pomočnica,
 Slave naše blažena posoda
 Prosi, prosi! Jezusa Gospoda,
 Sina svojega preljub'ga vsaki čas,
 Da nam prizanese in se vsmili nas!

8. In posebno kedar pride dan plačila,
 In bo naše misli, djanje, dela
 Ostra sodba Jezusa zadela,
 Takrat prosi, o Maria! mat' premila,
 Da nas vzeme milostiv v nebesa.
 Božji Sin, sad tvojega telesa,
 K' mu z Očetom, s svetim Duhom bod' oblast,
 Večna hvala, in pa neizkončna čast!

Kovačić.

VI.

SALVE REGINA,

ali

Češena si Kraljica.

-
1. Češena bodi Kraljica,
 O Maria!
 Sladkost in upanje sveta
 Salve Regina!
 Radujte Kerubi,
 Zapojte Serafi:
 Bod' češena vekomaj
 O Kraljica, roža Maria!
2. O Mila! k Tebi vpijemo,
 O Maria!
 V dolini solz zdihujemo,
 Salve Regina!
 Radujte i. t. d.

3. O Mati polna milosti,
 O Maria!
 Oberni k nam svoje oči,
 Salve Regina!
 Radujte i. t. d.
4. Oh Jezusa nam vživat' daj,
 O Maria!
 Častiti Tebe v svetem raj'!
 Salve Regina!
 Radujte Kerubi,
 Zapojte Serafi:
 Bod' češena vekomaj,
 O Kraljica, roža Maria!

Jožef Virk.

VII.

SLADKEGA IMENA MARIE.

1. Sveto! — sveto! —
 Je Maria Tvoje ime!
 Naj svetejša hči Očeta,
 Mati Sina božjega,
 Si brez madeža spočeta
 Nevesta svet'ga Duha!
 Sveto, sveto, sveto je
 O Maria, Tvoje ime!
2. Sladko! — sladko!
 Je Maria, Tvoje ime!

Vse sladkosti rajska zarja
 Vtrinja v serce moje se,
 Kedar jezik izgovarja
 Tvoje sveto, sladko me.
 Sladko, sladko, sladko je,
 O Maria, Tvoje ime!

3. Lepo! — lepo! —
 Je Maria, Tvoje ime!
 Lepši siješ, ko danica,
 Up, veselje vseh rodov!
 Solncem venčana Kraljica
 Si lepota angelov!
 Lepo, lepo, lepo je
 O Maria, Tvoje ime!

4. Ljubo! — ljubo! —
 Je Maria, Tvoje ime!
 Ti si gnad in naše sreče
 Ljubomili vodotok;
 Vir ljubezni božje teče
 Na zemljo iz tvojih rok.
 Ljubo, ljubo, ljubo je
 O Maria, Tvoje ime!

5. Močno! — močno! —
 Je Maria, Tvoje ime!
 Vsi sovražniki zbežijo,
 Omedli vsa moč pekla,
 Ko zakličem na Marijo,
 Mater Sina božjega.
 Močno, močno, močno je
 O Maria, Tvoje ime!

6. Milo! — milo! —
 Je Maria, Tvoje ime!
 Ti si vselej Mati mila,
 Upanje popotnikov,

Ti si vseh sirot vodilja,
 Pribežal'še grešnikov.
 Milo, milo, milo je
 O Maria, Tvoje ime!

7. Srečno! — srečno! —
 Je Maria, Tvoje ime!
 Daj nam srečno, ljuba Mati!
 Tukaj za Teboj hodit',
 Tam pa večno prepevati,
 Tebe z Jezusom častit':
 Srečno, srečno, srečno je
 O Maria, Tvoje ime!

Jožef Virk.

VIII.

O ŠMARNICAH

v slavo Marije na Kalobji 1858.

---

1. Maria, Maria,
 O ljubljena Mat'!
 Kaj hočem Ti dete
 Za šmarnice dat'?
 Vse bisere zemlje,
 Srebró in zlató
 'Z ljubezni zapletel
 Bi v krono Tvojo:
 Pa biser naj lepši
 Ti sama si le; —
 Maria, Maria,
 Ozri se na me!

2. Maria, Maria,
 O ljubljena Mat'!
 Kaj hočem Ti dete
 Za šmarnice dat'?
 Po pisanih vertih
 Bi rad se podal,
 Vse rože cveteče
 Ti v venec nabral;
 Pa roža naj lepši
 Ti sama si le,
 Maria, Maria
 Ozri se na me!
3. Maria, Maria,
 O ljubljena Mat'!
 Kaj hočem Ti dete
 Za šmarnice dat'?
 Glej biserna zarja
 Zlati vse goré,
 Ž nje svit bom osnoval
 Krog Tvoje glave;
 Pa zarja naj lepši
 Ti sama si le,
 Maria, Maria
 Ozri se na me!
4. Maria, Maria,
 O ljubljena Mat'!
 Kaj hočem Ti dete
 Za šmarnice dat'?
 Po zvezdah na nebi
 Obračam oko,
 Rad ž njimi bi venčal
 Podobo Tvojo;
 Pa zvezda naj lepši
 Ti sama si le,

Maria, Maria
Ozri se na me!

5. Maria, Maria,
O ljubljena Mat'!
Kaj hočem Ti dete
Za šmarnice dat'?
Kar najdem v nebesih,
Na zemlji stvari,
Vse, vse so preslabe
Za Tvoje dari;
Ker Mati clo božja
Ti sama si le,
Maria, Maria
Ozri se na me!

6. Maria, Maria,
O ljubljena Mat'!
Kaj hočem Ti dete
Za šmarnice dat'?
Ves skesan, o Mati!
Pokleknem pred Té,
Oh prosim Te: vzemi
Otroško sercé!
Alj slabo in revno
Je moje sercé!
Maria, Maria
Ozri se na me!

Jožef Virk.

IX.

PESEM

od Device Marije na Sladki-gori. *)

1. Oj Sladka-gora, kak vesela
Si tote svete dneve ti!
Ko lepo si vsa razcvetela,
Ko krog in krog povsod doni
Pobožnih pesem sladki glas —
Oj kakšni je to sveti čas?
2. Oj Sladka-gora, kaj pomeni
Ta truma ljudi v toti čas?
Kaj je pri Materi ljubljeni,
Povejte meni prosim vas;
Da so na gori od vsih stran
Pobožni romari zebran'.
3. Od bistre Mure, tihe Save
Na Sladko-goro vse beži,
Od lepih bregov močne Drave
Na Sladko-goro vse hiti —
Kaj le na Sladki-gori je,
Da ta želí vsako sercé? —
4. Oj lep spomin se tù obhaja,
Da že sto let minulo je;

---

*) Spomin stoletnega obstanka Marijine cerkve na Sladki-gori od sedme do osme nedelje po binškošnih leta 1854 slovesno obhajan.

Kar Mati božja gnade daja,
 Časti v ti lepi cerkvi se,
 Ker minulo je že sto let,
 Kar je zaklad gnad tû odpret.

5. V čast svete Margarite bila
 Naj preje cerkva zidana,
 Zato podoba kaže mila:
 Kako sercé Mariji dá. —
 Alj Sladko-goro Bog si zbral,
 Zato ji drugo varh'njo dal.
6. Sladko Devico Sladka-gora
 Kraljico vsih svetnikov je
 Oj lepšo, ko juterna zora —
 Dobila za patron'jo je —
 Marijo trošt vsih grešnikov, —
 Marijo radost romarov.
7. In od te dobe povsod znana
 Je Sladke-gore božja pot,
 Kder se deli nebeška mana
 In studenec je vsih dobrot;
 Ker se Devica prečista
 Skazuje zmiraj vsmilena.
8. Bolenim ljubo zdravje sprosi,
 In grešnikom poboljšanje,
 V žalostne serca ona nosi
 Mir sladki in zaupanje;
 Oj Sladka-gora sladko je
 Prebivat' tû kraj Marije!
9. Oj farmani vi Sladko-gorski,
 Poročite se lepo dnes
 Mariji svetli zvezdi morski,
 Da sveti Vam ta do nebes,
 Življenja ladjo srečno naj
 Pripelje v zaželeni kraj.

10. Vi romari pa Sladke-gore
 Nikar nje ne pozabite,
 K njoj hod'te radi, ki premore
 Pri svojem božjem Sinu vse;
 K njoj se podajte vsaki čas,
 Kdar kakšna žalost stiska Vas.
11. Ti pa Marija božja mati!
 Oj vsmili se ubogih nas,
 Da bomo mogli te obstati,
 Kdar nas trobente strašni glas
 Iz grobov klical k sodbi de, —
 Oj te Marija vsmili se!

X.

PESEM

od Device Marije na Sladki-gori.

1. Prečista Devica
 Nebeška kraljica
 Glej mileno nas!
 Da hvalno pomnili,
 Kar brunni storili,
 Dvigujemo glas.
2. Kristjani poznali
 In zdavn' obisk'vali
 So Sladko-goro,
 Kér cerkvica svete
 Device Marjete
 Je stala lepó.

3. Alj cerkvico malo
 Predela kaj zalo
 Pobožnosti mar;
 In Tebi Devica
 Nebeška kraljica
 Daruje altar.
4. Zdaj stoto je léto
 Kar delo je sveto
 Zgotovilo se,
 Tud danes raduje
 In k Tebi dviguje
 Se naše serce.
5. Od sleherne strani
 Tečejo kristjani
 Te tukaj častit,
 Si revnim v nadlogi
 Sirotici vbogi
 Tolažba in škit.
6. O blažena mati
 Naj slava stokrati
 Dans Tebi vela!
 Na Sladki naj Gori
 Teb' juterni zori
 Čast vedna se dá.
7. Ak' jezer let mine
 Čez hribe doline
 Klic naj bo takó:
 „Marijo častiti
 „Mi hočemo iti
 „Na Sladko-goró.“
8. Prečista Devica
 Nebeška kraljica

Glej mileno nas!
 Spomin ponoviti
 In Tebe častiti
 Dvigujemo glas.

XI.

SLOVO OD MARIA-CELJ.

---

1. Vse prepeva, veseluje,
 Do nebes radost doni; —
 Moja duša le žaluje,
 Serce v solzah se topi;
 Ker slovesna ura bje,
 Da ločiti od Marije
 Moram se, podat' nazaj,
 Zapustiti sveti kraj.
2. Prišel sim vesel, ko dete
 K Materi v Maria-Celj,
 Pel Marii pesme svete
 Ves nadušen rajskih želj;
 Še le prišel, že jemati
 Moram slovo, ljuba Mati!
 Križem svet' od Tebe grem,
 Alj še pridem sem, ne vem.
3. Če Maria! Tebi v lice
 Denes gledam zadnokrat,
 Slednič tečejo solzice
 Mi na cvetje Tvojih trat;

Oh tak padem k Tvojim nogam,
 Še enkrat izdehnem: z Bogam!
 Srečno! gnadepolni kraj,
 Vse radosti sladek raj!

4. Ti Maria! pa ohrani
 Me v ljubezni Materni,
 Stoj v nadlogah mi na strani
 Po vseh potih mojih dni!
 Moja ljuba Mati bodi,
 V sveti raj me dete vodi;
 Da Te večno tam častim,
 Nikdar več ne zapustim.
5. O Maria! tudi vsmili
 Zvestih varhov se doma,
 V dneh življenja, v smertni sili
 Prosi za-nje Jezusa!
 Starše, brate in sestrice,
 Rajnih romarjev dušice
 Izročim Ti, Mati! zdaj,
 Ti jim svoj svet žegen daj!
6. Zdaj pa zvoni zazvonite
 Milo-žalostno slovo,
 Vroče solze se rosite
 Zadnjokrat na to zemljo! —
 Ti pa z Jezusom Maria!
 Bodi moja tovaršija!
 Klical Te bom na pomoč,
 Kedar pride smertna noč.

Jožef Virk.

XII.

PESEM

od svetega Tomaža,
patrona . . . ske fare.

---

1. Kaj danes se obhaja,
In glas zvonov doní?
Veselje vse navdaja
V cerkvi . . . . .ski? —
Spomin se tvoj praznuje,
Apostelj svet' Tomaž,
God tvoj se posvečuje,
Preljub' patron ti naš!
2. Nevéra tvoja gnala
Je žive vere kal,
Lepo je ta pognala,
Nji v dar si sebe dal.
Po svetu šel razširat'
Med ljudstvo s' jo Tomaž,
Malikov laž razdirat',
Preljub' patron ti naš!
3. Si videl Partijane,
Podaš v Médjo se;
Perzjane in Hirkane
Učiti žene te,

Tud' daljna Indija
 Te sliši svet Tomaž,
 Sliš' nauk Jezusa,
 Preljub' patron ti naš!

4. Vžigal si okoli
 Med ajdi luč svitló,
 Po hribih in po polji
 Si kazal pot v nebó.
 Dušil si poln serčnosti
 Neverstvo svet' Tomaž,
 Nagibal vse k svetosti,
 Preljub' patron ti naš!
5. Vklad keršanstva stavil
 Si v sred' neverstva tmín,
 Od Križan'ga jim pravil,
 K' je večni božji Sin;
 Skrivnosti vere skladal
 Si ljudstvom svet' Tomaž,
 Jih v serca njih pokladal
 Preljub' patron ti naš!
6. Ko solnea zarja zlata
 K' žari na nébnem plan',
 Ko solnčne svitle vrata
 Njegovi vshod naznan',
 Si sladki up, si želje
 Oživljal, svet' Tomaž,
 V nebeščanov veselje,
 Preljub' patron ti naš!
7. Ljubezen, k' dobro hoče,
 In za Boga gorj,
 Ki hud'ga nikdar noče,
 Vsa v Bogu z Bogom ž'vi,

Si v nemal svitlo žarno,
 Kazavši, svet' Tomaž,
 V nebesa pot jim varno,
 Preljub' patron ti naš!

8. To troje: věro sveto,
 Presladko upanje,
 Ljubezen čisto vneto,
 Ljudem v zveličanje,
 Si ko drevó cveteče
 Usajal, svet' Tomaž,
 S sadom večne sreče,
 Preljub' patron ti naš!

9. Da troje to ohran'no
 Si v sercu tudi mi,
 Se skerbno greha bran'no,
 Ter vsak sveto živi
 Nam sprosi pred Očetom
 Nebeškim, svet' Tomaž,
 Bod' bramba nam pred svetom,
 Preljub' patron ti naš!

10. Presveta věra kaže
 Naj pot nam gor v nebó,
 Keršanski up, k' ne laže,
 Naj nas krepča zató,
 Da se ljubezen scveta
 Nam v djanje, svet' Tomaž,
 Po tvoji vsa posneta,
 Preljub' patron ti naš.

11. Vse troje naj v nebesa
 Nas k Bogu pripelja,
 Živiš kder prost telesa,
 Sad sveti mučenstva;

To pros'mo, da nam sprosiš
 Pri Bogu, svet' Tomaž,
 K' nam večnost srečno vošiš,
 Preljub' patron ti naš!

Molitev.

12. In ti, Gospod! dodeli,
 Da god obhajamo
 Le-ta tù zbran' veseli,
 Ter vredni se stor'mo,
 Priprošnja da podpéra
 Tomaža svet'ga nas,
 Ter vodi vse nas vëra,
 Ko njega vsaki čas.

Juri Varl.

XIII.

PESEM

**o blagoslovljenju novega oltarja, prižnice in nove pre-
 malane farne cerkve na Piljštajni.**

-
1. Vse veselje razodeva
 Dans po fari Piljštajnski,
 Strel od hribov se odmeva,
 Godbe vbrane glas doní;
 Kak trijančijo zvonovi,
 Orgle božjo čast pojó,
 Petja sladkega glasovi
 Se dvigujejo v nebó.

2. Le raduj se fara zvesta
 Svoje cerkve krasne vse;
 Glej ko kinčana nevesta
 V novem lišpu vtrinja se!
 Kakor zarja ljubezniva
 Zemljo in nebo zlati,
 Tako cerkve kras razliva
 Se po fari Piljštajnski.
3. Nov' oltar svet'ga Mihela
 Se ko solnce lesketa,
 Svit nebes se vtrinja 'z čela
 Svetega Arhangela;
 V novi zarji cerkev zala
 V božjo čast žegnuje se,
 Sveta vëra oznan'vala
 Se bo 'z nove prižnice.
4. Da bi nas tromba glasna
 Sveti evangelj budil,
 O da bi, ko cerkev krasna
 Duh ljudi se prerodil!
 Da bi tudi mi goreli
 Za Boga, ko svet' Mihel,
 Z vencem čednosti sloveli
 Bil bi nas sam Bog vesel.
5. Zato radi sem hodimo,
 Saj smo tukaj mi doma,
 Sem v nadlogah pribežimo
 Pred obličje Večnega!
 Svet Mihel pa prošnje mile
 Nosil bo v sveto nebo,
 Božje milosti rosile
 Bojo se na to zemljo.

6. Tako lepo Piljštajn sluje,
 Svete Heme rojstven kraj,
 Na perotih se vzdiguje
 Serce naše v sveti raj.
 O da bi, ko bomo vzeli
 Mi od te zemlje slovo,
 Zopet tam v nebesih peli
 Sveto pesem angelsko!

Jožef Virk.

XIV.

O BLAGOSLOVLJENJU

orgel pri podružnici Rajhenburški, sv. Mohorja.

1. Prijazen hribček zelení,
 Sloveč od starodavnih dní.
2. Na hribu cerkvica stojí,
 Pod njim pa Rajhenburg leží.
3. Sem so kristjani romali
 Na božjo pot že svoje dni.
4. Svet'ga Mohorja gnad prosit'
 In ljub'ga Jezusa molit'.
5. Spet danes prišlo je ljudi,
 Da težko hribček jih derží.
6. Ker v božjo čast blagoslové,
 Slovesno nove orgle se.
7. Že sladko orgel glas doní,
 Da bolj svet' Mohor se častí.

8. Soglasno orgle pojejo,
Ljub mir nam oznanjujejo.
9. V napevih radostnih pojó,
Kder rože sreče nam cvetó.
10. In kedar nam tekò solzé,
Tud' orgle žalostno doné.
11. Nedolžnim slajšajo sercé,
Iz spanja grešnike budé.
12. In kedar bo ločitve čas,
Slovo bo pel njih mili glas.
13. Še v dušne ječe strašnih vic
Pošiljajo svoj mili klic.
14. Spremljale bodo še zvesto
V nebesih pesem angelsko.
15. Kdo nam še lepših naukov dá,
Kakor jih orgel glas imá?
16. Oh rajske orgle, cerkve kras,
Le kličite v nebesa nas!
17. Kder se svet' Mohor veseli
In k sebi tudi nas želi. —
18. Oh romajmo sem radi mi
Na božjo pot, ko svoje dni.
19. Svet'ga Mohorja gnad prosit'
In ljub'ga Jezusa molit'.

Jožef Virk.

XV.

GOVOR OB ŠOLSKI SKUŠNJI.

Častiti gospodi in starši!

In vi ljubljeni tovarši!

1. Pogledam po šoli, se čudno mi zdi,
Ker vidim gospôde in drugih ljudi:
Je teklo nam leto, doteklo dnes je
Častito obhaja dnes skušnje čas se.
2. Kar danes jaz čutim, čutim se mi zdi
S tovarši in tudi s tovaršicami.
3. Zato se oglasim
In v imeni vseh velim:
4. Šola, se nam pripoveda,
Vertič lep je in vesel —
Pisana pri gredi greda
Polna rožic in bečel.
Je še šola, se nam hvali
Mladih drevic sadovnik
V rasti čerstvi ino zali
Ves poln popknatih mladik —
Učenci in učenice
Dnes veselega serca —
Mi mladike in cvetlice
Totega smo vertiča.

Kakor rožicam se streže
 Da veselo cvetejo,
 Mlado drevje se obreže
 Da prav ravno, rodno bo;
 Oh še lepše se skerbelo
 Je za nas tu več že let
 Nam za dušo ino telo
 Pa za večnost ino svet.
 Tu so skerbni učeniki
 Pot nam k sreči kazali —
 Vrata nam k nebeški diki
 V sveti raj odpirali.
 Tu so lepo nas učili
 Z zgledmi in besedami,
 Kaki naj bi zmirom bili
 Vredni sreče in časti.
 Tu učili so nas vere
 In življenja lepega,
 Štetja, vage ino mere
 Branja ino pisanja.

5. Tu so nam še dopovedovali,
 Kde se zvija kača pisana,
 Da bi černe se hudobe bali:
 Tožb in ječ in pekla strašnega. —
6. Ko to premišlujem, o Bog! goreč se mi zdim:
 Tovarši! namesto vas se pa jaz oglasim:
7. Hvala germeča oh svetlemu bodi vladarju
 Našemu milemu Francu Jožefu cesarju!
 Živi jih Bog! (Vsi učenci) Živi jih Bog!
8. Oni šole stavijo
 Ino jih podpirajo.
 Živi jih Bog! (Vsi učenci) Živi jih Bog!
9. Hvala velika vse časti vredni duhovski gospodi:
 Dehantu — namestniku škofa, in fajmoštru bodi!
 Živi jih Bog! (Vsi učenci) Živi jih Bog!

10. Oni se postav deržijo
In za šolski tek skerbijo!
Živi jih Bog! (Vsi učenci) Živi jih Bog!
11. Kaj za hvalo bi pa učenikom dali! —
Kaj gospodoma obema na enog? —
O Tovarši! — prašam vas — o kaj bi dali? — —
Recimo hvaležno: Verni jim le Bog!
(Vsi učenci) Verni jim le Bog!
12. Toliko učenja — terpenja — svarjenja — smiljenja —
Verni jim le Bog! (Vsi učenci) Verni jim le Bog!
13. Pa zahvalimo še starše svoje tudi,
Ki so skerbno v šolo nas pošilali,
Delali za nas so in skerbeli v trudi
Dokler smo sedeli mi — pri lauki.
14. Hvalo tudi vsem gospodom gostem damo,
Ker jim je na skerbi, kaj otroci znamo.
15. Plačaj Bog vse dobro učenikom,
Našim staršem ino dobrotnikom
Vsi očitno zdaj obljubimo,
Vsi — vsi, prej ko vzememo slovo:
Da še bomo po njih naukih živeli,
Ko nam oni bojo davno že prhneli.
Sliši nas Bog!
Oča otrók!

XVI.

SLOVENCİ SMO MI!

1. Slovenci smo mi!
Tako nas pevci častijo,
Tako nas bóji slovijo,
Kličejo narodi vsi:
Slovenci smo mi,
Zvesti cesarju, junaške kervi!
2. Slovenci smo mi!
Štajerci, Krajnc', Korotani,
Čehi, Serbi, Horvati, Slovani, —
Ene smo matere vsi.
Slovenci smo mi,
Zvesti cesarju, junaške kervi!
3. Slovenci smo mi!
V zvesti ljubezni živimo,
Kreg in sovražtvo čertimo,
Naša priljudnost sloví;
Slovenci smo mi,
Zvesti cesarju, junaške kervi!
4. Slovenci smo mi!
Skala, ki v sredi viharja
V brambo za dom in cesarja
Neomahljiva stoji;
Slovenci smo mi,
Zvesti cesarju, junaške kervi!

5. Slovenci smo mi!
 Rajši bi v grobu trohneli,
 Kakor v sramoti medleli, —
 Čujte sovražniki vsi!
 Slovenci smo mi,
 Zvesti cesarju, junaške kervi!
6. Slovenci smo mi!
 V serčno radóst vsem prijatlom,
 V strah in britkost neprijatlom
 Slava Slovenca rodi.
 Slovenci smo mi,
 Zvesti cesarju, junaške kervi!
7. Slovenci smo mi!
 Bratje! veseli ukajmo,
 Steber dežele veljajmo,
 Večno cesarstvu zvesti!
 Slovenci smo mi,
 Zvesti cesarju, junaške kervi!
8. Slovenci smo mi!
 Zamke naj ravno nastavlja,
 Nam nevošljivost zabavlja, —
 Sam se Slovenec zlahtni!
 Slovenci smo mi,
 Zvesti cesarju, junaške kervi!

Jožef Virk.

XVII.

SPREMENJAVA.

1. Na svetu spremenjava,
 Kar koli je — se zmirom vse;
 V spomladi vstane trava,
 Vse rožic polno je:
 Jesenski mraz pribrije
 In cvetje se poskrije —
 Le v beli pert — zavije vert
 Še zimski sneg in led.
2. So drobne ptičke pele
 Prijazno mi — vesele dni —
 Pa vzpet so odletele —
 In več jih čuti ni — —
 Oj v društvu pesme mile
 So se mi res glasile;
 Pa zdaj drugoč — ko tiha noč
 Molči vse žalostno.
3. Zdaj res se veselimo
 Se vidimo in pojemo
 Pa čas hiti nam mimo
 In se razidemo —
 In vsak molčè v samoti
 S pretečenim se moti
 Kar koli je — se zmirom vse
 Pač spremenjuje le.

4. Vesel hlapcič je letal
 Med rožami po travnikih,
 Je v venčkeke jih spletal
 In metal po valih —
 Je ž njimi reka tekla
 Za kapljoj kaplja rekla
 Tako čas gre — od dne do dne
 Življenja dojde kraj.
5. Ostanajo le dela
 Opravljene za večni raj;
 Trobenta bo zapela
 Terplenja bo pa kraj:
 Veselo bo v stanenje —
 Pobožnih hrepenenje — —
 V nebesih le — neskončane
 Bo radosti obstoj.

—f.

XVIII.

VERT BOŽJI.

---

1. Lepo na ledini — Je pač v zelenini
 Je v logu lepo — lepo (odglas)
 Je sladko na sveti — Na solnci se greti
 Gledati nebo — nebo.
2. Veselo je v senci — Pri bistrem studenci
 Mil hladek pahlja — pahlja
 In vabi k ležanju — In rahlemu spanju
 Da duh se skrepča — skrepča.

3. Zelena je veja — Košata pa meja
Vse polno cvetlic — cvetlic!
Po zlatih solnčinah — In hladnih senčinah
Je jagod, černic — černic.
4. Oj rožaste zeli — In glogi debeli
Premilo dišè — dišè,
In žuže lenive — Bečele marljive
Po njih pa bernè — bernè.
5. Glej v jami globoki — Se voda v potoki
Pen v valih iskri,
Le dremotno teče — In čudno pleskeče
Na léhe hiti.
6. V bukovji zelenem — In v brezji odrenem
Si poje pastir.
V germovji tu najde — Če sem si le zajde
Zajc, serna lep mir.
7. Na šibkem drevesi — Med urnimi plesi
Je ptičic mil' glas,
Škerjanci na polji — Pri dobri so volji
Zlati se jim klas.
8. Še k delu napeti — Prepevajo kmeti
Čast, hvalo Bogu,
Orjejo, sejajo — Kopljejo, spravljajo
Nam kruha, lenù.
9. Tu ni vam vratarja — Ne tudi vertnarja —
Pa lep je le vert
Poln rožic rumenih — Drevesic zelenih
Vsem Božji odpert.
10. Lepo na ledini — Je pač v zelenini
Je v logu lepó,
Je sladko na sveti — Na solnci se greti —
Gledati nebó.

—f.

XIX.

KAJ JE NAJ BOLJŠEGA?

---

1. Le eno na sveti naj bolj se mi zdí,
Vse drugo je prazno in men' se hreti;
Ma vrednost na zemlji in smé pred Bogá,
Oh srečen! presrečen! kdor tega imá.

2. Prijatelj resničen je žlahtno blagó,
Je boljši ko srebro in svetlo zlató:
Pa smert ga pobere, alj zmija vmorí,
Odide, ter mene v nesreči pusti.

3. Prav dolgo življenje pač dosti veljá,
Če zdravje in sreča kraj njega sta šlá:
Alj hitro pretečejo jezera let,
Nič stalnosti nima, kar dava nam svet.

4. Bogastva in časti si neki želí,
Ko riba za vodo po tem hrepení:
Pa huda smert pride, mu vzeme blagó,
In čast se pokoplje globoko v zemljó.

5. Kaj neki je vendar tak vel'ke cené?
Kaj tol'ko je vredno, da boljšega ne?
Kde najdem to blago, oh! kde ga dobim?
Pokoja ne najdem, črez vse ga želim.

6. Preglednem vso zemljo in vse kar imá —
 Pa tam ne prebiva moj ljubček sercá,
 Le v persih, kder ljuba nedolžnost živi,
 Tam najdem, kar serce naj više cení.
7. Nedolžnost zares je naj dražši zaklad —
 Ah pazi! da tega ne vkradne ti tat,
 Nedolžnost bo gledala enkrat Boga —
 Oh srečen, presrečen! kdor toto ima.

Fr. Šrol.

XX.

ZADOVOLJNI KMETIČ.

1. Bog živi, živi kmetiča —
 Vsej nésem vam bahat:
 Res némam nič, pa menim da
 Velik sem in bogat.
2. Za svita, ko še rosa gre,
 Z živinico hitim
 Med meglami na polje že
 In sem in tam plužim.
3. Ko vidim, da se vse budi —
 Oživlja se okrog,
 Se serce v pesmi mi glasi — —
 Na misli gre mi Bog.
4. Tičas prisija solnčice
 Rumeno — božji dar.

- Ali to z zlatom kupi se?
Ima li več cesar?
5. Veselo ptice pojejo,
Lehčajo delo mi,
In vrani červe zbirajo
Za menoj v razgoni.
6. Vroč put mi s čela res kapljá
Ima še žeja me;
Pa hladni vetrič me pihljá —
Studenec blizo vre.
7. Ko setva se požene v rast
In v klasje dozori,
Ko snopja je pri plastu plast
Se stava stav derží.
8. O kdor še tega res ne ve,
Je pač brez razuma:
Bog poleg ravno vidi se,
Ko dar in tek dava.
9. Odpira svojo roko Bog
In blagoslov delí.
Veliko mizo vse okrog
Pokriva za stvari.
10. Res da on sam pokriva jo,
Pa hoče, da ljudje
Se truditi le morajo,
Kar prav jim zdravo je.
11. „Lenoba“ pravi pripoved,
„Je mati hudega“,
Lenuh hudobi res gre v pest:
Hudič ga sam pelja.

12. Te spake jaz se ne bojim:

Jo zmlatim, podarjem,
Zasekam jo in pokosim
In mertvo zakopljem.

13. Res, da mi včasi sila je

Za njo pa ne skerbim,

Ker dobro spanje verne vse:

Zdrav v jutro oživim.

14. In za otroke, ženico

Vzpet začnem delati

Za nje, dokler mi sopsti bo,

Mi ves trud ne merzi.

—f.

XXI.

ZLATI PERSTAN,

ali

potop pod Čatežkim gričom.

1. Tamkaj, kder Kerka prebistri pridruža se Savi,
V zavetje tovornik si ladjo postavi
In pa okoli po verli slovenski planjavi *)
Bog ljudstvu v obilnosti kruha deli,
V goricah slovesno pa vince rodi,

*) Kdo ne pozna le za voljo nekdanjega mesta „Noviodunum“ slavnega Kerškega polja ali pa lepo Brežko planjavo, in vina ondajšnjih goríc?

Tamkaj, kder vsaki spomladni naravi
 Ptičikov truma prepeva po listni gošavi,
 Se je zgodilo, ko pravijo stari možjé,
 Kar vam zdaj pesem pové.

2. Pesem pové: Da let nekaj čez sto je minilo,
 In ravno dan svete nedelje je bilo,
 V Brežcah da svetega Lovrenca vabi kaj milo
 Zvon verne kristjane dajati mu čast,
 Ki ima na nebi in zemlji oblast;
 Tistemu, ki ga je naše ubožstvo ganilo,
 Ki nam je edinega Sina dal za vezilo,
 Da nam je skozi predrago terplenje in smert
 Srečni raj zopet odpert.

3. „Bože moj! kako premilo dnes zvon le prepeva,
 „Al meni ko bilje glas serce zadeva,
 „Meni se kaka velika nesreča dozdeva,
 „Naj bolje bi b'lo, da ostanem domá“,
 K predragemu možu ženica kramlja.
 „V senji sem vid'la, da sinek ročice razpeva
 „Proti men', pa mu ne morem pomagati reva,
 „Ker mi k njem' priti globoko povodnje ne dá,
 „Oj, naj ostanem domá!“

4. „Sveta nedelja je danes preljuba ženica“,
 Odverne župan, „o le ne boj se dušica,
 „Varvala naj' bo, ko vsakipot božja desnica,
 „Le dajva kar božjega midva Bogú
 „In srečno dopeljal bo On naj damú,
 „Najnemu malemu sinku pa bode sestra
 „Tvoja ostala prav zvesta za zdaj čuvarica.
 „Naj se pa tudi, če druž'ga kaj se pripetí,
 „Večnega volja zgodí!“

5. „Naj se zgodí! bod' ji vekomaj čast in pa hvala!“
 Izdehne ponižno županja preberhka in zala.
 Vhipu obleče se, peča ko mleko, in hala

Ko črešnovi cvet, ki ga vplodi spomlad,
 Na kazniku zraven pa perstanek zlat
 Je ko čistosti boginja oblečena stala
 In se kar mahoma k svojemu sinku podala,
 Serčno poljub' ga rekoč: „Naj bo Janezek moj!
 „Angelček božji s teboj“.

6. Množica blaženih vernikov dušno vesela,
 V nekdamni sloviti obleki pa bela,
 K' jo je deviška ročica domača naprela
 H'ti, — s fantom naj prvi pošteni možjé
 In z d'vicam' za njimi pobožne žené,
 Kakor nedolžnih in gibčenih jagned kerdela,
 Da bi o pravemu času pri brodu dospela.
 Hitro le biti želita poljanc in gorjan
 Tamkaj na štajarski stran'.
7. V drugo od Štajarja prazna ladja priplava,
 Brodnikov štir' s kaveljnom breg poprimava,
 Ladja počasi v potuhneno Kerko kernjava,
 In množici mirno ostati velí,
 Ker v Brežcah u drugo odvab'lo še ni.
 „Glejte! kak' dere in peni se kalno-rujava
 „Dežja Gorenskega preveč nasitjena Sava,
 „Svišno pobrežje ko mehki sir v hipu zdrobí,
 „Brežcam pogubo grozí.
8. „Curek naj večí in hujši prot' cerkvi derhali,
 „Ne bodo več dolg' v nje duhovni mešvali,
 „Kajti podjeden popolnoma breg bo tam kmali,
 „Le enkrat alj k celemu dvakrat takó
 „In svetega Lovrenca cerkve ne bó! *)
 „Z redom — le z redom! ne bote brez maše ostali,
 „V božjem imenu vas bomo že vse prepeljali,“
 Verli brodniki tolaž'jo in pros'jo ljudi,
 „Mirni bodite le vsi!“

*) To je resnica. Sedajna lepa farna cerkev je na drugem mestu sozidana.

9. Z Bogom od proda! — Dva drogata, dva pa veslata,
Pod slopom veslajo vsi, — srečno jih trata
Štajarja sprejme, pozdrav'ta Slovenska se brata:
„Pohvaljen bod' Jezus in zdravje ti daj!
„Naj bo pohvaljen na vse vekomaj!“
In se poljubita, pravedne roke podata,
Potlej od svojih obojnih domačih kramljata,
Dokler zapojejo v stolpu zvonovi vsi tri,
In vse u cerkev hiti.
10. Mično se sveče v njej tam na oltarju bližijo,
Kar zvonček zazvoni — in orgle donijo,
Štirje cveteči fantiči z rudečo halijo
In z vratnikom takim, pa z belim ko sneg
Rokavčikom grejo črez cerkev poprek;
Zadej njih mašnik častiti polazno sledijo,
Tam pred oltarjem pobožno pa vsi obstojijo
In mu storijo globoko ponižni poklon,
Ki 'ma v nebesih svoj tron.
11. Mešo duhovnik začnejo; — po orglih šumelo
Zdaj z milim poglasom in zdaj na debelo,
Brumnim kristjanom tak gorko je serca unelo,
Da poje alj moli vsak sleherni krog in pa krog:
„Pohvaljen brez konca bod' večni naš Bog!“
Ki pa po verhu tegá se je Kredo odpelo,
Hipoma ljudstvo u cerkvi vse utihnelo.
Zopet žvenklá in na leci se vrata odpró,
Gleda tam vsako okó.
12. „Hvaljen bod' Jezus!“ okinčan od starosti snega
Pozdravi v ljubezni, ki v serce posega
Fare duhovni pastir, in po temu razlega
Na tenko, kar sveti vangelij pové,
In z ognjem pobožnosti vnjame sercé,
Kedar ko oče zdaj svoje otroke pokrega,
Rane skeleče s tolažnim mazilom oblega.

Kedar po cerkvi pa vse od kesanja solzi
Serčno jim „Amen!“ veli.

13. Dalje duhovnik mešuje, — po orglih šumelo
Zdaj z milim poglasom in zdaj na debelo,
Ljudstvo klečjoče pa gorko molilo in pelo:
Povzdigne se Jezusa telo in kerv!
In terka na persa pozemeljski červ.
Dalje in dalje pa vse je molilo in pelo,
Dokler na zadnje je blagoslov božji prijelo.
Ljudstvo duhovnik pozdravi po cerkvi okrog:
„Konec je, spremi vas Bog!“
14. Kakor iz penja v spomladnem času bečele
Iz cerkve pobožne dušice so vrele,
K svojim predragim berž na domovino hitele,
Naj prvi so s fantom pošteni možjé,
Z devicam za njimi pobožne žené.
Blažene matere težko minute so štele,
Da bi kmalu preljube dojenca objele,
Kmalu jih djale na svoje želeče sercá,
V sredi družin'ce domá.
15. Dvakrat po dvoje brodnikov pri ladji postava,
Pa huje valí se le kalno-rujava
Dežja Gorenskega preveč nasitjena Sava.
Zdaj množica možkih tam k produ privré
In stikoma ladja napolnjena je.
Z Bogom odrinejo, naglo ko riba priplava
Ladja na Krajnsko, v potuhneno Kerko kernjava.
„Hvala Bogu!“ zdaj vsi rečejo, „vselej naj bo,
„Dobro po sreči je šlo!“
16. „Dobro po sreči je šlo!“ pa tudi slišiš možaka
Izdehniti, kateri na drago ženico tam čaka,
Tlači ga neki neznani obup siromaka,

Ko nekaj pred mešo ženico domá,
 Tud' njemu zdaj v sercu pokoja ne dá.
 Srečno na Štajarsko ladja črez Savo potaka,
 Gibčeni ženski spol mahoma noter poskaka,
 Hitro pustijo prijaznega Štajarja brod,
 Bog jim pa milostiv bod'!

17. Gori umetno za bregom se ladja zavija,
 Od slapa nevarnosti kerpko odbija,
 Proti Zasavju *) pa bližej in bližej ovija,
 In tudi do zdaj še po sreči jim gré,
 Spol mnogih beséd žvergoleti začné, —
 Ker se pa ladja prenaglo u Kerko navija,
 Treši na skriti štor „—rk—“ ino Jezus Maria!
 Hu! ko bi bila iz stekla se vale zdrobí,
 Ljudstvo se pa v vodi topí.
18. „Jezus, Maria! pomagajta,“ župan zavpije,
 „Pomoči alj ni je?“ Jek verne mu: „Ni je!“
 „Ni je?“ — Valovov pa krilo se zdajci odkrije
 In vidi se roka iz vode pognat',
 Ki ima na kazniku perstanek zlat.
 „Ona je, hvala Bogú!“ mož veselo zavpije,
 Plane v vertin'c — jo zagrabi — alj zdaj ga ovije
 Drugih vtoplencev trop in ga potegne s sebó
 Doli na — breznastno dnó!
19. Svetega Jurja na Čatežu pojejo milo
 Zyonovi, kdar žalnega ljudstva številó
 S svojim duhovnom je trumo vtoplencev spremilo
 Tam na pokojišča požirni močir, **)
 Jim s serca molilo za pokoj in mir!

*) Zasavje zala Krajnska vas ravno nasproti Brežc je pred nekoliko leti Sava popolnoma podkopala.

**) Na Čateži so na mesti male v močirji stoječe prav mično novo cerkev na holmcu verhu vasi sozidali, ki je eno leto nato 1833 posvečena bila.

Janezka dekelce ujna pa je odgojilo
 V božjemu strahu — in ni se možaka dobilo,
 Da bi bil njemu enak, — kar vam pravi v poduk
 Janeza vnukovi vnuk. —

Kovačić.

XXII.

UGLED BELZACARJEV.

(Iz nemškega prestavljenih pesem Angleškega pevca Birona.)

1. Na sedežu mi kralj sedi,
 Krog njega pa gostovi,
 Brez št'vila luč svitlo gori,
 Blišé se stén zidovi;
 In z vinom ajdovskim zlatí
 Oskrunjeni v krogi,
 Posode Juda, kelh svetí
 Se lesketajo mnogi.
2. Na'nkrat pa čudno glej rokó
 Ugledajo na sténi,
 Pisati vidijo lehkó
 Jo v zid, ko v zid persténi.
 Samotne možke perst' roké
 Po sténi ta hitijo,
 V téku čerke popusté,
 Ter hitro spet zbežijo.
3. Veselja zgine vsaki sled,
 Omolkne vse, trepeče,

In kralj k' merlič v obrazu bled

Jim pravi zdaj sledeče:

„Povejte modrim moj ukaz,

„To uro sèm še priti,

„Pisanje, k' je ostráš'lo nas,

„Mi precej razložiti.“

4. Pa mogli neso čerk zjasnit'

Mu Babeljna učeni,

Zadost' prebrisan, dosti zvit

Ni modrih bil nijeni.

In bila njih če je modrost

Tud še tako velika,

Zastonj! Spolniti učenost

Ni mogla želj vladnika.

5. Bil eden je edino le,

K' je znal pomen pisanja,

Mladenič zemlje Judovske,

Skrivnosti mojster branja;

Lehko beséd je vsako bral,

Leskéče vse je bilo,

In kar zvečer je Danjel djal,

Se v noči je spolnilo:

6. „Prišel je kralju čas strašàn,

„Deržave vid' si vzeti,

„Na vagi bil je k' prah lohàn,

„In mogel je umreti.

„Kraljev je sedež zdaj mu grob,

„Mertvaški pert obléka,

„Dežela lepa, zmage rop,

„Sovražnikom zavéka.“

Juri Varl.

XXIII.

PRAH.

(Šaljiva).

1. Ubogi, revni, cestni prah,
Brez teže skoraj, ves lohàn!
Tvoj žalosten zares je stan,
Ima te vsak že veterc v strah'.
2. Če le nekoliko pihljá
Te že vzdiguje, ti grozí;
Gorjé, če veter priverši,
Nevsmiljeno s teboj ravná!
3. Vertí v vertincu te okol',
Derví prestrašen'ga te v zrak,
Da padaš ves preplašen znak
Zvernivši se nazaj po polj'.
4. Človeku scer zaupaš ti,
V obleko skriti se hitiš,
Al oh! ne dolgo, ter zbežiš,
Ker pal'ca te iz nje spodí.
5. In glej, tako si, revež moj,
Povsod' ljudi, vetrov igra,
Zato pa tud iz dna sercá
Milujem stan nesrečni tvoj.

6. Al vse drugači brat je tvoj,
Ponižen bit' ko ti ne vé,
Se nosi, baha, grize, jé,
Trinožen on gospod je moj.
7. Otresam ga že štirnajst lét,
Alj vedno se me še derži
In vedno z jarmom v tla teší,
Ko da bi hotel me potrét'.
8. Derži se me terdo ko klop,
'Znebiti se ga ni mi moč;
Da b' tréšil piš ga v groba noč,
Da bi valov morja bil rop!
9. In kdo je to, me vprašáš ti?
Kdo me razkačil je tako?
Kdo tere me tako močno?
Kdo neki, vprašáš, me pestí?
10. Kdo drugi, oh, ko šolski prah!
Odneseš pač da b' ga vihar,
Neprenesljivo, zoper stvar,
Mi v jezo le in trud in strah.
11. Pa naj kraljuje, naj se nos',
Naj le me stiska, kakor če,
Naj vrečo črez-me muk razspé,
Prišel bo čas, ko bom mu kos.
12. Potem se zboljšal moj bo stan,
In ti boš stokal, pomni prah,
Ko videl boš, da si, o strah!
Vetróvom zdaj v igro prodan.
13. Zveršali bodo kar s teboj
Po svetu, ta na kraje vse,
Razkrop'li te, oprost'li me
Za zmeraj tek končavši tvoj.

14. Zato se nosi, ter me post',
 In stiskaj, kolikor le češ,
 Le kratek še je tvoj terpež,
 Si zgubljen ti in jaz sem prost.

Juri Varl.

XXIV.

REŠIVNICA GOSPODU KATEHETU.

---

1. Strune sladko zadonite,
 Glas do neba se dviguj,
 Ino pesme slavovite,
 Vsaki šolar oznanjaj!
 Ker obhajamo v radosti
 Kateheta svoj'ga god,
 In daruje ven'č blagosti
 Za rešitev šolski rod.

2. Bog Jih živi! Ljubeznivi!
 In ohrani mnogo let,
 Nam na vek ne pozabljivi
 Ljubomili Katehet!
 Naj Jim sveti zarja mira
 Na življenja roženpot,
 In iz rajske sreče vira
 Pijejo naj med dobrot!

3. Naj prijaznosti vertnica
 V sereu Njihovem cveti,
 In veselja luč — danica
 Po vseh stezah Jim svetli;

Iz nebés pa vir naj teče
 Serčne zadovoljnosti,
 Blagoslova, zdravja, sreče
 Ino božje milosti!

4. Kder se bojo pa vernili
 V hišo svoje večnosti,
 Peljaj dušo angelj mili
 Tá, kder večna luč gori;
 In na grobu za vezilo
 Naj cvetó zapomnice,
 Ž njimi venčajo gomilo
 Šolarji in šolar'ce!
5. Kaj bi neki darovali
 Jim v spomin hvaležnosti,
 Vertnih rožic bi nabrali,
 Alj njih cvetje obleti; —
 Zato čemo venec dati,
 Vezalo ga je serce, —
 V njemu vtrinja se: Bog plati!
 In Ljubezen mu ime!

Jožef Virk.

XXV.

REŠIVNICA.

1. Zopet sije zlati čas,
 God rešitve Tvoje,
 Bratovske ljubezni pas
 V kolo veže nas;
 Zato se razveselimo,
 Seži v desno bratu brat,
 Ino sreče ven'c pletimo
 Iz cvetlic slovenskih trat;
 Živio! živio! mnogo let
 *)... Bog Ti daj živeti!
 Naj zlati radosti zarja
 Sladkega življenja tek,
 Solnce sreče brez viharja
 Pa ogrevaj Te na vek!

2. Naj ovija Ti glavo
 Ven'c ljubezni zveste,
 In ko biserno nebo
 Vtrinja se oko!
 Naj Ti oljka ljub'ga mira
 Po vseh potih zelení,
 In od jutra do večera
 Se dobrote med cedí!

---

*) Se postavi ime tistega, ki god svoj obhaja, postavim: Jožef, Anton...
 Drobt. za leto 1859 in 1860.

Kazalo.

	Stran
Lěpa Beseda vsim prijatlom in prijaticam naših Drobtinic	—
Petrovće	5

A. Zlati nauki za razne stanove o svetem misionu in o duhovskih vajah.

I. PODUK ZA OTROKE. (Od prve spovedi do 16. leta).	
I. Otrók poklic	19
II. Věst izprašati	10
III. Priprava k spovedi	22
IV. Priprava za sveto obhajilo	22
V. Obljuba otrók.	23
VI. Naročilo	23
VII. Slovesno obhajilo otrók	24
Priporočilo sv. detinstva Jezusoviga	25
II. PODUK ZA DEVICE IN SAMICE.	
I. Devišstva čast in imenitnost	26
II. Devišstva sedem smernih sovražnikov	27
III. Devišstva osmero veselje	30
Obljuba device	32
Beseda zapeljanim deklíčem	33
Naročilo dekletam	34
Slovesno obhajilo	34
III. PODUK ZA ZAKONSKĀ ŽENE IN VDOVE.	
I. Žene imenitnost	35
II. Dolžnosti keršanske žene	35
III. Ženam sporočilo	39
Obljuba zakonske žene	40
Naročilo zakonskim ženam	41

IV. PODUK ZA MOŽE IN VDOVCE.

I. Moža čast in oblast	41
II. Dolžnosti moža	42
III. Možem sporočilo	47
Obljuba možev	47
Naročilo zakonskim možem	48

V. PODUK ZA MLADENČE.

I. Mladenča vrednost	49
II. Mladenča dolžnosti	49
III. Mladenčev petero nevaršin	52
IV. Mladenčem sporočilo	54
Obljuba mladenčev	55
Naročilo mladenčem	55
Slovesno obhajilo	56

VI. MISJONSKA PRIDIGA od presvetega rešnjega Telesa s prošnjo za odpušenje . . . . .

I. Visokost in svetost tega zakramenta	59
II. Ljubezen Jezusova do nas v tem zakramentu	60
Kako smo dosihmal zakrament svetega rešnjega Telesa spoštovali in častili	66

VII. PRIDIGA OD TERPLENJA KRISTUSOVEGA 74

B. Ogledalo slavnih rajnih; nekdanjim v spomin, sedajnim v posnemo.

I. ŽIVLENJOPISEN NAČERTEK rajniga patra Ožbata Ravš-a, iz reda družbe Jezusa, ki je v Celovci umerl 11. oktobra 1855	85
II. JANEZ GOLIČNIK nekdanji Grižki fajmošter	94
III. GREGOR KEMPERLE. Nektare čertice iz njegovega življenja	101
Solzica na prijatlov grob	114
IV. POBOŽNA KMETIŠKA DEKLICA MORAVŠKE FARE. Zgled zdravim in bolnim kristjanom	116
V. ANA LACKOVA, pošena keršanska deklič	121
Spomin rajne Ance Lackove	127

C. Prigodbe žalostne in veséle, mladim in starim v podúk in svár.

I. KERŠANSKIH STARIŠEV SIN KERŠANSKI	132
II. SREČA OPOTEČA	136
III. POBOŽNI PODOBAR	146
IV. DOKTAR IN BOLNIK	152

	Stran
V. SREČNA ŽENA	153
VI. PRIDEN BODI	155
VII. PIJANČEVATI NIKAR	157
VIII. LAKOMNOSTI SE VARUJ. Povest z tekočega stoletja	159
IX. OČE UMIRAJOČI	161
X. MATIJA, ali smert pravičnega	162
XI. BORNEGA ROKODELA PRIDNI OTROCI	167

D. Prilike in basni, ali zlate jagode v srebrnih posodah.

I. MORSKA NOGA	173
II. VISOKA SLUŽBA	179
III. BOJ Z JARCOM	181
IV. BASNI.	
1. Merkur in podobar	182
2. Merkuca (opica) in delfin	183
3. Vrana in lastovka	184
4. Pobič in škorpjon	184
5. Žabi	185
6. Póba in kuhar	186

E. Ogledalo za šolo in domačo rejo otrok.

I. SVETI KRIŽ V ŠOLI	189
II. ZA VSE, KI IMAJO PRI CERKVAH OPRAVITI	190
Od orgelj	193
Ure	194
Zvonovi	196
III. POT LUČI NAPROT. Marsikaj v poduk	197
Jeziki, v kolikih se govori na sveti	201
Prevodi (prestave) sv. pisma	201
IV. MOŽ RESNICE, ali: Varujte otrok legati	203
V. NEKOLIKO SLOVENSKEGA PRAVOPISA	205
Od naglása	212
VI. JEZIKOSLOVJE. Nekaj v čiščenje in olikovanje slovenskega govora 213	213

F. Slovenska gerlica.

I. Božična, posebno za sv. večer	221
II. 1. Pesem od naj slajšega Jezusovega serca	222
2. Pesem od naj svetjšega Mariinega serca	224

	Stran
III. Pesem v čast presladkega imena Jezusa	226
IV. Pod Jezusov križ	227
V. Maria pomočnica	229
VI. Salve Regina, ali češena si Kraljica	231
VII. Sladkega imena Marie	232
VIII. O šmarnicah v slavo Marije na Kalobji 1858	234
IX. Pesem od Device Marije na Sladki-gori	237
X. Pesem od Device Marije na Sladki-gori	239
XI. Slovo od Maria-Celj	241
XII. Pesem od svetega Tomaža, patrona . . . . .ske fare	243
XIII. Pesem o blagoslovljenju novega oltarja, prižnice in nove prema- lane farne cerkve na Pilštajni	246
XIV. O blagoslovljenju orgel pri podružnici Rajhenburžki, sv. Mohorja	248
XV. Govor ob šolski skušnji	250
XVI. Slovenci smo mi	253
XVII. Spremenjava	255
XVIII. Vert božji	256
XIX. Kaj je naj boljšega	258
XX. Zadovoljni kmetič	193
XXI. Zlati perstan, ali potop pod Čatežkim gričom	261
XXII. Ugled Belzacarjev	267
XXIII. Prah	269
XXIV. Rešivnica gospodu Katehetu	271
XXV. Rešivnica	273

